

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

IZVJEŠTAJ

**O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI
MINISTARSTVA RADA I SOCIJALNOG STARANJA ZA 2012. GODINU**

=====

Mart 2013. godine

3. UVOD

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja pripremljen je u skladu sa obavezom utvrđenom Zakonom o državnoj upravi („Službeni list RCG", br. 38/03 i „Službeni list CG", br. 22/08 i 42/11), kao i obavezom utvrđenom Programom rada Vlade za 2013. godinu.

Ovaj izveštaj predstavlja pregled realizovanih aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, odnosno organa koji su u nadležnosti ovog Ministarstva i sadrži osnovne rezultate koji su postignuti u ovoj oblasti.

Osim izveštaja Ministarstva rada i socijalnog staranja koji sadrži i pregled aktivnosti ustanova socijalne i dječje zaštite, ovaj izveštaj sadrži i izveštaje Uprave za zbrinjavanje izbjeglica organa u sastavu Ministarstva, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, Fonda rada i Agencije za mirno rješavanje radnih sporova.

4. NADLEŽNOST I ORGANIZACIJA RADA

Djelokrug rada Ministarstva rada i socijalnog staranja utvrđen je članom 26 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list Crne Gore", br. 05/12, 25/12 i 61/12).

Organ uprave u sastavu Ministarstva rada i socijalnog staranja u skladu s članom 27 pomenute uredbe je Uprava za zbrinjavanje izbjeglica.

Organizacionu strukturu Ministarstva prema važećem Pravilniku čini 24 organizacione jedinice, od čega: 5 sektora, 2 odjeljenja, 13 odsjeka, kabinet, služba, kancelarija i biro. Izvan organizacionih jedinica obavljaju se poslovi sekretara Ministarstva i savjetnika ministra.

1 Sektor za rad

- Odsjek za radne odnose
- Odsjek za poslove Inspekcije rada
- Odsjek za prvostepeni prekršajni postupak

2 Sektor za tržište rada i zapošljavanje

- Odsjek za tržište rada i zapošljavanje
- Odsjek za stručno obrazovanje odraslih
- Odsjek za operativne strukture IPA IV komponente (razvoj ljudskih resursa)

3 Sektor za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku

zaštitu

- Odsjek za penzijsko i invalidsko osiguranje
- Odsjek za drugostepeni upravni postupak
- Odsjek za boračku i invalidsku zaštitu

4 Sektor za socijalno staranje i dječju zaštitu

- Odsjek za socijalnu i dječju zaštitu i nadzor
- Odsjek za zaštitu rizičnih grupa

5 Sektor za informatiku i analitičko-statističke poslove

- Odsjek za informatiku
- Odsjek za analitičko statističke poslove

6 Odjeljenje za evropske integracije

7 Odjeljenje za programiranje, implementaciju i monitoring EU fondova

8 Odjeljenje za unutrašnju reviziju

9 Kabinet ministra

10 Služba za opšte pravne poslove i finansije

- Kancelarija za kadrovske, opšte pravne poslove i upravljanje ljudskim resursima
- Biro za finansijske i računovodstvene poslove

5. STANJE PO POJEDINIM SEKTORIMA

b) Sektor rada

U nadležnosti ovog sektora su poslovi iz oblasti radnih odnosa sa stanovišta normativne djelatnosti, praćenje i unapređjivanje sistema za oblast radnog zakonodavstva; vođenja upravnog i prekršajnog postupka, praćenje i primjenu ratifikovanih konvencija i direktiva EU iz oblasti rada; evropske integracije, poslove programiranja i implementacije projekata finansiranih iz fondova EU; davanje stručnih mišljenja u vezi primjene zakona iz oblasti rada; ostvarivanje saradnje sa odgovarajućim udruženjima poslodavaca i sindikatom u pripremi kolektivnih ugovora i učestvovanje u socijalnom dijalogu; poslove saradnje sa NVO; vođenje registara

(sindikálnih organizacija, reprezentativnih organizacija sindikata, reprezentativnih udruženja poslodavaca, kolektivnih ugovora, socijalnog savjeta i agencija za privremeno ustupanje zaposlenih, i knjige evidencije izdatih i oduzetih dozvola agencija za posredovanje), poslove prvostepenog prekršajnog postupka iz oblasti radnih odnosa, zaštite na radu i zapošljavanja; drugostepeni upravni postupak – postupanje po žalbama izjavljenim na rješenja Fonda rada i inspektora rada; priprema izvještaja, analiza i informacija u oblasti rada.

U izvještajnom periodu u normativnoj djelatnosti sektor je **u normativnoj djelatnosti** uradio tekstove sljedećih zakona:

- 1. Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Slovenije o socijalnom osiguranju („Službeni list CG - Međunarodni ugovori“, br.14/2011),** čija primjena je počela 1. januara 2012. godine.
- 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova („Sl.list CG“, broj 53/11);**
- 3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterskom radu („Sl.list CG“, broj 14/12);**
- 4. Zakon o zabrani zlostavljanja na radu („Sl.list CG“, broj 30/12);**
- 5. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reprezentativnosti sindikata** je upućen u skupštinsku proceduru radi usvajanja.

U toku je izrada **Zakona o štrajku**, koji nije mogao biti upućen u vladinu proceduru do kraja IV kvartala 2012. godine iz razloga koji su navedeni u dijelu planiranih aktivnosti ovog Sektora za 2013. godinu.

U ovom Sektoru su u izvještajnom periodu donijeti sljedeći pravilnici:

- Na osnovu Zakona o radu, donijet je **Pravilnik o uslovima, načinu i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i vođenja evidencije izdatih i oduzetih dozvola za rad („Sl.list CG“, br. 18/12);**
- Donijet je **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obrascu volonterske knjižice („Sl.list CG“, br. 51/12).**
- Na osnovu Zakona o zabrani zlostavljanja na radu, donijet je **Pravilnik o pravilima ponašanja poslodavca i zaposlenog o prevenciji i zaštiti od zlostavljanja na radu („Sl.list CG“, br. 56/12).**

U pripremi je **Pravilnik o radnoj knjižici.**

Učestvovalo se u izradi Granskog kolektivnog ugovora za socijalnu djelatnost, u svojstvu člana.

Kako Opšti kolektivni ugovor nije mogao biti usklađen sa Zakonom o radu, koji je stupio na snagu 22. decembra 2011. godine, to je produženo važenje ovog kolektivnog ugovora za šest mjeseci izmjenom i dopunom Opšteg kolektivnog ugovora, koji je zaključen 21. decembra 2011. godine („Sl. list CG“, br. 9/12).

U tripartitnoj radnoj grupi u socijalnom dijalogu intenzivno je pregovarano o zaključivanju novog **Opšteg kolektivnog ugovora**.

Produžen je rok važenja Opsteg kolektivnog ugovora o izmjenama i dopunama OKU, do 30 septembra 2012.godine u okviru socijalnog dijaloga.

Pregovori između socijalnih partnera u vezi zaključivanja Opšteg kolektivnog ugovora nalaze se u završnoj fazi.

Međunarodna saradnja

U Sektoru za rad se obavlja veoma aktivna **međunarodna saradnja** sa međunarodnim organizacijama, a naročito sa Evropskom komisijom, Međunarodnom organizacijom rada (MOR) i Savjetom Evrope. Aktivnosti koje su obavljane u prethodnoj godini, a koje su nastavljene u tekućoj godini su:

- 14. marta. 2012. godine u Ankari je potpisan Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji u oblasti rada, socijalne politike i zapošljavanja;
- Program saradnje između GIP International Republike Francuske (Ministarstvo rada, socijalnih odnosa i solidarnosti) i Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore zaključen je u oktobru 2009.godine i pokriva period 2009.-2011.godine. U novembru ove godine potpisan je novi program, koji obuhvata 2012 i 2013. godinu.

Sporazum je koncipiran kroz bilateralnu saradnju u okviru tri komponente i to rad, zapošljavanje i obuka. Prva komponenta „Rad“, čiji je strateški pravac transfer i primjena evropskih tekovina u sferi rada, spada u nadležnost Sektora za radne odnose.

U okviru ovog programa saradnje ugovorena je studijska posjeta delegacije Crne Gore GIP International-u, koja treba da se obavi u period od 18-22-decembra ove godine.

Aktivnosti vezane za izvršavanje međunarodnih obaveza

-učešće na godišnjem zasijedanju Međunarodne organizacije rada, kao specijalizovane organizacije UN-a, čiji je član i Crna Gora. Zasijedanje se održava svake godine u junu mjesecu u Ženevi, a 2013. godine je predviđeno da se održi i regionalna konferencija za Evropu u Oslu.

- učešće u izradi izvještaja za Pododbor za oblast inovacija, ljudskih resursa, informacionog društva i socijalne politike;
- izrada Dijela IV Izvještaja o primjeni neratifikovanih konvencija MOR i prevod, dostava Izvještaja u cjelini socijalnim partnerima i njegova dostava MIP-u radi prosleđivanja MOR-u;
- učešće u radu 123 i 124 sjednice Vladinog komiteta Savjeta Evrope za Evropsku socijalnu povelju;
- koordinacija i rad na Izvještaju o primjeni Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;
- koordinacija i rad na izvještaju o primjeni ratifikovanih konvencija MOR za 2012.godinu i odgovori na komentare iz predhodnih izvještaja u vezi implementacije određenih ratifikovanih konvencija;

- priprema i koordinira rad na izradi Prvog nacionalnog izvještaja Crne Gore o primjeni Izmijenjene Evropske socijalne povelje;
- prevod MOR Upitnika o osnovama socijalne sigurnosti, koordinacija, izrada odgovora, prevod i dostava nadležnim u MOR-a u Ženevi, kao rad na brojnim tekućim poslovima iz ovog segmen koji se kontinuirano odvijaju.
- Učešće u radnoj grupi Pododbora EU o inovacijama, ljudskim resursima, informacionom društvu i socijalnoj politici, koji je održan u Podgorici;
- Urađeno 19 Izvještaja (Evropskoj komisiji, praćenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanu, prilozi za skrining za poglavlja 23 i 24, Nacionalni izvještaj o sprovođenju EU omladinske politike, Upravi za antikorupcijsku inicijativu, izvještaji o radu);
- Učešće u u svojstvu predstavnika ministarstva u radu Interresorne komisije za izbor predstavnika NVO u zajednički konsultativni odbor između Crne Gore i EESK;
- učešće u svojstvu člana radne grupe za poglavlje 6 Privredno pravo;
- učešće u svojstvu člana radne grupe za poglavlje 24 Pravda, sloboda i bezbjednost.

Ostalo:

- Urađeni odgovori na 4 poslanička pitanja;
- Odgovoreno je na 4 pitanja Skupštinskom odboru za rodnu ravnopravnost- Ženski parlament;
- Odgovoreno na 3 Amandmana Predsjedniku Skupštine;
- Održano je 6 sjednica Odbora za utvrđivanje reprezentativnosti sindikata na granskom nivou i nivou Crne Gore ;
- Urađeno oko 156 zvaničnih stručnih mišljenja iz oblasti rada, stim što se često daju i stručni odgovori preko meila i telefonom i obavljaju brojni tekući poslovi koji proizilaze neposredno iz nadležnosti međusektorske saradnje ovog ministarstva.

Poslovi upravnog postupka

- U registar reprezentativnih sindikata za ovaj period je upisano 27 reprezentativnih sindikalnih organizacija;
- Upisano je 31 sindikalnih organizacija i izdate 127 potvrda o nastalim promjenama kod već upisanih sindikalnih organizacija;
- Registrovane 4 Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih;
- odgovoreno na 25 zahtjeva stranaka;
- U postupku registracije kolektivnih ugovora, registrovana su 3 granska kolektivna ugovora i dvije izmjene Opšteg kolektivnog ugovora, na osnovu kojeg su donijeta rješenja;
- U drugostepenom postupku urađeno je: 123 rješenja, 70, odgovora na tužbu po presudama Upravnog suda 112 rješenja o priznavanju prava na zaostala potraživanja iz rada i po osnovu rada u slučaju pokretanja stečajnog postupka i tehnoloških viškova iz ranijeg perioda. Rad se nastavlja po dinamici prispeća predmeta kod Ministarstva kao drugostepenog organa.

c) Sektor za tržište rada i zapošljavanje

U nadležnosti Sektora tržišta rada i zapošljavanja su poslovi iz oblasti praćenja i unapređivanja zapošljavanja, održavanja zaposlenosti, stimulisanje i podrške obrazovanja odraslih, sistem nacionalnih kvalifikacija-certifikatnog sistema i propisa u formi nacrti i predloga, učestvovanje u izradi, sprovođenju, praćenju, kontroli i izvještavanju po pitanju Nacionalne politike tržišta rada i zapošljavanja i programa aktivne politike zapošljavanja u skladu sa Strategijom zapošljavanja.

U skladu sa Programom rada Vlade za 2012. godinu, Sektor tržišta rada i zapošljavanja je pripremio:

I Normativni dio

1. Zakoni

1.1. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti** (»Sl. list CG«, br. 45/2012) koji ima za cilj unapređenje uslova i statusa invalida rada II i III kategorije, koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica.

1.2. **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu**, je u skladu sa Programom rada za III kvartal pripremljen i usvojen, i upućen Skupštini na usvajanje 21. decembra 2012. godine.

2. Uredbe i Odluke

U cilju realizacije mjera i aktivnosti iz okvira aktivne politike zapošljavanja za lica koja spadaju u kategoriju teže zapošljivih lica pripremljena je **Uredba o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica** („Sl. list CG“, br. 11/2012), kojom se stimuliše veće zapošljavanje ovih lica.

U skladu sa Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca pripremljena je **Odluka o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2013. godinu** („Sl. list CG“, br. 57/2012), kojom se utvrđuje broj radnih dozvola za strance za 2013. godinu u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada.

Pripremljena je Odluka o formiranju **Nacionalnog savjeta za zapošljavanje i razvoj ljudskih resursa** („Sl. list CG“, br. 26/2012), kroz čije formiranje se obezbjeđuje koordinacija sprovođenja Nacionalne strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa i praćenje efekata.

3. Podzakonska akta

U cilju implementacije Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti donijet je **Pravilnik o uslovima, načinu, kriterijumima i obimu sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja** (»Sl. list CG«, br. 27/2012).

U cilju implementacije Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom donijeti su:

1. **Pravilnik o uslovima za utvrđivanje procenta invaliditeta, preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja, čiji je sastavni dio Lista tjelesnih oštećenja** (Sl.list CG“, br.6/2012);

2. **Pravilnik io uslovima, kriterijumima i postupku ostvarivanja prava na subvencije** (Sl.list CG“, br.39/2012).

II Strateški dio

1. U skladu sa Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2012-2015. godine krajem decembra 2012. godine usvojen je **Akcioni plan zapošljavanja za 2013. godinu.**

III. Ostale aktivnosti

1. U skladu sa propisima koje prati ovaj sektor donešeno je 26 mišljenja po zahtjevu za tumačenje propisa.
2. Pokrenuta Inicijativa za izmjenu propisa kojim se uređuje način i uslovi ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica.
3. U skladu sa Zakonom o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama, donešeno je 47 rješenje o priznavanju inostranih sertifikata.
4. U skladu sa Zakonom o stručnom obrazovanju i Zakonom o obrazovanju odraslih donijeto je 207 rješenja o utvrđavanju standarda zanimanja i 80 javno važećih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja.
5. U skladu sa Pravilnikom o uslovima za obavljanje poslova zapošljavanja u Agencijama za zapošljavanje, donijeto je 1 rješenje o ispunjavanju uslova za rad agencije, u pogledu prostora, kadra i opreme.
6. Predstavnici ovog sektora bili su učesnici brojnih radnih grupa u okviru kojih se zahtijeva stručna saradnja iz domena tržišta rada i zapošljavanja.

IV. Projektne aktivnosti

1. Nastavljene su aktivnosti na sprovođenju **Programa saradnje između Ministarstva rada socijalnih odnosa, solidarnosti, porodica Republike Francuske i Ministarstva rada i socijalnog staranja.** Realizovane su sve aktivnosti koje su predviđene Programom za period 2010-2011. godine. Novi Program saradnje između ove dvije države potpisan je u decembru 2012. godine, čije će se aktivnosti realizovati, tokom 2013. godine.
2. Ministarstvo rada i socijalnog staranja u 2012. godini je nastavilo rad na programiranju **Operativnog Programa za period 2012/2013.** Nakon sprovedene ex ante evaluacije i prihvaćenih komentara evaluacije, nacrt Operativnog Programa je usvojen od strane Vlade Crne Gore. Nacrt Operativnog

Programa je upućen od strane NIPAC kancelarije u Crnoj Gori, Generalnom Direktoratu za zapošljavanje i socijalna pitanja i 18. oktobra 2012. godine Evropska Komisija je usvojila ovaj dokument.

Posle usvajanja ovog dokumenta od strane Evropske Komisije, Operativna Struktura IV IPA komponentu je počela narednu fazu programiranja, koja podrazumijeva izradu Operativno indentifikacionih obrazaca za sve mjere (6 mjera) u Operativnom Programu. Ova programska dokumenta upućeni su Generalnom direktoratu za zapošljavanje i socijalna pitanja, očekuje se njihovo zvanično odobrenje.

Čanovi Operativne strukture uz stalne pregovore sa predstavnicima relevantnih direktorata Evropske komisije, dobili su pomoć u obliku dva twining light projekta i jedan direktni grant. Oba projekta se odnose na poboljšanje kapaciteta članova Operativne strukture u procesu implementacije i monitoringa, kao i organizovanje aktivnosti koje su propisane Implementacionom Uredbom IPA Evropske komisije.

V Proces evropskih integracija

U skladu sa procesom evropskih integracija, sektor je iz svoje nadležnosti imao posebne aktivnosti, koje su bile vezane za: pripremu dijela izvještaja iz svoje nadležnosti, za radne grupe za pojedina poglavlja; pripremu priloga izvještaju EK o napretku Crne Gore za 2012. godinu; pripremu dijela Izvještaja o realizaciji obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

d) Sektor za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu

ODSJEK ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

Prioritet penzijskog sistema je i u proteklom periodu stavljen na redovnoj isplati penzija i održavanju likvidnosti Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. U 2012. godini obezbijedjena su sredstva za oko 120 hiljada korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Ukupni troškovi penzijskog sistema u 2012. godini iznosili su 383.24 mil eura i činili su 11,53% BDP.

I Normativna aktivnost

Usvojen je Zakon o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kojim se penzije i druge prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zadržavaju na zatečenom nivou, odnosno neće se usklađivati u 2013. godini („Sl. list CG“, br. 66/12).

II Informacije, analize i izvještaji

Pripremljen je **Izvještaj o sistemu socijalne sigurnosti za bazu podataka MISSCEO Savjeta Evrope**, kojim se pružaju koncizne, ažurirane godišnje informacije o različitim granama socijalne sigurnosti.

Pripremljen je Izvještaj sa drugog sastanka Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku, koji je održan u Podgorici, 6 i 7. marta 2012. godine i koji je usvojen na sjednici Vlade od 19 aprila 2012. godine.

III Redovne aktivnosti

U Ankari je 15. marta 2012. godine potpisan Sporazum između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju, dok je u periodu od 16. do 18. oktobra 2012. godine, takođe u Ankari, održan drugi krug pregovora u vezi sa usaglašavanjem teksta Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju.

U Podgorici su, u periodu od 4. do 6. juna 2012. godine, održani pregovori delegacija Crne Gore i Republike Hrvatske o nacrtu Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Hrvatske o socijalnom osiguranju.

Takođe, u Podgorici, je u periodu od 3. do 5. jula 2012 godine, održan drugi krug pregovora između delegacija Crne Gore i Bosne i Hercegovine u vezi zaključivanja Sporazuma o socijalnom osiguranju.

U saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Fondom PIO u 2012. godini realizovan je **program nabavke zimnice** pod povoljnijim uslovima za penzionere (453.781,14 eura).

U saradnji sa Fondom PIO i Savezom udruženja penzionera i opštinskim organizacijama penzionera realizovan je **program odmora i oporavka penzionera** (300.000,00 eura).

Takođe, u izvještajnom periodu nastavljene su aktivnosti na **poboljšanju materijalnog položaja penzionera** kroz realizaciju socijalno-humanitarnog programa pomoći najugroženijim penzionerima (300.000,00 eura).

U cilju **rješavanja stambenog pitanja jednom broju penzionera** u aprilu 2012. godine, postavljen je kamen temeljac za izgradnju sto stanova za potrebe penzionera u Podgorici.

Posebne aktivnosti bile su usmjerene na **proces evropskih integracija**. U Podgorici je 6 i 7. marta 2012. godine, održan drugi sastanak Pododbora za oblast inovacija, ljudskih resursa, informacionog društva i socijalne politike. U cilju pripreme članova delegacije za učešće na sastanku, u koordinaciji Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, održano je više pripremnih sastanaka. Izvještaj sa sastanka usvojen je na sjednici Vlade od 19 aprila 2012. godine.

U okviru sektora pripremani su i **prilozi za redovno izvještavanje Evropske komisije** o napretku u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i koordinacije socijalnog osiguranja. Takođe, službenici sektora redovno učestvuju u radu i izvještavanju komiteta u okviru Savjeta Evrope.

U okviru sektora rješavani su i zahtjevi u skladu sa **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama**, kojih je u izvještajnom periodu bilo 78.

U izvještajnom periodu pripremani su odgovori i stručna mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju Vladi,

Ustavnom sudu, Vrhovnom sudu, Ombudsmanu, Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, Fondu PIO i drugim i institucijama i pojedincima, kao i odgovori na poslanička pitanja poslanika u Skupštini Crne Gore, saopštenja za javnost, i sl.

Obavljan je dnevni prijem i komunikacija sa strankama i područnim odjeljenjima Fonda PIO, kao i nadležnim nosiocima i nadležnim organima država sa kojima Crna Gora ima potpisane sporazume o socijalnom osiguranju.

IV Ostale aktivnosti

Pokrenuta je inicijativa i posredstvom Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore dostavljeni tekstovi Predloga Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Republike Slovačke, Crne Gore i Ukrajine, Crne Gore i Republike Grčke i Crne Gore i Republike Bugarske.

Učestvovalo se u radu Upravnog odbora Fonda PIO i radnih tijela tog odbora, kao i Statističkog savjeta Crne Gore.

Službenici Sektora prisustvovali brojnim obukama, seminarima i treninzima koji su se odnosili na evropske integracije, usaglašavanje propisa, koordinaciju socijalne sigurnosti i unapredjenje rada u državnoj upravi.

ODSJEK ZA DRUGOSTEPENI UPRAVNI POSTUPAK I DRUGOSTEPENU INVALIDSKU KOMISIJU

U izvještajnom periodu **Drugostepeni upravni postupak** je rješavao u drugom stepenu iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

U **postupku revizije** u radu je **bilo ukupno 2.322 predmeta**. U izvršenoj reviziji **data je saglasnost na 1.831 rješenje**, dok je **491 rješenje poništeno**.

U **postupku po žalbi** u radu je bilo **1.994 predmeta** od čega je u **1.205 predmeta žalba odbijena**, u **668 predmeta žalba je usvojena i poništeno prvostepeno rješenje**, dok je u **6 predmeta žalba odbačena**.

Za izvještajni period **od Upravnog suda** dostavljena je **251 presuda** od čega je u **191 predmetu tužba odbijena**, u **58 predmeta tužba usvojena** dok je u **2 predmeta tužba odbačena**. Za isti period **Vrhovni sud je donio 29 odbijajuća zahtjeva za vanredno preispitivanje presude Upravnog suda i 21 presuda kojima se ukida presuda Upravnog suda**.

Drugostepena invalidska komisija je u izvještajnom periodu za vještačenje **imala ukupno 1.937 predmeta**, od čega je završen **1.931 predmet ili 99,69 %**, dok je za vještačenje u 2013. godinu prenijeto **6 predmeta**.

U **postupku po žalbi** obrađen je **361 predmet**, od kojih je nalaz Prvostepene invalidske komisije potvrđen u **296 predmeta**, dok je u **59 predmeta** nalaz izmijenjen.

Od navedenog broja izmijenjenih nalaza u **39** predmeta je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti.

U **postupku medicinske revizije** obrađeno je **1.576 predmeta**.

ODSJEK ZA BORAČKU I INVALIDSKU ZAŠTITU

U izvještajnom periodu aktivnosti odsjeka za boračku i invalidku zaštitu bile su usmjerene na implementaciji Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti i podzakonskih akata donešenih na osnovu tog zakona, a koji su uslov za sprovođenje istog. Implementacija zakona je podrazumijevala zakonitost, blagovremenost, ažurnost i ekonomičnost ostvarivanja prava korisnika boračke i invalidske zaštite sa redovnom isplatom mjesečnih novčanih primanja korisnika prava.

Kroz implementaciju zakona i podzakonskih akata u izvještajnom periodu, u zakonom propisanom roku, obrađeni su svi prispjeli upravni predmeti, u postupku po žalbi, reviziji i presudama nadležnih sudova.

Za izvještajni period u postupku revizije je obrađeno 205 upravnih predmeta (data je saglasnost na 195 rješenje, 2 rješenja su poništena dok je 8 rješenja izmijenjeno) i 40 žalbi (od čega u 26 predmeta žalba odbijena, dok je u 14 predmeta žalba usvojena i poništeno rješenje prvostepenog organa). Od ukupnog broja prispjelih predmeta za 7 predmeta pokrenut je upravni spor kod Upravnog suda. Upravni sud je postupajući po tužbama stranaka Ministarstva rada i socijalnog stranja, donio 3 presuda kojima su odbijene tužbe podnešene protiv rješenja Ministarstva, rada i socijalnog.

Za izvještajni period na Prvostepenoj Ljekarskoj komisiji obrađeno je 85 predmeta i od strane Ljekarske komisije dato 85 nalaza i mišljenja o procjeni zdravstvenog stanja podnosioca zahtjeva.

Drugostepena Ljekarska komisija, koja ujedno vrši i reviziju nalaza i mišljenja Prvostepene Ljekarske komisije i postupa po žalbama vojnih invalida, obradila je 59 predmeta i dala 59 nalaza i mišljenja.

U januaru i julu mjesecu 2012. godine donešena je Odluka o uskladjivanju mjesečnih novčanih primanja korisnika prava u skladu sa Zakonom o boračkoj i invalidskoj zaštiti, a uskladjivanje je izvršeno na osnovu zvaničnih statističkih podataka i to u procentu koji čini polovinu procenta rasta, odnosno, pada zarada i polovinu procenta rasta, odnosno, pada troškova života.

U 2012. godini za 4.740 korisnika ovih prava iz budžeta države, ukupno je isplaćeno 8.472.390,87 eura i to za redovna mjesečna primanja, povlašćenu vožnju i pogrebne troškove.

Uredno su obrađeni svi nalozi za isplatu što se tiče osnovnih primanja kao i drugih primanja kao što su pogrebni troškovi, povlašćena vožnja, godišnje novčano primanje za oporavak “Nosilaca partizanske spomenice 1941 godine i narodnih heroja”, pripremljen izvještaj o isplatama za korisnike boračke i invalidske zaštite. Svakomjesečno su pripremani i izvještaji o broju korisnika

prava na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje, koji to pravo ostvaruju u skladu sa Zakonom o boračkoj i invalidskoj zaštiti.

Za izvještajni period obradjeni su nalozi pristigli od prvostepenih organa za promjenu ili prijavu prava korisnika sa unosom podataka u elektronsku bazu i to: 405 promjena za korisnike lične i porodične invalidnine, 536 promjena kod korisnika materijalnog obezbjeđenja boraca i civilnih invalida rata. Uredno su ažurirani nakon izvršene kontrole svi spiskovi korisnika prava prema organima lokalne samouprave kao prvostepenim i vršena redovna kontrola prolaznih računa o isplati svih prava iz ove oblasti. Pripremljena je i sredjena kompletna evidencija vraćenih a neisplaćenih uputnica korisnika prava (povraćaj uputnice od strane Pošte za slučaj da je korisnik umro ili nije bio u stanu u vrijeme dostave od strane Pošte).

Isto tako, kao redovne aktivnost, obavljena je i saradnja sa nevladinim organizacijama tj, asocijacijama koje su zainteresovane za ovu problematiku.

U cilju zaštite materijalnog i socijalnog položaja korisnika materijalnog obezbjeđenja boraca obezbijeđeno je subvencioniranje za utrošenu električnu energiju (433 korisnika).

U izvještajnom periodu pripremani su odgovori i stručna mišljenja u vezi stanja i primjene propisa iz oblasti boračke i invalidske zaštite.

d) Sektor za socijalno staranje i dječju zaštitu

Cilj socijalne i dječje zaštite je obezbjeđenje zaštite porodice, pojedinca, djece u riziku i lica u stanju socijalne potrebe, odnosno socijalne isključenosti.

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost od javnog interesa i zasniva na principima:

- uvažavanja dostojanstva korisnika iz oblasti socijalne i dječje zaštite;
- lične odgovornosti i aktivnog učešća korisnika u kreiranju ciljeva i aktivnosti socijalne i dječje zaštite;
- pluralizma nosilaca, sadržaja, oblika, metoda i usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou.

Nacionalno zakonodavstvo relevantno za socijalnu zaštitu i usluge socijalne zaštite sadržano je u nizu zakona i podzakonskih akata: Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti sa odgovarajućim podzakonskim aktima, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača, Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Porodični zakon, Zakon o krivičnom postupku, Zakon o specijalnom vaspitanju i obrazovanju, Zakon o radu, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o povlasticama invalidnih lica u unutrašnjem putničkom saobraćaju i dr.

Aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja posebno su usmjerene na zaštitu vrunelabilnih grupa :

- nesposobnih za rad i materijalno neobezbjeđenih
- djece bez roditeljskog staranja
- djece sa mentalnom, tjelesnom i senzornom ometenošću

- zlostavljene i zanemarene djece
- djece sa poremećajem u ponašanju
- lica sa invaliditetom
- starih lica
- lica i porodica kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite

Zaštita materijalno neobezbjeđenih porodica

Zaštita materijalno neobezbjeđenih porodica realizuje se ostvarivanjem prava iz socijalne i dječije zaštite i to: materijalno obezbjeđenje porodice, lična invalidnina, njega i pomoć drugog lica, smještaj u ustanovu i smještaj u drugu porodicu, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim potrebama, zdravstvena zaštita, troškovi sahrane, jednokratna novčana pomoć, oprema za novorođeno dijete, dodatak za djecu, naknada po osnovu rođenja djeteta, naknada zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena i odmor i rekreacija djece.

Pravo na materijalno obezbjeđenje porodice

Pravo na materijalno obezbjeđenje porodice, kao osnovno pravo iz socijalne zaštite, ostvaruje porodica, odnosno član porodice ako je nesposoban za rad ili sposoban za rad pod uslovima predviđenim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti u zavisnosti od prihoda i imovine.

Visina materijalnog obezbjeđenja za porodicu koja nema prihoda u 2012. godini iznosi mjesečno: za jednočlanu porodicu 63,50€, za porodicu sa dva člana 76,20 €, za porodicu sa tri člana 91,50 €, za porodicu sa četiri člana 108 € i za porodicu sa pet i više članova 120,70 €.

Pregled broja korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice u 2012. g.

(Tabela 1.1, 1.2,)

CSR	OPŠTINA	januar		februar		mart		april		maj		jun	
		br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova
Podgorica	1.Podgorica	2.867	9.201	2.841	9.133	2.830	9.124	2.830	9.137	2.860	9.229	2.905	9.311
	2.Cetinje	339	1.033	339	1.030	344	1.047	344	1.049	338	1.028	340	1.028
	3.Danilov.	288	907	279	890	290	922	292	926	293	927	295	925
	4.Kolašin	301	742	300	751	301	760	302	754	304	761	312	783
Nikšić	1.Nikšić	1.779	5.282	1.798	5.342	1.839	5.480	1.859	5.541	1.873	5.603	1.883	5.645
	2.Pluzine	87	174	87	173	86	170	87	174	88	173	86	163
	3.Šavnik	101	194	99	189	99	190	106	214	104	211	105	215
Bar	1.Bar	568	1.599	575	1.626	584	1.656	591	1.676	591	1.685	600	1.710
	2.Ulcinj	325	816	328	825	334	840	337	845	335	836	336	835
Kotor	1.Kotor	145	423	147	429	145	422	152	436	146	425	144	422
	2.Tivat	156	424	156	428	161	445	167	453	167	450	166	442
	3.Budva	98	233	98	239	99	241	101	250	99	240	99	236
H.Novi	1.H.Novi	181	445	184	460	187	471	190	475	190	472	186	467
Berane	1.Berane	1.478	4.723	1.491	4.782	1.492	4.789	1.511	4.847	1.528	4.901	1.541	4.911
	2.Andrij.	184	562	187	566	186	560	186	570	184	561	187	581
Plav	1.Plav	721	2.232	718	2.222	717	2.222	728	2.257	740	2.275	736	2.269
Rožaje	1.Rožaje	1.983	6.455	1.985	6.466	1.989	6.502	1.994	6.511	1.992	6.531	2.021	6.600
B.Polje	1.B.Polje	1.658	5.139	1.675	5.206	1.677	5.222	1.692	5.238	1.692	5.242	1.693	5.265
	2.Mojkovac	282	771	284	780	286	792	288	797	291	808	292	799
Pljevlja	1.Pljevlja	580	1.569	592	1.614	595	1.623	586	1.606	594	1.629	599	1.642
	2.Žabljak	109	204	109	203	107	199	108	198	109	198	108	195
Svega:		14.230	43.128	14.272	43.354	14.348	43.677	14.451	43.954	14.518	44.185	14.634	44.444

Tabela 1.2

jul		avgust		septembar		oktobar		novembar		decembar	
br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova
2913	9324	2.916	9.331	2.916	8.340	2.920	9.345	2.933	9.393	2.949	9.436
345	1041	344	1.037	343	1.027	345	1.039	345	1.035	351	1.057
290	915	292	911	288	903	285	890	284	888	291	902
308	785	305	778	302	772	313	801	314	805	321	820
1897	5695	1.896	5.704	1.921	5.810	1.956	5.872	1.985	5.959	1.997	5.992
84	156	87	165	86	164	86	162	85	162	86	163
106	216	106	215	105	214	104	212	104	213	104	213
598	1707	599	1.717	603	1.736	599	1.724	592	1.712	616	1.769
339	863	341	870	338	861	341	863	340	868	345	880
145	425	147	430	142	415	140	411	138	401	137	396
167	442	161	427	159	425	160	425	164	433	170	455
104	249	102	247	99	238	96	229	99	235	101	240
184	462	185	460	185	466	188	484	191	493	193	497
1542	4906	1.560	4.982	1.556	4.955	1.562	4.984	1.596	5.076	1.631	5.148
187	578	186	574	189	580	188	577	192	591	191	584
743	2288	748	2.306	749	2.301	744	2.289	738	2.271	751	2.303
2013	6584	2.021	6.591	2.023	6.585	2.030	6.609	2.045	6.641	2.049	6.652
1693	5256	1.707	5.305	1.714	5.308	1.721	5.329	1.740	5.379	1.764	5.412
290	787	290	788	286	785	284	785	288	786	288	787
588	1601	602	1.640	611	1.669	607	1.656	621	1.695	625	1.711
105	184	107	190	106	187	107	190	105	184	105	183
14.641	44.464	14.702	44.668	14.721	43.741	14.776	44.876	14.899	45.220	15.065	45.600

Djeca iz porodica korisnika prava na materijalno obezbjeđenje porodice ostvaruju pravo na dodatak za djecu u iznosu od 19 €.

Pregled broja djece korisnika prava na dječiji dodatak u 2012. g.

(Tabela 2.1, 2.2)

CSR	OPŠTINA	januar		februar		mart		april		maj		jun	
		Br.nosila	Broj	Br.nosila	Broj	Br.nosila	Broj	Br.nosila	Broj	Br.nosila	Broj	Br.nosila	Broj
		ca prava	djece	ca prava	djece	ca prava	djece	ca prava	djece	ca prava	djece	ca prava	djece
Podgorica	1.Podgorica	2.373	4.582	2.389	4.614	2.377	4.582	2.380	4.596	2.384	4.612	2.390	4.617
	2.Cetinje	279	494	279	494	278	492	284	502	275	483	275	485
	3.Danilov.	231	437	233	445	232	444	234	449	240	460	239	458
	4.Kolašin	168	308	167	306	171	311	171	314	171	314	173	317
Nikšić	1.Nikšić	1.461	2.628	1.472	2.647	1.478	2.652	1.511	2.719	1.521	2.739	1.536	2.765
	2.Pluzine	22	38	24	42	23	41	23	41	22	40	22	40
	3.Šavnik	29	61	29	61	30	62	30	62	37	79	38	81
Bar	1.Bar	444	800	455	816	463	832	473	847	483	866	484	869
	2.Ulcinj	217	394	216	393	218	395	227	410	228	408	228	409
Kotor	1.Kotor	111	198	112	202	111	199	115	205	116	207	114	205
	2.Tivat	125	214	126	217	133	226	137	231	136	227	135	224
	3.Budva	82	123	83	124	83	127	86	131	83	124	84	123
H.Novi	1.H.Novi	150	234	154	243	156	248	158	250	159	250	155	244
Berane	1.Berane	1.069	2.127	1.083	2.160	1.088	2.171	1.094	2.182	1.116	2.219	1.120	2.227
	2.Andrij.	127	255	129	259	130	261	128	254	128	254	129	260
Plav	1.Plav	444	939	451	948	450	946	444	935	459	959	463	967
Rožaje	1.Rožaje	1.316	2.706	1.337	2.748	1.349	2.789	1.360	2.825	1.370	2.843	1.373	2.854
B.Polje	1.B.Polje	1.167	2.316	1.191	2.358	1.207	2.393	1.199	2.400	1.212	2.407	1.219	2.430
	2.Mojkovac	182	346	184	351	185	352	188	360	189	362	187	358
Pljevlja	1.Pljevlja	418	708	431	732	433	735	433	734	433	737	436	745
	2.Žabljak	41	67	42	67	41	65	40	63	39	62	37	60
USTANOVE		1	94	1	92	1	90	1	96	1	98	1	100
Svega:		10.457	20.069	10.588	20.319	10.637	20.413	10.716	20.606	10.802	20.750	10.838	20.838 ¹

Tabela 1.2

jul		avgust		septembar		oktobar		novembar		decembar	
br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova	br. porodica	broj članova
2913	9324	2.916	9.331	2.916	8.340	2.920	9.345	2.933	9.393	2.949	9.436
345	1041	344	1.037	343	1.027	345	1.039	345	1.035	351	1.057
290	915	292	911	288	903	285	890	284	888	291	902
308	785	305	778	302	772	313	801	314	805	321	820
1897	5695	1.896	5.704	1.921	5.810	1.956	5.872	1.985	5.959	1.997	5.992
84	156	87	165	86	164	86	162	85	162	86	163
106	216	106	215	105	214	104	212	104	213	104	213
598	1707	599	1.717	603	1.736	599	1.724	592	1.712	616	1.769
339	863	341	870	338	861	341	863	340	868	345	880
145	425	147	430	142	415	140	411	138	401	137	396
167	442	161	427	159	425	160	425	164	433	170	455
104	249	102	247	99	238	96	229	99	235	101	240
184	462	185	460	185	466	188	484	191	493	193	497
1542	4906	1.560	4.982	1.556	4.955	1.562	4.984	1.596	5.076	1.631	5.148
187	578	186	574	189	580	188	577	192	591	191	584
743	2288	748	2.306	749	2.301	744	2.289	738	2.271	751	2.303
2013	6584	2.021	6.591	2.023	6.585	2.030	6.609	2.045	6.641	2.049	6.652
1693	5256	1.707	5.305	1.714	5.308	1.721	5.329	1.740	5.379	1.764	5.412
290	787	290	788	286	785	284	785	288	786	288	787
588	1601	602	1.640	611	1.669	607	1.656	621	1.695	625	1.711
105	184	107	190	106	187	107	190	105	184	105	183
14.641	44.464	14.702	44.668	14.721	43.741	14.776	44.876	14.899	45.220	15.065	45.600

Djeca iz porodica korisnika prava na materijalno obezbjeđenje porodice, djeci bez roditeljskog staranja koja se nalaze na porodičnom smještaju, djeci koja su smještena u ustanovama socijalne i dječije zaštite, djeci sa smetnjama u razvoju, koja pohađaju posebne vaspitno-obrazovne ustanove, ili su uključena u redovan vaspitno-obrazovni proces i romskoj djeci, koja pohađaju osnovne, gimnazije i srednje stručne škole dobili su besplatne udžbenike, odnosno novčana sredstva u iznosu od 50 €, preko nadležnog centra za socijalni rad, odnosno ustanova. Kroz ovu aktivnost obuhvaćeno je 12 561 dijete.

Pravo na odmor i rekreaciju koristila su djeca korisnika materijalnog obezbjeđenja i djeca koja su smještena u ustanovama ili na porodičnom smještaju radi sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih i vaspitno-obrazovnih aktivnosti. U toku 2012. godine ovo pravo je koristilo 2800 djece, u smjenama u

trajanju od po 7 pansionskih dana. Takođe, za zimsku sezonu obezbjeđen je odmor i rekreacija za 600 djece. Cjena jednodnevnog pansiona za djecu, prema ugovorima iznosi 14 €, što za 7 dana trajanja smjene iznosi 98 € za jedno dijete.

Za djecu korisnika prava na materijalno obezbjeđenje porodice koja pohađaju predškolske ustanove obezbjeđivali su se troškovi boravka u visini od 50 % troškova smještaja.

Pregled broja djece smještenih u predškolskim ustanovama u 2012. g.

(Tabela 3)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj
		korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika
Podgorica	1.Podgorica	0	76	251	60	163	141	47	85	196	133	194	0
	2.Cetinje	9	0	114	60	61	63	0	63	0	54	54	56
	3.Danilov.	27	27	27	27	27	27	18	10	28	24	24	26
	4.Kolašin	11	11	11	11	13	13	13	0	15	16	14	14
Nikšić	1.Nikšić	72	74	170	176	176	176	176	56	137	169	175	121
	2.Pluzine	9	7	7	9	19	9			2	2	9	11
	3.Šavnik					8						0	
Bar	1.Bar	29	30	33	30	29	29		0	0	51	50	49
	2.Ulcinj	10	2	2	9	11	10		3	0	14		9
Kotor	1.Kotor	7	10	8	11	11	10	1	0	13	13	14	14
	2.Tivat	13		4	9	9	8	2	1	14	18	18	18
	3.Budva	6	6	10	8	8	8	8	8	8	13	12	0
H.Novi	1.H.Novi	17	17	17	0	34	17	17	17	29	31	33	33
Berane	1.Berane		52	56	58	61	61		61	50	55	55	60
	2.Andrij.			0	0	25	0				0		
Plav	1.Plav	15	32	38	33	33	22			32	34	40	44
Rožaje	1.Rožaje	13	13	15	17	17	17		0	11	19	17	17
B.Polje	1.B.Polje	26	0	31	31	31	31	31		53	54	54	54
	2.Mojkovac	23	23	23	24	24	24	24		27	23	24	24
Pljevlja	1.Pljevlja	27	27	26	24	24	24	24	24	24	26	32	32
	2.Žabljak					8							
Svega:		314	407	843	597	792	690	361	328	639	749	819	582

Korisnici prava na materijalno obezbjeđenja porodice ostvarivali su pravo na zdravstvenu zaštitu, ukoliko to pravo nisu ostvarili po drugom osnovu.

Pregled broja korisnika na zdravstvenu zaštitu u 2012. g.

(Tabela 4)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	317	318	329	335	343	355	361	368	382	382	386	389
	2.Cetinje	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91
	3.Danilov.	37	37	37	36	36	36	35	35	35	35	35	35
	4.Kolašin	98	97	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98
Nikšić	1.Nikšić	353	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356
	2.Pluzine	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	3.Šavnik		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Bar	1.Bar	95	95	95	95	95	96	97	97	97	97	97	97
	2.Ulcinj	63	63	63	64	64	64	60	60	60	62	64	64
Kotor	1.Kotor	17	16	16	18	18	18	18	18	18	18	18	18
	2.Tivat	19	15	15	17	17	17	17	17	16	16	16	16
	3.Budva	13	12	12	13	13	13	13	13	14	14	14	14
H.Novi	1.H.Novi	38	38	38	38	38	38	38	35	34	35	34	34
Berane	1.Berane	151	151	151	151	151	151	141	141	141	141	141	141
	2.Andrij.	29	29	29	29	29	29	28	28	28	28	28	28
Plav	1.Plav	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97
Rožaje	1.Rožaje	173	173	173	177	177	177	177	178	178	178	183	183
B.Polje	1.B.Polje	195	195	192	192	192	192	192	192	202	202	204	205
	2.Mojkovac	37	37	37	36	36	36	36	36	37	37	37	37
Pljevlja	1.Pljevlja	94	94	93	95	92	91	91	89	89	90	90	92
	2.Žabljak	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37
Svega:		1.957	1.956	1.964	1.980	1.985	1.997	1.988	1.991	2.015	2.019	2.031	2.037

Pravo na troškove sahrane za korisnike materijalnog obezbjeđenja obezbjeđivali su se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 315 €. U 2012. godini ovo pravo isplaćeno je za 311 lica.

Lična invalidnina

Pravo na ličnu invalidninu imaju lica kod kojih je nesposobnost za samostalan život i rad nastala prije navršene 18 godine života.

Visina lične invalidnine iznosi 108,80 € mjesečno.

Pregled broja korisnika lične invalidnine u 2012. g

(Tabela 5)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj
Podgorica	1.Podgorica	361	360	359	362	362	381	380	379	378	383	385	394
	2.Cetinje	72	72	72	72	72	74	74	74	74	74	74	74
	3.Danilov.	39	39	38	38	39	41	41	41	41	41	41	43
	4.Kolašin	30	30	30	30	31	31	31	31	31	31	33	33
Nikšić	1.Nikšić	172	171	173	174	174	174	174	173	174	185	183	181
	2.Pluzine	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	3.Šavnik	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Bar	1.Bar	102	102	102	105	105	105	106	106	105	105	105	107
	2.Ulcinj	61	61	61	65	65	65	65	64	64	64	64	64
Kotor	1.Kotor	32	32	33	33	33	33	33	33	33	33	34	34
	2.Tivat	16	16	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17
	3.Budva	26	26	26	27	28	30	30	31	31	31	31	31
H.Novi	1.H.Novi	95	94	95	95	95	95	96	96	95	95	94	95
Berane	1.Berane	103	103	103	110	113	113	113	113	112	112	112	112
	2.Andrij.	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Plav	1.Plav	63	63	63	62	66	67	67	67	67	67	69	79
Rožaje	1.Rožaje	116	116	115	115	118	118	118	118	118	118	120	120
B.Polje	1.B.Polje	227	228	227	232	230	230	230	230	228	226	228	229
	2.Mojkovac	40	40	40	40	40	39	39	39	38	38	38	38
Pljevlja	1.Pljevlja	98	98	98	98	99	99	99	99	99	99	100	100
	2.Žabljak	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Svega:		1692	1690	1690	1714	1726	1751	1752	1750	1744	1758	1767	1.790

Njega i pomoć drugog lica

Pravo na njegu i pomoć drugog lica imaju: korisnici materijalnog obezbjeđenja kojima je zbog trajnih zdravstvenih promjena ili starosti potrebna stalna njega i pomoć drugog lica za obavljanje osnovnih životnih potreba; korisnici lične invalidnine i lica sa teškom tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću kojima je potrebna stalna njega i pomoć drugog lica za obavljanje osnovnih životnih potreba

Visina njege i pomoći drugog lica iznosi 63 € mjesečno.

Pregled broja korisnika tuđe njege i pomoći u 2012. g.

(Tabela 6)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj
Podgorica	1.Podgorica	1.393	1.378	1.366	1.361	1.355	1502	1494	1479	1.537	1.454	1441	1.555
	2.Cetinje	295	292	291	288	282	315	315	312	404	308	308	301
	3.Danilov.	165	162	160	157	154	170	171	170	165	164	162	171
	4.Kolašin	151	148	147	145	152	159	157	157	154	155	161	167
Nikšić	1.Nikšić	864	857	899	893	883	876	877	863	971	950	940	929
	2.Pluzine	69	69	73	71	71	71	71	71	71	83	83	80
	3.Šavnik	47	47	49	48	47	46	46	46	45	50	50	50
Bar	1.Bar	464	462	462	450	486	484	482	482	468	464	458	500
	2.Ulcinj	298	298	298	341	338	334	330	329	321	321	309	357
Kotor	1.Kotor	144	144	148	153	151	150	147	144	144	142	140	165
	2.Tivat	86	85	88	86	85	84	81	79	77	77	76	85
	3.Budva	74	72	76	75	75	77	77	75	75	75	74	88
H.Novi	1.H.Novi	263	262	273	276	275	267	267	263	258	256	251	277
Berane	1.Berane	542	531	523	553	563	559	554	544	544	542	583	596
	2.Andrij.	119	119	119	123	124	120	121	120	120	119	117	117
Plav	1.Plav	251	395	245	244	262	268	263	263	261	260	270	300
Rožaje	1.Rožaje	439	433	431	427	455	463	457	450	447	446	457	457
B.Polje	1.B.Polje	1.062	1.057	1.057	1.136	1.135	1.129	1.119	1.119	1.073	1.066	1.153	1.159
	2.Mojkovac	183	182	181	179	196	193	193	192	191	190	205	201
Pljevlja	1.Pljevlja	614	609	600	587	644	636	616	601	601	660	669	657
	2.Žabljak	100	100	100	100	106	106	106	106	106	102	101	101
Svega:		7.623	7.702	7.586	7.693	7.839	8.009	7.944	7.865	8.033	7.884	8.008	8.313

Lica sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću

Lica sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću ostvarivali su pravo na smještaj u odgovarajuću ustanovu socijalne i dječije zaštite, kao i smještaj u drugu porodicu. Smještaj u ustanovu ostvaruje se zbrinjavanjem u ustanovu i obezbjeđenjem naknade troškova smještaja.

Licu kojim se nije mogao obezbjediti smještaj u odgovarajuću ustanovu u Crnoj Gori obezbjeđivao se smještaj van Crne Gore. Najčešće su to ustanove na teritoriji Srbije ili Bosne i Hercegovine.

Pregled broja korisnika, štićenika van Crne Gore u 2012. g.

(Tabela 7)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	26	26	26	26	25	25	25	25	24	24	24	24
	2.Cetinje	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	3.Danilov.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	4.Kolašin	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Nikšić	1.Nikšić	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	2.Pluzine	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	3.Šavnik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bar	1.Bar	5	5	4	3	5	6	6	6	6	7	4	7
	2.Ulcinj	1	1	1	1	1	1	1	1				
Kotor	1.Kotor	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	2.Tivat	0		0								0	
	3.Budva	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2
H.Novi	1.H.Novi	4	5	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4
Berane	1.Berane	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3
	2.Andrij.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Plav	1.Plav	1	1	1	1	1	1	1	1	0			
Rožaje	1.Rožaje	0	0	0	0	0			0		0	0	
B.Polje	1.B.Polje	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	11
	2.Mojkovac												
Pljevlja	1.Pljevlja	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	2.Žabljak												
Svega:		81	82	80	79	80	79	79	79	76	79	75	79

Stara lica

Penzioneri i druga stara lica koja nijesu u mogućnosti da samostalno žive u svom domaćinstvu, odnosno u porodici, kojim se uslijed stambenih, zdravstvenih, socijalnih ili porodičnih prilika ne može obezbijediti zaštita na drugi način ostvarivali su pravo na smještaj u Dom starih » Grabovac « u Risnu i dom starih »Bijelo Polje« u Bijelom Polju.

U 2012. godini, u Domu starih » Grabovac « u Risnu, u prosjeku boravilo je 251 stara lica, a u dom starih »Bijelo Polje« u Bijelom Polju, u prosjeku boravilo je 109 starih lica.

Takođe, ova lica mogu biti smještena u drugu porodicu, mada ovaj oblik zaštite je veoma slabo iskorišten.

Pregled broja korisnika po mjesecima u 2012. g.

(Tabela 8)

Ustanova	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
JU Dom starih "Grabovac" -Risan	242	242	245	243	249	253	255	255	253	258	260	258

Ustanova	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
JU Dom starih " Bijelo Polje"	100	99	115	113	105	103	106	112	118	112	111	112

Stara lica u skladu sa zakonom koriste i pravo na materijalno obezbjeđenje porodice.

Pregled broja starih lica korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice po opštinama i po polu

(Tabela 9)

CSR	OPŠTINA	MUŠKO	ŽENSKO	ukupno:
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	61	201	262
	2.Cetinje	5	37	42
	3.Danilov.	2	31	33
	4.Kolašin	25	67	92
Nikšić	1.Nikšić	32	155	187
	2.Pluzine	6	28	34
	3.Savnik	11	35	46
Bar	1.Bar	20	53	73
	2.Ulcinj	8	32	40
Kotor	1.Kotor	3	13	16
	2.Tivat	4	9	13

	3.Budva	7	4	11
H.Novi	1.H.Novi	8	17	25
Berane	1.Berane	22	89	111
	2.Andrij.	7	23	30
Plav	1.Plav	59	71	130
Rožaje	1.Rožaje	53	67	120
B.Polje	1.B.Polje	33	138	171
	2.Mojkovac	0	25	25
Pljevlja	1.Pljevlja	9	63	72
	2. Žabljak	9	30	39
Svega:		384	1.188	1.572

Djeca bez roditeljskog staranja

Djeci bez roditeljskog staranja i djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, obezbjeđuje se smještaj u Dječijem domu » Mladost « u Bijeloj ili u drugu porodicu, radi čuvanja, njege i vaspitanja.

U 2012. godini, u Dječijem domu » Mladost « u Bijeloj, u prosjeku boravilo je 130 djece, a u drugu porodicu smješteno je 397 djeteta.

Djeci bez roditeljskog staranja koja pohađaju školu obezbjeđeni su besplatni udžbenici. Ova djeca također su koristila pravo na odmor i rekreaciju. Djeca bez roditeljskog staranja imaju pravo na zdravstvenu zaštitu ukoliko ovo pravo nije ostvarilo po drugom osnovu.

Takođe, djeca bez roditeljskog staranja imaju pravo na dječiji dodatak u iznosu od 31,80 €.

Pregled broja štićenika po mjesecima u Dječijem domu » Mladost « u Bijeloj 2012. g.

(Tabela 10)

Ustanova	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
JU Dječji dom" Mladost" -Bijela	131	132	132	133	132	129	130	132	133	128	128	122

Pregled broja korisnika porodičnog smještaja za 2012. g.

(Tabela 11)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	126	129	123	124	126	122	122	122	123	125	123	124
	2.Cetinje	11	11	11	12	14	14	14	14	15	15	15	15
	3.Danilov.	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	4.Kolašin	18	18	17	17	17	19	19	18	18	18	18	18
Nikšić	1.Nikšić	63	63	64	62	62	65	65	65	66	66	62	61
	2.Pluzine	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
	3.Šavnik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bar	1.Bar	22	22	22	20	20	20	21	20	20	20	22	22
	2.Ulcinj	10	10	10	10	10	10	11	11	10	10	10	10
Kotor	1.Kotor	10	10	10	11	11	11	11	11	10	10	10	10
	2.Tivat	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
	3.Budva	4	5	5	5	6	6	6	6	6	7	8	8
H.Novi	1.H.Novi	14	14	14	14	15	15	14	14	14	13	11	11
Berane	1.Berane	17	17	17	17	17	17	17	18	20	17	17	17
	2.Andrij.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	8	8	8
Plav	1.Plav	13	13	13	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Rožaje	1.Rožaje	21	21	21	21	20	20	20	20	22	21	18	18
B.Polje	1.B.Polje	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	18
	2.Mojkovac	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Pljevlja	1.Pljevlja	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	2.Žabljak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Svega:		394	398	392	392	397	398	399	398	403	402	394	395

Djece sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću

Djece sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću su ostvarivala pravo na smještaj u ustanovu socijalne i dječije zaštite ili smještaj u drugu porodicu, kao i pravo na dječiji dodatak. Visina dječijeg dodatka iznosila je 25,50 € za djecu sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću koja se mogu osposobiti za samostalan život i rad i 31,80 € za djecu sa tjelesnom, mentalnom i senzornom ometenošću koja se ne mogu osposobiti za samostalan život i rad. Takodje ova djeca imala su pravo na pomoć za vaspitanje i obrazovanje. Pravo na pomoć obuhvata troškove smještaja u ustanovu ili drugu porodicu kao i troškove prevoza.

Pregled broja štićenika po mjesecima u 2012. g.

(Tabela 12)

red. br.	Ustanove	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	JU Dječji dom " Mladost" -Bijela	131	132	132	133	132	129	130	132	133	128	128	122
2	JU Dom starih "Grabovac" -Risan	242	242	245	243	249	253	255	255	253	258	260	258
3	JU Zavod" Komanski most"-Podgorica	118	118	116	116	117	117	117	117	117	117	116	116
4	JU centar za djecu i mlade " Ljubović"-Podgorica	25	24	24	25	23	23	24	24	22	21	25	23
5	JU Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"-Kotor	64	69	70	72	72	72	72	72	60	65	63	58
6	JU Resursni centar za djecu i osobe sa intelektualnim smetnjama i autizmom" 1 Jun"-	44	44	44	44	44	37	37	37	38	38	38	38
7	Ju resursni centar za djecu mlade Podgorica	64	64	64	64	64	57	57	57	60	64	64	64
8	JU Dom starih " Bijelo Polje"	100	99	115	113	105	103	106	112	118	112	111	112
9	JU dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju TISA	29	29	29	29	29	29	29	29	28	27	27	27
10	JU dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju Nikšić	29	29	29	29	29	30	30	30	30	30	30	30
11	JU dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju- Herceg Novi	12	12	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12
12	Ju dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju -Pljevlja	16	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	18
13	Ju dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju - "Lipa"-Plav	0	0	0	0	0	0	0	0	10	10	10	13
	Ukupno:	874	879	898	898	894	880	888	896	900	901	903	891

I u 2012. godini nastavilo se sa širenjem mreže dnevnih centara u Crnoj Gori. Prvi takav centar otvoren je u Bijelom Polju, zatim u Nikšiću, Herceg Novom Pljevljima i Plavu, a uskoro se očekuje i u Ulcinju. Očekuje se da uskoro budu završeni objekti za ovu namjenu i u Beranama, Cetinju, Mojkovcu, Baru i Rožajama. Otvaranje Dnevnih centara u ostalim opštinama zavisice od broja djece sa smetnjama u tim opštinama, kao i planova lokalnih samouprava.

Naknada za vrijeme porodijskog odsustva

Pravo na naknadu zarade imali su zaposleni za vrijeme porodijskog odsustva. Pravo na naknadu zarade zaposleni ostvaruje kod poslodavca. Poslodavac može ostvariti refundaciju sredstava kod centra za socijalni rad. Za lica koja su na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i za redovne studente visina naknade iznosi 26,20 € mjesečno, a za zaposlene visina naknade zarade je zarada koju bi zaposleni ostvario na radnom mjestu na kojem je raspoređen.

**Pregled broja porodilja koje se vode na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i porodilje redovni studenti za
2012.g**

(Tabela 13)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	995	965	949	926	962	981	946	955	931	933	937	909
	2.Cetinje	70	68	70	72	71	70	35	66	60	64	55	55
	3.Danilov.	84	86	84	79	77	77	79	79	76	80	75	70
	4.Kolašin	42	42	42	45	45	39	38	39	36	37	39	40
Nikšić	1.Nikšić	365	382	388	388	395	381	381	389	387	389	394	389
	2.Pluzine	17	17	17	15	13	11	9	9	8	8	7	8
	3.Šavnik	16	15	14	15	17	16	12	10	8	9	7	9
Bar	1.Bar	218	211	212	214	233	230	220	216	213	209	205	214
	2.Ulcinj	119	123	121	126	126	126	113	121	127	123	126	126
Kotor	1.Kotor	77	72	72	70	71	72	75	74	74	79	84	81
	2.Tivat	32	30	34	32	35	33	35	36	30	28	31	31
	3.Budva	52	51	51	53	51	52	53	53	51	44	44	43
H.Novi	1.H.Novi	53	53	55	56	59	54	55	58	54	54	55	57
Berane	1.Berane	214	216	210	210	204	194	188	198	200	199	200	200
	2.Andrij.	34	33	28	28	28	28	29	32	30	28	26	23
Plav	1.Plav	108	108	113	104	100	100	99	97	102	105	99	147
Rožaje	1.Rožaje	236	242	252	252	245	249	240	238	241	243	255	245
B.Polje	1.B.Polje	293	296	295	281	276	279	285	264	267	257	252	246
	2.Mojkovac	26	28	31	32	31	30	30	29	35	36	36	38
Pljevlja	1.Pljevlja	106	107	107	98	103	97	97	95	99	101	103	98
	2.Žabljak	15	16	19	19	20	20	19	18	15	15	12	12
Svega:		3.172	3.161	3.164	3.115	3.162	3.139	3.038	3.076	3.044	3.041	3.042	3.041

Pregled broja porodilja koje su u radnom odnosu za 2012.g

(Tabela 14)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika	broj korisnika
Podgorica	1.Podgorica	1094	796	837	907	949	881	875	1080	913	995	1033	618
	2.Cetinje	28	22	24	26	36	41	67	41	49	46	45	34
	3.Danilov.	30	9	14	9	18	6	14	35	39	37	21	21
	4.Kolašin	12	13	10	16	12	17	16	15	16	15	13	11
Nikšić	1.Nikšić	181	134	154	133	164	164	190	188	150	162	178	175
	2.Pluzine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	3.Šavnik	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bar	1.Bar	108	117	71	102	96	127	127	150	119	110	126	76
	2.Ulcinj	18	15	12	6	14	12	13	11	16	14	12	13
Kotor	1.Kotor	84	71	76	58	83	70	70	89	80	87	91	52
	2.Tivat	46	47	42	26	52	42	53	58	73	36	53	31
	3.Budva	99	101	100	97	109	110	121	145	122	130	137	137
H.Novi	1.H.Novi	187	175	172	157	179	190	165	294	249	191	196	168
Berane	1.Berane	53	50	45	45	50	48	50	48	47	38	38	25
	2.Andrij.	4	2	5	2	3	8	4	2	1	0	0	10
Plav	1.Plav	0	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1	0
Rožaje	1.Rožaje	55	46	45	47	45	46	35	43	39	43	54	45
B.Polje	1.B.Polje	173	154	164	165	206	226	226	179	187	196	195	199
	2.Mojkovac	49	46	44	40	49	45	49	48	50	52	53	54
Pljevlja	1.Pljevlja	64	68	58	64	66	64	65	78	82	81	84	70
	2.Žabljak	1	2	1	1	3	4	1	1	4	2	4	2
Svega:		2.287	1.868	1.874	1.901	2.134	2.101	2.141	2.506	2.239	2.237	2.335	1.742

Za svako novorođeno dijete, do navršene jedne godine života djeteta, roditelji imaju pravo na opremu za novorođeno dijete. Ova naknada se isplaćuje jednokratno i iznosi 105 €.

Pregled broja korisnika naknade za opremu za novorođeno dijete u 2012. g.

(Tabela 15)

CSR	OPŠTINA	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar
		broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj
		korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika	korisnika
Podgorica	1.Podgorica	284	212	191	145	216	193	168	280	196	251	232	150
	2.Cetinje	18	10	13	21	11	19	11	11	15	13	17	16
	3.Danilov.	21	16	8	10	14	6	7	17	14	17	9	8
	4.Kolašin	10	5	5	8	10	4	5	7	4	8	9	4
Nikšić	1.Nikšić	87	78	72	50	66	54	71	74	83	67	68	60
	2.Pluzine	1		4	3				1		1	2	1
	3.Šavnik		2	4	1	3		2			2	3	2
Bar	1.Bar	40	62	34	42	42	40	43	56	38	42	35	46
	2.Ulcinj	15	20	12	15	12	13	11	22	21	17	25	16
Kotor	1.Kotor	26	21	16	17	18	12	27	24	22	27	29	9
	2.Tivat	15	13	12	6	12	13	14	14	16	9	14	7
	3.Budva	19	13	17	11	14	11	16	19	26	13	17	19
H.Novi	1.H.Novi	37	30	29	17	32	19	24	31	39	23	24	12
Berane	1.Berane	36	30	22	29	25	35	28	36	36	32	30	26
	2.Andrij.	2	3	3	5	2	4	3	6	5	7	6	2
Plav	1.Plav	9	17	13	7	12	11	12	13	10	17	15	9
Rožaje	1.Rožaje	30	30	27	25	18	43	30	27	39	33	37	17
B.Polje	1.B.Polje	59	40	39	42	53	43	54	52	41	57	36	28
	2.Mojkovac	11	9	7	2	9	8	6	8	9	7	6	4
Pljevlja	1.Pljevlja	12	18	20	18	18	14	14	20	18	22	15	11
	2.Žabljak	3	2	5	3	2	3	2	5	3	1	1	
Svega:		735	631	553	477	589	545	548	723	635	666	630	447

Zlostavljana i zanemarena djeca

Zaštitu prava djece od zlostavljanja i zanemarivanja sprovode centri za socijalni rad. U saradnji sa UNICEF-om i UNHCR-om formirani su multidisciplinarni operativni timovi u osam od deset centara za socijalni rad. Do sada je u okviru ovih timova obrađeno preko 1200 djece koje su bile žrtve zlostavljanja i zanemarivanja.

Pregled broja maloljetnih žrtava zlostavljanja i zanemarivanja

(Tabela 16)

Broj i vrste prijavljenih slučajeva nasilja nad djecom.

VRSTE NASILJA	BROJ
FIZIČKO	142
EMOCIONALNO	193
SEKSUALNO	8
PUTEM INTERNETA	2
UKUPNO	345

Djeca sa poremećajem u ponašanju

Javna ustanova Centar za djecu i mlade "Ljubović" u Podgorici je ustanova otvorenog tipa, gdje djeca kratko borave, a nastavu pohađaju u redovnim gradskim školama. Javna ustanova Centar za djecu i mlade "Ljubović" u Podgorici, vrši smještaj djece i mladih sa poremećajem u ponašanju. Djelatnost Centra, saglasno poslovima utvrđenim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti obuhvata, zbrinjavanje, koje se odnosi na obezbjeđivanje stanovanja, ishrane, odjeće i obuće i dr; vaspitanje i obrazovanje, u skladu sa posebnim propisima, radno – okupaciono angažovanje, koje se odnosi se na obezbjeđivanje radne i okupacione terapije, kulturno-zabavnih i sportskih aktivnosti i dr, zdravstvenu zaštitu, koja se obezbjeđuje, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

Funkcije Centra se odvijaju preko sledećih organizacionih jedinica: Prihvatna stanica, Pojačani nadzor uz dnevni boravak u ustanovi za vaspitanje, Prijemno odeljenje sa dijagnostikom, Izvršavanje mjere (upućivanje u vaspitnu ustanovu u trajanju od 6 mjeseci do 2 godine).

U Prihvatnoj stanici smještaju se djeca u stanju socijalne potrebe, djeca zatečena u skitnji, djeca koja se pojavljuju kao izvršiovi krivičnih djela i sl. U prihvatnoj stanici borave što je kraće moguće, a najduže do 30 dana. U toku 2012. godine u Prihvatnoj stanici bilo je smješteno 175 maloljetnika.

Kroz Prihvatilište Centra prolaze i maloljetni stranci čiji je broj u tekućoj godini u značajnom porastu. Sredinom 2012.godine, završeni su svi objekti za smještaj djece - ukupno šest:

- Objekat za opšte poslove (kuhinja, trpezarija, magacin, štrikerska radionica, domar, filskuturna sala, ambulanta i dr.)
- Institucionalni tretman (mjera od 6 mjeseci do 2 godine - dječaci)
- Institucionalni tretman mjera od 6 mjeseci do 2 godine - djevojčice)
- Prihvatna stanica (kratkotrajni boravak najduže do 30 dana)

- Prihvatište (boravak do okončanja krivičnog postupka)
- Maloljetni strani državljani (boravak do povratka u matičnu državu).
-

Uz podršku eksperata UNICEF-a Centar "Ljubović" je uradio inovirane programe grupnog i individualnog rada koji zadovoljavaju sve međunarodne dokumente koji se odnose na postupanje prema maloljetnicima. Programi su koncipirani na što kraćem boravku u instituciji uz svakodnevnu saradnju sa roditeljima, starateljima, sudom koji je izrekao mjeru kao i lokalnom zajednicom. Programi posebno otvaraju značajnu saradnju sa NVO sektorom. Inače, redovno se radi mjesečna, tromjesečna i polugodišnja revizija istih. Programi rada se realizuju kroz grupni i individualni rad sa vaspitnom grupom i pojedincem.

Novi Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku koji je stupio na snagu 01.09.2012.godine uveo je niz novina koje su u prvom redu usmjerene da se institucionalna zajednica što manje koristi, već da se koriste alternativne mjere, a ukoliko već dodje do smještaja u instituciju maloljetnik već poslije 6 mjeseci stiče uslov za otpust. Primjenu sprovođenja nezavodske mjere ubuduće će kontrolisati sud koji ju je izrekao. Po novom zakonu Centar "Ljubović" je nezavodska ustanova otvorenog tipa, gdje djeca veoma kratko borave, a nastavu pohađaju u redovnim gradskim školama.

U toku 2012.godine u Centru za djecu i mlade » Ljubović« bilo je smješteno 13 maloljetnika. Od toga 8 maloljetnika je smješteno po odluci suda.

Poslovi iz oblasti socijalne i dječije zaštite kao i oblasti porodično-pravne zaštite realizuju javne ustanove: centari za socijalni rad i ustanove za smještaj korisnika.

Organizacija

U Crnoj Gori osnovano je 10 centara za socijalni rad koji pokrivaju teritoriju 21 opštine:

- JU CSR za opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin (br.zaposlenih 100+2 pripravnika)
- JU CSR za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine(br. zaposlenih 37+5 na određeno +1 pripravnik)
- JU CSR za opštine Pljevlja i Žabljak (br. zaposlenih 18+1na određeno)
- JU CSR za opštine Bijelo Polje i Mojkovac (br. zaposlenih 34+2 pripravnika)
- JU CSR za opštine Berane i Andrijevica (br. zaposlenih 21+1 pripravnik)
- JU CSR za opštinu Rožaje (br. zaposlenih 9+1 pripravnik)
- JU CSR za opštinu Plav (br. zaposlenih 14+1 pripravnik)
- JU CSR za opštine Bar i Ulcinj (br. zaposlenih 24+1 na određeno vrijeme+1 pripravnik)
- JU CSR za opštine Kotor, Tivat i Budva (br. zaposlenih 20+1 pripravnik)
- JU CSR za opštinu Herceg Novi (br. zaposlenih 13)

Ustanove koje se bave smještajem korisnika su:

- JU Dom starih "Grabovac" u Risnu (br. zaposlenih 103)
- JU Dom starih „Bijelo Polje“(br. zaposlenih 41+1 pripravnik)
- JU Dječji dom "Mladost" u Bijeloj (br. zaposlenih 100)

- JU Zavod "Komanski most " u Podgorici (br. zaposlenih 74)
- JU "Lovćen – Bečići" na Cetinju (br. zaposlenih 21)
- JU Centar za djecu i mlade " Ljubović " Podgorica (br. zaposlenih 39)

Subvencije za račune za električnu energiju

Program subvencioniranja potrošača električne energije je nastavljen i u 2012. godini. Korisnici su imali popust od 40% i to za iznos računa od 60€, a ukoliko je račun bio veći, tada se isti umanjivao za iznos od 24 €.Pravo su ostvarivali:korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice;korisnici njege i pomoći drugog lica ;korisnici prava na ličnu invalidninu ;smještaja u drugu porodicu;korisnici prava na materijalno obezbjeđenje boraca;nezaposleno lice kojem je utvrđen status invalida rada II i III kategorije u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju ukoliko prihod njegovog domaćinstva ne prelazi 158.70 €;nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju I stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom a završilo obrazovanje u specijalnoj školi;nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju I stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom a završilo je redovno obrazovanje i nezaposleno lice koje je završilo obrazovanje uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći ili posebnom obrazovnom odnosno vaspitnom programu u skladu sa posebnim zakonom.

Rezultati primjene programa subvencioniranja za korisnike socijalno zaštitnih prava za period januar- decembar 2012. godine, dati su u narednoj tabeli:

Mjesec	Broj potrošača	Iznos subvencije ¹
jan.12	14.132	199.759,43
feb.12	82.230	97.867,30
mar.12	10.909	145.635,03
apr.12	11.724	142.102,70
maj.12	12.292	145.219,09
jun.12	12.539	144.378,08
jul.12	12.900	153.538,63
avg.12	13.114	167.778,73
sep.12	13.437	160.975,85

okt.12	13.680	173.257,94
nov.12	13.881	178.141,08
dec.12	14.096	192.633,17
ukupno:	150.934	1.901.287.03

Rad na projektima

Strategija razvoja socijalne i dječje zaštite 2008.-2012. god.

U izvještajnom periodu posvećena je pažnja aktivnostima koje se odnose na decentralizaciju i deinstitutionalizaciju. Osnovni cilj ove Strategije je razvoj mreže efikasnih usluga, izgradnja institucija i garantovanje osnovnih prava koja obezbjeđuju zaštitu porodice, pojedinaca i grupa u najmanje restriktivnom okruženju uz aktiviranje njihovih potencijala, a koji mogu da spriječe, otklone ili ublaže osnovne rizike kojima su izloženi, na principima decentralizacije i participativnog odlučivanja, u kome svi socijalni akteri imaju jednake odgovornosti i mogućnosti za pružanje i finansiranje usluga i servisa socijalne i dječje zaštite, čineći ih jednako dostupnim svim korisnicima i djelotvornim u pružanju podrške ranjivim grupama.

U toku 2012. godine, formirana je radna grupa za izradu nove Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godine, sa Akcionim planom za njeno sprovođenje. Ovom strategijom će se definisati razvojne politike socijalne i dječje zaštite povezane sa drugim sistemima i djelatnostima u društvu i harmonizovane sa međunarodnim propisima i standardima, usmjerene na prevenciju socijalnih problema, decentralizaciju sistema socijalne i dječje zaštite, učešće građana i korisnika u odlučivanju o sredstvima i načinima za zadovoljavanje potreba, efikasnija materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti, kao i obezbjeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Strategija za integraciju osoba sa invaliditetom 2008.-2016. god.

Informacija o sprovođenju Akcionog plana Strategije za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za 2012. godinu

Informacija o sprovođenju Akcionog plana Strategije za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za 2012. godinu, sadrži pregled najznačajnijih mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom u 2012. godini, u oblastima: zdravstvene zaštite, socijalne zaštite i penzijsko invalidskog osiguranja, oblasti obrazovanja, profesionalnog osposobljavanja i zapošljavanja, pristupačnosti, kulture, sporta i rekreacije, kao i oblasti koja se odnosi na položaj organizacija osoba sa invaliditetom u civilnom društvu

U dijelu koji se u oblasti zdravstvene zaštite odnosi na zakonsku regulativu, Ministarstvo zdravlja je izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u 2012. godini, proširilo obim prava i broj korisnika zdravstvene zaštite. U oblasti zdravstvene zaštite djece sa smetnjama u razvoju, u domovima zdravlja u Crnoj Gori regionalni Centri za podršku djeci sa smetnjama u razvoju su u 2012. godini imali veliki broj zdravstvenih usluga. U dijelu koji se odnosi na pristupačnost Javnih zdravstvenih ustanova licima sa invaliditetom u 2012. godini je: završena rekonstrukcija i adaptacija zgrade DZ Bijelo Polje, i u toku su radovi na rekonstrukciji Poliklinike KCCG u Podgorici, a Domu zdravlja Tivat donirana su novčana sredstva za ugradnju lifta.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u 2012. godini izradilo tekst Predloga zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, kojim se realizuju opredjeljenja koja podrazumijevaju, između ostalog, podsticanje razvoja raznovrsnih i uvođenje novih usluga socijalne i dječje zaštite u zajednici i uključivanje u sferu pružanja usluga što više različitih aktera. Predlogom zakona predviđa se propisivanje minimalnih standarda za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite. Novina koja je uređena Predlogom zakona je i da pravo na ličnu invalidninu ima lice sa teškim invaliditetom, čime se eliminiše mogućnost diskriminacije lica s invaliditetom u odnosu na vrijeme nastanka invalidnosti i godina života. U 2012. godini prikupljeni su detaljni podaci o glavnim elementima pristupačnosti ustanova socijalne i dječje zaštite u cilju planiranja sredstava za njihovu adaptaciju, u skladu sa standardima pristupačnosti. U centrima za socijalni rad Pljevlja, Rožaje, Plav, kao i na svim adaptiranim objektima u JU Zavodu "Komanski most", osim u upravnoj zgradi, kao i novim objektima u JU Centru za djecu i mlade "Ljubović", urađene su pristupne rampe. U sklopu projekta „Reforma sistema socijalne i dječje zaštite – unapređenje socijalne inkluzije“ koji finansira EU iz sredstava IPA 2010, urađen je "Pregled lokalnih usluga socijalne zaštite u Crnoj Gori u 2012. godini". Rezultat istraživanja je baza podataka o uslugama u Crnoj Gori, koja sadrži podatke o 127 lokalnih usluga u 17 opština. U cilju promocije i jačanja svijesti o reformi sistema socijalne i dječje zaštite kreiran je Internet portal (inkluzija.me), za razmjenu iskustava znanja i informacija između pružalaca usluga socijalne zaštite, korisnika i ostalih zainteresovanih strana. Disabilityinfo.me je portal koji je pokrenulo Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije 2011. godine.

U Ministarstvu prosvjete je vršeno prikupljenih podataka od strane ICT sektora, kroz MEIS web aplikaciju (Montenegrin Education Information System – Informacioni sistem obrazovanja Crne Gore). Urađena je dopuna podataka koji se traže od škola. Takođe, evidencija se vodi na osnovu rješenja koje komisije dostavljaju i u 2012. godini je usmjereno 1109 djece sa posebnim obrazovnim potrebama. U okviru projekta "Reforma sistema socijalne i dječje zaštite - Unapređenje socijalne inkluzije" kao Komponenta 1 se sprovodi projekat Servisi inkluzivnog obrazovanja (Ministarstvo prosvjete).

Nacionalna asocijacija roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju Nardos-CG kroz projekat koji je podržan od Fakta i CNF-a održala je seminar psihološke podrške za roditelje djece sa smetnjama u razvoju, članova pet lokalnih udruženja roditelja iz Crne Gore.

Baza podataka za osobe sa invaliditetom je sastavni dio aplikativnog programa evidencije nezaposlenih lica u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore i shodno ovim podacima, na kraju 2012. godine na evidenciji se nalazilo 1956 osoba sa invaliditetom. U 2012. godini donijeti su: Pravilnik o uslovima,

kriterijumima i postupku ostvarivanja prava na subvencije, kao i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sastavu i načinu rada komisije za profesionalnu rehabilitaciju. Na dan 31.12.2012. godine, ukupno 31 poslodavac ostvaruje pravo na subvenciju zarade za 42 zaposlena lica sa invaliditetom (21 žena).

U 2012. godini, nastavilo se sa obezbjeđivanjem dodatne podrške djeci u nastavi, koja su uključena u redovno obrazovanje po inkluzivnom modelu, u kući i dnevnim centrima, kroz programe javnih radova, u trajanju od tri do deset mjeseci. Izvođači ovih programa su nevladine organizacije i škole a partneri u realizaciji programa, pored Zavoda, su i lokalne samouprave, domovi zdravlja, socijalne ustanove i drugi. U navedene radove uključeno je 233 lica na poslovima asistenta u nastavi, dnevnom centru i u kući. Njihove zarade finansira Zavod.

Organizacije lica sa invaliditetom, čiji su članovi predstavnici Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom, su inicirale jačanje međuresorne saradnje između državnog, lokalnog i nevladinog sektora radi obezbjeđenja pristupa bez prepreka. U tom pravcu, predstavnici organizacija osoba sa invaliditetom su konsultovani prilikom izrade Predloga izmjena i dopuna Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Urađen je i Nacrt Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. u cilju detaljnijeg i preciznijeg pojašnjenja pojedinih članova.

Za osobe sa invaliditetom, koje su spriječene da lično predaju zahtjeve za lične isprave (lična karta i pasoš) i preuzmu iste, nastavljeno je sa realizovanjem upotrebe mobilne stanice za uzimanje biometrijskih i drugih podataka na adresi podnosioca zahtjeva. Operativni komunikativni centar, u izvještajnom periodu, primao je pozive iz svih operativnih mreža na jedinstveni broj 112 – za pomoć u vanrednim situacijama, pri čemu osobe sa invaliditetom imaju prioritet.

I u 2012. godini emisija „Putevi života” emitovana je nedjeljno, u trajanju do 30 minuta. Dnevni događaji koji se tiču osoba sa invaliditetom emituju se u informativnim emisijama (Dnevnik, Jutarnji program, Crna Gora uzivo). Od septembra se emituje svakodnevno i kratki dnevnik namijenjen osobama sa oštećenjima sluha, preveden na gestovni jezik (vrijeme ispred Dnevnika u 15:30h). Takođe, u saradnji sa Redakcijom RTVCG, prošle godine kroz emisiju „Otvoreno” obrađene su gotovo sve aktuelne teme vezane za pitanja osoba sa invaliditetom.

Aktivnosti Ministarstva kulture Crne Gore na unapređenju položaja osoba sa invaliditetom u 2012. godini odnose se na kontinuitet u realizaciji zadataka utvrđenih Nacionalnim programom razvoja kulture 2011-2015. godine i Akcionim planom za njegovu implementaciju, kojima se realizuju programi namijenjeni osobama sa invaliditetom na nacionalnom i opštinskom nivou. U dijelu koji se odnosi na sport, važno je istaći da su na sjednici Paraolimpijskog Komiteta Crne Gore (POKCG) usvojene odluke da se sva takmičenja moraju organizovati po kriterijumima Međunarodnog Paraolimpijskog Komiteta (IPC), a aktivnosti POKCG su maksimalno ispraćene od strane medija, kako pisanih, tako i elektronskih, kroz veliki broj članaka, izvještaja i gostovanja. Jak pečat je ostavila saradnja sa UNICEF-om u kampanji „Govorimo o mogućnostima” u okviru koje je snimljen i promotivni spot za Paraolimpijske Igre, London

2012..Paraolimpijski Komitet je uspio da, u saradnji sa plivačkim klubom osoba sa invaliditetom Budva, nabavi specijalizovanu rampu koja ce tokom 2013. godine biti instalirana na bazenu u Budvi.

Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću izvršena je raspodjela dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje planova i programa za 2012. godinu, za sljedeće oblasti: socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti, zadovoljenje potreba lica sa invaliditetom, razvoj sporta, kultura i tehnička kultura, vaninstitucionalno obrazovanje i vaspitanje djece i omladine, i doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti. Ukupan broj planova i programa koje je Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću predložila za finansiranje iz oblasti zadovoljenje potreba lica sa invaliditetom je 68 u ukupnom iznosu od 973.296,86 eura.

Centar za antidiskriminaciju Ekvista je u maju 2012. godine u okviru projekta "Antidiskriminacija i osobe s invaliditetom" izdao Vodič protiv diskriminacije osoba s invaliditetom. U toku 2012. godine, organizacije lica sa invaliditetom su u značajnoj mjeri, preko svojih predstavnika, uključene u proces izrade pravnih akata koji se odnose na prava i politike osoba sa invaliditetom na državnom i lokalnom nivou.

Savjet za brigu o licima sa invaliditetom Crne Gore u 2012. godini se sastajao dva puta i razmotrio veći broj pitanja iz svoje nadležnosti, te pokrenuo znatan broj inicijativa za poboljšanje položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Strategija razvoja socijalne zaštite starih lica 2008.-2012. god.

Vlada Crne Gore u cilju postizanja bržeg socijalno – ekonomskog i društvenog razvoja i efikasnog uključivanja u evropske integracione procese, usvojila važna strateška dokumenta, u vezi socijalne zaštite i socijalne inkluzije, između ostalih Strategiju za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite i Strategiju razvoja socijalne zaštite starih lica.

Strategija razvoja socijalne zaštite starih lica je dokument koji precizira osnovne ciljeve i definiše najvažnije pravce i zadatke u politici razvoja socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori za period od 2008 – 2012. godine. Strategija je osnova za reformu i razvoj sistema socijalne zaštite starih lica i za donošenje svih zakonskih i podzakonskih akata i drugih odluka organa vlasti na državnom i lokalnom nivou i odluka i aktivnosti pojedinih davaoca usluga.

Crna Gora je usvajanjem gore navedenih strategija utvrdila osnovne principe na kojima se temelji dalji razvoj i reforma sistema socijalne zaštite: decentralizacija i dekoncentracija funkcija, odgovornosti, finansiranja i prakse socijalne zaštite; jačanje lične odgovornosti građana za sopstvenu socijalnu i ekonomsku sigurnost i jačanja porodične odgovornosti za sigurnost i zaštitu svojih članova; obezbjeđivanje pluralizma sadržaja, oblika, metoda i pružalaca usluga u socijalnoj zaštiti starih lica; konkurentnost usluga i ugrađivanje tržišnih kriterijuma u finansiranje ovih usluga ostvarivanje partnerskih odnosa i povezivanje različitih socijalnih aktera, posebno na opštinskom nivou. Pored ovih principa, reforma socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori treba da uvaži i sljedeće principe ili načela koje je utvrdila Evropska unija u borbi protiv socijalne isključenosti i u razvijanju planiranja u ovoj oblasti: da je efikasnost mjera socijalne politike bolja kada se one razvijaju i pružaju u neposrednom okruženju korisnika kojima su namijenjene; da se mjere i usluge socijalne zaštite moraju pružati starim licima na cjelovit način, poštujući i uvažavajući integralnost potreba korisnika; da usluge socijalne zaštite starim licima moraju biti otvorene, dostupne, fleksibilne, cjenovno pristupačne i da odgovaraju potrebama korisnika unapređujući kvalitet njihovog života, da moraju biti djelotvorne, pravovremene i isplative i da se pružaju bez nepotrebne birokratizacije; da mjere socijalne zaštite starih lica moraju razvijati unutargeneracijsku, međugeneracijsku saradnju, odgovornost i solidarnost, unaprijediti integraciju starih

lica u svoju prirodnu životnu sredinu, jačati njihovu aktivnost i postojeću socijalnu mrežu; da se pružanje usluga socijalne zaštite zasniva na visokim etičkim principima i moralnim normama i dosljednom poštovanju ljudskog dostojanstva i drugih temeljnih ljudskih prava i sloboda primjenom načela jednakosti i neprihvatanja diskriminacije i zanemarivanja starih osoba po bilo kojoj osnovi; da definisanje sistema socijalne zaštite starih lica bude pravo i dužnost države i da, u njegovoj izgradnji i ostvarivanju, svoje obaveze i zadatke imaju i lokalna zajednica, ali i najširi krug drugih aktera u ovoj djelatnosti; da se na toj osnovi obezbijedi saradnja i partnerski odnos organa vlasti, privatnog sektora i organizacija civilnog društva, i da se u finansiranju ovih usluga obezbijedi odgovornost samog starog lica, njegove porodice, zdravstvenih fondova, budžeta na svim nivoima i drugih izvora. Prihvatanjem i ostvarivanjem ovih principa razvoja socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori će biti izgrađen sistem integralne socijalne zaštite starih lica koji u prvi plan ističe unapređivanje zaštite najsiromašnijih razvoj optimalne mreže usluga u zajednici i obezbjeđivanje funkcionalne povezanosti socijalne i zdravstvene zaštite.

Sastavni dio Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica je Akcioni plan za njenu implementaciju. Lokalne samouprave će svojim Akcionim planovima razraditi te aktivnosti za područje opština. Urađen je i Akcioni plan razvoja socijalne zaštite starih lica u Opštini Pljevlja i potpisan Memorandum o saradnji na razvoju zaštite starih lica u Opštini Pljevlja kojim će se zajednički realizovati aktivnosti na izgradnji institucija za smještaj starih lica koja će obuhvatati: rezidencijalni smještaj starih lica, dnevni centar za stara i odrasla lica i zaštićeno stanovanje za odrasla lica sa invaliditetom.

Za finansiranje Akcionog plana za Opštinu Pljevlja treba obezbijediti sredstva međunarodnih donatora, sredstva iz budžeta Crne Gore, budžeta Opštine Pljevlja, sredstva Zavoda za zdravstvenu zaštitu, sredstva Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja i sredstva korisnika, odnosno njihovih srodnika.

Takođe i u drugim opštinama u skladu sa strateškim dokumentima, vode se aktivnosti na donošenju Akcionih planova na lokalnom nivou.

U Crnoj Gori djeluje Dom za smještaj starih lica „Grabovac“ u Risnu u okviru kojeg je nedavno otvoren i objekat za palijativnu negu. Ukupni kapacitet ovog doma je 310 korisnika.

Dom starih u Bijelom Polju, čiji je osnivač Vlada Crne Gore, kapaciteta oko 230 korisnika. Takođe, Glavni grad-Podgorica vodi aktivnosti za početak gradnje doma za stara lica.

U saradnji sa Zavodom za zapošljavanje i lokalnom samupravom, realizuje se Projekat „Pomoć u kući“. Ovoj projekat se spovodi u 16 opština u Crnoj Gori, na partnerskoj osnovi i to u Podgorici, Nikšiću, Beranama, Pljevljima, Bijelom Polju, Herceg Novom, Baru, Kotoru, Tivtu, Budvi, Ulcinju, Danilovgradu, Cetinju, Rožajama, Plavu i Kolašinu. U ovom Projektu je u 16 opština zaposleno 170 gerontodomaćica, koje brinu o preko 1.200 starih lica, što je skoro četiri kapaciteta Doma za stara lica u Risnu. Riječ je o modelu kućne pomoći starim licima, koja se prvenstveno ogleda u fizičkom zbrinjavanju i socijalno-psihološkoj podršci starim licima, a sve u cilju podizanja kvaliteta života u starosti. Projekat je finansiran od strane Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i opština Caritasa.

Pored navedenih aktivnosti i važećih strateških dokumenata, permanentno se odvijaju aktivnosti u pogledu zaštite starih lica, shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Sl.list RCG, broj 78/05). Navedenim Zakonom, propisana su osnovna prava iz socijalne zaštite, koja shodno utvrđenim uslovima mogu koristiti i stara lica. Radi se prije svega o pravu na : materijalno obezbjeđenje porodice, negu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu, smještaj u ustanovu ili u drugu porodicu, jednokratnu pomoć, zdravstvenu zaštitu.

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, daje pugućnost, da se zaštitom starih lica mogu baviti pored države i opštine, kao i druga pravna i fizička lica.

Takođe, u toku se aktivnosti na uspostavljanju standarda sa relevantnim međunarodnim organizacijama i NVO sektorom. Postojeći standardi u vrijeme donošenja (1990 godine i koji su još na snazi) bili su usklađeni, sa u to vrijeme, važećim međunarodnim standardima i praksom.

Strategija zaštite od nasilja u porodici 2011.-2015. god.

Vlada Crne Gore u junu 2011. godine usvojila je Strategiju zaštite od nasilja u porodici, koja sadrži ocjenu stanja i identifikovanje ključnih problema u socijalnoj i drugoj zaštiti, kao i ciljeve i mjere za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite, a naročito u vezi: podizanja nivoa svijesti građana/ki o problemu nasilja i formiranju stavova o neprihvatljivosti nasilja; razvoja programa za prevenciju nasilja; podrške porodici u prevenciji nasilja; daljeg razvoja normativnog okvira u oblasti zaštite; jačanja saradnje organa, ustanova, organizacija i drugih pravnih i fizičkih lica koja se bave zaštitom; sticanja novih znanja i vještina svih koji se bave zaštitom; unaprjeđena sistema za prikupljanje i analizu podataka i izvještavanja o slučajevima nasilja.

Izrada Strategije zaštite od nasilja u porodici predstavlja odlučnost Vlade Crne Gore da unaprijedi zaštitu od nasilja u porodici kroz pružanje podrške svim institucionalnim i vaninstitucionalnim subjektima koji učestvuju u prevenciji i sprječavanju nasilja u porodici promovišući primjenu međunarodnih normi kojima se štite ljudska prava, promoviše ravnopravnost polova i zabranjuje svaki vid nasilja uključujući i nasilje u porodici.

Osnovni ciljevi i aktivnosti strategije su: analiza stanja i identifikovanje ključnih problema u oblasti nasilja u porodici; usklađivanje postojećih i donošenje novih propisa koji regulišu oblast nasilja u porodici; unaprijeđenje socijalne i druge zaštite žrtava porodičnog nasilja; podizanje nivoa svijesti građana o problemu nasilja u porodici; razvijanje programa za prevenciju nasilja u porodici; razvijanje multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja; kontinuirana edukacija i senzibilisanje profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta; obezbjeđenje sprovođenja psihosocijalnog tretmana počinioca porodičnog nasilja; uspostavljanje jedinstvene elektronske bazu podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama.

Sredstva za finansiranje aktivnosti koje su predviđene ovom Strategijom obezbjeđivaće se iz budžeta nadležnih ministarstva, donacijama, kao i realizacijom projekata koji su finansirani od strane međunarodne zajednice.

Strategija razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori sa akcionim planom za period 2012.-2016. godine

Vlada Crne Gore je u martu 2012. godine usvojila Strategiju razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori sa Akcionim planom za period 2012.-2016. godini. Cilj ove strategije je održiv, efikasan i svima dostupnog sistem zaštite djece i mladih bez roditeljskog staranja. Hraniteljstvo kao adekvatni oblik zaštite zasniva se na partnerstvu javnog, privatnog i civilnog sektora kao pružaoca usluga u ovoj oblasti i uz stimulisanje pune participacije korisnika – djece, kao i hranitelja.

Opredjeljenje države Crne Gore za donošenje strateškog dokumenta za razvoj hraniteljstva može se ocijeniti kao značajan državni poduhvat, kojim se nastoji obezbijediti dobrobit i izjednačavanje prava sve djece i mladih u Crnoj Gori. Dosadašnja praksa zaštite djece i mladih bez roditeljskog staranja u Crnoj Gori umnogome se bazirala na smještaju djece i mladih u institucije, odnosno na smještaj kod srodnika, što pokreće pitanje opravdanosti zadržavanja pristupa institucionalnoj zaštiti, prije svega, ako se ona posmatra iz ugla djece i mladih i njihove dobrobiti.

Naime, u skladu sa najboljim interesima djeteta, principom iz Konvencije o pravima djece, koju je potpisala i ratifikovala i Crna Gora, sva djeca i mladi imaju pravo da žive u porodici. Kada biološka porodica nije u stanju da brine o njima, traži se alternativno rješenje, što je u praksi većine zemalja najčešće hraniteljska porodica. Strategija se oslanja na već usvojene ciljeve u Strategiji razvoja sistema socijalne i dječje zaštite i usvojene principe reforme u ovoj oblasti, a takođe je u skladu sa opštim reformskim tokovima u Crnoj Gori i procesima njenog približavanja Evropskoj Uniji.

Polazeći od činjenice da je razvoj hraniteljstva u Crnoj Gori dio reformskih procesa u sistemu socijalne i dječije zaštite, jer se odnosi na zaštitu prava djece i mladih kao najosjetljivije grupe, pristup ove Strategije je reformski, inovativan, savremen, realan i participativan. Vizija Strategije je društvo jednakih mogućnosti za sve, društvo koje ima cjelovit, stabilan i efikasan sistem zaštite djece, primarno zasnovan na omogućavanju kvalitetnog života djece u porodičnom okruženju, čime se doprinosi reformi sistema zaštite djece i mladih bez roditeljskog staranja u Crnoj Gori. Misijska Strategija je izgradnja sistema kvaliteta zaštite djece i mladih bez roditeljskog staranja, razvojem hraniteljstva kao oblika zaštite djeteta koji će obezbijediti adekvatne uslove za cjelovito zadovoljavanje potreba djece i mladih i optimalan razvoj njihovih potencijala. Strateški pravci strategije su: reforma sistema zaštite djece bez roditeljskog staranja i razvoj hraniteljstva kao manje restriktivnog oblika zaštite; izgradnja sistema kvaliteta zaštite djece bez roditeljskog staranja i unaprjeđivanje hraniteljstva i uspostavljanje efikasnog sistema finansiranja hraniteljstva.

Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2011.-2015. god.

Vlada Crne Gore je 28. jula 2011. godine usvojila Strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na oblast Konik.

Vlada je 22. IX. 2011. obrazovala Koordinacioni odbor za praćenje primjene Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na oblast Konik. Opšti cilj strategije je rješavanje pitanje RL i IRL na trajan i održiv način, u saradnji sa međunarodnom zajednicom i u skladu sa međunarodnim standardima i principima. Poštujući lični izbor RL i IRL, Strategijom su definisana dva moguća rješenja ovog problema: lokalna integracija i dobrovoljni povratak. U cilju ostvarivanja opšteg cilja, ova strategija definiše niz podciljeva. Detalji o aktivnostima za ostvarivanje ovih ciljeva biće opisani u godišnjim akcionim planovima.

Skupština Crne Gore donijela je 1. IX 2011. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima ("Službeni list CG" br. 54/11), kojim se propisuje da raseljena i interno raseljena lica zahtjev za dobijanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem mogu podnijeti do 31. XII 2012. Predviđeno je da rok bude produžen do 31. XII 2013. godine. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima se nalazi u skupštinskoj proceduri.

Raseljenim licima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, omogućeno je da zahtjev za izdavanje dokumenata (pasoš, izvod iz matičnog registra rođenih, uvjerenje o državljanstvu i dr.) kao i upis i naknadni upisa u matične registre rođenih i državljana, pored mogućnosti podnošenja zahtjeva u svojim državama, podnesu i dokumentima preuzmu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima ovih država u Crnoj Gori.

Donijeta je Uredba o načinu ostvarivanja prava raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori („Službeni list CG“, br. 45/10 i 64/11), a primjenjivaće se do 30. VI 2013. U skladu sa navedenom uredbom raseljena lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljena lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori do sticanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem, u skladu sa Zakonom o strancima ostvaruju prava kao i crnogorski državljani. (Biće produžena u skladu sa Zakonom o izmjenama i

dopunama Zakona o strancima)

Vlada, zajedno sa UNHCR-om, ima za cilj da olakša i podrži povratak svih I/RL koja se opredjele za povratak, tokom cjelokupnog perioda. Povratak treba biti u potpunosti dobrovoljan i zasnovan na dobroj informisanosti o stanju u zemlji porijekla, i da nijedno I/RL neće biti deportovano. Vlada će izbjeći stvaranje situacija ili uslova koji bi mogli da prouzrokuju povratak onda kada uslovi povratka u zemlju porijekla nisu pogodni. Organizovani dobrovoljni povratak odvijać se u međunarodno priznatim okvirima i uz pomoć koja je dostupna putem međunarodnih organizacija, donatora i zemlje porijekla.

Vlada će ponuditi lokalnu integraciju svim RL i IRL koja žele da ostanu u zemlji i koja su odlučila da se ne vraćaju u zemlju porijekla.

Adekvatan smještaj je ključni element za integraciju. Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Zavod za zbrinjavanje izbjeglica su zaduženi za pripremu Nacionalnog stambenog programa za najugroženija izbjegla i raseljena lica i definisanje programa na nivou zemlje, broja budućih korisnika, vrijednosti projekta, pripremu i plan implementacije.

Kroz Nacionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik).

Kroz navedeni program predviđena je:

1. gradnja 907 stambenih jedinica;
2. isporuka građevinskog materijala za 120 stambenih jedinica;
3. gradnja 60 montažnih kuća;
4. 90 smještajnih jedinica u Domu starih, Pljevlja.

- Ukupna vrijednost projekta: 27.696 miliona eura;

- Kontribucija države: 15%, tj. 4.154 miliona eura;

- Potrebna sredstva: 23. 542 miliona eura.

Nacionalni stambeni projekat sprovodiće se u više od 13 crnogorskih opština: Berane, Andrijevića, Podgorica, Ulcinj, Nikšić, Budva, Rožaje, Plav, Herceg Novi, Bar, Danilovgrad, Tivat, Pljevlja i dr. Ovaj program će značajno doprinjeti zatvaranju kampa Konik (najveći kolektivni kamp za raseljena lica u Crnoj Gori) i ostalih kolektivnih centara za smještaj raseljenih i interno raseljenih lica.

Donatorska konferencija za Regionalni stambeni program, održana je u Sarajevu, 24. aprila 2012. Pored četiri partnerske zemlje, učestvovali su i visoki predstavnici međunarodne zajednice, partneri u regionalnom procesu – UNHCR, Evropska komisija, OEBS, Banka za razvoj Savjeta Evrope (CEB) i Vlada SAD.

Predstavljen je Regionalni stambeni program čija je ukupna vrijednost procjenjena na oko 584 miliona eura, od čega je predviđeni doprinos partnerskih zemalja iznosi oko 84 miliona eura. Plan implementacije na nacionalnom nivou, pojedinačno u svakoj od zemalja, predstavili su resorni ministri.

Od ukupno potraživanih 584 miliona eura za implemetaciju programa, na Donatorskoj konferenciji je kroz direktne kontribucije sakupljeno 260.505.000 eura

Shodno preuzetim obavezama, na Donatorskoj konferenciji, definisan je Nacionalni, politički i pravni okvir za sprovođenje Nacionalnog stambenog programa.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je sekretarijatu Razvojne banke savjeta Evrope (CEB) 15 januara 2013. godine, dostavilo „Pilot Projekat- Nikšić“ izgradnja 62 stambene jedinice je završen. Ukupna vrojednost ovog projekta je 2.780.000.00 €, sredsva granta 1.980.000.00 € konteribucija države odnosno lokalne jedinice 600.000.00 € troškovi jedinice za implementaciju 200.000.00€ i „Pilot Projekat Kamp Konik“ kojim je predviđena gradnja 42 stambene jedinice. Ukupna vrojednost ovog projekta je 2.690.000.00 €, sredsva granta 1. 890.000.00 € konteribucija države odnosno lokalne jedinice 600.000.00 € troškovi jedinice za implementaciju 200.000.00€

Tehnički komitet Razvojne banke savjeta Evrope je 5 marta pozitivno ocijeni projekte I proslijedio ih Skupštini donator koja će 8 aprila razmatrati projekte.

Projekat *Reforma sistema socijalne i dječje zaštite/ unapređenje socijalne inkluzije*

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sporta i partnerskim organizacijama UNDP-a i UNICEF-a, je protekle godine Delegaciji Evropske komisije kandidovalo projekat “Reforma sistema socijalne i dječje zaštite: Unaprijeđenje socijalne inkluzije” za koji su obezbjeđena sredstva iz IPA 2010 fonda, u iznosu od 3 miliona eura. Realizacija ovog projekta će proizvesti dugoročna i održiva rješenja za sistem socijalnog staranja i obrazovni sistem u Crnoj Gori.

Projekat se sastoji iz 3 komponente: Prva komponenta ovog projekta podrazumijeva aktivnosti koje se odnose na inkluziju romske djece i djece sa posebnim potrebama u obrazovni sistem i za njenu implementaciju je zaduženo Ministarstvo prosvjete i sporta. Sprovođenje druge i treće komponente projekta koordinisaće Ministarstvo rada i socijalnog staranja, uz punu stručnu i administrativnu podršku UNICEF i UNDP.

U sklopu komponente 2 koju sprovodi Ministarstvo rada i socijalnog staranja u partnerstvu sa UNDP-jem, predviđene su aktivnosti u cilju izgradnje i osnaživanja institucionalnih mehanizama i kapaciteta, na državnom i lokalnom nivou, koji će omogućiti razvoj novih i unapređenje postojećih socijalnih usluga koje se pružaju na nivou zajednice.

U okviru ove komponente, u toku 2012. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Urađeno je mapiranje i analiza usluga socijalne zaštite u svim crnogorskim opštinama i kreirana baza lokalnih usluga socijalne zaštite;
- Predlogom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti definisan zakonski preduslov za formiranje novog sektora u Ministarstvu rada i socijalnog staranja za razvoj i unapređenje usluga socijalne i dječje zaštite;
- Definisane i u 6 opština pilotirane procedure i kriterijumi za finansijsku podršku pružaocima usluga socijalne zaštite;
- Organizovan veliki broj obuka, individualnih konsultacija, studijska posjeta Srbiji, tri konferencije, na temu planiranja, razvoja, pružanja i održivosti usluga socijalne zaštite;
- Izrađeno Uputstvo o jedinstvenom postupanju u procesu izrade, usvajanja i implementacije lokalnih planova i distribuirano svim opštinama u Crnoj Gori;
- Podržana izrada opštinskih planova za razvoj usluga socijalne zaštite na nivou lokalne zajednice u 9 opština;
- Sprovodi se 17 usluga socijalne zaštite u 6 opština;
- U cilju promocije i jačanja svijesti o Reformi sistema socijalne i dječje zaštite u toku je kreiranje Internet portala za razmjenu iskustava, znanja i informacija između pružaoca usluga socijalne zaštite, korisnika i ostalih zainteresovanih strana;
- 781 korisnik je evidentiran u prvoj fazi podrške uslugama socijalne zaštite, u drugoj fazi predviđeno je 1.452 korisnika;
- Mapiranjem usluga socijalne zaštite identifikovano je ukupno 8.539 korisnika postojećih usluga socijalne zaštite, od kojih je 17% korisnika usluga podržanih kroz projekat;
- 60 osoba zaposleno kroz podržane usluge socijalne zaštite, od čega 14 osoba sa invaliditetom (38 OSI zaposleno na teritoriji CG).

Cilj komponente 3 koju sprovodi Ministarstvo rada i socijalnog staranja u partnerstvu sa UNICEF-om je uspostavljanje političkog, pravnog i institucionalnog okvira u cilju podrške ranjivoj i isključenoj djeci i njihovim porodicama da ostvare svoja prava.

U okviru ove komponente, u toku 2012. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Prijedlog Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti utvrđen od strane Vlade Crne Gore u značajnoj mjeri je usklađen sa međunarodnim standardima;
- Izrađeni su nacrti standarda za dnevne centre za djecu sa smetnjama u razvoju, za skloništa za djecu žrtve nasilja i za hraniteljstvo;
- Izrađena i instalirana u svim centrima za socijalni rad i u MRSS elektronska baza podataka dječje zaštite;
- Lokalni plan akcije za djecu usvojen u Opštini Cetinje i podržan u još tri opštine. LPA za djecu trenutno je na snazi u 8 crnogorskih opština;
- Organizovan obuke o porodičnom savjetovanju i hraniteljstvu;
- Urađena analiza organizacije i kapaciteta CSR, u toku izrada Pravilnika o organizaciji, normativima i standardima rada centara za socijalni rad;
- Urađena analiza zdravstvenog i sektora socijalne zaštite u oblasti prevencije institucionalizacije djece od 0 do 3 godine;
- Urađeni i redovno se revidiraju individualni planovi zaštite djece u Komanskom mostu. Ojačani kontakti sa roditeljima djece. Urađeni individualni planovi zaštite crnogorske djece u ustanovama u Srbiji;
- Redovno se revidiraju individualni planovi zaštite djece u Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj;

- Izgradnja prve male grupne kuće za djecu sa smetnjama u razvoju počće u proljeće 2013. godine;
- Nacionalna strategija o hraniteljstvo izrađna i usvojena 2012. godine;
- Održane su stručne obuke za dnevne centre za djecu sa smetnjama u razvoju u Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima i Igalu; opremljen je dnevni centar u Plavu i nabavljena senzorna soba za DC u Pljevljima. Evidentirano je povećanje broja korisnika u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju.

Projekat Identifikovanje trajnih rješenja za interno raseljena lica i stanovnike kampa Konik

Kamp Konik II 56 baraka , 360 porodica sa ukupno 1387 lica.

Kamp Konik I 38 baraka 202 porodica sa oko 1200 lica.

Napominjem da u kampovima zivi 87 lica koja nemaju raseljenički status a žive u srodničkim odnosima sa interno raseljenim licima.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je korisnik projekta IPA 2011 ``Identifikovanje trajnih rjesenja za interno raseljena lica i stanovnike kampa na Koniku``.

Cilj projekta je obezbjedjivanje trajnih i odrzivih rjesenja za pripadnike RAE populacije i ostala interno raseljena lica koja zele da se integrisu u Crnoj Gori, ili da iskoriste pravo na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla.

Projekat sadrzi sljedece komponente: izgragradnja 90 stambenih jedinica i izgradnja višenamjenskog centra, socijalna integracija, tehnička pomoć i dobrovoljni povratak.

Vrijednost ovog projekta je 3.000.000 miliona €. Iz izvora EU (IPA sredstva) obezbijediće se 2,5 miliona €, dok kofinansiranje Vlade iznosi 15% kontribucije EU.

Direkcija javnih radova je za potrebe realizacije ovog projekta raspisala tender za odabir projektanta za izradu glavnog građevinskog projekta. Projektant je izabran 25 decembra u roku od tri mjeseca dužan je da završi Glavni građevinski projekat -Rok za reviziju Glavnog građevinskog projekta je mjesec dana. Nakon ove procedure Evropska komisija će raspisati tender za izvođača građevinskih radova.Po procjenama Ministarstva rada i socijalnog staranja i Evropske komisije građevinski radovi će početi u septembru 2013. god.

U požaru, koji je 24.07.2012. godine, izbio na Vrelima Ribničkim, uništeno je naselje Kamp Konik I. Tom prilikom je izgorjelo 29 baraka, odnosno 156 porodica sa 800 članova je ostalo bez krova nad glavom. U požaru su uništeni: kancelarija i magacin Crvenog krsta Crne Gore, omladinski klub, društveni centar u kojem su bila smještena dva odjeljenja dječjeg vrtića, terenska kancelarija Pravnog centra i kancelarija romskih NVO.

Vlada Crne Gore imenovala je Operativni tim za rješavanje problema zbrinjavanja IRL kojima su u noći 23. jula 2012. god. izgorele barake.

* U sastav Komisije su imenovani predstavnici službi koje su nadležne za rješavanje nastalog problema. Po jedan član je imenovan iz:

- MUP-a
- Ministarstva rada i socijalnog staranja
- Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica
- Crvenog krsta i
- UNHCR-a.

* Vlada Crne Gore je obezbijedila sredstva iz budžeta i dijelom iz donacija, tako da je nabavljeno 216 kontejnera za porodice koje su ostale bez smjestaja.

* Sredstva iz donacija koja su pomogla nabavku kontejnera su:

- 400.000 – Razvojna banka Savjeta Evrope;
- 87.000 – Ambasada UAR;
- 50.000 – Ambasada SAD za nabavku kontejnera za medicinske potrebe i potrebe kuhinje (donacija u USD);
- 20.000 – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Vlade Crne Gore.

* Vrijednost donacija u robama, hrani, garderobi i drugoj vrsti pomoći (izraženo u Eurima) su:

- 100.000 – Vlada Slovačke
- 60.000 – Turski Crveni polumjesec, posredstvom Ambasade Turske u Crnoj Gori;
- 4.000 – NVO „Filija“;

* Kompanija „Plantaže“ je poklonila 4. t. grožđa za stanovnike „Kampa I“, šatorskog naselja i baraka u sektoru A, B i C na Koniku.

* Planirano je da se 213. kontejnera opredijeli porodicama kojima su izgorele barake a 3 kontejnera da se opredijele za Crveni krst, za potrebe realizacije programa u „Kampu Konik“.

* Nabavka kontejnera je planirana prema broju porodica i brojnosti članova u tim porodicama. S obzirom na te osnovne parametre, obezbijeđena su tri tipa kontejnera:

tip 1 - za jednočlana ili dvočlana domaćinstva

tip 2 – za domaćinstva od 3-5 članova

tip 3 – za domaćinstva od 6 i više članova.

158 porodica zbrinuto na ovaj način, odnosno, raspodijeljeno je 210 kontejnera i smješteno 792 lica.

* U Crnoj Gori još uvijek boravi 8.443. IRL sa Kosova od čega je oko 2.892. romske populacije.

Od ukupnog broja Roma - IRL, 2/3 (1.942) boravi u Podgorici, što predstavlja više od 67% ukupnog broja IRL RE populacije ili 23% IRL koja borave u Crnoj Gori.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je kandidovalo projektnu ideju za program IPA 2012-2013, kao drugu fazu projekta IPA 2011“ trajna rješenja za kampove Konik I i I. Aktivnosti se tiču socijalne inkluzije, koja se odnosi na oblasti zapošljavanja, obrazovanja, zdravstvene zaštite i tehničke pomoći. Ukupna vrijednost ovog projekta je 1,112. 000€. Iz izvora EU (IPA sredstva) obezbijediće se 1 milion €, dok kofinansiranje Vlade iznosi 112, 000 €.

Pravna regulativa i upravni postupak

U dijelu koji se odnosi na pravnu regulativu Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u izvještajnom periodu izradilo niz akata u cilju kvalitetnije socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori.

Vlada Crne Gore ponovo je obrazovala je **Savjet za brigu o licima s invaliditetom shodno Odluci o obrazovanju Savjeta za brigu o licima s invaliditetom („Službeni list CG“ , broj 17/2012)**, obzirom da je isti prestao sa radom na osnovu člana 12 Odluke o obrazovanju savjeta za zaštitu od diskriminacije („Službeni list CG“, broj 50/11 i 53/11) kojim je utvrđeno je da prestaje da važi Odluka o obrazovanju Savjeta za brigu o licima s invaliditetom („Službeni list RCG“, br.3/04 i 10/07 i „Službeni list, br.64/09 i 11/11) Zadatak Savjeta je prije svega zaštita i unapređenje prava lica sa invaliditetom u oblastima socijalne i zdravstvene zaštite, vaspitanja i obrazovanja, radnog osposobljavanja i zapošljavanja. Predsjednik Savjeta je Ministar rada i socijalnog staranja a članovi Savjeta ministar finansija, ministar zdravlja, ministar prosvjete i sporta, ministar pravde, ministar održivog razvoja i turizma, predstavnik Sekretarijata za zakonodavstvo, direktor Zavoda za zapošljavanje i pet predstavnika NVO koje se bave zaštitom lica sa invaliditetom.

Vlada Crne Gore utvrdila je 26.07.2012.godine **Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici** Konvencija o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao regionalni instrument otvoren za ratifikaciju i

pristupanje državama koje nisu članice Savjeta Evrope, dopunjuje i proširuje standarde, koje su postavile ostale organizacije, koje se bave ljudskim pravima u ovoj oblasti. Nasilje nad ženama, u koje spada i nasilje u porodici, narušava osnovne vrijednosti na kojima je zasnovan Savjet Evrope. Nasilje nad ženama ozbiljno krši i povređuje ili poništava uživanje ljudskih prava žena, posebno njihovih osnovnih prava na život, sigurnost, slobodu, dostojanstvo i fizički i emotivni integritet i zbog toga ne može biti zanemareno. Osim toga, nasilje utiče negativno ne samo na žene, već i društvo u celini i da je zbog toga potrebna hitna akcija. Predlogom zakona o potvrđivanju Konvencije Savjeta o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici se želi osigurati puno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda fizičkih lica.

Vlada Crne Gore utvrdila je 26.07.2012.godine **Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti**. Predlog zakona je u septembru 2012.godine dostavljen Skupštini Crne Gore. Međutim, imajući u vidu da je Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti sistemski zakon koji se odnosi na veliki broj građana, u cilju da se dođe do što kvalitetnijih zakonskih rješenja u ovoj oblasti ocijenjeno je da Predlog zakona treba povući iz procedure i doraditi. Razlozi se prije svega odnose zbog iskazane potrebe za osnivanjem Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu koji će obavljati razvojne, savetodavne, istraživačke i druge stručne poslove u socijalnoj i dječjoj zaštiti. Predloženo je da se Zavod osnuje kao organ uprave. Pored navedenog razloga, preispitaće se sugestije koje su date iz NVO sektora i lokalne samuprave.

Donošenjem novog zakona, realizuju se opredeljenja, koja podrazumijevaju, između ostalog, podsticanje razvoja raznovrsnih i uvođenje novih usluga socijalne i dječje zaštite u zajednici i uključivanje u sferu pružanja usluga što više različitih aktera.

Takođe, predlogom zakona predviđa se propisivanje minimalnih standarda za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite, koji će omogućiti da se usluge na teritoriji Crne Gore pružaju i razvijaju na ujednačen način. To znači da usluga u svim mjestima u kojima se pruža mora zadovoljiti isti minimum standarda.

Prijedlogom Zakona utvrđen je postupak za dobijanje licence za organizacije i stručne radnike iz oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i postupak akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluge u kome se ocjenjuje da li program obuke, odnosno program pružanja usluge namijenjen stručnim radnicima i stručnim saradnicima ispunjava utvrđene standarde za akreditaciju.

Programom rada Vlade Crne Gore Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti predviđen je za II kvartal 2013.godine.

Donijeta je Uredba o izmjeni Uredbe o načinu ostvarivanja prava raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, kojom je produžen rok važenja Uredbe o načinu ostvarivanja prava raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori do 30.06.2013.godine.

U izvještajnom periodu u postupku po žalbi donijeto je:

- u oblasti porodičnih odnosa 12 rješenja,
- povlastice u saobraćaju 2 rješenja,

- za pravo na materijalno obezbjeđenje porodice 88 rješenja,
- za pravo naličnu invalidninu 31 rješenja,
- za pravo na njegu i pomoć drugog 356 rješenja,
- za pravo na naknadu zarade za vrijeme porodijskog odsustva 12 rješenja,
- za pravo na rad sa polovinom punog radnog vremena 4 rješenja

Ukupno je donijeto 503 rješenja.

Prvostepena socijalno – ljekarska komisija donijela je 5775 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje porodice.

Drugostepena socijalno – ljekarska komisija donijela je 418 nalaza, ocjena i mišljenja za pravo na: njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i za ocjenu radne sposobnosti u cilju utvrđivanja prava na materijalno obezbjeđenje porodice.

Zasnovano je 5 usvojenja od strane domaćih državljana i 2 usvojenje od strane inostranih državljana i evidentirana su u izvještajnom periodu 3 nova zahtjeva od strane domaćih državljana i 7 novih zahtjeva od strane inostranih državljana. Zaključno sa 2012. godinom, na evidenciji je ukupno 3 zahtjeva domaćih državljana i 30 zahtjeva inostranih državljana.

Edukacija stručnih radnika u oblasti socijalne i dječije zaštite

U skladu sa Strategijom za razvoj hraniteljstva (2012-2016), koju je Vlada Crne Gore donijela u martu mjesecu 2012.godine dosad smo održali 7 modula obuka za profesionalce, iz Sektora socijalne i dječije zaštite, uključujući svakako i CSR-e. Pomenutih 7 modula je održano u nekoliko termina, tokom 2012. godine, u julu (I i II modul), oktobru (III modul) i novembru (IV i V modul) i u toku 2013.godine u februaru (VI i VII) modul, po sljedećem rasporedu:

1. **I Modul:** Promoteri hraniteljstva, održan 23. i 26. jula (jednodnevne radionice) u dvije grupe. Ukupan broj učesnika u ove dvije grupe je bio 69.
2. **II Modul:** Savremeni pristupi u zaštiti djece bez roditeljskog staranja, održan 24. i 27. jula (jednodnevne radionice u okviru edukacija održanih u periodu 23-27. jula) u dvije grupe. Ukupan broj učesnika u ove dvije grupe je bio 69.
3. **III Modul:** Primjena standarda u hraniteljstvu, održan 16. i 17. oktobra (1. grupa) i 18. i 19. oktobra (2.grupa). Ukupan broj učesnika u ove dvije grupe je bio 42.
4. **IV Modul:** Procjena hraniteljskih porodica, održan 05-06. novembra (1. grupa) i 09-10. novembra (2. grupa). Ukupan broj učesnika u ove dvije grupe je bio 39.
5. **V Modul:** Procjena potreba djeteta, održan 07. novembra (1. grupa) i 08. novembra (2. grupa). Ukupan broj učesnika u ove dvije grupe je bio 38.
6. **VI Modul:** Obuka trenera za hraniteljstvo održana 18. i 19. februara 2013.godine(dvodnevne radionice).Ukupan broj učesnika je bio 26.

7. **VII Modul:** Nastavak obuke za trenere za hraniteljstvo održan 25.i 26. Februara 2013.godine(dvodnevne radionice).Ukupan broj učesnika je bio 26.
8. **VIII Modul:**Posljednja obuka je održana 11.03.2013.godine (jednodnevna radionica) i obuhvatila je 26 učesnika.

U toku 2012. godine, uz pomoc UNICEF-a obezbijedena je edukacija zaposlenih u JU Zavodu Komanski most i svim dnevnim centrima za rad sa djecom i odraslim licima sa autizmom.

e) Sektor za informatiku i analitičko-statističke poslove

U ovom sektoru u toku 2012. godine, realizovane su planirane aktivnosti u smislu utvrđenih zadataka i nadležnosti ovog sektora.

ODSJEK ZA INFORMATIKU

Aktivnosti u ovom odsjeku najvećim dijelom su vezane za informacioni sistem SODIS. Preko informacionog sistema SODIS servisiraju se ukupno četiri prava i to dva prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite (Materijalno obezbjeđenje porodice i Dječji dodatak) i dva prava koja pripadaju boračkoj i invalidskoj zaštiti (Materijalno obezbjeđenje boraca i Lična i porodična invalidnina).

Unos podataka za MOP i DD, između dva obračuna, obavlja se u Centrima za socijalni rad, dok se promjene za MATOB i LIPI unose centralizovano u Ministarstvu, a na osnovu dokumentacije dobijene od nadležnih sekretarijata lokalne uprave.

U Centrima se unose novi korisnici kao i sve promjene vezane za postojeće korisnike. Na kraju mjeseca Odsjek za informatiku stopira operaterima u Centrima dalje izmjene i startuje sa obradom podataka tj. sa obračunom davanja za tekući mjesec. U slučaju grešaka pri obračunu ili formiranju fajlova, pristupa se otklanjanju istih (ručno traženje pogrešnih unosa zbog nemogućnosti sistema SODIS da spriječi unos neadekvatnih podataka). Nakon završene obrade vrši se provjera podataka kao i fajlova dobijenih nakon obračuna za sva četiri prava. Poslije provjere formiraju se odgovarajući fajlovi koji služe za štampu uputnica i isplatu primanja korisnicima. Ti podaci se elektronskim putem prosleđuju Pošti Crne Gore.

Istovremeno se kroz SODIS generišu izvještaji za tekući obračun: rekapitulari, statistike i spiskovi za sva četiri prava i dostavljaju Odsjeku za analitičko-statističke poslove koji priprema naloge za isplatu prava korisnicima. Važno je napomenuti da su izvještaji koji se mogu generisati iz SODISA veoma ograničeni, pa se stoga ulaže ogroman trud u oba odsjeka, kao i u Centrima za socijalni rad kada je potrebno formirati statistički izvještaj na zahtjev eksternih korisnika, a u nekim slučajevima i pored najbolje volje praktično je nemoguće doći do traženih statistika.

Zbog nemogućnosti dobijanja svih potrebnih izvještaja iz Informacionog sistema SODIS, Odsjek za informatiku vrši analizu fajlova koje je moguće dobiti iz sistema radi izrade potrebnih statistika o korisnicima Materijalnog obezbjeđenja porodice i Dječje zaštite (podaci o isključenim/novim korisnicima

MOP-a po opštinama za određeni mjesec obrade, podaci o broju korisnika više prava, podaci o godištima djece iz DD-a po opštinama itd.)

Osim navedenih poslova, Odsjek za informatiku ima svakodnevnu komunikaciju sa Centrima za socijalni rad u smislu održavanja informacionog sistema i pružanja stručne podrške. Takođe, po završenom obračunu, Centrima za socijalni rad i Opštinama se dostavljaju spiskovi korisnika za sva četiri prava, radi upoređivanja podataka iz SODISA sa podacima u Centrima, odnosno Opštinama.

Odsjek obavlja mjesčnu komunikaciju sa Hibridnom poštom gdje se vrši štampa uputnica za sva četiri prava i povremenu sa firmom Informatika Montenegro zbog problema vezanih za funkcionisanje Informacionog sistema SODIS.

Godišnja obnova sertifikata za korisnike Informacionog sistema SODIS, obavlja se u saradnji sa Informatikom Montenegro. Poslije obnavljanja digitalnih sertifikata Odsjek pojedinačno daje uputstva za njihovu instalaciju, operaterima u Centrima.

Odsjek za informatiku u saradnji sa kolegama iz Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, pruža stručnu pomoć zaposlenim za rad na Origami-eDMS sistemu.

Odsjek aktivno učestvuje na realizaciji projekta „Baza podataka dječije zaštite“ koji se sprovodi u saradnji sa UNICEF-om. Redovno komunicira sa Centrima za socijalni rad vezano za ovaj projekat radi imenovanja zaposlenih koji će koristiti bazu kao i pružanja stručne podrške, kao i sa firmom Smart Tech koja je uradila softversko rješenje.

U saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo otvorene službene e-mail adrese za sve zaposlene u Centrima za socijalni rad i Službama (uputstvo korisnicima za pristup mail-u preko web-a i upoznavanje sa password politikom).

Komunikacija sa Centrima za socijalni rad vezano za specifikaciju računarske opreme (Centri su u obavezi da dostavljaju Odsjeku za informatiku sve promjene koje se odnose na nabavku novih računara).

ODSJEK ZA ANALITIČKO - STATISTIČKE POSLOVE

Odsjek za analitičko - statističke poslove vrši poslove koji se odnose na izradu izvještaja i statistika o korišćenju sredstava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite. Odsjek vrši poslove iz oblasti analitike i planiranja, priprema analize, informacije i izvještaje u vezi sa finansijskim tokovima koji služe kao osnova u izradi projekcije potrebnih sredstava za finansiranje godišnjih potreba i obaveza iz pomenutih oblasti.

Redovna aktivnost ovog odsjeka odvija se u saradnji sa centrima za socijalni rad i opštinskim sekretarijatima nadležnim za boračko-invalidsku zaštitu. Centri za socijalni rad su u obavezi da mjesečno dostavljaju zahtjeve u kojima iskazuju potrebna sredstva za isplatu redovnih primanja korisnika iz oblasti socijalne i dječje zaštite, a sekretarijati naloge za prijavu i promjenu podataka korisnika. Ažuriranje promjena u SODISU, za prava iz boračko-invalidske zaštite obavlja se u ovom odsjeku, a na osnovu

dokumentacije dobijene od nadležnih opštinskih sekretarijata. U toku 2012. godine ukupno je bilo 986 promjena.

Pošto informacioni sistem SODIS vrši obradu samo 4 prava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite, u odsjeku za analitičko-statističke poslove definisana je procedura za prikazivanja i usvajanja mjesečnih potreba Centara za isplatu ostalih prava. Kako bi Centri mogli dostavljati podatke u elektronskoj formi, formirane su jedinstvene statističke tabele u excel-formatu sa svim potrebnim karakteristikama koje služe kao privremene baze podataka do izrade integrisanog informacionog sistema. Centri su u obavezi da tabele ažuriraju do 05-og u mjesecu i prosljede ih Odsjeku u elektronskoj formi. Na taj način vrši se kontrola potrebnih novčanih sredstva prikazanih u mjesečnom trebovanju.

Excel-ove statistike odnose se na sledeća prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite: dodatak za tuđu njegu i pomoć, lična invalidnina, porodični smještaj, smještaj u ustanovama u Crnoj Gori, smještaj u ustanovama van Crne Gore, pogrebni troškovi, porodiljsko odsustvo za porodilje kod Zavoda za zapošljavanje, porodilje redovne studente, porodilje u državnom i privatnom sektoru.

Mjesečni izvještaji SODISA za prava iz oblasti boračke i invalidske zaštite ograničeni su na ukupan broj korisnika i utrošenih sredstava, na nivou države i po opštinama, te se na osnovu njih ne mogu praviti informacije, izvještaji niti vršiti neke ozbiljnije analize. U cilju obezbjeđivanja podataka za sprovođenje ovih aktivnosti prvenstveno za Sektor za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu, kao i ostale interne i eksterne korisnike podataka iz ove oblasti, pristupilo se izradi statistika u Excel formatu za sve grupe prava definisane Zakonom o boračkoj i invalidskoj zaštiti.

Statistike se odnose na broj korisnika i visinu primanja za svaku grupu prava na mjesečnom i godišnjem nivou, po opštinama i ukupno i to za: vojne invalide (ratne i mirnodopske) razvrstane prema stepenu invaliditeta od I – X grupe, civilne invalide rata razvrstane prema stepenu invaliditeta od I – VII grupe, porodičnu invalidninu po osnovu umrlog vojnog odnosno civilnog invalida rata, porodičnu invalidninu po osnovu palog borca, uvećanu porodičnu invalidninu, porodični dodatak od I – III stepena, korisnike tuđe njege i pomoći od I – IV stepena, korisnike ortopedskog dodatka od I – VI stepena, korisnike prava na samohranost, korisnike prava na TBC, korisnike novčane naknade materijalnog obezbjeđenja za učesnike OR-a, NOR-a i ostalih kategorija koje imaju pravo na novčanu naknadu, korisnike boračkog dodatka, korisnike godišnjeg novčanog primanja odlikovanih lica, korisnike zdravstvene zaštite, i korisnike prava na subvenciju za utrošenu električnu energiju.

Po završenoj kontroli dostavljenih podataka pristupa se formiranju naloga za prenos sredstava za sva navedena prava iz oblasti socijalne, dječje i boračko-invalidske zaštite koji se dostavljaju birou za računovodstveno-finansijske polove na dalju nadležnost i to:

- Materijalno obezbjeđenje porodice za period januar-decembar 2012. (sa obavještenjem Pošte CG i nadležne banke uz dostavu rekapitulara po poštama i opštinama)
- Lična i porodična invalidnina za period januar-decembar 2012 (sa obavještenjem Pošte CG i nadležne banke uz dostavu rekapitulara po poštama i opštinama)
- Materijalno obezbjeđenje boraca za period januar-decembar 2012. (sa obavještenjem Pošte CG i nadležne banke uz dostavu rekapitulara po poštama i opštinama)

- Dječji dodatak za period januar-decembar 2012. (sa obavještenjem Pošte CG i nadležne banke uz dostavu rekapitulara po poštama i opštinama)
- Porodiljsko odsustvo za period januar-decembar 2012.
- Njega i pomoć drugog lica za period januar-decembar 2012.
- Lična invalidnina za period januar-decembar 2012.
- Smještaj u drugu porodicu za period januar-decembar 2012.
- Izdržavanje štićenika Van CG za period januar-decembar 2012.
- Izdržavanje štićenika u ustanovama u CG za period januar- decembar 2012.
- Ishrana djece u vrtićima za period januar-decembar 2012.
- Povlašćena vožnja za period januar-decembar 2012.
- Pogrebni troškovi korisnika MOP-a za period januar-decembar 2012.
- Pogrebni troškovi korisnika boračko-invalidske zaštite za period januar-decembar 2012.
- Isplata socijalnih davanja se odvija redovno, najčešće u periodu od 15 do 18 u mjesecu.

Obrada naloga za isplatu jednokratnih pomoći takođe se vrši u okviru ovog odsjeka. Ministarstvu rada i socijalnog staranja obraća se veliki broj socijalno ugroženih građana što direktno, što preko centara za socijalni rad ili kabineta Predsjednika. Posle razmatranja i kontaktiranja centara za socijalni rad, putem anamneza vrši se obrada naloga za isplatu. Prijem stranaka i stalna komunikacija sa njima su sastavni dio procedure isplata jednokratnih pomoći. U toku 2012. godine primljeno je 2444 zahtjeva, za 151 podnosilaca zahtjeva urađena je socijalna anamneza, a jednokratna pomoć je isplaćena za 629 podnosilaca zahtjeva.

Sledeći korak po izvršenim isplatama jeste izrada mjesečnih statistika i rekapitulara koje obuhvataju sva prava sa podacima po opštinama i centrima za socijalni rad. Pomenuti rekapitulari veoma često se koriste za potrebe izrada analiza i istraživanja drugih ministarstava, nevladinih organizacija i institucija, kao osnova za odgovore na poslanička pitanja, na mnogobrojna pitanja koja pristižu putem Zakona o slobodnom pristupu informacija. U prethodnoj godini između ostalih bili su sledeći izvještaji:

Na zahtjev sektora socijalne i dječje zaštite:

- Potrebni podaci za Strategiju za smanjenje siromaštva,
- Za izvještaj o radu statistike koje se odnose na strukuru svih korisnika socijalno zaštitnih prava po mjesecima, opštinama, polu itd.

Odgovori na novinarska pitanja:

- Za dnevne novine „Vijesti“, pregled utrošenih sredstva po opštinama za godine: 2007, 2008, 2009, 2010 i 2011, i za iste godine utrošena sredstva na nivou centara za socijalni rad.
- Za dnevne novine „Dan“-podaci o broju korisnika prava na MOP- DD i tuđu njegu i pomoć, informacija o mjesečnom izdvajanju za socijalna davanja.
- Shodno zakonu o slobodnom pristupu informacijama, a na zahtjev Centra za građansko obrazovanje data je informacija o novčanim sredstvima koja su budžetom opredjeljena za prava iz oblasti socijalne i dječje i boračko invalidske zaštite za godine 2011. i 2012.
- Shodno zakonu o slobodnom pristupu informacijama, a na zahtjev Centra za prava djeteta dato je više statističkih podataka koji se odnose na izdvajanja budžetskih sredstava za dječje dodatke

u budžetskim godinama 2010 - 2011, kao i o broju korisnika, izdvajanju novčanih sredstava za pravo MOP, takođe za budžetsku 2010. i 2011. godinu, podaci o broju djece smještenih u ustanovama dječje zaštite iz nadležnosti našeg ministarstva, broju djece smještene u institucijama van CG, prikaz broja djece u hraniteljskim porodicama po opštinama, prikaz broja korisnika i utrošenih sredstava za subvenciju električne energije po mjesecima ...

- Na zahtjev poslaničkog kluba Socijalističke narodne partije o broju korisnika smještenih u ustanovama socijalne i dječje zaštite za godine 2010. i 2011. pregled broja korisnika jednokratnih pomoći po opštinama, pregled broja korisnika MOP-a, lične invalidnine, njege i pomoći drugog lica, smještaja u drugu porodicu, zdravstvene zaštite, pogrebnih troškova po opštinama za godine 2010,2011,2012.
- Za potrebe UNICEF-a podaci o broju korisnika smještaja u drugu porodicu za godine 2007 - 2011.
- Za potrebe UNICEF-a podaci o broju djece smještene u nadležnim ustanovama po godinama 2008-2011, podaci o broju djece smještene u ustanovama van CG za godine 2007-2011,
- Za potrebe UNICEF-a podaci o rezidencijalnim troškovima u ustanovama za godine 2005-2011.
- Na zahtjev Ministarstva pravde i ljudskih prava, a shodno kampanji o podizanju stepena uključenosti očeva u podizanju djece, dostavljena je informacija o broju očeva koji koriste pravo na roditeljsko odsustvo.
- Na zahtjev Agencije za elektronske komunikacije u cilju izrade Pravilnika o određivanju kategorija korisnika povoljnosti u korišćenju usluga univerzalnog servisa, broj korisnika socijalnih kategorija po opštinama.
- Na zahtjev Ministarstva za manjinska prava, a u cilju izrade projekta „Jačanje ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori“, dostavljena je polna struktura po pojedinim pravima iz oblasti socijalne , dječje i boračko invalidske zaštite, kao i polna struktura zaposlenih u centrima za socijalni rad i Ministarstvu rada i socijalnog staranja.
- Shodno zahtjevu Udruženja lica sa hendikepom a u cilju sprovođenja istraživanja o položaju žena sa invaliditetom u Crnoj Gori dostavljeni su podaci o polnoj strukturi korisnika prava na MOP, ličnu invalidninu, njegu i pomoć drugog lica i uvećanog dječjeg dodatka za period 2005-2011 godina.
- U skladu sa programom posjeta ministra održivog razvoja i turizma opštinama Žabljak, Tivat, Kolašin i Ulcinj, odrađeni su podaci o broju korisnika i utrošenim sredstvima za prava iz naše nadležnosti.
- Na zahtjev poslaničkog kluba „Forca“ , odrađeni su podaci za opštinu Ulcinj o broju korisnika i isplaćenim sredstvima prava koje servisira područna jedinica Ulcinj, koja je u sastavu centra za socijalni rad Bar.
- Na zahtjev poslaničkog kluba „Forca“, odrađen je statistički pregled broja korisnika MOP-a po godinama za period 2002-2012 i to za opštine: Ulcinj, Bar, Rožaje ,Podgorica i Plav.
- Na zahtjev novinara dnevnog lista Pobjeda, a za potrebe analize o razvijenosti sjevernog regiona Crne Gore odrađen je statistički pregled o kretanju broja korisnika i izdvojenim sredstvima za opštine: Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Bijelo Polje, Mojkovac, Pljevlja i Žabljak.
- Na zahtjev Centralne banke odrađen je statistički pregled o kretanju broja korisnika svih prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite za period 2003-2011.
- Za potrebe kabineta, a shodno posjetama ministra opštinama, odrađene su statistike za svaku opštinu posebno za sva prava iz oblasti socijalne i dječje i boračko invalidske zaštite.

Kvartalno su dostavljani podaci Ministarstvu finansija za izradu biltena Ekonomska politika. Podaci se odnose na isplaćena sredstva za svako pravo ponasob sa brojem korisnika.

Saradnja sa MONSTATOM je već ustaljena praksa. Obaveza Ministarstva je da svake godine u pisanoj formi dostavi podatke o pojedinim grupama korisnika socijalno-zaštitnih prava za izradu Statističkog izvještaja 2000-2013.

Odsjek aktivno učestvuje u planiranju budžeta, praveći detaljne analize za utrošena sredstava po pojedinim pozicijama kao i njihovog planiranja za narednu godinu. Uz finansijski dio odrađuje se dio koji se odnosio na obrazloženje svake stavke ponasob.

OCJENA STANJA

RADNI ODNOSI

1.Imajući u vidu postignute rezultate u normativnoj djelatnosti za 2012.godinu i visoki stepen njihovih usaglašenosti sa propisima MOR-a i pravnim tekovinama EU, u oblasti radnog zakonodavstva stvoren je solidan osnov za otvoren put ka Evropskoj uniji.

2. Učešćem predstavnika sva tri socijalna partnera u radu radnih grupa na izmjenama i dopunama navedenih zakona, unaprijeđen je socijalni dijalog na tripartitnoj i bipartitnoj osnovi kao što je i unapređeno kolektivno pregovaranje na svim nivoima (nacionalnom, granskom i na nivou poslodavaca).

3. Uloga Agencije za mirno rješavanje radnih sporova je podignuta na veći nivo. Imajući u vidu da je za relativno kratko vrijeme od početka funkcionisanja ove Agencije kao nove institucije sistema, alternativnim rješavanjem radnih sporova (individualnih i kolektivnih) u znatnoj mjeri izvršeno rasterećenje redovnih sudova kod kojih radni sporovi traju dugo, a koje prate visoki sudski troškovi, je jedan od dokaza o unapređivanju socijalnog dijaloga na visokom nivou. Svakodnevno se ovoj Agenciji obraća sve veći broj stranaka sa predlogom za alternativno rješavanje radnih sporova.

4. Fon rada kao garantna institucija sistema, u skladu sa obavezama iz Uputstva savjeta 80/987/EEZ o uskladjivanju zakona država članica koje se odnosi na zaštitu radnika u slučaju bankrotstva poslodavca sa izmjenama i dopunama sadržanim u Direktivi 2002/74/EZ, je u znatnoj mjeri rješavajući po zahtjevima lica kojima je prestao radni odnos uslijed pokretanja stečajnog postupka i tehnološkom višku (iz ranijeg perioda) ublažio socijalni status bivših zaposlenih do novog zaposlenja ili penzionisanja, čije aktivnosti se i dalje nastavljaju, po dinamici okončavanja upravnog postupka po zahtjevima stranaka u tom segmentu.

5.U okviru međunarodne saradnje sa međunarodnim organizacijama, a naročito sa Međunarodnom organizacijom rada i Savjetom Evrope, u okviru koje su se u Sektoru za rad u 2012.godini obavljali brojni zadaci, kao redovno izvještavanje u Evropskoj komisiji o napretku Crne Gore u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. S tim u vezi Vlada CG je 27. decembra 2012. donijela Odluku o formiranju radne grupe za Pregovaračko poglavlje br. 19 - Socijalna politika i zapošljavanje(aktivnosti se odvijaju po planiranoj dinamici).

TRŽIŠTE RADA I ZAPOSŁJAVANJE

Kretanja na tržištu rada tokom 2012. godine pokazuje trend blagog oporavka nakon dužeg uticaja globalne ekonomske krize.

- Broj zaposlenih prema administrativnim podacima povećan je za 2,1%;
- Broj registrovanih nezaposlenih lica na kraju 2012. godine je iznosio 31.232 i u odnosu na prethodnu godinu uočen je blagi trend povećanja od 2,3%;
- Tražnja na tržištu rada iskazana brojem prijavljenih slobodnih radnih mjesta povećana je za 6,43%, a sa evidencije nezaposlenih zapošljavanje je manje za 6,43%
- Sezonsko zapošljavanje tokom 2012.godine je veće za 12,7%, dok je zapošljavanje stranaca ostvarilo povećanje za 8,2 % u odnosu na prethodnu godinu;
- Nastavljen je rast učešća lica sa visokom stručnom spremom sa 19,29% u 2011.godini na 24,82% u 2012. godini, kao i nezaposlenost mladih do 25. godina sa 17% na 19,86% u 2012.godini;
- Broj korisnika novčane naknade je smanjen sa 11.427 u januaru na 9.871 u decembru 2012.godine i to predstavlja 31,6% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica.

Izazovi koji i dalje prate tržište rada su: dugoročna nezaposlenost, nezaposlenost mladih i regionalne razlike u nivoima zaposlenosti i nezaposlenosti.

PENZIJSKI SISTEM

Redovno i blagovremeno servisiranje davanja korisnicima prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i boračke i invalidske zaštite.

Poboljšanje materijalnog položaja korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja kroz obezbjedjenje jednokratnih pomoći penzionerima sa najnižim primanjima, subvencioniranje odmora i oporavka penzionera i obezbjedjenje nabavke zimnice pod povoljnijim uslovima.

U oblasti saradnje sa međunarodnim organizacijama, u okviru koje su se u Sektoru za penzijsko i invalidsko osiguranje i boračku i invalidsku zaštitu u 2012. godini obavljali brojni zadaci, pripremani su redovni izvještaji Evropskoj komisiji o napretku Crne Gore u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i koordinacije socijalnog osiguranja, kao i izvještaj o sistemu socijalne sigurnosti za bazu podataka MISSCEO Savjeta Evrope, kojim se pružaju koncizne, ažurirane godišnje informacije o različitim granama socijalne sigurnosti.

SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA

- Prava iz oblasti socijalne i dječije zaštite u 2012. god ostvarivao je ujednačeni broj korisnika.
- Isplata prava iz oblasti socijalne i dječije zaštite vršena je redovno i za ove namjene iz Budžeta Crne Gore izdvojeno je 50.703.000,00 €.
- Prisutni su problemi smještaja različitih kategorija građana usljed nedostatka adekvatnih smještajnih kapaciteta (djeca sa smetnjama u razvoju, lica s invaliditetom).

- Broj zaposlenih u ustanovama socijalne i dječije zaštite, imajući u vidu nove poslove i zadatke koji im se daju u nadležnost različitim zakonskim propisima kao i obim poslova je nedovoljan.
- Proces decentralizacije i uspostavljanja sistema usluga na lokalnom nivou podrazumjeva formiranje različitih institucija a samim tim i povećanje kadra.

Vlada Crne Gore
ZAVOD ZA ZBRINJAVANJE IZBJEGLICA

Ul. Jovana Tomaševića 4, 81000 Podgorica, tel. + 382 20 241 071, fax + 382 20 244 379

E-mail: zzzi@t-com.me

Br. 0201 -

Podgorica, 31. 01. 2013. god.

IZVJEŠTAJ
O RADU ZAVODA ZA ZBRINJAVANJE IZBJEGLICA ZA 2012. GODINU

I REALIZACIJA NACIONALNIH I MEĐUNARODNIH DOKUMENATA

Sprovođenje aktivnosti predviđenih:

- Akcionim planom za implementaciju Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na oblast Konika u 2012. godini
- Akcionim planom za implementaciju Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori u 2012. godini
- Akcionim planom za sprovođenje Strategije za postizanje rodne ravnopravnosti za 2012. godinu

Učešće u radu odgovarajućih nacionalnih tijela za sprovođenje navedenih Strategija

Učešće u Zajedničkom regionalnom programu sprovođenja aktivnosti za trajno rješenje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica Sarajevski proces/Beogradska inicijativa.

Integracija

Učešće u realizaciji aktivnosti Operativnog tima za saniranje posljedica požara u kampu Konik I.

Sproveden 191 postupak za naknadno utvrđivanja statusa IRL.

Izdato 1748 Potvrda o statusu IRL i znatno veći broj potvrda od navedenog broja za ostvarivanje prava iz oblasti zdravstvene zaštite, rada i socijalnog staranja, obrazovanja i dr.

Sprovedena aktivnost u cilju pružanja pomoći za 406 IRL, radi dobijanja neophodnih ličnih dokumenata u zemlji porijekla, kao pretpostavka za dobijanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori.

U saradnji sa lokalnim samoupravama preuzete aktivnosti u cilju iznalaženja adekvatnih stambenih rješenja za potrebe RL/IRL.

Na ime jednokratnih novčanih pomoći i pogrebnih troškova isplaćeno je 205 lica i potrošeno 21.937,00 eura.

Dobrovoljni povratak

U saradnji sa UNHCR – om i Danskim savjetom za izbjeglice sprovedene su aktivnosti u cilju pospješivanja dobrovoljnog povratka IRL u zemlju porijekla.

II AZIL

Sprovođenje aktivnosti predviđenih:

- Akcionim planom za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori u 2012. godini
- Akcionim planom za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje granicom u 2012. Godini

Zbrinjavanje tražilaca azila

U izvještajnom periodu Zavod je zbrinjavao 1463 lica sa statusom tražioca azila i 1 lice kojem je odobrena dodatna zaštita. Smještaj se obezbjeđivao u alternativnim sadržajima.

Izrađeni nacrti 2 podzakonska akta iz oblasti azila iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Izgradnja Centra za tražioce azila

Nastavljene su aktivnosti na izgradnji Centra za smještaj tražioca azila u Spužu. Izgradnja Centra i infrastrukturnih priključaka (struja, telefonija, saobraćajnice) je završena. Otpočete aktivnosti na tehničkom pregledu Centa u cilju izdavanja upotreben dozvole.

Sprovedene aktivnosti na prijemu opreme Centra – IPA projekat.

III EVROPSKE INTEGRACIJE

Učešće u aktivnostima na sprovođenju Akcionog plana za praćenje realizacije preporuka iz Mišljenja Evropske komisije, a odnosi se na trajno rješavanje pitanja interno raseljenih lica koja borave u kampu Konik I i II

Učešće u aktivnostima Radne grupe za Poglavlje 24 – pravda, sloboda i bezbjednost u izradi Akcionog plana za navedeno Poglavlje.

Učešće u aktivnostima na realizaciji Godišnjeg nacionalnog plana (ANP), u okviru MAP procesa (NATO-a).

IV SARADNJA SA DOMAĆIM INSTITUCIJAMA I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Na planu rješavanja problema RL/IRL i izgradnje sistema azila, ostvarivana je saradnja sa brojnim domaćim i međunarodnim organizacijama i ostvareno učešće na raznim domaćim i međunarodnim skupovima organizovanim u vezi sa ovom problematikom.

V JAČANJE ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA

Kroz učešće u odgovarajućim seminarima i obukama vršeno je osposobljavanje zaposlenih s ciljem jačanja administrativnih kapaciteta.

VI JAVNE NABAVKE

U izvještajnom periodu je sprovedeno 6 postupaka javnih nabavki.

VII FINANSIRANJE

Zakonom o budžetu za 2012. godinu planirana su sredstva za rad Zavoda u iznosu 386.561,10 eura. S obzirom na priliv tražilaca azila, sredstva opredijeljena budžetom nijesu bila dovoljna, pa je izvršeno dodatno preusmjeravanje iz tekućih rezervi i sa programa resornog ministarstva. Ukupno odobrena sredstva za 2012. godinu iz tekućeg budžeta i preusmjeravanjem Vlade i Ministarstva rada i socijalnog staranja su 625.090,00 eura, od čega je utrošeno 596.282,38 eura a nepotrošeno 28.807,62 eura. Iz donacije UNHCR - a u iznosu od 30.850,00 eura, utrošeno je 27.828,37 eura, a prenešeno u likvidacioni period do 31. 01. 2013. godine 3.021,63 eura.

DIREKTOR

Željko Šofranac

Zavod za zapošljavanje
CRNE GORE

Employment Agency Of Montenegro

IZVJEŠTAJ O RADU U 2012. GODINI

Podgorica, januar 2013. godine

SADRŽAJ

strana

UVOD	5
I OSNOVNI STATISTIČKI PODACI O NEZAPOSLENOSTI	6
II PROGRAMI I MJERE ZAPOSŁJAVANJA	8
1) PROGRAMSKE AKTIVNOSTI	8
1. Rad sa poslodavcima	8
2. Priprema za zapošljavanje	10
2.1. Programi obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja	10
2.2. Programi sticanja vještina	11
2.3. Programi stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad	11
3. Sezonsko zapošljavanje	12
4. Zapošljavanje pripravnika	13
5. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem	15
6. Projekat „Radna praksa za visokoškolce“	15
7. Zapošljavanje i rad stranaca	17
8. Zapošljavanje teže zapošljivih lica	18
9. Javni radovi	22
10. Profesionalna orijentacija	24
10.1. Osnivanje centra za pružanje usluga profesionalne orijentacije	24

10.2. Usluge karijerne orijentacije	25
2) CENTAR ZA LJUDSKE RESURSE	28
III PRIVATIZACIJA AKCIJA ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE	31
1) Prodaja akcija	31
2) Druge aktivnosti	31
IV INOVIRANI PROGRAM ZA KONTINUIRANO STIMULISANJE ZAPOSŁJAVANJA I PREDUZETNIŠTVA U CRNOJ GORI	32
1. Podnijeti zahtjevi za kredit	32
2. Regionalne komisije	32
3. Odobreni krediti	32
4. Isfinansirani krediti	33
5. Kontrola upotrebe sredstava	33
6. Rad Komisije za dodjelu kredita	34
7. Virtuelna preduzeća	34
8. Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita za samozapošljavanje	35
9. Dodjela subvencija poslodavcima za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u periodu 1.6. do 30.9.2012. godine	36
V INFORMATIČKE AKTIVNOSTI	38
VI PRAVNA REGULATIVA	39
1) Normativna djelatnost	39
2) Osiguranje za slučaj nezaposlenosti	39
3) Javne nabavke	41
4) Pregled sudskih sporova	42

VII ODNOSI SA JAVNOŠĆU	44
VIII MEĐUNARODNA SARADNJA	46
IX STATISTIKA TRŽIŠTA RADA	49
PRILOZI	65

UVOD

Funkcionisanje Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u 2012. godini odvijalo se kroz realizaciju aktivnosti predviđenih Nacionalnim akcionim planom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2012. godinu, Statutom Zavoda, Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz nezaposlenosti i drugim propisima iz djelokruga rada Zavoda.

Izvještaj o radu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u 2012. godini sadrži informacije i pokazatelje o realizaciji planiranih zadataka. Na kraju Izvještaja je dodatak, koji se odnosi na Statistiku tržišta rada, i Prilog.

U analiziranom periodu je registrovana povećana nezaposlenost u odnosu na 2011. godinu (veći broj broj nezaposlenih za 711 lica ili za 2,33%).

Negativnu promjenu bilježi i stopa registrovane nezaposlenosti (porast sa 11,55% na 13,46%), pri čemu treba naglasiti da je na ovo povećanje uticala i promjena broja radno aktivnog stanovništva (sa 264.276 na 232.010).

U navedenim uslovima, sa smanjenim obimom sredstava na raspolaganju, Zavod za zapošljavanje je u 2012. godini realizovao planirane aktivnosti na način i u obimu kao u Izvještaju.

I OSNOVNI STATISTIČKI PODACI O NEZAPOSLENOSTI

U tekstu koji slijedi navedeni su osnovni statistički podaci sa evidencija Zavoda o nezaposlenim licima koja traže posao (stanje je na dan 31.12.2012. godine, dok je u zagradi dato stanje na dan 31.12.2011. godine, apsolutna i relativna razlika).

Broj nezaposlenih lica: 31.232 (30.521; veći za 711 lica ili 2,33%).

Broj nezaposlenih žena: 14.812 (14.317; veći za 495 lica ili 3,46%).

Učešće žena u ukupnom broju nezaposlenih lica: 47,43% (46,91%, povećano učešće za 1,24%).

Stopa nezaposlenosti je na dan 31.12.2012. godine iznosila 13,46%, što je veće za 16,54% u odnosu na stopu utvrđenu na kraju 2011. godine (11,55%). Treba naglasiti da je na porast stope nezaposlenosti uticala i promjena broja aktivnog stanovništva (sa 264.276 na 232.010).

Najniže stope nezaposlenosti su u opštinama: Plužine (6,94%), Budva (8,35%), Bar (8,83%) i Plav (9,38%), a najviše u opštinama: Andrijevica (28,52%), Bijelo Polje (26,02%), Cetinje (22,72%) i Pljevlja (22,59%).

Broj nezaposlenih nekvalifikovanih i polukvalifikovanih lica (sa I i II stepenom obrazovanja): 6.200 ili 19,85% od ukupnog broja (6.814 ili 22,33%; manje za 614 lica, smanjeno učešće za 11,08%).

Broj nezaposlenih kvalifikovanih lica (od III do VIII stepena obrazovanja): 25.032 ili 80,15% od ukupnog broja (23.707 ili 77,67%; veće za 1.325 lica, povećano učešće za 3,19%).

Broj nezaposlenih lica do 25 godina starosti: 6.204 ili 19,86% (5.529 ili 18,12%; veći za 675, povećano učešće za 9,65%).

Broj nezaposlenih lica starijih od 50 godina: 9.626 ili 30,82% od ukupnog broja (10.238 ili 33,54%; manji za 612, smanjeno učešće za 8,12%).

Broj nezaposlenih lica koja su duže od godinu dana na evidenciji Zavoda: 17.663 ili 56,55% od ukupnog broja (17.693 ili 57,97%; manji za 30, smanjeno učešće za 2,44%).

Broj nezaposlenih lica koja prvi put traže zaposlenje: 11.288 ili 36,14% od ukupno prijavljenih (11.733 ili 38,44%; manji za 445, smanjeno učešće za 5,98%).

Broj nezaposlenih lica koja prvi put traže zaposlenje, a nemaju radni staž: 8.400 ili 26,90% od ukupnog broja nezaposlenih (8.206 ili 26,89%; veći za 194, učešće kao u 2011. godini).

Najveći broj nezaposlenih lica je u Birou rada Podgorica (sa kancelarijama u Kolašinu, Danilovgradu i Cetinju) – 10.332 lica ili 33,08% od ukupnog broja (10.203 lica ili 33,43%; veći za 129, smanjeno učešće za 1,04%).

Najmanje nezaposlenih lica je na području Biroa rada Pljevlja (sa kancelarijom Žabljak) - 2.870 ili 9,19% od ukupnog broja (2.830 ili 9,27%; veći za 40, učešće smanjeno za 0,90%).

U 2012. godini oglašeno je 45.323 slobodnih radnih mjesta, kroz 24.592 prijave o slobodnim radnim mjestima, što je za 365 ili 0,81% više nego u 2011. godini (44.958).

Na neodređeno vrijeme je oglašeno 3.864 ili 8,53% od ukupnog broja oglašениh slobodnih radnih mjesta, dok je na određeno vrijeme oglašeno 26.999 ili 59,57%.

Od ukupnog broja oglašениh slobodnih radnih mjesta na zapošljavanje pripravnika otpada 2.240 ili 4,94%, dok na kategoriju ostale vrste radnog odnosa (pripravnik - volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanja invalida) otpada 12.220 ili 26,96% svih oglašениh slobodnih radnih mjesta u 2012. godini.

Posmatrano prema vrsti radnog mjesta, 19.952 ili 44,02% su novootvorena radna mjesta, dok su 25.371 ili 55,98% upražnjena radna mjesta.

Najviše oglašениh slobodnih radnih mjesta je u sektoru usluge smještaja i ishrane (9.393 ili 20,72% od ukupnog broja), zatim u trgovini na veliko i trgovini na malo; popravci motornih vozila i motocikala (6.875 ili 15,17%) i obrazovanju (4.892 ili 10,79%).

Prema informacijama dobijenim od strane poslodavaca putem obrasca E3, u 2012. godini je sa evidencije Zavoda za zapošljavanje zaposleno ukupno 20.909 lica, što je za 1.438 lica ili 6,43% manje u odnosu na 2011. godinu.

Posmatrano po opštinama, najviše lica je zaposleno u opštinama: Podgorica – 8.070 ili 38,60% od ukupnog broja, Herceg Novi – 3.176 ili 15,19% i Budva – 1.789 ili 8,56%.

Najmanje lica je zaposleno u opštinama: Plužine – 13 ili 0,06% od ukupnog broja, Šavnik – 29 lica ili 0,14% i Andrijevica – 41 lica ili 0,20%.

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom obrazovanja – 5.554 ili 26,56% od ukupnog broja, sa I – 5.153 ili 24,64% i sa VII-1 – 4.832 ili 23,11%, dok je najmanje evidentirano zapošljavanja lica sa VI-1 stepenom obrazovanja – 5 lica.

Od ukupnog broja zapošljavanja, 7.471 ili 35,73% se odnosi na novootvorena radna mjesta, dok su 13.438 ili 64,27% upražnjena. Na neodređeno radno vrijeme je zaposleno 1.436 lica ili 6,87%.

Najviše zapošljavanja je bilo u sektoru trgovine na veliko i trgovine na malo; popravke motornih vozila i motocikala – 3.561 ili 17,03% od ukupnog broja i u sektoru usluga smještaja i ishrane – 3.023 ili 14,46%.

II PROGRAMI I MJERE ZAPOŠLJAVANJA

1) PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

1. Rad sa poslodavcima

Zavod je u toku 2012. godine nastavio intenzivnu saradnju sa poslodavcima. U cilju unapređenja rada, poslodavcima su u biroima rada i kancelarijama Zavoda pružane potrebne usluge, i to:

- oglašavanje slobodnih radnih mjesta,
- direktno posredovanje na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, putem tzv. predselekcija i selekcija kandidata,
- posredovanje za sezonsko zapošljavanje,
- informacije i podnošenje zahtjeva za kreditiranje,

- informacije i zaključivanje ugovora o refundaciji pripravničkog staža,
- izdavanje radnih dozvola za rad stranaca,
- servis promjena zaposlenja,
- posjete poslodavcima,
- tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi i sl.
- kontakti sa udruženjima poslodavaca, i
- informacije i podrška za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Osim toga, nastavljene su aktivnosti organizovanja: sajmovi, okruglih stolova, uključivanja poslodavaca u obuke, izradu programa, monitoring i evaluaciju obuka, kreditiranje, zapošljavanje pripravnika, sezonsko zapošljavanje, javne radove i drugo.

Direktno posredovanje

Ovim načinom posredovanja na jednostavan, olakšan i brz način zadovoljavaju se potrebe ponude i tražnje. Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada se organizuju aktivnosti tzv. predselekcija, selekcija i intervjuja, kojima se vrši izbor kandidata koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe. Potrebe se utvrđuju putem intervjuja sa poslodavcima, kojima se dobijaju što konkretniji podaci o zahtjevima radnog mjesta (školska sprema, radno iskustvo, posebna znanja i vještine, karakteristike zaposlenog i dr.). Na osnovu dobijenih informacija savjetodavci među nezaposlenim licima pronalaze odgovarajuće kandidate, koji potom učestvuju u postupku selekcije.

Savjetnici za rad sa poslodavcima odrađuju sa izabranim licima postupke predselekcije i selekcije.

Cilj predselekcije je da se putem grupnih razgovora sa više nezaposlenih lica ustanovi njihovo iskustvo, kompetencije i motivisanost za rad na odgovarajućem upražnjenom radnom mjestu i da se poslodavcima pošalju kandidati koji ispunjavaju tražene uslove.

Selekcije se rade u prisustvu poslodavaca, koji uz pomoć savjetnika za rad sa poslodavcima obavljaju grupne ili individualne intervjuje sa nezaposlenim licima. Na ovaj način se postiže pozitivan rezultat, jer se na jednom mjestu direktno sučeljavaju ponuda i tražnja i upoznaju sa onim što se traži i što se nudi.

Najtraženija zanimanja u 2012. godini bila su, kao i ranije: prodavači, konobari, diplomirani ekonomisti, elektroinženjeri, dok se pored osnovnih znanja sve više traže i dodatna, kao što su npr. znanje stranih jezika i rad na računaru. Od ličnih

karakteristika traže se: motivisanost za rad i dodatna usavršavanja, inicijativnost, odgovornost, fleksibilnost, prilagodljivost itd.

Pregled selekcija za potrebe poslodavaca izvršenih u 2012. godini

RB	Biro rada	Broj zahtjeva	Broj selekcija	Broj nezaposlenih lica upućenih na selekciju	Broj zaposlenih ¹
1.	Podgorica	268	144	1.266	228
2.	Nikšić	38	38	94	37
3.	Berane	18	18	80	14
4.	Bijelo Polje	26	26	144	46
5.	Pljevlja	21	21	120	17
6.	Herceg Novi	28	28	184	38
7.	Bar	46	46	294	67
8.	Ukupno	445	321	2.182	447

2. Priprema za zapošljavanje

U 2012. godini Zavod je finansirao realizaciju programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih za 819 nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda i 12 lica sa statusom tehno-ekonomskog viška, što je za 476 lica iznad planiranog broja polaznika za 2012. godinu.

Programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu (tzv. programi **za poznatog poslodavca**, kojima se obezbjeđuje zapošljavanje polaznika na neodređeno vrijeme) realizovani su za 56 lica, dok je u programima obrazovanja i osposobljavanja **za tržište rada** učestvovalo 775 nezaposlenih lica. Od tog broja,

¹ Za navedeni broj zaposlenih postoji povratna informaciju od strane poslodavca (ostalo se evidentira kroz E3 obrazac)

95 lica su bili polaznici programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja, 426 lica polaznici programa sticanja vještina i 254 lica polaznici programa stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad.

Programi obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja su realizovani u skladu sa nacionalno važećim programima koji obuhvataju sadržaje utvrđene standardima znanja za određena zanimanja, uz kontinuirano praćenje njihovog izvođenja i obavljanje provjere stečenih znanja i vještina polaznika.

2.1. Programi obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja

Programi obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja organizovani su u saradnji sa organizatorima obrazovanja i poslodavcima, za 151 nezaposleno lice i lica za čijim je radom prestala potreba. Od tog broja, u programe osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu bilo je uključeno 56 lica (1,8% više od planiranog broja), a u programe obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja shodno potrebama tržišta rada 95 lica (95% planiranog broja).

Programima dokvalifikacije i prekvalifikacije nuđena su znanja i vještine za zapošljavanje u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, uslužnim i ostalim djelatnostima.

Za rad u prerađivačkoj industriji pripremano je 28 lica (za zanimanja: drvoprerađiva - 3, metaloprerađiva i elektrotehnika - 8 i poljoprivreda, proizvodnja i prerada hrane - 17), a za zapošljavanje u građevinarstvu - 17 lica.

U programe obrazovanja za osposobljavanje za turističko-ugostiteljska zanimanja uključeno je 39 nezaposlenih lica.

2.2. Programi sticanja vještina

Programima sticanja vještina obuhvaćeno je 426 lica koja traže zaposlenje, što je za 226 lica iznad planiranog broja polaznika u 2012 godini. Programi informatičkog opismenjavanja organizovani su za 250 lica, programi sticanja znanja iz stranih jezika za 169 lica, dok su za 7 polaznika realizovani programi za sticanje preduzetničkih i vještina komunikacije.

2.3. Programi stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad

Zavod je u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i Ministarstvom rada i socijalnog staranja organizovao program stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad, za 254 lica. Od tog broja, 235 lica medicinske struke se osposobljava u javnim zdravstvenim ustanovama, dok 19 lica društveno-humanističkih i zanimanja socijalne zaštite stiče znanja kroz volonterski rad u javnim socijalnim ustanovama.

Volonterski rad traje 6 mjeseci za medicinare sa srednjom stručnom spremom – IV nivo, njih 200, nakon čega stiču pravo na polaganje stručnog ispita, kao uslova za sticanje licence. Za 35 lica stečenog visokog obrazovanja – VI nivo, kao i za 19 navedenih polaznika programa druge struke volonterski rad je planiran u trajanju od 9 mjeseci.

Polaznici programa

Polaznici programa su lica sa završenom osnovnom školom – 68, srednjom – 497 i visokom školom – 254. Lica ženskog pola u navedenim programima učestvuju sa 70,2%.

	Kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica (31.12.2011. godine)								Kvalifikaciona struktura polaznika programa u 2012. godini							
	Završena osnovna škola		Završena srednja škola		Završena visoka škola		Ukupno		Završena osnovna škola		Završena srednja škola		Završena visoka škola		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Ukupno	6.814	22,3	17.823	58,4	5.884	19,3	30.521	100	68	8,3	497	60,7	254	31,0	819	100
Žena	2.613	18,3	8.210	57,3	3.494	24,4	14.317	100	43	7,5	342	59,5	190	33,0	575	100

Kada je riječ o starosnoj strukturi polaznika programa, učešće mladih je 48,3%, lica od 25 do 50 godine života – 46,1% i starijih od 50 godina – 5,6%.

	Starosna struktura nezaposlenih lica (31.12.2011. godine)								Starosna struktura polaznika programa u 2012. godini							
	Do 25 godina		Od 25 do 50 godina		Preko 50 godina		Ukupno		Do 25 godina		Od 25 do 50 godina		Preko 50 godina		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Ukupno	5.529	18,1	14.754	48,3	10.238	33,6	30.521	100	405	49,4	366	44,7	48	5,9	819	100
Žena	2.691	18,8	7.859	54,9	3.767	26,3	14.317	100	278	48,3	265	46,1	32	5,6	575	100

U programima učestvuje 8,9% lica sa invaliditetom, dok učešće dugoročno nezaposlenih lica iznosi 34,7%, uslovno i teže zapošljivih lica 47,7%, a lica bez staža 32,8%.

Rezultati programa

Programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu realizovani su za 44 lica sa evidencije Zavoda i 12 lica za čijim je radom prestala potreba. Od tog broja, 54 lica koji su uspješno završili obuku je zaključilo ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa poslodavcima koji su realizovali programe.

Programi obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada su završeni za 516 lica (u toku je realizacija programa stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad za 254 lica i programa obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada za 5 polaznika), od kojih je 96,6% bilo uspješno. Oni su stekli nova znanja i vještine potrebne na tržištu rada i na taj način povećali svoju zapošljivost. Iskustva iz prethodnih godina pokazuju da se oko 60% ovih polaznika zaposli 3 mjeseca nakon završetka programa.

3. Sezonsko zapošljavanje

Sezonsko zapošljavanje je vid zapošljavanja koji sve značajnije utiče na ublažavanje problema nezaposlenosti, jer se u toku sezone na ovim poslovima angažuje oko 20% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Shodno Operativnom planu Zavoda za 2012. godinu, biro i rada su preduzimali brojne i opsežne aktivnosti za pripremu sezonskog zapošljavanja, kako bi ostvarili planirani broj zapošljavanja na sezonskim poslovima, i to:

- po svim biroima rada određena su lica koja se neposredno bave zapošljavanjem sezonske radne snage;
- sačinjen je pregled nezaposlenih lica, zainteresovanih za sezonski rad;
- iz spiskova korisnika novčane naknade izdvojena su lica ugostiteljsko-turističke struke kao prioritetna za sezonsko zapošljavanje;
- na sajmu turizma u Budvi od 19. do 21. aprila 2012. godine Zavod je organizovao berzu rada sezonskog zapošljavanja;
- objavljen je poziv u dnevnim listovima nezaposlenim licima ugostiteljsko-turističke struke da obavezno konkurišu na objavljena slobodna radna mjesta;
- u toku sezone traženi su spiskovi od poslodavaca za lica koja su konkurisala na raspisani oglas;
- održani su radno operativni sastanci sa predstavnicima privrede;
- dnevno su praćeni novoizašli oglasi za sezonsko zapošljavanje i njihova realizacija sa stanovišta potreba i mogućnosti Zavoda za njihovo popunjavanje.

Planom za 2012. godinu bilo je predviđeno zapošljavanje 6.000 sezonskih radnika, dok je u toku godine na ovim poslovima bilo zaposleno 9.537 lica, što je za 58,95% više u odnosu na planirani broj.

Najveći broj sezonskih radnika bio je, kao i do sada, angažovan u oblasti turizma i ugostiteljstva, ali značajno i u drugim djelatnostima: građevinarstvu, poljoprivredi, trgovini, zdravstvu.

4. Zapošljavanje pripravnika

Jedna od mjera aktivne politike zapošljavanja koju Zavod sprovodi je podsticanje zapošljavanja pripravnika kroz učešće u sufinansiranju njihovog stručnog osposobljavanja za samostalan rad. Značaj realizacije ovog programa ogleda se, prije svega, u tome što se mladima sa završenom srednjom stručnom spremom, višom školom ili fakultetom omogućava prvo zapošljavanje, a time i prilika da iskažu znanja i sposobnosti stečene redovnim obrazovanjem, te sticanje novih znanja i vještina kroz rad. Pored toga, sticanje prvog radnog iskustva za određeni broj pripravnika je uslov za polaganje stručnog ispita, odnosno zasnivanje radnog odnosa u nekim djelatnostima (državna uprava, obrazovanje, zdravstvo itd). Takođe, relativno veliki broj pripravnika nastavlja rad kod istog poslodavca nakon obavljenog pripravničkog staža.

U toku 2012. godine zaposleno je 420 pripravnika sa visokom stručnom spremom, od čega 147 u okviru realizacije programa »Posao za vas«, dok je finansirano i zapošljavanje 14 visokoškolaca koji su u toku studija ostvarili prosječnu ocjenu 8,50 ili veću.

Takođe, Zavod je finansirao zapošljavanje 14 pripravnika sa višom stručnom spremom i 21 pripravnika sa srednjom stručnom spremom.

Za jednog pripravnika koji je zasnovao radni odnos kod istog poslodavca na neodređeno vrijeme po isteku pripravničkog staža, finansirani su doprinosi za socijalno osiguranje.

U 2012. godini radni odnos je zasnovalo 1.510 pripravnika. Od tog broja, Zavod je zaključio 455 ugovora ili 30,13%. U 2011. godini zaposleno je 1.443 pripravnika, a Zavod je sufinansirao 667 ili 46,22%, dok je u 2010. godini ukupan broj pripravnika bio 1.439, od čega je Zavod učestvovao u sufinansiranju 493 pripravnika ili 34,25%.

Zaključeni ugovori po djelatnostima i stručnim spremama

R.b.	Djelatnost	Broj zaključenih ugovora					
		Posao za vas	Talenti	VSS	VŠS	SSS	Ukupno
1.	Državna uprava	0	0	27	2	6	35
2.	Lokalna uprava	29	0	7	2	1	39

3.	Školstvo	0	0	2	0	0	2
4.	Zdravstvo	9	1	20	0	10	40
5.	Sudstvo	0	0	2	0	0	2
6.	Advokati	17	0	45	0	1	63
7.	D.O.O.	55	7	102	6	2	172
8.	Banke	0	0	0	0	0	0
9.	Akcionarska društva	10	2	14	1	1	28
10.	JU i preduzeća	21	1	28	2	0	52
11.	NVO sektor	1	2	5	0	0	8
12.	Kultura i sport	1	0	0	1	0	2
13.	Notar	3	1	7	0	0	11
14.	Političke stranke	1	0	0	0	0	1
15.	Ukupno:	147	14	259	14	21	455

U posmatranom periodu broj sklopljenih ugovora je manji za 31,79% u odnosu na 2011. godinu.

Po djelatnostima, najveći broj ugovora je sklopljen sa društvima sa ograničenom odgovornošću (doo) - 172 ili 37,80%, advokatima - 63 ili 13,84%, javnim ustanovama - 52 ili 11,42%, zdravstvom - 40 ili 8,79% i lokalnom upravom - 39 ili 8,57%.

U 2012. godini najveći broj ugovora sklopljen je u: Podgorici - 170 ili 37,36%, Nikšiću - 46 (10,10%), Cetinju - 34 (7,47%) i Rožajama - 29 (6,37%), dok je najmanje ugovora sklopljeno u: Kolašinu, Andrijevići i Mojkovcu, po 7 (1,53%), Baru i Ulcinju, po 5 (1,09%), Plavu - 4 (0,87%), dok je u Kotoru sklopljen - 1 ugovor (0,21% od ukupnog broja).

5. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Zavod za zapošljavanje je u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sporta i Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije učestvovao u

implementaciji Projekta »Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem«.

Prema Zakonu o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (»Sl. list CG«, br. 38/12) i Pravilniku o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje (»Sl. list CG«, br. 46/12) Zavod za zapošljavanje je objavio javni poziv poslodavcima koji obavljaju djelatnost na teritoriji Crne Gore (izuzev državnih organa i organa državne uprave - na koje se primjenjuje ili je shodna primjena Zakona o državnim službenicima i namještenicima) za učešće u programu stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Poslodavci su se na javni poziv prijavljivali u periodu od 15. septembra do 15. oktobra 2012. godine. U navedenom periodu iskazali su potrebu za stručnim osposobljavanjem više od 5.300 korisnika.

Od 15. oktobra do 15. novembra su se prijavljivala lica sa stečenim visokim obrazovanjem, koja nemaju radnog iskustva u stepenu obrazovanja (korisnici). Korisnici su podnosili prijavu za obavljanje stručnog osposobljavanja preko Portala elektronske uprave (www.euprava.me). "Povezivanje" poslodavaca i korisnika je vršeno nakon 1. decembra. Ukupno 4.211 visokoškolaca je upućeno na stručno osposobljavanje kod poslodavaca u javnom i privatnom sektoru. Na osnovu rang lista dobijenih od Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije Zavod je u pisanoj formi obavještavao korisnike i poslodavce o upućivanju korisnika za obavljanje stručnog osposobljavanja kod poslodavaca.

U toku stručnog osposobljavanja korisnici Programa će primati naknadu, u iznosu od 50% prosječne zarade u Crnoj Gori za prethodnu godinu. Za potrebe realizacije ovog programa Vlada je planirala 10 miliona eura u 2013. godini.

Stručnim osposobljavanjem u trajanju od 9 mjeseci, koje se računa kao 12 mjeseci radnog iskustva, osim sticanja praktičnih znanja korisnici Programa stiču i uslov za polaganje stručnog ispita (osim kada je riječ o polaganju ispita za rad u sudu, državnom tužilaštvu, advokaturi, kod javnog izvršitelja ili notara).

6. Projekat »Radna praksa za visokoškolce«

Projektom »Radna praksa za visokoškolce« želi se podstaći brže sticanje praktičnih znanja i vještina visokoškolaca bez radnog iskustva, povećanje njihove konkurentnosti na tržištu kao i veće zapošljavanje, s jedne strane, a sa druge se želi pružiti podrška malim i srednjim preduzećima u realnom sektoru. Planirano je da nezaposleni visokoškolci obavljaju praksu u okviru stečenog zanimanja u trajanju od 6 mjeseci, isključivo u realnom sektoru – malim i srednjim preduzećima, što će im omogućiti upoznavanje sa radnim okruženjem, sticanje znanja i vještina kod konkretnog poslodavca, kao i upoznavanje sa korporativnim pravilima preduzeća i razvijanje radnih navika. Poslodavcima je omogućeno da, kroz jedan vid probnog rada koji finansijski ne opterećuje preduzeće, obuče kadar za svoje potrebe, upoznaju se sa radnicima i po potrebi ih zaposle nakon isteka Projekta.

Osnovni ciljevi koji se žele ostvariti realizacijom ovog projekta mogu se svesti na sljedeće:

- povećanje zapošljavanja visokoškolaca, odnosno smanjenje nezaposlenosti;
- brži ulazak visokoškolaca na tržište rada;
- podsticanje zapošljavanja mladih visokoškolaca u "svojim" opštinama;
- sticanje radnog iskustva kroz obavljanje prakse, neposredno nakon školovanja;
- podrška poslodavcima, prije svega malim i srednjim preduzećima u regrutaciji kadrova, posebno sada u vremenu ekonomske krize;
- doprinos kvalitetnijem poslovanju poslodavca kroz angažovanje mladih visokoškolaca;
- doprinos smanjenju rada u zoni sive ekonomije;
- sticanje vještina za rad u malim i srednjim preduzećima;
- pospješivanje mladih za pokretanje sopstvenog biznisa;
- osposobljavanje za budući rad u državnoj administraciji kroz sticanje realnih i praktičnih znanja o biznisu i kvalitetnije razumijevanje pozicije preduzetnika.

Projektom »Radna praksa za visokoškolce« predviđeno je zapošljavanje 500 visokoškolaca sa evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore koji nemaju evidentiran radni staž ili imaju radni staž u nižem stepenu obrazovanja, a nisu bili u radnom odnosu u posljednjih 6 mjeseci. Prednost je data zapošljavanju visokoškolcima iz sjevernih – manje razvijenih opština. U tim opštinama planirano je zapošljavanje 300 visokoškolaca, a u ostalim opštinama 200 visokoškolaca.

Zavod finansira zarade zaposlenih: 249,28 eura u bruto iznosu, odnosno 150 eura u neto iznosu. Za šest mjeseci trajanja projekta zarade se finansiraju u ukupnom iznosu od 747.840 eura.

Javni poziv poslodavcima i visokoškolicima je objavljen u periodu od 17. do 31. maja 2012. godine. Na poziv su se prijavila 274 poslodavaca, koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem 646 lica. Za učešće na projektu su se prijavila i 863 visokoškolca.

U 2012. godine je sklopljen 261 sporazum sa poslodavcima, kojima je predviđeno zapošljavanje 500 lica.

Zbog velikog interesovanja poslodavaca i visokoškolaca, Projekat je produžen za još tri mjeseca. Ovim produženjem želi se omogućiti polaznicima programa da se izjednače sa polaznicima Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem kojima se stručno osposobljavanje u trajanju od 9 mjeseci priznaje kao 12 mjeseci, tako da im se omogući polaganje stručnog ispita. Uslovi pod kojima je Projekat nastavljen su ostali nepromijenjeni.

**Pregled odobrenih kvota, prijavljenih poslodavaca i visokoškolaca
i sklopljenih sporazuma, po biroima rada**

Biro rada	Odobreni broj mjesta za visokoškolce	Broj prijavljenih poslodavaca	Broj traženih radnika	Broj prijavljenih visokoškolaca	Broj odobrenih mjesta	Broj poslodavaca sa kojima su sklopljeni sporazumi	Broj visokoškolaca koji su uključeni na praksu
1	2	3	4	5	6	7	8
Podgorica	140	81	286	405	165	63	178
Bar	35	20	23	35	24	21	24
Herceg Novi	25	29	35	35	30	24	30
Nikšić	134	44	105	145	117	49	92

Berane	68	43	79	106	78	45	73
Bijelo Polje	60	38	74	65	60	39	58
Pljevlja	38	19	44	72	44	20	45
Crna Gora	500	274	646	863	518	261	500

7. Zapošljavanje i rad stranaca

Sezonski karakter rada u oblasti turizma i ugostiteljstva, poljoprivrede i građevinarstva nameće u određenim periodima godine potrebu zapošljavanja većeg broja lica nego što tržište rada u Crnoj Gori može da ponudi. U tim periodima uobičajeno znatno veća ponuda domicilne radne snage od tražnje, ukupno i po stepenima stručne spremlje, zadovoljava svega oko 30% potreba za radnom snagom, koja se uglavnom obezbjeđuje iz zemalja iz okruženja. Zbog potrebe da se radnici najčešće angažuju u što kraćem roku i na kratak period (prosječno dva mjeseca), to ni evidencije o njihovom zapošljavanju, kao nerezidenata do 2009. godine, nisu bile zadovoljavajućeg kvaliteta. Bilo je teško utvrditi obim i strukturu angažovanih radnika, od kojih jedan broj zaposlenih nije nigdje evidentiran.

U skladu sa Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca (»Sl. list CG«, br. 22/08) i Odlukom o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance (»Sl. list CG«, br. 81/09) Vlada Crne Gore je utvrdila kvotu radnih dozvola za 2012. godinu u ukupnom broju od 25.050, od čega je izdvojeno 1.000 radnih dozvola za izdavanje u slučaju vanrednih zahtjeva.

U 2012. godini ukupno je izdato 20.712 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca, što je za 6,38% više u odnosu na isti period prethodne godine (19.469).

Najveći broj dozvola je izdao Biro rada Bar (sa kancelarijama Budva i Ulcinj) – 8.507 ili 41,07%, zatim Biro rada Podgorica (sa kancelarijama Cetinje, Kolašin i Danilovgrad) – 5.900 ili 27,17% i Biro rada Herceg Novi (sa kancelarijama Tivat i Kotor) – 5.233 ili 25,26%.

Najviše dozvola izdato je u Budvi (5.804 ili 28,02% ukupnog broja izdatih dozvola) gdje preovladavaju radne dozvole za oblast turizma i ugostiteljstva, zatim u

Podgorici (5.467 ili 26,39%) gdje su najzastupljenije radne dozvole koje se odnose na oblast građevinarstva i poljoprivrede i Herceg Novom (2.763 ili 13,34%) gdje se, radne dozvole, takođe, najčešće odnose na turizam i ugostiteljstvo.

U pogledu zanimanja, odnosno poslova na kojima se angažuju stranci u Crnoj Gori, to su: **u oblasti ugostiteljstva** najčešće konobari, šankeri, sobarice, kuvari, **u oblasti građevinarstva** PK i NK radnici, armirači, tesari, zidari, moleri-farbari, fasaderi, instalateri, monter, zavarivači, keramičari, građevinski tehničari, bravari, **u oblasti trgovine** prodavci, a **u oblasti poljoprivrede** najčešće PK i NK radnici.

Najviše stranaca koji se zapošljavaju u Crnoj Gori je iz Republike Srbije – 8.867 ili 42,81% od ukupnog broja, iz Bosne i Hercegovine – 4.447 ili 21,47%, Ruske Federacije – 2.994 ili 14,45% i Republike Makedonije – 1.484 ili 7,16%.

Posmatrano prema djelatnostima, najviše dovola je izdato u oblasti građevinarstva (4.386 ili 21,17%), zatim turizma i ugostiteljstva (4.212 ili 20,33%) i trgovine na veliko i malo; popravke motornih vozila i motocikala (3.116 ili 15,04%).

8. Zapošljavanje teže zapošljivih lica

Zavod za zapošljavanje Crne Gore u saradnji sa drugim socijalnim partnerima već više godina kao mjeru aktivne politike zapošljavanja realizuje javne radove, u kojima lica sa invaliditetom zasnivaju radni odnos na određeno vrijeme, u trajanju od dva mjeseca do godinu dana.

Javni rad »Sunčana radionica« je višegodišnji projekat za izradu suvenira, čestitki, ukrasa i papirne galanterije, koji se realizuje u više gradova Crne Gore u kontinuitetu. U 2012. godini u ovaj rad uključeno je 25 lica sa invaliditetom, koja na ovaj način razvijaju spretnost, radne i socijalne vještine, vještine komunikacije, a pri tome ostvaruju i prihode po osnovu zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme, u trajanju od dva do osam mjeseci.

U javnom radu »Naša ID kartica« koji se realizuje u Herceg Novom, u grafičkoj djelatnosti zaposleno je šest lica na određeno vrijeme od godinu dana, od kojih su pet lica sa invaliditetom.

U javnom radu za izradu suvenira, koji realizuje NVO »Inter – Mont« iz Bara, zaposlena su četiri nagluva i gluva lica, u trajanju od tri mjeseca, a u javnom radu u Tivtu, u organizaciji Turističke organizacije Tivat, jedno lice sa invaliditetom.

U okviru IPA prekograničnog programa BIH-MNE »Reforma sistema socijalne i dječije zaštite – unapređenje socijalne inkluzije IPA 2010«, »Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju« - Nikšić u saradnji sa Zavodom realizuje Projekat »Osobe sa invaliditetom u središtu društvene kohezije - Sunčane radionice«, u kojem deset lica sa invaliditetom obavlja poslove izrade suvenira, saksija, žardinjera i cvijeća u radionicama pod nazivom »I mi imamo pravo na rad«. Zavod finansira zarade za lica sa invaliditetom.

U saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizovani su i radovi na lokalnom nivou u kojima je učestvovalo 35 lica sa invaliditetom. Radovi su se odnosili na sređivanje bibliotekarske građe, uređenje nacionalnih i gradskih parkova, korita i obala rijeka, uslužni servis zanatskih radova i dr. Omogućili su podizanje nivoa radnih potencijala, znanja i vještina i time preventivno uticali na posljedice njihove dugoročne nezaposlenosti.

U 2012. godini 24 poslodavca su se obratila Zavodu za zapošljavanje Crne Gore – Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom za dodjelu ili produženje subvencije zarade, za 40 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Na dan 31.12.2012. godine ukupno 31 poslodavac ostvaruje pravo na subvenciju zarade, za 42 zaposlena lica sa invaliditetom (21 žena). Od trenutno 42 zaposlena lica sa invaliditetom, 23 je zaposleno na neodređeno vrijeme.

Najveći broj lica – 17, zaposlen je kod poslodavaca u Glavnom gradu, 13 lica u opštini Nikšić, tri lica u Bijelom Polju, dva lica u Baru i po jedno lice kod poslodavaca u opštinama Danilovgrad, Cetinje, Berane, Budva, Herceg Novi, Kotor i Pljevlja.

U 2012. godini dva poslodavca su se obratila Zavodu za zapošljavanje Crne Gore – Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom za dodjelu bespovratnih sredstava za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje tri lica sa invaliditetom, koja su im i dodijeljena.

Radna mjesta na kojima su se zaposlila lica sa invaliditetom su: pravno-administrativni tehničar, administrator obračuna, kontrole i fakturisanja provizija u osiguravajućem društvu, tarifer-kontrolor u osiguravajućem društvu, knjižničar – bibliotekar, pomoćni radnik u proizvodnji drveta, operater na TC centrali, fizioterapeut-maser, radnik na laserskim sistemima u pružanju graverskih i pečatorezačkih usluga, komercijalista-prevodilac i dr.

U julu 2012. godine obrazovane su prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju u biroima rada, odnosno Drugostepena komisija na nivou Zavoda. Direktor je donio odluke o obrazovanju ovih komisija, nakon dostavljanja Liste sa predlogom stručnih lica za sastav komisija za profesionalnu rehabilitaciju, od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja (14.3.2012. godine i 12.6.2012. godine).

Krajem decembra 2012. godine počela je sa radom Komisija za profesionalnu rehabilitaciju u Podgorici.

Teže zapošljiva lica – pripadnici populacije Roma i Egipćana

Na dan 31.12.2012. godine, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazilo se 1.012 lica koja su se deklarirala kao pripadnici populacije Roma i Egipćana, od kojih žena 427 (42,19%). U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija, na isti dan, učestvuje sa 3,24%.

U strukturi pripadnika RE populacije najveće učešće imaju lica bez zanimanja i stručne spreme - 94% (učešće žena 42,4%), zatim lica sa III stepenom - 3,16% (od čega 21,87% žena), sa IV stepenom - 1,38% (64,28% žena), sa II stepenom - 1,08% (54,54% žene), sa VII stepenom 2 lica ili 0,19% (1 žena) i sa V stepenom - 1 lice.

Teritorijalno posmatrano, najveći broj prijavljenih lica, pripadnika RE populacije, nalazi se na evidenciji Biroa rada Podgorica, sa pripadajućim kancelarijama – 42,88% (od čega žena 41,90%), zatim na evidenciji Biroa rada Herceg Novi – 15,31% (žena 52,25%), Biroa rada Nikšić – 13,63% (žena 31,80%), Biroa rada Berane – 10,96% (žena 43,24%), Biroa rada Bar – 9,28% (žena 39,36%), Biroa rada Bijelo Polje – 6,81% (žena 42,02%) i Biroa rada Pljevlja – 1,08% (žena 54,54%).

Od ukupnog broja prijavljenih lica, kategoriji mladih - od 15 do 25 godina pripada 412 lica ili 40,7%, (179 žena ili 43,44%). U strukturi ovih lica najveće učešće imaju lica bez zanimanja i stručne spreme – 94%, (od čega žena 43,58%), zatim 4,12% sa III stepenom (17,64% žena), 0,97% sa II stepenom (2 žene) i 0,24% ili jedno lice muškog pola sa završenim VII stepenom stručne spreme.

U 2012. godini na evidenciju Zavoda za zapošljavanje prijavilo se 106 lica koja su se deklarirala kao Romi i Egipćani, od čega 38,67% žena. Gotovo svi novoprijavljeni (96,22%) su lica bez zanimanja i stručne spreme, 2,83% lica su sa završenim III stepenom stručne spreme (svi muškog pola) i 0,94% ili jedno lice muškog pola, sa završenim VII stepenom stručne spreme.

Najveći broj novoprijavljenih je iz Glavnog grada Podgorice 69,81% od ukupnog broja novoprijavljenih (od čega 39,18% žena), zatim Berane – 9,43% (50% žena), Nikšić – 8,49% (svi muškog pola), Herceg Novi – 7,54% (25% žena), Bijelo Polje – 2,83% (svi ženskog pola), Bar – 1,88% (svi ženskog pola).

U 2012. godini u programe aktivne politike zapošljavanja uključeno je 88 lica koja se deklariraju kao Romi i Egipćani (8,69% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih Roma i Egipćana na 31.12.2012. godine).

- U javni rad »Neka bude čisto« uključena su 23 lica koja se deklariraju kao Romi i Egipćani, u periodu 15.5.2012 - 12.9.2012. godine (21,69% od ukupnog broja učesnika).
- U program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje »frizer za žene«, koji se realizovao u Podgorici, uključeno je osam polaznika RE populacije, od kojih pet žena. Svi polaznici su sa uspjehom završili program.
- U lokalni javni rad »Asistent u nastavi romske djece« koji se realizovao u Podgorici i Nikšiću, uključena su četiri lica romske nacionalnosti (jedna žena).

U toku 2012. godine 53 lica RE populacije angažovana su na sezonskim poslovima (20 žena).

Najveći broj lica koja su angažovana na sezonskim poslovima nalazi se na evidencijama biroa rada Podgorica i Herceg Novi (Podgorica – 20 lica, od kojih jedna žena, Herceg Novi – 20 lica, od kojih 13 žena), zatim Biroa rada Nikšić – 5

lica (2 žene), Biroa rada Bar – 4 lica (2 žene), Biroa rada Bijelo Polje – 2 lica (žene) i Biroa rada Berane – 2 lica.

Anketa poslodavaca 2011/2012, kao dio redovne istraživačke aktivnosti Zavoda za zapošljavanje, obuhvatila je anketiranje 1.456 poslodavaca u 21 opštini u Crnoj Gori.

Anketa je obuhvatala i pitanja o zapošljavanju romske populacije i o namjeri poslodavaca da zaposle pripadnike ove populacije u narednom periodu, i imala je za cilj kako utvrđivanje potreba poslodavaca za zapošljavanjem RE populacije, tako i informisanje poslodavaca i smanjenje predrasuda prema ovoj populaciji u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa.

Oko 19% anketiranih poslodavaca se izjasnilo da su spremni zaposliti lica iz populacije RE (Anketa 2010 – 5%), dok planiraju zapošljavanje 450 lica.

U aprilu 2012. godine usvojena je **Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016. godina** i Akcioni plan za njeno sprovođenje za 2012. godinu. Opšti ciljevi Strategije u oblasti zapošljavanja su porast učešća pripadnika romske i egipćanske populacije u mjerama aktivne politike zapošljavanja, uz ravnopravno uključivanje žena; unapređivanje mogućnosti za kvalitetnijim zaposlenjem; porast stope zaposlenosti i održavanje takvog trenda; unapređivanje saradnje između socijalnih partnera i civilnog društva; smanjenje diskriminacije na tržištu rada.

Krajem decembra 2012. godine usvojen je Akcioni plan za sprovođenje Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016. godina za 2013. godinu. U skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima planirane su aktivnosti iz oblasti zapošljavanja i prava iz radnog odnosa, koje se odnose, između ostalog, na povećanje stepena motivisanosti Roma i Egipćana za aktivno traženje zaposlenja i uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja i povećanje stepena zapošljivosti i zapošljavanja, kroz uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja (organizovanje programa za sticanje prve kvalifikacije za zanimanje, uključivanje u programe javnih radova i sezonske poslove).

9. Javni radovi

Planom rada za 2012. godinu predviđena je realizacija programa javnih radova kojima bi se povećalo zapošljavanje najmanje 370 prioritetno teže zapošljivih lica sa evidencije Zavoda, koja su u skladu sa strateškim prioritetima i ciljevima politike zapošljavanja identifikovana kao dugoročno nezaposlena lica, naročito korisnici novčane naknade i socijalnih davanja, lica sa invaliditetom i pripadnici RAE populacije.

Polazeći od definisanih problema i potreba u realizaciji programa od javnog interesa, raspoloživih finansijskih sredstava za ove namjene, kao i obrazovnih i socio-ekonomskih potreba teže zapošljivih lica, Zavod je saglasno kriterijumima izbora definisanim javnim pozivom izvršio izbor izvođača programa, pripremu i selekciju učesnika i saglasno odlukama Upravnog odbora Zavoda o finansiranju, odnosno sufinansiranju javnih radova, organizovao radove za 543 učesnika.

Javni radovi su se izvodili kroz programe socijalne zaštite, ekološke, obrazovne, kulturne i druge slične programe utemeljene na društveno korisnom i neprofitabilnom radu, koji na tržištu ne stvara nelojalnu konkurenciju. Ovim programima se nezaposlenim licima omogućilo podizanje nivoa radnih potencijala, znanja i vještina kojima se preventivno uticalo na posledice njihove dugoročne nezaposlenosti. Radovi su organizovani u saradnji sa ministarstvima, lokalnim upravama, javnim ustanovama, nevladinim sektorom, poslodavcima i drugim pravnim licima.

U saradnji sa ministarstvima i nevladinim organizacijama realizovan je državni javni rad **»Neka bude čisto«**, u trajanju od četiri mjeseca, za 102 lica iz evidencije Zavoda. Aktivnosti na realizaciji ovog rada odnosile su se na adekvatnu pripremu crnogorskih opština za turističku sezonu, unapređenje imidža Crne Gore kao ekološke države i turističke destinacije i podizanje kvaliteta turističkog proizvoda u Crnoj Gori.

Takođe, u saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizovani su i radovi na lokalnom nivou u kojima je učestvovalo 441 lice sa evidencije Zavoda. Radovi su se izvodili u trajanju od jednog do dvanaest mjeseci, a odnosili su se na njegu starih lica u stanju socijalne potrebe, pružanje usluga djeci i mladima sa teškoćama u razvoju, podsticanje razvoja ruralnog i primorskog turizma, izradu suvenira, sređivanje bibliotekarske građe, uređenje nacionalnih i gradskih parkova, korita i obala rijeka, uslužni servis zanatskih radova i dr.

Asistenti u nastavi – važna karika inkluzije

Prepoznajući značaj doprinosa razvoju inkluzivnog obrazovanja Zavod je kroz javni rad »Asistenti u nastavi« podržao ovaj model obrazovanja.

Asistenti u nastavi daju doprinos unapređenju kvaliteta inkluzivnog obrazovanja i omogućavaju da škola obezbijedi dobru edukaciju svim učenicima, nezavisno od njihovih različitih mogućnosti. Asistentova uloga je da pruži tehničku pomoć djetetu s posebnim obrazovnim potrebama, nastavniku i čitavom razredu, zavisno od potrebe u datom trenutku.

Personalna asistencija – socijalni servis

Personalnom asistencijom kao programom socijalne podrške pruža se u kući i u specijalizovanim ustanovama djeci i omladini sa smetnjama u razvoju, socijalno isključenoj djeci, kao i njihovim porodicama, podrška i pomoć u osposobljavanju za aktivnosti svakodnevnog života.

Njega starih lica

Ovaj rad se realizuje već osam godina i predstavlja alternativni vid zbrinjavanja starih, socijalno ugroženih lica, angažovanjem gerontodomaćija obučenih za pružanje socijalno psihološke podrške i pomoći ovoj kategoriji lica.

Radionice namijenjene licima sa invaliditetom

Kontinuirano, u saradnji sa socijalnim partnerima, realizuju se radionice za izradu novogodišnjih, osmomartovskih čestitki i ukrasa, suvenira i drugih jednostavnih ukrasnih predmeta i nakita kojima se licima sa invaliditetom pruža mogućnost razvoja radnih, socijalnih i komunikacionih vještina.

Rezultati programa javnih radova

Prilagodljivost programa javnih radova realizovanih u 2012 godini ciljnim grupama je zadovoljavajuća. Upoređivanjem strukture učesnika javnih radova sa strukturom nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda može se zaključiti da je učešće teže zapošljivih lica u programima adekvatno njihovom učešću u ukupnoj nezaposlenosti u Crnoj Gori. U tom smislu, treba istaći znatno veće učešće lica sa invaliditetom i žena u odnosu na njihovo učešće u nezaposlenosti i približno isto procentualno učešće dugoročno nezaposlenih lica, pripadnika RAE populacije i korisnika novčane naknade.

10. Profesionalna orijentacija

10.1. Osnivanje centra za pružanje usluga profesionalne orijentacije

U prvoj polovini 2012. godine osnovan je i stavljen u funkciju Centar za informisanje i profesionalno savjetovanje u opštini Pljevlja.

U drugoj polovini godine osnovan je i stavljen u funkciju Centra za razvoj karijere na Univerzitetu Crne Gore, sa osnovnom namjenom povezivanja visokog obrazovanja i tržišta rada. S tim u vezi urađena su 4 programa za mlade visokoškolce u procesu formalnog obrazovanja, koji će se izvoditi u CIPS-ovima i realizovati u saradnji sa Univerzitetom za vrijeme rada ovog centra.

10.2. Usluge karijerne orijentacije

Aktuelni programi za učenike su:

- Program radionica za buduće srednjoškolce na temu izbora zanimanja;
- Program radionica za srednjoškolce koji izlaze na tržište rada;
- Program radionica za buduće studente na temu izbora zanimanja;
- Grupno i individualno profesionalno informisanje učenika osnovnih i srednjih škola;
- Grupna i individualna savjetovanja na temu izbora zanimanja za učenike osnovnih i srednjih škola;
- Psihološka testiranja;
- Informisanje i savjetovanje roditelja na temu izbora zanimanja.

Aktuelni programi za studente:

- Profesionalno informisanje – individualno i grupno;
- Profesionalno savjetovanje – individualno i grupno;
- Psihološka testiranja;
- Radionice planiranja karijere za studente.

Aktuelni programi za nezaposlene:

- Trodnevni program seminara za razvoj karijere;
- Dvodnevni program seminara za razvoj karijere;
- Program revizije CV-ja i Molbe;
- Klub za traženje posla.

Usluge koje se servisiraju iz oblasti karijerne orijentacije su: profesionalno informisanje; profesionalno savjetovanje i profesionalna selekcija. Korisnici usluga su: školska omladina, njihovi roditelji, studenti, nezaposleni, zaposleni i poslodavci.

Realizacija usluga

Profesionalno informisanje

Profesionalno informisanje servisirano je za 6.949 klijenata. Od toga, u Podgorici je servisirano 1.925 klijenata, od čega njih 39 čine učenici, u Bijelom Polju – 860 (400 učenici), u Pljevljima – 349 (226 učenici), u Nikšiću - 2.077 (1.609 učenici), u Baru – 918 (700 učenici), u Beranama 606 (155 učenici) i u Herceg Novom 643 klijenata (550 učenici).

Profesionalno savjetovanje

Profesionalno savjetovanje servisirano je za 1.870 klijenata. Od toga, u Podgorici je koristilo usluge profesionalnog savjetovanja 608 klijenata, od čega 498 čine usluge individualnog savjetovanja, u Bijelom Polju 390 klijenata (50 čine usluge individualnog savjetovanja), u Pljevljima 109 klijenata je dobilo usluge individualnog profesionalnog savjetovanja, u Nikšiću 84 klijenata je dobilo usluge individualnog profesionalnog savjetovanja, u Baru 399 (109 čine usluge individualnog profesionalnog savjetovanja), u Beranama ukupno 32 klijenta je dobilo usluge individualnog profesionalnog savjetovanja) i u Herceg Novom usluge individualnog profesionalnog savjetovanja dobilo je 258 klijenta.

Radioničarske aktivnosti

Obuhvatile su 1.568 nezaposlenih lica. Od toga:

Program seminara »Učenje vještina vođenja karijerom«, za neposredno zapošljiva lica, obuhvatio je ukupno 509 klijenata.

- Bijelo Polje: ukupno 128 učesnika seminara (organizovan kao: 9 puta trodnevni; 2 puta dvodnevni; 2 puta jednodnevni);
- Nikšić: ukupno 57 učesnika seminara (4 puta dvodnevna; 2 puta dvodnevna);
- Berane: ukupno 128 učesnika seminara (14 puta trodnevni);
- Bar: ukupno 136 (7 puta trodnevni; 5 puta dvodnevni; 2 puta jednodnevni);
- Pljevlja: ukupno 60 učesnika seminara (3 puta trodnevni; 5 puta dvodnevni);
- Herceg Novi: ukupno 216 učesnika (20 puta trodnevni).

Program seminara »Radna praksa za visokoškolce«, za 500 visokoškolaca.

U cilju osnaživanja mladih visokoškolaca za tržište rada pripremljen je program za realizaciju projekta »Radna praksa za visokoškolce«, koji je uključivao:

- Program radionica u trajanju od tri dana;
- Program dnevnika radne prakse;
- Program aktivnosti radne prakse u preduzeću u trajanju od šest mjeseci.

Programom radionica u trajanju od tri dana obuhvaćeno je 500 visokoškolaca.

Program seminara za mlade visokoškolce u Podgorici:

- Program informativnog seminara za visokoškolce prošlo je 199 učesnika (23 puta jednodnevni);
- Program dvodnevno informativno motivacionog seminara prošlo je 162 učesnika (20 puta dvodnevni).

3. Radioničarske aktivnosti za saradnike/ stručne saradnike

Obuku po modelu profesionalne orijentacije, sa fazama: (1) Samospoznaje, (2) Informisanja o zanimanjima; (3) Informisanja o putevima karijere; (4) Realnih susreta i (5) Odlučivanja o izboru zanimanja završila su 23 nastavnika i stručna saradnika iz osnovnih škola iz Podgorice. Obuka je realizovana u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sporta, Centrom za stručno obrazovanje i GIZ-om, koji je pružio i finansijsku podršku za realizaciju projekta »Osmišljavanje prelaska mladih u svijet rada«.

4. Karijerna orijentacija zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje

Održan trening za unapređenje usluga informisanja mladih, sa ciljem obezbjeđivanja seta znanja i vještina potrebnih za medijaciju u oblasti informisanja mladih, odnosno osnaživanja savjetnika za profesionalno informisanje i savjetovanje u oblasti informisanja.

5. Priprema, štampanje i distribucija informatora za upis u srednje škole, u 7.000 primjeraka

6. Pripremljen akcioni plan cjeloživotne karijerne orijentacije 2012/2013, u skladu sa strategijom karijerne orijentacije

7. U saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sporta iniciran projekat »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama«, u okviru kojeg su realizovana 3 programa:

- a. Program za učenike osnovnih škola;
- b. Program za učenike srednjih škola koji izlaze na tržište rada;
- c. Program za učenike srednjih škola koji nastavljaju školovanje.

2) CENTAR ZA LJUDSKE RESURSE

Projekti IPA fonda

IPA II – Regionalna i prekogranična saradnja

Centar za ljudske resurse je u decembru mjesecu 2010. godine dobio odobrenje za realizaciju svog prvog prekograničnog projekta, u kome je imao ulogu prvog aplikanta ili nosioca aktivnosti na projektu. Projekat je imao za cilj uspostavljanje prekinutih veza između službi zapošljavanja dvije pogranične države (MNE/BIH) i razmjenu iskustava, kao i razmjenu podataka iz oblasti tržišta rada.

Dvije osobe iz Centra bile su angažovane: voditeljica projekta, sa angažmanom od punog radnog vremena, i rukovoditeljka, sa pola radnog vremena. Realizacija je otpočela aprila 2011. godine i trajala je do sredine aprila 2012. godine. Projekat je završen u predviđenom roku.

Obavljene su sljedeće aktivnosti:

1. Organizovane su dvije završne konferencije: u Crnoj Gori i u Trebinju, gdje su prezentovani postignuti rezultati;
2. Održana pres konferencija i pripremljen tekst za štampu;
3. Urađeni i dostavljeni Evropskoj komisiji završni finansijski i narativni izvještaji projekta;
4. Urađen potreban marketinški dio: tekst u dnevnim novinama (Pobjeda) i televizijska i radio emisija.

U toku 2012. godine kandidovana su 4 projekta prekogranične saradnje sa Albanijom.

IPA IV – Razvoj ljudskih resursa

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je nosilac aktivnosti u vezi sa izradom Operativnog plana za Komponentu IV – Razvoj ljudskih resursa. Predstavnici Centra za ljudske resurse učestvovali su u formiranoj Radnoj grupi za izradu Operativnog plana za Komponentu IV, kao i prilikom dopunjavanja, izmjena ili inoviranja postojećih mjera u dijelu koji se odnosi na aktivne mjere politike zapošljavanja.

Realizacijom aktivnosti iz Komponente IV omogućiće se uključivanje velikog broja teže zapošljivih lica u programe obuke kod poznatog poslodavca, kao i njihovo

zapošljavanje. Za ove svrhe opredijeljeno je 1.000.000 eura, kao i 1.000.000 eura za aktivnosti socijalne inkluzije.

U budućim aktivnostima planirano je aktivno učešće predstavnika Zavoda.

IPA Adriatic projekti

U februaru 2011. godine sa Evropskom unijom je potpisan Ugovor u vezi sa projektom »SLID«, koji se odnosi na stvaranje uslova za radno osposobljavanje osoba sa invaliditetom.

Realizacija je počela 2012. godine. Projekat se odnosi na povezivanje lica sa invaliditetom u regionu Jadrana, sa ciljem stvaranja boljih uslova za kvalitet života ove populacije, kao i ustanovljavanje broja i strukture ovih lica. Uloga Zavoda je podrška, podsticanje i usmjeravanje na profesionalni razvoj i obuku osoba sa invaliditetom i posredovanje između klijenata i poslodavaca u svrhu zapošljavanja. U skladu s tim, planira se da Zavod kreira programe za prilagođavanje prostora i tehničke opreme za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao i da obezbijedi iz doniranih sredstava opremanje adekvatnog prostora radi stvaranja uslova za obuku i osposobljavanje invalidnih lica.

Na projektu je angažovano jedno lice u Centru, sa 20% radnog vremena u narednih 30 mjeseci, koliko traje njegova realizacija.

Projekat UN

Centar je u 2012. godini nastavio sa realizacijom projekta sa UNIFEM-om (sada naziv UNWOMEN), međunarodnom organizacijom za rodnu ravnopravnost.

Učešće u projektu se odnosilo na obavljanje poslova u svim projektnim aktivnostima kao člana projektnog tima.

Cilj projekta je bio poboljšanje kapaciteta institucije zapošljavanja na eliminaciji rodno zasnovane diskriminacije na tržištu rada u Crnoj Gori, odnosno onih koji treba da poštuju i štite radna prava žena da sprovedu nacionalne i međunarodne obaveze vezane za ekonomska prava žena.

Projekat je u toku 2012. godine u cjelosti realizovan: izvršena je priprema i realizacija obuke za zaposlene u Zavodu za zapošljavanje; ukupno je obučeno 123 zaposlenih lica u svim biroima i sektorima u službama zapošljavanja u Crnoj Gori; predati su i prihvaćeni završni finansijski i narativni izvještaji od strane glavne koordinatorke iz Bratislave.

U toku godine objavljen je časopis »Tržište rada«, broj 10.

III PRIVATIZACIJA AKCIJA ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE

1) PRODAJA AKCIJA

Planom privatizacije za 2012. godinu definisani su metodi i načini privatizacije društava u kojima još egzistira društveni i državni kapital. Među njima je i 18 akcionarskih društava u kojima je Zavod jedan od vlasnika, koja su nuđena na prodaju putem:

1. javnog tendera i
2. berzanske prodaje akcija.

U navedenom periodu bilo je više objavljenih tendera i javnih poziva za privatizaciju, međutim nije privatizovano ni jedno akcionarsko društvo. Isti rezultat zabilježen je i na berzi, iako se akcije državnih fondova nude pod veoma povoljnim uslovima – uz visoke diskonte i sa mogućnošću kupovine istih za obveznice.

2) DRUGE AKTIVNOSTI

Zbog ekonomske krize i otežanih uslova privređivanja kupci skoro svih privatizovanih društava u kojima taj proces još nije okončan u toku 2012. godine su se obraćali Vladi Crne Gore, državnim fondovima i Zavodu za zapošljavanje sa zahtjevima da se pojedine obaveze iz privatizovanih ugovora prolongiraju ili definišu na način koji kupcu daje mogućnost da ih realizuje. U tom smislu vršena je analiza sprovedene privatizacije, revizorskih izvještaja, ostvareni kontakti sa kupcima, revizorima, održan niz sastanaka u resornim ministarstvima u cilju traženja rješenja i usaglašavanja zajedničkih stavova među prodavcima i sa kupcem, donijeti odgovarajući zaključci, verifikovane odluke na organima upravljanja državnih fondova.

Zavod za zapošljavanje se redovno uključivao u rješavanje tekućih problema u društvima u kojima još ima vlasništvo. Njegovi predstavnici su, takođe, učestvovali na redovnim i vanrednim Skupštinama akcionara tih društava.

U navedenom periodu blagovremeno su dostavljane informacije i dokumentacija na podnijete zahtjeve, bilo da je riječ o nadležnim državnim organima ili postupanju po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama.

Nastavljena je saradnja sa pravnim zastupnikom Zavoda za zapošljavanje po pitanjima pokrenutih sporova u vezi sa postupcima privatizacije, u kojima je Zavod stranka u postupku.

IV INOVIRANI PROGRAM ZA KONTINUIRANO STIMULISANJE ZAPOŠLJAVANJA I PREDUZETNIŠTVA U CRNOJ GORI

U toku 2012. godine nastavljena je realizacija Programa. Održano je 10 programa **Edukacije preduzetnika**, kojima su obuhvaćena 103 lica.

1. Podnijeti zahtjevi za kredit

U 2012. godini podnijeto je 83 zahtjeva za dodjelu kredita, ukupne vrijednosti 490.000 Eur, čijom realizacijom bi se otvorila 98 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 30 zahtjeva (48,39% od ukupnog broja) podnijele su nezaposlene žene. Vrijednost njihovih projekata je 155.000 Eur, čijom realizacijom je planirano otvaranje 31 novog radnog mjesta.

Posmatrano po opštinama, najviše podnijetih zahtjeva je u: Bijelom Polju i Nikšiću (po 15 ili 18,07%) i Podgorici (10 ili 12,05%).

2. Regionalne komisije

U posmatranom periodu regionalne komisije su pozitivno ocijenile 82 zahtjeva za kredit (obuhvaćeni i zahtjevi iz prethodnog perioda), u vrijednosti od 485.000 Eur, čijim finansiranjem bi se omogućilo zapošljavanje 97 radnika.

Nosioci 29 pozitivno ocijenjenih projekata (47,54% od svih pozitivno ocijenjenih projekata za nezaposlena lica) su žene. Ovim projektima, ukupne vrijednosti 150.000 Eur, se predviđa otvaranje 30 novih radnih mjesta.

3. Odobreni krediti

Na predlog Komisije za dodjelu kredita Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje je odobrio 84 kredita, vrijednih 505.500 Eur, čijom realizacijom je omogućeno otvaranje 101 novog radnog mjesta. Od ovog broja, 62 kredita su dodijeljena nezaposlenim licima (73,81% od ukupnog broja dodijeljenih kredita), dva preduzetnika su dobili kredit (2,38%), dok je 20 kredita namijenjeno pravnim

licima (23,81%). Među odobrenim kreditima se nalazi 30 kredita, koji su dodijeljeni na osnovu zahtjeva koje su podnijele žene.

Najveći dio kreditnih sredstava je usmjeren u razvoj preduzetništva na sjeveru Crne Gore – 61 kredit ili 72,62% od ukupnog broja odobrenih, u vrijednosti od 355.000 Eur.

Najveći broj kredita je odobren u opštinama: Bijelo Polje i Nikšić (po 15 ili 17,86%) i Podgorica (11 ili 10,71%).

Kreditni su odobravani za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše odobrenih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (33 ili 39,29%). Slijede zanatstvo i lične usluge (16 ili 19,05%) i trgovina (13 ili 15,48%).

4. Isfinansirani krediti

U 2012. godini isfinansirano je 80 kredita u vrijednosti od 500.000 eura namijenjenih otvaranju 100 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 58 (72,5%) isfinansiranih kredita su dodijeljena nezaposlenim licima, 2 (2,5%) kredita su za preduzetnike, dok je 20 (25%) kredita namijenjeno pravnim licima.

Pripadnice ženskog pola su nosioci 30 isfinansiranih kredita (51,72% isfinansiranih kredita za nezaposlena lica) u iznosu od 155.000 eura.

5. Kontrola upotrebe sredstava

Od 96 iskontrolisanih korisnika kredita, po ocjeni regionalnih komisija, njih 52 ili 54,17% je u potpunosti namjenski iskoristilo sredstva. To znači da su sredstva upotrijebili u skladu sa biznis planom, registrovali djelatnost, otvorili predviđeni broj radnih mjesta.

U fazi ispunjenja obaveza je 16 korisnik kredita ili 16,67%.

Odobrena sredstva nenamjenski je iskoristilo 28 (29,17%) korisnika kredita i protiv njih je pokrenut postupak raskida Ugovora o kreditu.

Od ukupnog broja iskontrolisanih korisnika kredita, 49 korisnika su lica koja su prošla edukacione seminare. Od navedenog broja, 32 (65,31%) korisnika kredita je namjenski upotrijebilo sredstva. U fazi ispunjenja obaveza po osnovu dodijeljenih kreditnih sredstava nalaze se 9 (18,37%) korisnika kredita koja su prošla kroz edukaciju preduzetnika. Kada je u pitanju nenamjenska upotreba kreditnih sredstava, ona je zabilježena kod 8 (16,33%) korisnika kredita.

Većina postupaka raskida Ugovora o kreditu je pokrenuto zbog nezapošljavanja predviđenog broja radnika i neregistrovanja djelatnosti.

U 2012. godini 310 korisnika kredita je vratilo kredit.

6. Rad Komisije za dodjelu kredita

Komisija za dodjelu kredita se u 2012. godini sastajala osam puta. Na sjednicama su razmatrani zahtjevi za dodjelu kredita i molbe korisnika kredita.

Shodno ovlašćenjima, Komisija je Upravnom odboru Zavoda predložila da odobri 82 zahtjeva za dodjelu kredita i razmotrila 147 molbi korisnika kredita, koje su se odnosile na oproštaj dodijeljenog kredita ili odlaganje uplate rata dospjelih za plaćanje.

Komisija je na osnovu dokumentacije predložila Upravnom odboru i pokretanje postupka raskida ugovora o dodjeli kredita za 31 korisnika, zbog neispunjenja obaveza iz ugovora, i obustavu postupka raskida za jednog korisnika, koji je naknadno ispunio odredbe Ugovora o kreditu.

7. Virtuelna preduzeća

Zavod za zapošljavanje Crne Gore u saradnji sa Multidisciplinarnim obrazovnim centrom »Pamark« d.o.o iz Podgorice realizuje program Virtuelna preduzeća. Ovaj program je namijenjen, prije svega:

- Nezaposlenim licima sa srednjom i visokom stručnom spremom, mladima, tehnno-ekonomskim viškovima koji žele da se obuče za rad u kompanijama, i
- Nezaposlenim licima koja namjeravaju da osnuju sopstveno preduzeće.

Virtuelna preduzeća vjernim simuliranjem poslovnog ambijenta predstavljaju model poslovnog života i preduzetničkog svijeta, omogućavajući brzo i kvalitetno sticanje praktičnih znanja i vještina potrebnih za biznis.

Obuka u virtuelnim preduzećima predstavlja vrlo efikasan model učenja kroz rad, gdje polaznici simuliraju radni proces, od osnivanja samog preduzeća, izrade biznis plana, zapošljavanja do formiranja neophodnih službi unutar preduzeća, kao što su: služba prodaje, nabavke, kadrovsko odjeljenje, finansije i računovodstvo, marketing i sl. Virtuelna preduzeća se formiraju u potpunosti u skladu sa zakonskom regulativom koja važi za stvarna preduzeća, s tim da se ne registruju u Registru Privrednog suda.

Obuka se izvodi u grupama od 10 do 20 polaznika. Odvija se kao grupni rad (60% vremena) i samostalni rad (40% vremena). Iskustveno-interaktivni pristup u radu sa polaznicima je dominantan. U radu se primjenjuju raznovrsni oblici i metode, u skladu sa karakterom programa: radionice, diskusije, timski rad, prezentacije, primjeri iz prakse, igre uloga Zbog interaktivnog načina rada poželjno je da polaznici posjeduju osnovnu informatičku pismenost, kao i određeni nivo znanja iz engleskog jezika.

Prednost obuke u virtuelnom preduzeću se sastoji u tome što se polaznici periodično mijenjaju na radnim pozicijama, tako da svi oni tokom obuke prolaze sve sektore unutar virtuelnog preduzeća. U njemu sve funkcioniše kao realno preduzeće, osim stvarnog protoka proizvoda ili usluge koji se nude i stvarnog protoka novca.

U 2012. godini je uspostavljeno jedno virtuelno preduzeće, u kojima je obučeno 10 polaznika. Program je realizovan u opštini Podgorica.

8. Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita za samozapošljavanje

Kod određenog broja pravnih lica i preduzetnika korisnika kredita evidentan je nedostatak znanja iz oblasti menadžmenta, poslovnog planiranja, marketinga, poslovne komunikacije i dr. koji su često uzrok loših poslovnih rezultata. Da bi se otklonili nedostaci, povećala efikasnost rada i ostvario poslovni uspjeh, neophodni

su različiti vidovi edukacije koja će doprinijeti uspjehu biznisa i dovesti do značajnog napretka u ovoj oblasti.

Zavod je u skladu sa odlukom Upravnog odbora, od 6.12.2012. godine, objavio konkurs za izbor izvođača programa »Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita Zavoda za zapošljavanje Crne Gore«.

Podnijete su dvije ponude, od pravnih lica koja se bave konsaltingom za vođenje biznisa sa odgovarajućim tehničko – tehnološkim i kadrovskim uslovima, neophodnim za realizaciju Programa:

- »New Consulting« d.o.o. – Podgorica,
- »Veduco« d.o.o. – Rožaje.

Oba ponuđača posjeduju tražene reference, imaju sličan kvalitet ponuđenog Programa i ponudili su približno istu cijenu za izvođenje Programa. Po ocjeni komisije za izbor Izvođača obuke programi oba ponuđača primjereni su ciljnoj grupi korisnika kredita Zavoda, pa je odlučeno da se predloži Upravnom odboru Zavoda da preduzeće »Veduco« iz Rožaja, koje je dostavilo ponudu da realizuje edukaciju u opštinama Rožaje, Berane i Plav, realizuje edukaciju u opštini Berane, za zainteresovane preduzetnike iz opština koje teritorijalno pokriva Biro rada Berane (Berane, Rožaje, Plav i Andrijevisa), a da preduzeće »New Consulting« realizuje edukaciju u biroima rada Herceg Novi, Bar, Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje i Pljevlja, gdje će se priključiti preduzetnici opština koje teritorijalno pokrivaju navedeni biro.

Edukacija je besplatna za pravna lica i preduzetnike, a seminar traje dva dana. Grupa koja se edukuje broji najmanje 10 učesnika.

9. Dodjela subvencija poslodavcima za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u periodu 1.6 – 30.9.2012. godine

Polazeći od značaja sezonskih poslova za privredu Crne Gore, stanja u oblasti sezonskog zapošljavanja koje karakteriše: veliko učešće strane radne snage u ukupnom broju zaposlenih na sezonskim poslovima, nedovoljno učešće mladih na sezonskim poslovima i potrebe da se sezonski poslovi legalizuju, na osnovu odluke

Upravnog odbora Zavoda raspisan je Javni poziv poslodavcima za dodjelu subvencija za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u periodu 1. juna do 30. septembra 2012. godine. Visina subvencije za zapošljavanje jednog lica je iznosila 100 eura mjesečno za mlade bez radnog staža i 80 eura mjesečno za mlade sa radnim stažom. Zahtjev za dodjelu subvencija mogao se podnijeti i za period kraći od mjesec dana, a visina subvencije zavisila je od dužine subvencionisanog perioda.

Pravo na subvenciju mogao je da ostvari poslodavac pod uslovom:

- da je zaposlio lice do 25 godina starosti, koje je državljanin Crne Gore i koje nije bilo u radnom odnosu u posljednjih šest mjeseci;
- da je sa novozaposlenim licem zaključio ugovor o radu i izvršio prijavu o zasnivanju radnog odnosa u Poreskoj upravi Crne Gore;
- da se zaključeni ugovor o radu odnosi na rad u periodu od 1. juna do 30. septembra 2012. godine;
- da se odnosi na obavljanje sezonskih poslova u svim djelatnostima.

U navedenom periodu radilo je 1.568 lica, u prosjeku po 70 dana. Na osnovu 3.597 zahtjeva poslodavcima je dodijeljeno na ime subvencija ukupno 302.712,71 eura. Prosječni subvencionisani iznos po jednom licu iznosi 193,06 eura.

Posmatrano po djelatnostima, subvencije su dodijeljene za zapošljavanje u:

- turizmu i ugostiteljstvu – 2.373 ili 65,97% od ukupnog broja,
- trgovini – 1.024 (28,47%); i
- ostalim djelatnostima – 200 (5,56%).

Na zapošljavanje u primorskim opštinama se odnosilo 95,11% subvencija, dok se na zapošljavanje u ostalim opštinama odnosilo 4,89% subvencija.

V INFORMATIČKE AKTIVNOSTI

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Programske aplikacije i baza podataka su centralizovane na republičkom nivou, čime je obezbijeđena jedinstvenost podataka u realnom vremenu.

Rad Sektora za informatiku u izvještajnom periodu je, u najvećem dijelu, opredijeljen poslovima planiranim i započetim tokom 2012. godine. Značajnije aktivnosti su:

- **Nastavak implementacije finansijskog dijela programskog paketa »Materijalno-novčana naknada nezaposlenih lica«**

Implementacija aplikacije „MNN” omogućila je automatizaciju poslova na evidentiranju zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu i rješavanja o pravu. Implementacijom postupka obračuna i isplate sredstava po osnovu priznatog prava i završetkom kampanje masovnog unosa podataka stvorili su se neophodni preduslovi za uvođenje automatizovanog izvještavanja nadležnog poreskog organa o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD), za lica koja ostvaruju novčanu naknadu u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje.

- **Portal Crnogorska Berza Rada (CBR)**

Portal »CBR« (realizovan 2006. godine) funkcioniše u okviru sajta Zavoda (**www.zzzcg.org**) kao javni servis zapošljavanja, koji omogućava brzu razmjenu informacija između poslodavaca i tražioca zaposlenja putem Interneta, uz moderatorsku ulogu Zavoda. Postupak oglašavanja slobodnih radnih mjesta na portalu je potpuno automatizovan, tako da su informacije o aktuelnim poslovima dostupne svim zainteresovanim 24 časa dnevno.

U toku 2012. godine, **184.128** posjetilaca napravilo je **671.639** posjeta i pregledalo **5.702.850** stranica (8,49 stranica/posjeti). Prosječno vrijeme trajanja posjete bilo je oko 3,5 minuta.

- **Održavanje**

Uporedo sa ovim, odvijale su se i aktivnosti na korektivnom i perfektivnom održavanju opreme, tehničke infrastrukture i postojećih programskih rješenja.

VI PRAVNA REGULATIVA

1) NORMATIVNA DJELATNOST

U toku 2012. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Učešće u izradi zakona:
 - Zakona izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti;
 - Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu.
- Učešće u izradi podzakonskih akata:
 - Odluke o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2013. godinu;
 - Pravilnika o uslovima, načinu, kriterijumima i obimu sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja;
 - Pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku ostvarivanja prava na subvencije;
 - Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o sastavu i načinu rada komisije za profesionalnu rehabilitaciju.
- Učešće u izradi podzakonskih akata:
 - Učešće u pripremi Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na područje Konika;
 - Učešće u pripremi Studije o održivom rješenju za stanovnike Konika.
 - Drugi pravni poslovi na sprovođenju zakona iz oblasti rada i zapošljavanja.

2) OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI

Nakon prestanka radnog odnosa nezaposlena lica imaju pravo po osnovu osiguranja za slučaj nezaposlenosti na isplatu novčane naknade pod određenim uslovima.

Uslovi za sticanje prava, ostvarivanje i prestanak, dužina trajanja, visina novčane naknade i ponovno sticanja prava na novčanu naknadu utvrđeni su Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (»Sl. list CG«, br. 14/10 i 45/12).

Pravo na novčanu naknadu, u smislu ovog zakona, ima osiguranik koji prije prestanka radnog odnosa ima staž osiguranja od najmanje 12 mjeseci neprekidno ili sa prekidima u poslednjih 18 mjeseci, kojem je radni odnos prestao bez njegove saglasnosti ili krivice i ako se prijavi Zavodu i podnese zahtjev u zakonom propisanom roku.

Osnovni kriterijum za utvrđivanje perioda za koje nezaposlenom licu nakon prestanka radnog odnosa pripada novčana naknada je prethodno ostvarena dužina staža osiguranja.

Minimalni period za koji se vrši isplata novčane naknade iznosi tri mjeseca (za osiguranike sa stažom osiguranja od jedne do pet godina), a maksimalni 12 mjeseci (za osiguranike sa više od 25 godina staža osiguranja).

Izuzetak čine žene (sa više od 30 godina staža) i muškarci (sa više od 35 godina staža) kojima pravo na novčanu naknadu traje do ponovnog zaposlenja ili do nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na novčanu naknadu. Isto pravo imaju roditelji lica koje u skladu sa zakonom ostvaruje pravo na ličnu invalidninu, pod uslovom da imaju više od 25 godina staža osiguranja.

Pored navedenog, pravo na novčanu naknadu ima invalid rada II odnosno III kategorije koji nije korisnik privremene naknade po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, bez obzira na ostvareni staž osiguranja, dok čeka na zaposlenje ili do nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na novčanu naknadu.

Novčana naknada, shodno članu 57 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, iznosi 40% minimalne zarade utvrđene Opštim kolektivnim ugovorom.

Za korisnike koji su pravo na novčanu naknadu stekli po propisima iz ranijeg perioda, naknada je isplaćivana u iznosu od 60% od najniže cijene rada ili u visini najniže penzije predviđene Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Na iznose isplaćene novčane naknade obračunavaju se i plaćaju doprinosi za zdravstveno i penzijsko - invalidsko osiguranje.

U periodu januar – decembar 2012. godine broj korisnika novčane naknade, po mjesecima, sa iznosom novčane naknade, dat je u sljedećem pregledu:

Na osnovu datih podataka uočava se da se u periodu januar – decembar smanjio broj korisnika novčane naknade u 2012. godini. U prosjeku, mjesečno je 10.602 nezaposlenih lica koristilo navedeno pravo. U poređenju sa 2011. godinom (12.539 korisnik), to je smanjenje za oko 15,5%.

Pregled isplata novčanih naknada za 2012. godinu

Mjesec	NN – 33 ili 41,02 Eur		NN – 57,48 ili 59,04 ili 73,38 Eur		Mini penzija -100,40 ili 124,80 Eur		Ukupno	
	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Januar	3.513	153346.20	2.663	232604.80	5.251	658558.70	11.427	1044509.70
Februar	3.607	154477.33	2.507	211254.52	5.177	655281.94	11.291	1021013.79
Mart	3.438	143254.12	2.741	236877.81	5.088	632957,00	11.273	1013571,14
April	3.627	155691.07	2.424	195940.38	4.997	621110,48	11.048	972741,93
Maj	3.596	153111,49	2.302	184667,73	4.903	609805,84	10.795	947585,06

Jun	3.529	151181,46	2.131	172168,52	4.814	599213,72	10.474	922563,70
Jul	3.488	154491,86	2.153	178000,51	4.730	586583,10	10.371	919075,47
Avgust	3.512	152423,58	2.124	173266,13	4.603	573184,77	10.239	898874,48
Septembar	3.502	150570,51	2.169	168651,66	4.522	559496,40	10.193	878718,57
Oktobar	3.409	147306,93	2.347	205253,43	4.409	546430,67	10.165	898991,03
Novembar	3.402	147115,96	2.373	192944,58	4.303	534305,43	10.078	874365,97
Decembar	3.380	145620,54	2.294	184563,49	4.197	519348,03	9.871	849532,06

3) JAVNE NABAVKE

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u periodu od 1.1 – 31.12.2012. godine, shodno Odlukama Upravnog odbora, objavio šest Poziva na Otvoreni postupak javne nabavke i sedam Zahtjeva za dostavljanje ponuda šoping metodom.

Otvoreni postupci javne nabavke i Zahtjevi za dostavljanje ponuda šoping metodom primjenom kriterijuma najniža ponuđena cijena su objavljeni na sajtu Uprave za javne nabavke.

Nakon sprovedenog postupka, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i datim ovlašćenjem, direktorica Zavoda za zapošljavanje je donijela Odluke o izboru i zaključila ugovore sa najpovoljnijim ponuđačima u postupcima u kojima su odluke konačne.

U izvještajnom periodu vršene su nabavke neposrednim sporazumom, shodno Zakonu o javnim nabavkama, koje nijesu prelazile iznos od 32.541,22 eura, odnosno 9% ukupnog Budžeta za javne nabavke u 2011. godini.

4) PREGLED SUDSKIH SPOROVA

U toku 2012. godine Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u svojstvu tužioca ili tuženog vodio pred Osnovnim sudovima u Crnoj Gori i Privrednim sudovima u Podgorici i u Bijelom Polju sporove iz različitih pravnih osnova, kao što su:

povraćaj kredita za samozapošljavanje po tužbama za raskid ugovora, zatim statusnih sporova, sporova iz osnova privatizacije i transformacije, naknada šteta, radnih odnosa i slično.

U sporovima za naplatu nevraćenih kredita za samozapošljavanje, na kraju 2012. godine su vođena 275 sudska postupka (132, za kredite odobrene posredstvom bivše Banke za razvoj i 143, za kredite odobrene posredstvom Montenegrobanke).

U toku godine je nastavljena praksa utvrđivanja novih planova otplate preostalih dugovanja, kojom je dužnicima pružena još jedna prilika da pokušaju da, prema realnim mogućnostima, izmire dug. U protivnom, očekuje se pokretanje novih izvršnih postupaka, kojim će se tražiti naplata na novčanim potraživanjima žiranata, ovdje solidarnim dužnicima, kao i postupaka za prodaju nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje potraživanja po ugovorima o fiduciji sa Zavodom za zapošljavanje. Navedeni poslovi su trajnog karaktera, pa se u pojedinim fazama postupka nalaze pred različitim sudovima.

Broj predmeta (radni sporovi) u ukupnom broju 300, koja brojka se mijenja jer se povećava broj sporova iz drugog osnova.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore vodi sudske postupke u sporovima za poništaj Ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanja broja i vrijednosti akcija manjinskih akcionara. Sporovi se, u zavisnosti od faze u postupku, vode pred različitim sudovima i to Privrednim sudovima u Crnoj Gori, zatim po žalbama pred Apelacionim sudom Crne Gore ili po reviziji i drugim vanrednim pravnim sredstvima pred Vrhovnim sudom Crne Gore, tako da se u određenom broju slučajeva ne može na potpuno izvjestan način utvrditi vrijeme okončanja spora ni konačan ishod.

Broj predmeta iz osnova privatizacije i transformacije se mijenja i smanjen je u odnosu na prethodni period. Međutim, broj predmeta iz drugih osnova se povećava, kao što su: krivični predmeti, u kojima se Zavod za zapošljavanje pojavljuje u svojstvu oštećenog, zatim fizička dioba imovine u preduzećima koja su transformisana i u kojima je Zavod za zapošljavanje akcionar (po osnovu vlasništva nad akcijama), radni sporovi i drugo.

Učestvovanje u upravnim i drugim postupcima, naročito kod Direkcije za nekretnine, zatim određeni broj sudskih sporova koji su vraćeni na ponovni postupak, sporovi iz radnih odnosa i naknade štete i tekući poslovi u vezi sa istim.

Broj postupaka se ne može precizno izvesti, jer se mijenja u odnosu na fazu u kojoj se trenutno nalaze. Navodimo primjer da je Podgorička banka Societe Generale podnijela inicijativu o ustupanju oko 800 predmeta pokrenutih radi naplate kredita za samozapošljavanje, a iz osnova Ugovora o komisionom plasmanu kredita, zaključenog u Podgorici dana 25.2.2003. godine.

Preuzimanje ovolikog broja sudskih predmeta, čiji je postupak u toku pred nadležnim sudovima na teritoriji Crne Gore, kao i angažovanje na novim predmetima u vezi sa neutuženim korisnicima kredita pretpostavljalo bi raskid predmetnog Ugovora. To bi značilo dodatno angažovanje na poslovima zastupanja kao i dodatno finansijsko opterećenje. Rješenje navedenog problema se očekuje u prvom kvartalu 2013. godine.

VII ODNOSI SA JAVNOŠĆU

Informisanje javnosti o aktivnostima koje sprovodi Zavod za zapošljavanje je jedna od važnijih uloga Zavoda, kao centralne institucije tržišta rada. U tom smislu, Zavod je dužan da blagovremeno i tačno dostavlja informacije o svom radu nadležnim institucijama, na zahtjev medija kao i ostalih institucija sistema, NVO sektora, stranih organizacija i sl.

Što se tiče **medijskog informisanja** i predstavljanja rada Zavoda, mnoge aktivnosti u 2012. godini su zbog smanjenja finansijskih sredstava realizovane u značajno manjem obimu ili su u potpunosti ukinute. To se odnosi i na televizijsku i radio emisiju »Pokreni se...«.

Na Prvom kanalu »Radio-televizije Crne Gore« emisija »Pokreni se...« emitovana je do polovine maja, kada je zbog nedostatka sredstava obustavljeno njeno dalje emitovanje, dok je na Radiju Crne Gore realizovana do 1.10.2012. godine, kada je iz istih razloga (nedostatak sredstava) obustavljeno njeno dalje emitovanje.

U cilju prezentacije redovnih aktivnosti i novih projekata, u toku 2012. godine održano je više konferencija za medije, izvještavano u vidu priloga, gostovano u televizijskim i radio programima.

Što se tiče štampanih medija, tokom cijele godine utorkom je u dnevnim novinama »Pobjeda« uređivana stranica na temu zapošljavanja. Tematski članci su objavljivani u časopisima Top Montenegro i Putovanja.

Ostvarenja je saradnja i sa portalima za informisanje. Tako je Portal analitika od 1.5.2012. godine pratio i redovno informisao o aktivnostima Zavoda. Objave sa ovog portala su preuzimali i drugi mediji.

Održano je nekoliko okruglih stolova na aktuelne teme, kao što je značaj sezonskog zapošljavanja za privredu Crne Gore i sl.

U okviru predstavljanja Vladinog programa Stručno osposobljavanje, a na osnovu Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem kojeg je donijela Skupština Crne Gore 10. jula 2012. godine, održane su prezentacije u svim opštinama Crne Gore, u periodu od 15.9. do 15.10.2012. godine. Na prezentacijama su poslodavcima i svršenim visokoškolcima predstavljeni detalji ovog programa.

Zavod za zapošljavanje je zadužen za sprovođenje ovog programa u dijelu koji se odnosi na realni sektor. U tom smislu, Zavod je za sve poslodavce iz realnog sektora objavio Javni poziv 10.9.2012. godine, u štampanim i elektronskim medijima (dnevne novine, sajt Zavoda, lokalne radio stanice).

Poslodavci su se na javni poziv prijavljivali u periodu od 15. septembra do 15. oktobra 2012. godine.

Od 15. oktobra do 15. novembra su se prijavljivala lica sa stečenim visokim obrazovanjem, koja nemaju radnog iskustva u stepenu obrazovanja (korisnici).

Za potrebe informisanja korisnika ili poslodavaca bio je formiran i Infopunkt, sa ciljem blagovremenog informisanje zainteresovanih, evidentiranja primjedbi, žalbi i sl. i prosljeđivanjem istih nadležnima na rješavanje.

Nakon toga je rađeno elektronsko »povezivanje« poslodavaca i korisnika, koji su započeli sa stručnim osposobljavanjem 15.1.2013. godine.

Na sajtu Zavoda je postavljen baner sa linkom na sajt »stručno osposobljavanje«, kao i sve relevantne informacije, obrasci ugovora, izvještaja i sl.

U okviru predstavljanja projekta »Preduzetništvo na vašem pragu«, u saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore A.D. održane su prezentacije u svim opštinama Crne Gore.

Zavod se predstavio na dva sajma, Sajmu turizma u Budvi i Sajmu sezonskog zapošljavanja, u organizaciji Studenskog parlamenta u Podgorici.

Predstavnici Zavoda su u toku 2012. godine prezentovali aktivnosti i projekte koji se realizuju na više konferencija u zemlji i u inostranstvu.

U pogledu **internog informisanja**, na Forumu je aktivirana rubrika Interno informisanje, sa ciljem unapređenja informisanosti zaposlenih u Zavodu (nova zakonska rješenja, aktuelnosti iz biroa, novi projekti, medijski članci i sl.)

Što se tiče **promotivnog materijala**, redukcija finansijskih sredstava je takođe uticala na smanjenu štampu ovog materijala.

Štampan je Informator za upis u srednje škole u 7.000 primjeraka, sa opširnim informacijama o svim školama u Crnoj Gori, sa nastavnim programima (smjerovi, predmeti), stanjem na tržištu rada, deficitarnim zanimanjima i drugim korisnim informacijama i savjetima za što pravilniji izbor budućeg zanimanja. Informator je objavljen i na sajt CIPS-a.

U toku 2012. godine vršeno je i redovno ažuriranje web sajta Zavoda, kao i uspostavljanje komunikacije preko društvene mreže Facebook.

VIII MEĐUNARODNA SARADNJA

Međunarodna saradnja se odvijala u smanjenom obimu u odnosu na prethodne godine. Redukovana finansijska sredstva za službena putovanja i mjere štednje koje se sprovode u Zavodu bili su ograničavajući faktori prilikom odlučivanja o učešću naših predstavnika na međunarodnim skupovima, kao i eventualnog organizovanja međunarodnih događaja na osnovu sporazuma o saradnji koje je Zavod potpisao sa nekoliko javnih službi za zapošljavanje.

Zaposleni su uglavnom učestvovali u studijskim posjetama u okviru projekata koji su ranije započeti, te na skupovima za koje troškove u najvećoj mjeri pokrivaju organizatori:

- studijska posjeta Univerzitetu Alkinte u okviru TEMPUS projekta »Razvoj koncepta cjeloživotnog obrazovanja na Univerzitetu Crne Gore« (mart, Španija) i studijska posjeta Univerzitetu Arhus u okviru istog projekta (maj, Danska);
- konferencija o perspektivama za zapošljavanje osoba sa invaliditetom u Jugoistočnoj Evropi, kao i o projektima prekogranične saradnje (april, Beograd);
- Prva konferencija stejkholdera za Prioritet 9 Strategije EU za Dunavsku regiju, pod nazivom »Ulaganje u ljude i vještine: Osnaživanje kroz saradnju i umrežavanje u dunavskoj regiji«, u organizaciji Ministarstva za rad, socijalna pitanja i zaštitu potrošača Austrije i Ministarstva za obrazovanje, umjetnost i kulturu Austrije (jun, Beč);
- studijska posjeta 'Gender Centru' Republike Srpske, koju je organizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost (jun, Banja Luka);
- radionica o statistici politika tržišta rada, koju je organizovao ICON-INSTITUTE za račun EUROSTAT-a, u okviru obuke za zaposlene u MONSTAT-u i drugim institucijama Crne Gore (jul, Luksemburg);
- Treći sastanak radne grupe o razvoju ljudskog kapitala u okviru Inicijative za regionalnu konkurentnost Zapadnog Balkana (RCI), koji je održan u okviru OECD Investment Compact za Jugoistočnu Evropu (oktobar, Pariz).

Krajem novembra, šestočlana delegacija Zavoda je boravila u studijskoj posjeti Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Posjeta je organizovana u cilju razmjene iskustava sa kolegama iz HZZ u specifičnim oblastima djelovanja javnih službi za zapošljavanje, s obzirom da je Republika Hrvatska završila predpristupne pregovore za članstvo u Evropskoj uniji, usvojila i primjenjuje zakonodavstvo usklađeno sa zakonodavstvom EU. Zavodu za zapošljavanje Crne Gore su značajna iskustva Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kako bi se naša institucija na najbolji način pripremila da odgovori izazovima koji nam predstoje na putu pridruživanja EU.

Delegacije Zavoda su učestvovala na dvije direktorske i dvije stručne konferencije koje je Agencija za zapošljavanje Republike Makedonije organizovala u okviru predsjedavanja Centrom javnih službi zapošljavanja država Jugostočne Evrope/CPESEC. Konferencije su održane u maju i decembru u Skopju. Na decembarskoj konferenciji, Zavod za zapošljavanje Crne Gore je preuzeo predsjedavanje ovim Centrom u 2013. godini.

U okviru aktivnosti Centra, a na sopstvenu inicijativu, Agencija za zapošljavanje Republike Bugarske je organizovala Međunarodnu radionicu „Razmjena iskustava i dobre prakse vezano za odnose između javnih službi za zapošljavanje i lokalnih poslodavaca“, a Agencija Bosne i Hercegovine za rad i zapošljavanje međunarodnu konferenciju na temu „Regionalna mobilnost i zapošljavanje mladih“. Predstavnici Zavoda su učestvovali na oba skupa i prezentovali iskustva naše institucije u ovim oblastima.

Kontakti sa kolegama iz drugih službi za zapošljavanje i međunarodnih organizacija sa kojima Zavod sarađuje, odvijaju se u kontinuitetu.

Zavod se odazvao na svaki dostavljeni zahtjev za učešće u istraživanjima koja je sprovodila Svjetska asocijacija javnih službi za zapošljavanje/WAPES, čiji je Zavod član od 2006. godine. Ove godine predstavnici Zavoda nisu bili u mogućnosti da učestvuju u događajima koje je WAPES organizovao.

IX STATISTIKA TRŽIŠTA RADA

1. EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA

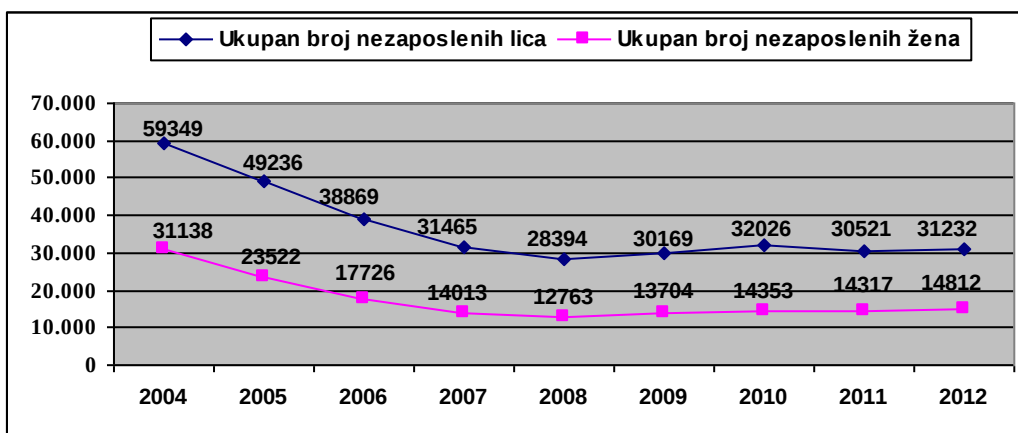
1.1. Kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 31. decembar 2012. godine nalazilo se 31.232 nezaposlena lica (žena je bilo 14.812 ili 47,43%).

U odnosu na 31.12.2011. godine (30.521 lice, a od toga 14.317 žena ili 46,91%) broj nezaposlenih je povećan za 711 lica ili za 2,33%.

Na narednom grafiku prikazano je kretanje nezaposlenosti u periodu 2004. do 2012. godine, prema evidencijama Zavoda za zapošljavanje.

Kretanje nezaposlenosti (period 2004 – 2012)

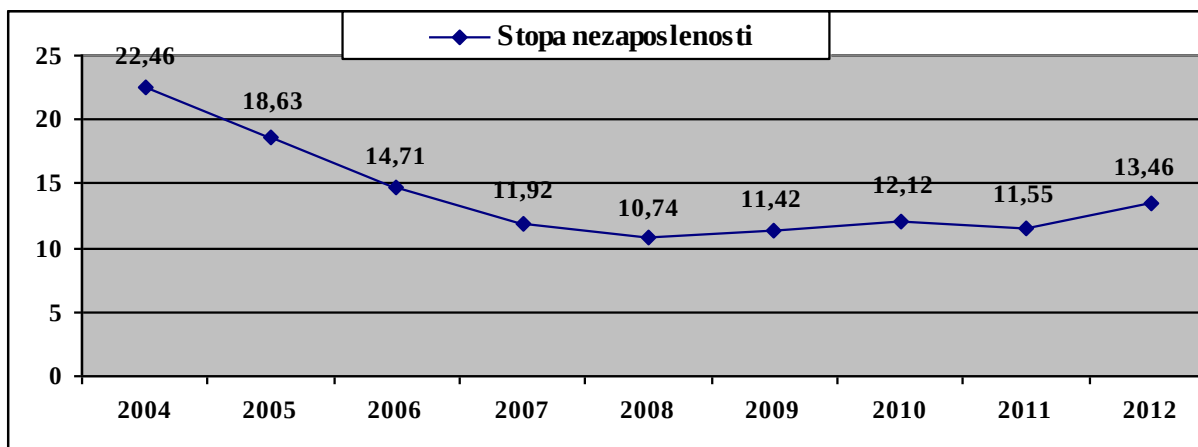
1.2. Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti na dan 31. decembar 2012. godine je bila 13,46%, a na isti dan 2011. godine 11,55% (veća za 16,54%). Treba istaći da je na promjenu visine stope uticala i promjena broja radno aktivnog stanovništva (sa 264.276 na 232.010).

Najniže stope nezaposlenosti su u opštinama: Plužine (6,94%), Budva (8,35%) i Bar (8,83%), a najviše u opštinama: Andrijevića (28,52%), Bijelo Polje (26,02%) i Cetinje (22,72%).

Stopa nezaposlenosti

(period 2004 – 2012)

1.3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica

Jedan od osnovnih pokazatelja nezaposlenih lica je njihova kvalifikaciona struktura. U narednom pregledu prikazano je kretanje broja nezaposlenih lica (posebno žena) u 2012. u odnosu na 2011. godinu, posmatrano prema stepenima stručne spreme, kao i apsolutne i relativne razlike između dva perioda.

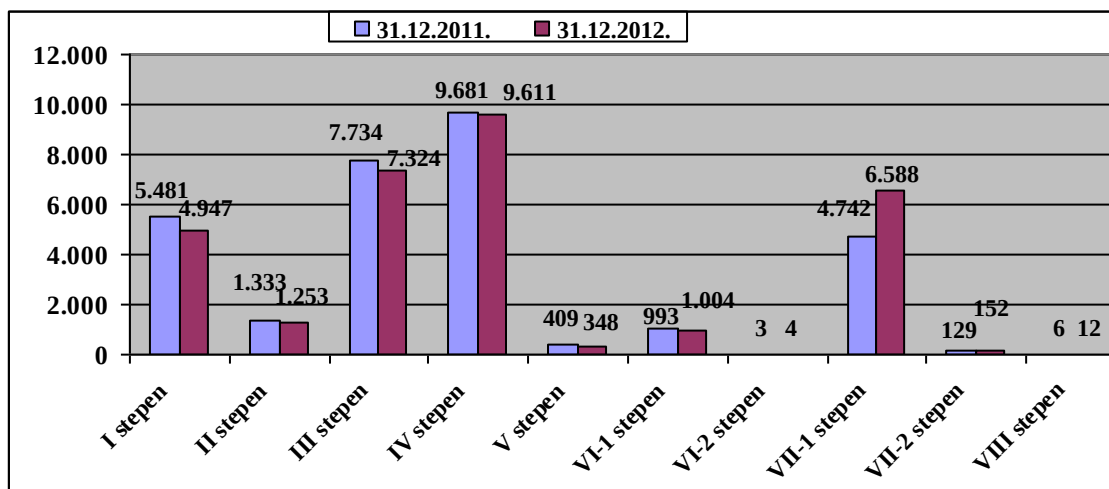
Nezaposleni

– prema stepenima stručne spreme –

Rb	Stepen stručne spreme	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1.	I stepen	5.481	1.970	4.947	1.808	-534	90,26
2.	II stepen	1.333	643	1.253	609	-80	94,00
3.	III stepen	7.734	2.790	7.324	2.625	-410	94,70
4.	IV stepen	9.680	5.381	9.611	5.207	-69	99,29
5.	V stepen	409	39	348	26	-61	85,09
6.	VI-1 stepen	1.004	492	993	472	-11	98,90
7.	VI-2 stepen	3	0	4	1	1	133,33
8.	VII-1 stepen	4.742	2.924	6.588	3.970	1.846	138,93
9.	VII-2 stepen	129	75	152	88	23	117,83
10.	VIII stepen	6	3	12	6	6	200,00
11.	Ukupno	30.521	14.317	31.232	14.812	711	102,33

Nezaposleni

– prema stepenima stručne spreme –

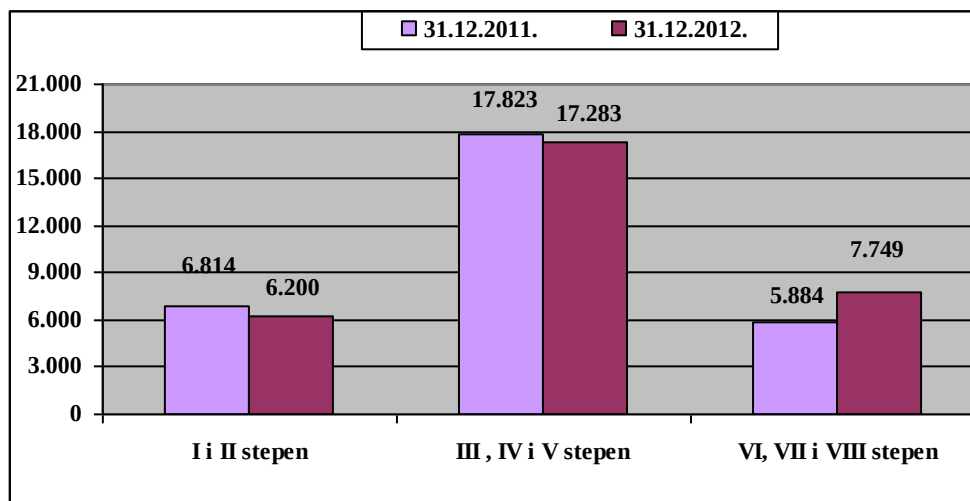

Na osnovu datih pokazatelja može se konstatovati da se u toku 2012. godine smanjio broj nezaposlenih lica u skoro svim kvalifikacijama (izuzev lica sa VI-2, VII-1, VII-2 i VIII stepenom stručne spreme). Od toga, najveće promjene u apsolutnom iznosu su evidentirane kod lica sa VII-1, I i III stepenom stručne spreme, kao i kod lica sa II, IV i V stepenom stručne spreme u relativnom iznosu.

Kada je u pitanju kretanje kvalifikacione strukture u 2012. godini, na evidenciji Zavoda nalazi se 6.200 ili 19,51% nekvalifikovanih i polukvalifikovanih lica (31.12.2011. godine - 6.814 ili 22,33%). Nezaposlenih sa III, IV i V stepenom obrazovanja ima 17.283 ili 55,34% (31.12.2011. godine – 17.823 ili 58,40%), a sa VI, VII i VIII stepenom obrazovanja ima 7.749 lica ili 24,82% (31.12.2011. godine – 5.884 ili 19,28%).

Nezaposleni

– prema kvalifikacionoj strukturi –

1.4. Starosna struktura nezaposlenih lica

Na evidenciji Zavoda na dan 31.12.2012. godine bilo je 9.626 lica starijih od 50 godina ili 30,82% od ukupnog broja nezaposlenih (na dan 31.12.2011. godine – 10.238 ili 33,54%), što znači da se smanjilo učešće ove kategorije u ukupnom broju nezaposlenih lica. Broj lica starih između 40 i 50 godina iznosio je 5.054 ili 282 manje u odnosu na isti dan 2011. godine, dok nezaposlena lica starija od 40 godina učestvuju sa 47% u ukupnom broju nezaposlenih.

Na evidenciji se nalazi i 6.204 nezaposlenih lica mlađih od 25 godina, što čini 19,86% od ukupnog broja. Podaci za 2011. godinu su 5.529 ili 17%, što znači da se i apsolutno i relativno povećala nezaposlenost mlađih.

U narednom pregledu prikazani su nezaposleni sa aspekta godina starosti, a potom slijedi i grafički prikaz.

Nezaposleni

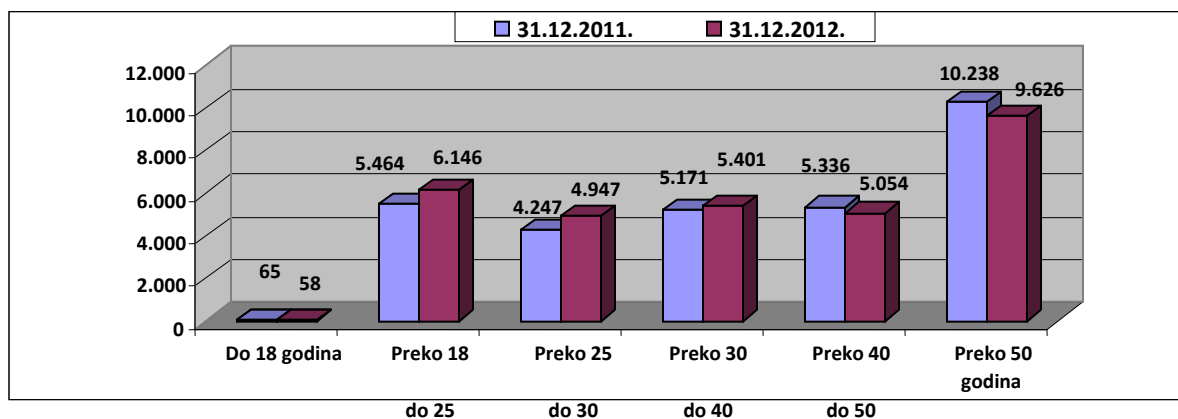
– prema godinama starosti –

Starosna grupa	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
Do 18 godina	65	36	58	31	-7	89,23
Preko 18 do 25	5.464	2.655	6.146	3.066	682	112,48
Do 25 godina	5.529	2.691	6.204	3.097	675	112,21
Preko 25 do 30	4.247	2.215	4.947	2.541	700	116,48
Preko 30 do 40	5.171	2.815	5.401	2.862	230	104,45
Preko 40 do 50	5.336	2.829	5.054	2.672	-282	94,72
Preko 50 godina	10.238	3.767	9.626	3.640	-612	94,02
Ukupno	30.521	14.317	31.232	14.812	711	102,33

Na narednom grafiku prikazano je stanje nezaposlenih prema godinama starosti, na dan 31.12.2012. i na isti dan 2011. godine.

Nezaposleni

– prema godinama starosti –

1.5. Struktura nezaposlenih lica prema dužini radnog staža

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalaze se lica koja nemaju radni staž i ostala nezaposlena lica, koja se mogu kategorisati prema dužini radnog staža.

Na dan 31.12.2012. godine na evidenciji je bilo 8.253 lica ili 26,42% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2011. godine – 7.310 lica ili 23,95%) koji su prvi put tražili posao (lica bez radnog staža). Njihovu strukturu čine: lica bez kvalifikacija (I i II stepen) – 1.109 ili 13,43%, kvalifikovana lica (III, IV i V stepen) – 3.832 ili 46,41% i lica sa višim i visokim obrazovanjem (VI, VII i VIII stepen) – 3.326 ili 40,16%.

Kada je u pitanju kategorija nezaposlenih lica koji su radili prije nego su se prijavili na evidenciju Zavoda za zapošljavanje, treba istaći da je u toku 2012. godine smanjen broj lica sa evidentiranim radnim stažom koja traže posao.

U narednom pregledu prikazana je struktura nezaposlenih lica prema dužini njihovog radnog staža.

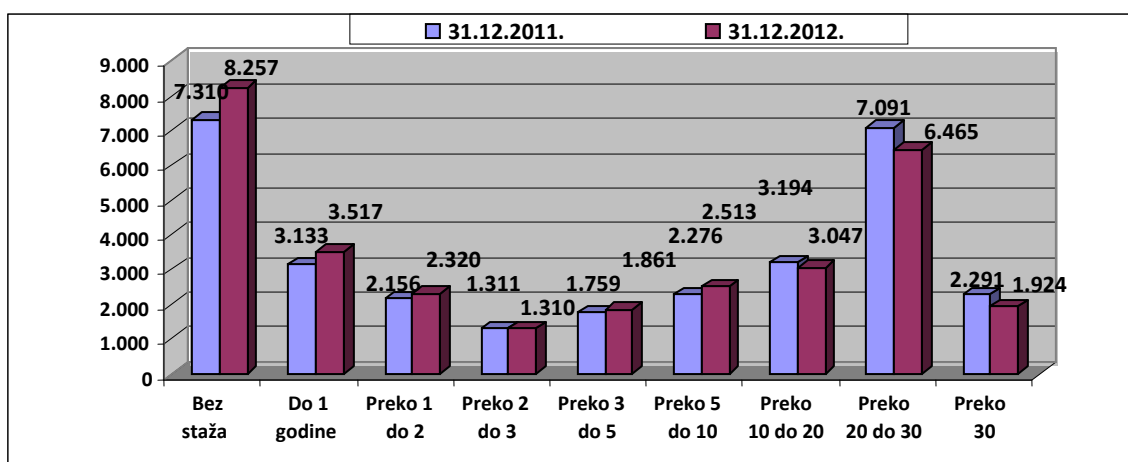
Nezaposleni – prema dužini radnog staža –

Rb	Radni staž	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4		6	7	8
1.	Bez staža	7.310	3.585	8.257	4.042	947	112,95
2.	Do 1 godine	3.133	1.661	3.517	1.841	384	112,26
3.	Preko 1 do 2	2.156	1.226	2.320	1.317	164	107,61
4.	Preko 2 do 3	1.311	749	1.319	751	8	100,61
5.	Preko 3 do 5	1.759	1.008	1.861	1.028	102	105,80
6.	Preko 5 do 10	2.276	1.253	2.513	1.386	237	110,41
7.	Preko 10 do 20	3.194	1.561	3.047	1.458	-147	95,40

8.	Preko 20 do 30	7.091	2.807	6.465	2.547	-626	91,17
9.	Preko 30	2.291	467	1.924	442	-367	83,98
10.	Sa stažom (2 do 9)	23.211	10.732	22.966	10.770	-245	98,94
11.	Ukupno	30.521	14.317	31.232	14.812	711	102,33

Nezaposleni

– prema dužini radnog staža –

1.6. Struktura nezaposlenih lica prema dužini traženja posla

Od ukupnog broja nezaposlenih na dan 31.12.2012. godine (31.232 lica), 17.663 lica ili 56,55% traže zaposlenje duže od godinu dana (podaci na 31.12.2011. godine su 17.693 ili 57,97%), što znači da je povećan broj ovih lica – za 30, dok je učešće dugoročno nezaposlenih lica u ukupnom broju nezaposlenih smanjeno za 2,45%.

Zaposlenje duže od tri godine traže 9.823 lica ili 31,45% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2011 – 9.181 ili 30,08%), a duže od pet godina posao traže 5.701 lica ili 18,25% (31.12.2011 – 5.384 ili 17,64%).

U narednom pregledu prikazani su podaci o nezaposlenima, sa aspekta dužine traženja posla, a potom slijedi i grafički prikaz.

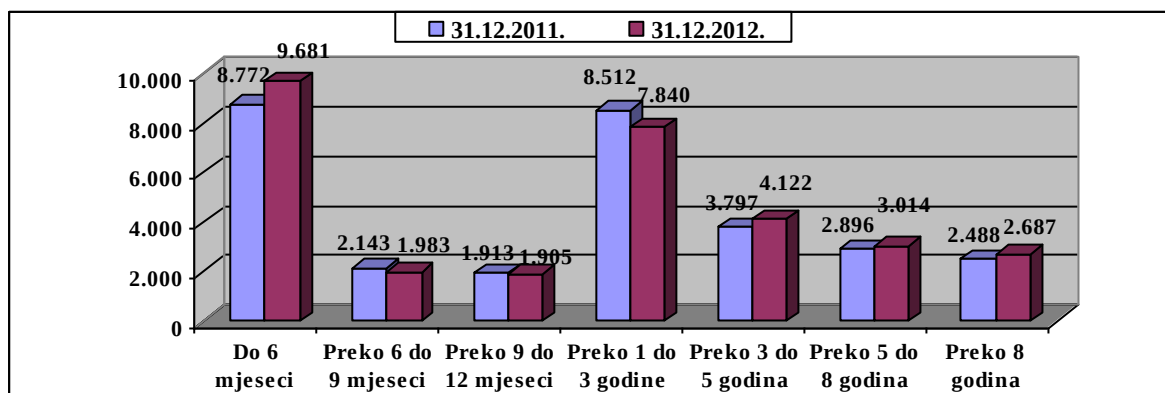
Nezaposleni

– prema dužini traženja posla –

Rb	Dužina traženja zaposlenja	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Do 6 mjeseci	8.772	4.424	9.681	5.113	909	110,36
2.	Preko 6 do 9 mjeseci	2.143	1.063	1.983	961	-160	92,53
3.	Preko 9 do 12 mjeseci	1.913	934	1.905	895	-8	99,58
4.	Do 1 godine	12.828	6.421	13.569	6.969	741	105,78
5.	Preko 1 do 3 godine	8.512	4.189	7.840	3.759	-672	92,11
6.	Preko 3 do 5 godina	3.797	1.600	4.122	1.916	325	108,56
7.	Preko 5 do 8 godina	2.896	1.048	3.014	1.093	118	104,07
8.	Preko 8 godina	2.488	1.059	2.687	1.075	199	108,00
9.	Preko 1 godine	17.693	7.896	17.663	7.843	-30	99,83
10.	Ukupno	30.521	14.317	31.232	14.812	711	102,33

Nezaposleni

– prema dužini traženja posla –

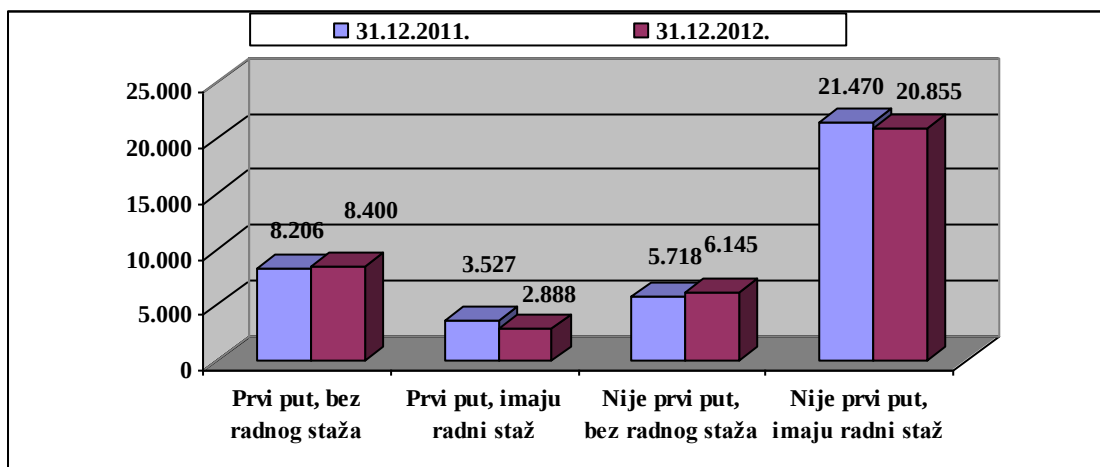
1.7. Novoprijavljena lica

U 2012. godini na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 38.288 lica (633 ili 1,63% lica manje u odnosu na 2011. godinu). Od tog broja, 11.288 ili 29,48% se prijavilo prvi put, dok su se ostali (27.000 lica ili 70,52%) već prijavljivali na evidenciju Zavoda.

Novoprijavljena lica u 2012. godini

Rb	Novoprijavljeni	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. razlika	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Prvi put, bez radnog staža	8.206	3.940	8.400	4.175	194	102,36
2.	Prvi put, imaju radni staž	3.527	1.463	2.888	1.283	-639	81,88
3.	Nije prvi put, bez radnog staža	5.718	3.051	6.145	3.292	427	107,47
4.	Nije prvi put, imaju radni staž	21.470	11.044	20.855	10.935	-615	97,14
5.	Ukupno	38.921	19.498	38.288	19.685	-633	98,37

Novoprijavljena lica u 2012. godini

Najviše novoprijavljenih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina – 10.522 ili 27,48% i od 25 do 30 godina – 8.326 ili 27,75%, što čini više od polovine svih novoprijavljenih lica.

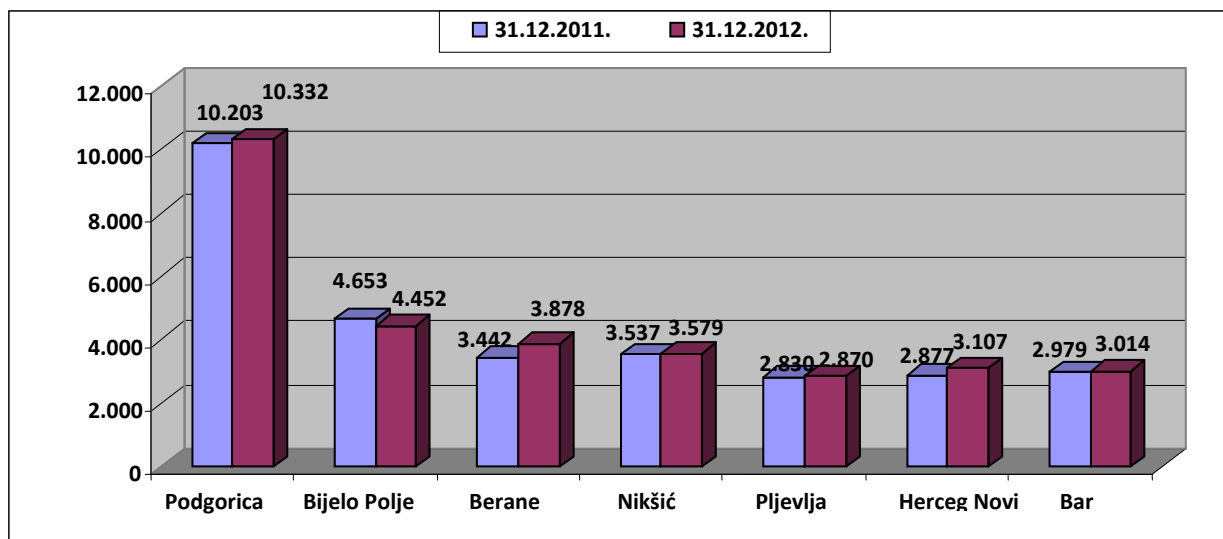
Od ukupnog broja novoprijavljenih nezaposlenih lica, 15.036 ili 39,27% su lica koja nemaju radni staž, dok se na evidenciju nezaposlenih u 2012. godini prijavilo 23.252 lica ili 60,73% od ukupnog broja novoprijavljenih, koji imaju radno iskustvo - staž.

1.8. Regionalna struktura nezaposlenosti

Najviše nezaposlenih na dan 31. decembar 2012. godine bilo je na području Biroa rada Podgorica (sa kancelarijama u Kolašinu, Danilovgradu i Cetinju) – 10.332 lica ili 33,08% od ukupnog broja (31.12.2011. godine – 10.203 ili 33,43%), a najmanje na području Biroa rada Pljevlja (sa kancelarijom u Žabljaku) – 2.870 lica ili 9,19% od ukupnog broja nezaposlenih lica u Crnoj Gori (31.12.2011. godine - 2.830 ili 9,27%).

Teritorijalni raspored nezaposlenih

– po biroima rada –

U narednom pregledu prikazane su promjene broja nezaposlenih u 2012. godini, posmatrano po biroima rada sa kancelarijama, sa prikazom razlike na početku i na kraju perioda, kao i relativna promjena (povećanje ili smanjenje pojave, u %).

Promjene broja nezaposlenih u periodu I – XII 2012. godine

– po biroima rada i kancelarijama –

Biro rada – kancelarija	31.12.2011.	%	31.12.2012.	%	Odnosi kolona 4 i 2	
					Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
Bar	1.453	4,76	1.436	4,60	-17	98,83
Budva	705	2,31	734	2,35	29	104,11
Ulcinj	821	2,69	844	2,70	23	102,80
Biro rada Bar	2.979	9,76	3.014	9,65	35	101,17
Andrijevisa	360	1,18	409	1,31	49	113,61
Berane	1.759	5,76	1.896	55,08	137	107,79
Plav	291	0,95	356	1,14	65	122,34
Rožaje	1.032	3,38	1217	3,90	185	117,93
Biro rada Berane	3.442	11,28	3.878	12,42	436	112,67
Bijelo Polje	3.982	13,05	3.834	12,28	-148	96,28
Mojkovac	671	2,20	618	1,98	-53	92,10
Biro rada Bijelo Polje	4.653	15,25	4.452	14,25	-201	95,68
Nikšić	3.275	10,73	3.390	10,85	115	103,51
Šavnik	107	0,35	91	0,29	-16	85,05
Plužine	155	0,51	98	0,31	-57	63,23
Biro rada Nikšić	4.304	14,10	3.579	11,46	-725	83,16

Žabljak	272	0,89	257	0,82	-15	94,49
Pljevlja	2.558	8,38	2.613	8,37	55	102,15
Biro rada Pljevlja	2.830	9,27	2.870	9,19	40	101,41
Danilovgrad	785	2,57	826	2,64	41	105,22
Kolašin	646	2,12	666	2,13	20	103,10
Podgorica	7.296	23,90	7.321	23,44	25	100,34
Cetinje	1.476	4,84	1.519	4,86	43	102,91
Biro rada Podgorica	10.203	33,43	10.332	33,08	129	101,26
Kotor	958	3,14	1.022	3,27	64	106,68
Tivat	798	2,61	807	2,58	9	101,13
Herceg Novi	1.121	3,67	1.278	4,09	157	114,01
Biro rada Herceg Novi	2.877	9,43	3.107	9,95	230	107,99
Ukupno	30.521	100,00	31.232	100,00	711	102,33

1.9. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2012. godini oglašeno je 45.323 slobodnih radnih mjesta na osnovu 24.592 prijava o slobodnim radnim mjestima, što je za 365 ili 0,81% više nego u 2011. godini (44.958).

Od ukupnog broja oglašanih slobodnih radnih mjesta, 3.864 ili 8,53 je radni odnos na neodređeno vrijeme, 26.999 ili 59,57% je radni odnos na određeno vrijeme, 2.240 ili 4,94% su pripravnici i 12.220 ili 26,96% su ostale vrste radnog odnosa (pripravnik – volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanje invalida).

Posmatrano prema vrsti radnog mjesta, 19.952 ili 44,02% su novootvorena radna mjesta, a 25.371 ili 55,98% su upražnjena radna mjesta.

Od ukupno oglašanih slobodnih radnih mjesta, 43.083 ili 95,06% su potrebe za radnicima, a 2.240 ili 4,94% su iskazane potrebe za pripravnicima.

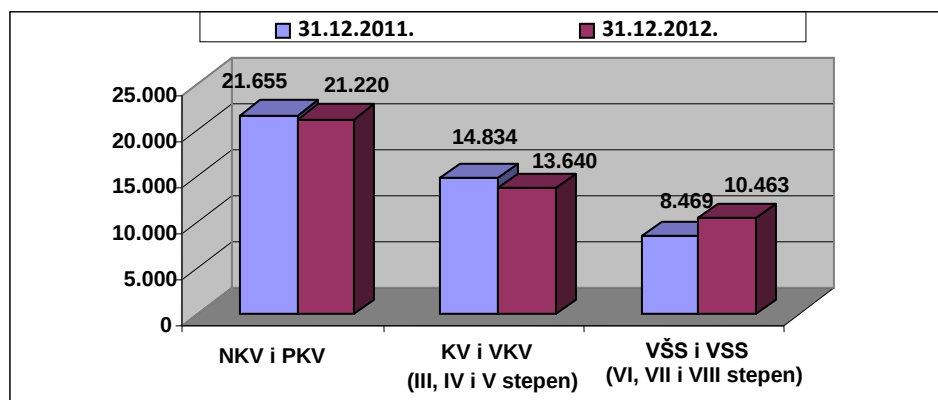
Oglašena slobodna radna mjesta

– prema kvalifikacionoj strukturi –

Rb	Stepen stručne sprema	31.12.2011.		31.12.2012.		Odnosi kolona 5 i 3	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	NKV i PKV (I i II stepen)	21.655	48,17	21.220	46,82	-435	97,99
2.	KV i VKV (III, IV i V stepen)	14.834	33,00	13.640	30,10	-1.194	91,95
3.	VŠS i VSS (VI, VII i VIII stepen)	8.469	18,84	10.463	23,09	1.994	123,54
4.	Ukupno	44.958	100,00	45.323	100,00	365	100,81

Oglašena slobodna radna mjesta

– prema kvalifikacionoj strukturi –

Najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta odnosi se na I stepen stručne sprema - 18.448 ili 40,70% od ukupnog broja oglašanih slobodnih radnih mjesta, zatim na VII-1 stepen – 9.556 ili 21,08% i IV stepen – 8.925 ili 19,69%.

Najviše slobodnih radnih mjesta oglašeno je u Podgorici – 13.928 ili 30,73% od ukupnog broja, zatim u Budvi – 10.477 ili 23,12% i Herceg Novom - 4.322 ili 9,54%.

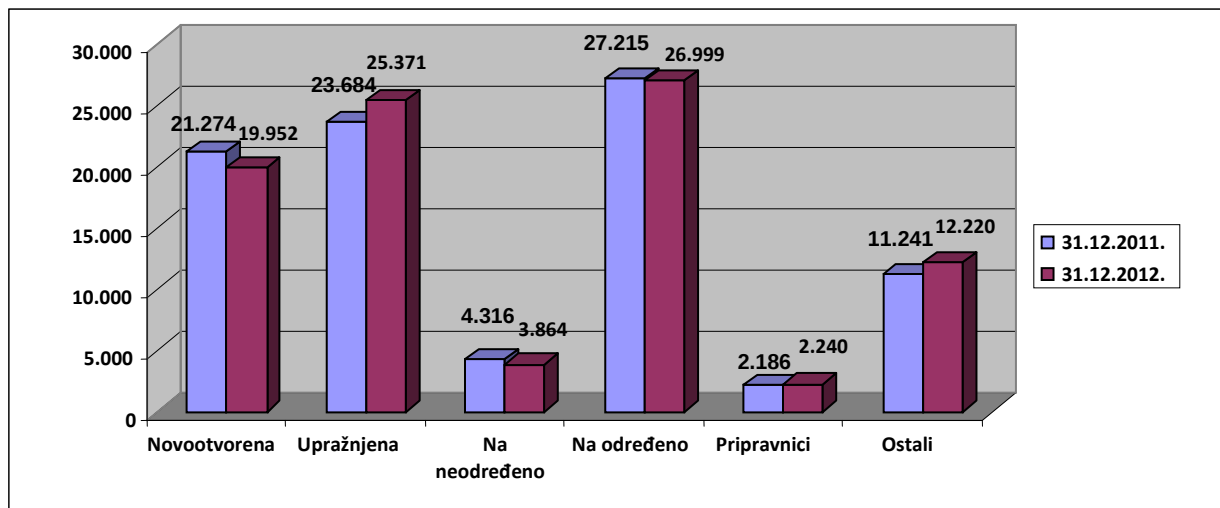
Oglašena slobodna radna mjesta

– prema vrsti radnog mjesta, radnog odnosa i stručnoj spremi –

Rb	Stepen stručne spreme	Ukupno	Vrsta radnog mjesta		Vrsta radnog odnosa			
			Novootvorena	Upraznjena	Na neodređeno	Na određeno	Pripravnici	Ostali
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	I	18.448	10.234	8.214	1.781	9.056	5	7.606
2.	II	2.772	1.469	1.303	233	1.362	0	1.177
3.	III	4.496	1.923	2.573	310	2.831	8	1.347
4.	IV	8.925	2.944	5.981	719	6.263	107	1.836
5.	V	219	87	132	6	137	2	74
6.	VI-1	607	136	471	37	480	38	52
7.	VI-2	5	0	5	0	5	0	0
8.	VII-1	9.556	3.048	6.508	728	6.676	2.066	86
9.	VII-2	210	76	134	24	130	14	42
10.	VIII	85	35	50	26	59	0	0
11.	Ukupno	45.323	19.952	25.371	3.864	26.999	2.240	12.220

Oglašena slobodna radna mjesta

– prema vrsti radnog mjesta i radnog odnosa –

Najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta je u turizmu i ugostiteljstvu (9.393 ili 20,72%), trgovini, opravci motornih vozila i predmeta za domaćinstvo (6.875 ili 15,17%) i obrazovanju (4.892 ili 10,79%).

1.10. Zapošljavanje i zaposlenost

Prema informacijama dobijenim od strane poslodavaca putem obrasca E3, u 2012. godini je posredstvom Zavoda za zapošljavanje zaposleno 20.909 lica, što je za 1.438 ili 6,43% lica više u odnosu na 2011. godinu (22.347lica).

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom obrazovanja - 5.558 ili 26,58% od ukupnog broja, sa VII-1 stepenom 4.802 ili 22,97%, dok je najmanje evidentirano zapošljavanja lica sa VI-2 stepenom obrazovanja – 5 ili 0,024%.

Najviše lica se zaposlilo u Podgorici – 8.070 ili 38,60% od ukupnog broja. U opštini Herceg Novi je zaposleno 3.176 lica ili 15,90%, dok je u Budvi u 2012. godini zaposleno 1.789 ili 8,56%. Najmanje zapošljavanja je bilo u opštinama: Plužine – 13 lica ili 0,006%, Šavniku po 29 lica ili 0,1%, dok u Andrijevici 41 ili 0,2 lica.

Prema podacima Zavoda za statistiku Crne Gore – MONSTAT-a, u Crnoj Gori je prosječan broj zaposlenih za prvih jedanaest mjeseci 2012. godine iznosio 166.444, što je za 3.304 ili 2,03% više u odnosu na isti period u 2011. godini (163.140).

Broj zaposlenih je povećan kod 16 od 19 sektora djelatnosti (naredni pregled). Porast broja zaposlenih se kretao od 0,06%, u oblasti ostale uslužne djelatnosti, do 7,26 %, u oblasti obrazovanja, što je i najveći porast u apsolutnom iznosu (884). Smanjenje broja zaposlenih se kretalo od 0,12%, u oblasti trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala, do 11,71% u oblasti prerađivačke industrije, što je i najveće smanjenje u apsolutnom iznosu (1.426).

Zaposleni

– po sektorima djelatnosti –

Sektori	Period		Razlika kolona 3 i 2	
	Ø I-XI 2011.	Ø I-XI 2012.	Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4	5
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.303	2.496	193	108,38
B. Rudarstvo	1.977	1.893	-84	95,75
C. Prerađivačka industrija	14.452	13.026	-1.426	90,13
D. Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2.810	3.083	273	109,72
E. Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	4.602	4.619	17	100,37
F. Građevinarstvo	8.033	8.376	343	104,27
G. Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	37.795	37.780	-15	99,96

H. Saobraćaj i skladištenje	9.202	9.358	156	101,70
I. Usluge smještaja i ishrane	12.538	13.289	751	105,99
J. Informisanje i komunikacije	4.711	4.828	117	102,48
K. Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	4.176	4.315	139	103,33
L. Poslovanje nekretninama	1.269	1.342	73	105,75
M. Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	6.342	6.906	564	108,89
N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3.354	3.680	326	109,72
O. Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	19.171	19.815	644	103,36
P. Obrazovanje	12.179	13.063	884	107,26
Q. Zdravstvena i socijalna zaštita	10.560	10.851	291	102,76
R. Umjetnost, zabava i rekreacija	4.213	4.269	56	101,33
S. Ostale uslužne djelatnosti	3.453	3.455	2	100,06
Ukupno	163.140	166.444	3.304	102,03

Broj zaposlenih povećan je u 13 opština, a najviše u Podgorici (u apsolutnom smislu za 3.458 lica ili 2,12%, naredni pregled), dok je u Nikšiću zabilježeno najveće smanjenje broja zaposlenih, u apsolutnom smislu - 1.123 lica ili 0,69%.

Zaposleni po opštinama

Rb	Opština	Period		Odnos kolone 4 i 3	
		Ø I-XI 2011.	Ø I-XI 2012.	Nom. razlika	Indeks
1	2	3	4	5	6
1.	Andrijevica	451	469	18	103,99

2.	Bar	10.980	10.999	19	100,17
3.	Berane	4.903	4.787	-116	97,63
4.	Bijelo Polje	6.943	6.881	-62	99,11
5.	Budva	11.183	11.678	495	104,43
6.	Danilovgrad	3.250	3376	126	103,88
7.	Žabljak	6	6	0	100,00
8.	Kolašin	1.385	1.377	-8	99,42
9.	Kotor	6.391	6.478	87	101,36
10.	Mojkovac	1.326	1.308	-18	98,64
11.	Nikšić	16.052	14.929	-1.123	93,00
12.	Plav	1.098	1.162	64	105,83
13.	Plužine	668	624	-44	93,41
14.	Pljevlja	5.701	5.785	84	101,47
15.	Podgorica	68.100	71.558	3.458	105,08
16.	Rožaje	2.665	2.669	4	100,15
17.	Tivat	3.284	3.451	167	105,09
18.	Ulcinj	4.131	4.279	148	103,58
19.	Herceg Novi	10.703	10.648	-55	99,49
20.	Cetinje	3.707	3.756	49	101,32
21.	Šavnik	213	224	11	105,16
22.	Ukupno	163.140	166.444	3.304	102,03

U narednom pregledu dati su podaci o zapošljavanju, po stepenima stručne spreme, vrsti radnog mjesta i vrsti radnog odnosa.

Od ukupnog broja zapošljavanja, 7.471 ili 35,73% se odnosi na novootvorena radna mjesta, dok su 13.438 ili 64,27% upražnjena. Na neodređeno radno vrijeme

je zaposleno 1.436 lica ili 6,87% dok se preostali broj (19.472 ili 93,13%) odnosi na ostale vrste zapošljavanje.

Zapošljavanje

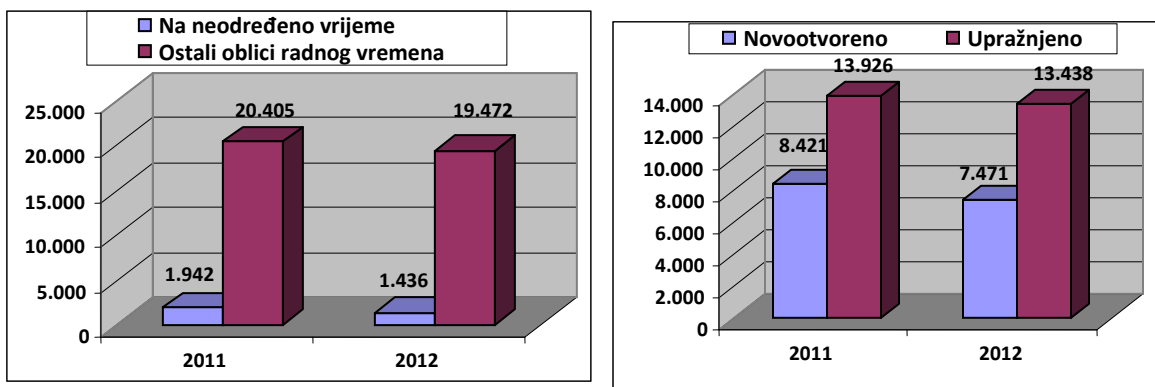
– po stepenima stručne spreme, vrsti radnog mjesta i radnog odnosa –

Rb	Stepen stručne spreme	Ukupno	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Ostalo
	1	2	3	4	5	6
1.	I	5.157	1.993	3.164	411	4.746
2.	II	1.435	851	584	113	1.322
3.	III	3.195	1.158	2.037	172	3.023
4.	IV	5.558	1.411	4.147	354	5.204
5.	V	61	19	42	4	57
6.	VI ₁	562	138	424	39	522
7.	VI ₂	5	3	2	0	5
8.	VII ₁	4.802	1.842	2.960	323	4.479
9.	VII ₂	118	46	72	11	107
10.	VIII	16	10	6	9	7
11.	Ukupno	20.909	7.471	13.438	1.436	19.472

Na narednim graphicima mogu se uočiti razlike u zapošljavanju u 2011. i 2012. godini, prema vrsti radnog mjesta i vrsti radnog odnosa.

Zapošljavanje

– prema vrsti radnog mjesta i vrsti radnog odnosa –

Najviše zapošljavanja je bilo na poslovima u trgovini na veliko i malo, opravci motornih vozila i predmeta za domaćinstvo – 3.561 ili 17,03% od ukupnog broja i ugostiteljstvu i turizmu – 3.023 ili 14,46%. U privatnim domaćinstvima zaposlilo se najmanje lica u 2012. godini – 43 (0,21%), zatim u ribarstvu – 155 (0,74%), dok u eksteritorijalnim organizacijama i tijelima nije bilo zapošljavanja.

U tabeli na sljedećoj strani dati su podaci koji prikazuju kretanje zapošljavanja u 2011. i 2012. godini, po djelatnostima.

Zapošljavanje

– po djelatnostima –

Rb	Djelatnost	31.12.2011.		31.12.2012.		Odnosi kolona 4 i 2	
		Broj zaposlenih	%	Broj zaposlenih	%	Nom. razlika	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1.	A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1.320	5,91	1.673	8,00	353	126,74
2.	B. Ribarstvo	9	0,04	155	0,74	146	1,722,22
3.	D. Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom	171	0,77	273	1,31	102	159,65

4.	Đ. Građevinarstvo	1.592	7,12	2.108	10,08	516	132,41
5.	E. Trgovina na veliko i malo, opravka motornih vozila, motoc. i predmeta za domać.	5.063	22,66	3.561	17,03	-1.502	70,33
6.	G. Prerađivačka industrija	1.628	7,29	1.183	5,66	-445	72,67
7.	I. Finansijsko poslovanje	690	3,09	631	3,02	-59	91,45
8.	J. Aktivnosti u vezi sa nekretnin., iznajmljivanje i poslov. aktivn.	1.257	5,62	1.084	5,18	-173	86,24
9.	K. Državna uprava i odbrana;obavezno socijalno osiguranje	752	3,37	1.064	5,09	312	141,49
10.	L. Obrazovanje	1.872	8,38	1.757	8,40	-115	93,86
11.	LJ. Zdravstveni i socijalni rad	662	2,96	711	3,40	49	107,40
12.	M. Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	2.135	9,55	2.005	9,59	-130	93,91
13.	N. Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	-	43	0,21	43	-
14.	NJ. Eksteritorijalne organizacije i tijela	0	-	0	-	0	-
15.	V. Vađenje rude i kamena	698	3,12	233	1,11	-465	33,38
16.	Z. Saobraćaj, skladištenje i veze	1.409	6,31	1.405	6,72	-4	99,72
17.	Ž. Hoteli i restorani	3.043	13,62	3.023	14,46	-20	99,34
18.	Ukupno	22.347	100,00	20.909	100,00	-1.438	93,57

PRILOZI

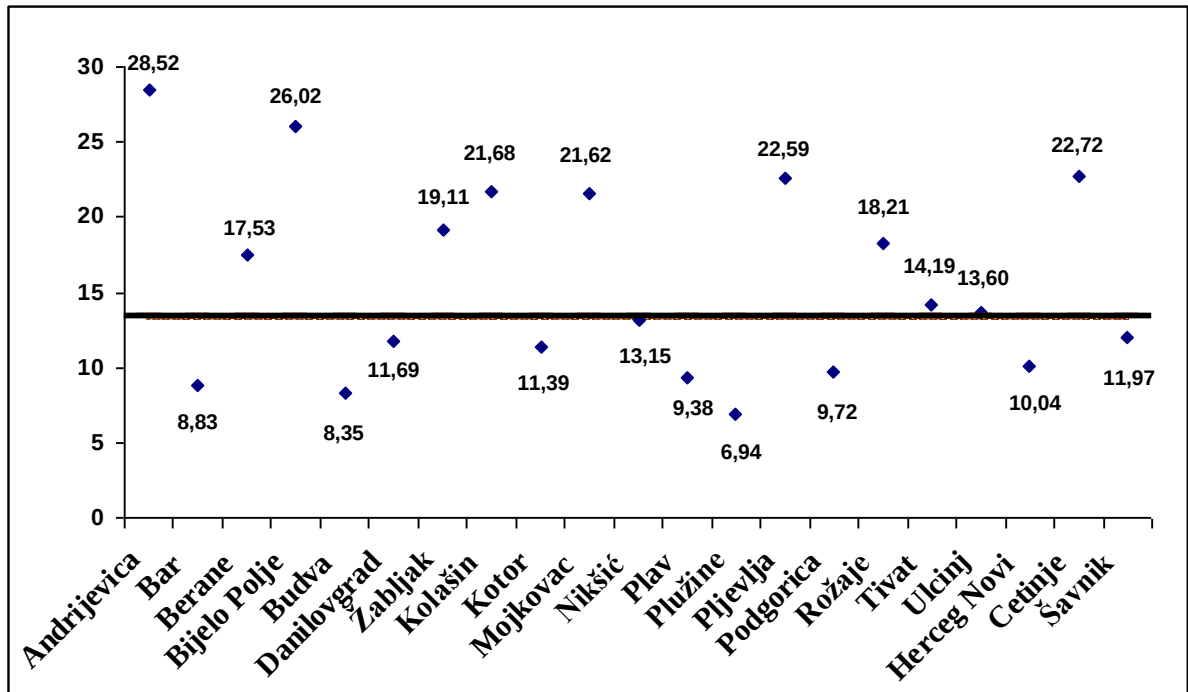
Stopa nezaposlenosti – po biroima rada i opštinama –

RB	BIRO RADA	OPŠTINA	STOPA
1.	BAR	Bar	8,83
		Budva	8,35
		Ulcinj	13,60
		Prosječna stopa	9,38
2.	BERANE	Andrijevica	28,52
		Berane	17,53
		Plav	9,38
		Rožaje	18,21
		Prosječna stopa	11,06
3.	BIJELO POLJE	Bijelo Polje	26,02
		Mojkovac	21,62
		Prosječna stopa	25,31
4.	NIKŠIĆ	Nikšić	13,15
		Plužine	6,94
		Šavnik	11,97
		Prosječna stopa	12,81
5.	PLJEVLJA	Žabljak	19,11

		Pljevlja	22,59
		Prosječna stopa	22,22
6.	PODGORICA	Danilovgrad	11,69
		Kolašin	21,68
		Podgorica	9,72
		Cetinje	22,72
		Prosječna stopa	11,21
7.	HERCEG NOVI	Kotor	11,39
		Tivat	14,19
		Herceg Novi	10,04
		Prosječna stopa	11,34
8.	CRNA GORA	Prosječna stopa	13,46

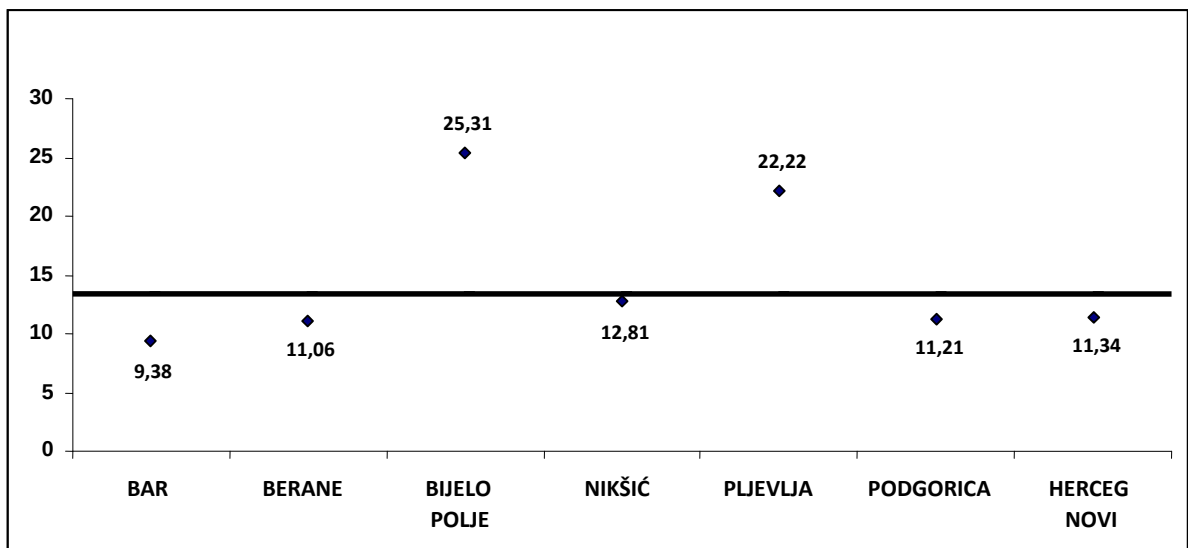
Prikaz kretanja stope nezaposlenosti po opštinama

– stanje na dan 31.12.2012. godine –

Prikaz kretanja stope nezaposlenosti po biroima rada

– stanje na dan 31.12.2012. godine –

Nezaposleni
– po opštinama i polu –

Rb	Opština	31.12.2011. godine		31.12.2012. godine		Odnosi kolona 4 i 2	
		Σ	Žene	Σ	Žene	Nom. razlika	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Andrijevisa	360	148	409	156	49	113,61
2.	Bar	1.453	788	1.436	808	-17	98,83
3.	Berane	1.759	769	1.896	791	137	107,79
4.	Bijelo Polje	3.982	1.771	3.834	1.676	-148	96,28
5.	Budva	705	377	734	403	29	104,11
6.	Danilovgrad	785	368	826	412	41	105,22
7.	Žabljak	272	130	257	124	-15	94,49
8.	Kolašin	646	232	666	239	20	103,10
9.	Kotor	958	487	1.022	511	64	106,68
10.	Mojkovac	671	276	618	267	-53	92,10
11.	Nikšić	3.275	1.686	3.390	1.781	115	103,51
12.	Plav	291	85	356	113	65	122,34
13.	Plužine	155	77	98	54	-57	63,23
14.	Pljevlja	2.558	1.125	2.613	1.138	55	102,15
15.	Podgorica	7.296	3.606	7.321	3.673	25	100,34
16.	Rožaje	1.032	371	1.217	489	185	117,93
17.	Tivat	798	351	807	365	9	101,13
18.	Ulcinj	821	352	844	375	23	102,80
19.	Herceg Novi	1.121	548	1.278	644	157	114,01

20.	Cetinje	1.476	730	1.519	761	43	102,91
21.	Šavnik	107	40	91	32	-16	85,05
22.	Ukupno	30.521	14.317	31.232	14.812	711	102,33

Nezaposleni
– prema dužini traženja posla i stepenima stručne spreme –

DUŽINA TRAŽENJA POSLOVA	STEPEN STRUČNE SPREME										UKUPNO	
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	Σ	Žene
Do 6 mjeseci	1.078	193	1.607	2.907	39	263	3	3.514	73	4	9.681	5.113
Preko 6 do 9 mjeseci	236	45	399	677	8	61	0	546	10	1	1.983	961
Preko 9 do 12 mjeseci	241	42	406	652	17	76	1	456	13	1	1.905	895
Preko 1 do 3 godine	1.119	241	1.872	2.632	99	261	0	1.564	48	4	7.840	3.759
Preko 3 do 5 godina	969	194	1.153	1.250	57	157	0	335	6	1	4.122	1.916
Preko 5 do 8 godina	665	173	1028	810	103	110	0	122	2	1	3.014	1.093
Preko 8 godina	639	365	859	683	25	65	0	51	0	0	2.687	1.075
UKUPNO	4.947	1253	7.324	9.611	348	993	4	6.588	152	12	31.232	14.812
Ukupno žene	1.808	609	2.625	5.207	26	472	1	3.970	88	6		

Nezaposleni
– po opštinama i stepenima stručne spreme –

OPŠTINA	UKUPNO	ŽENE	STEPEN STRUČNE SPREME									
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevica	409	156	94	8	112	150	1	6	0	38	0	0
Bar	1.436	808	244	53	304	379	14	61	0	373	7	0
Berane	1.896	791	402	49	409	680	3	52	1	298	2	0

Bijelo Polje	3.834	1.676	727	162	1.102	1.265	34	100	1	439	5	0
Budva	734	403	101	25	163	237	13	34	0	155	5	1
Danilovgrad	826	412	131	35	226	284	14	12	0	123	1	0
Žabljak	257	124	25	0	57	132	2	6	0	35	0	0
Kolašin	666	239	161	15	199	195	2	14	0	79	1	0
Kotor	1.022	511	73	67	260	286	9	101	0	219	7	0
Mojkovac	618	267	101	27	233	182	2	16	0	57	0	0
Nikšić	3.390	1.781	256	100	720	1.082	9	116	0	1.064	40	3
Plav	356	113	76	3	60	105	6	17	0	89	0	0
Plužine	98	54	7	1	35	36	2	1	0	15	0	1
Pljevlja	2.613	1.138	472	110	728	906	24	70	0	292	10	1
Podgorica	7.321	3.673	960	272	1.360	2.188	104	167	2	2.225	39	4
Rožaje	1.217	489	275	25	277	313	5	58	0	260	4	0
Tivat	807	365	90	44	218	203	51	40	0	158	3	0
Ulcinj	844	375	189	44	208	181	9	21	0	184	7	1
Herceg Novi	1.278	644	78	151	345	305	31	65	0	287	15	1
Cetinje	1.519	761	475	59	283	462	13	36	0	185	6	0
Šavnik	91	32	10	3	25	40	0	0	0	13	0	0
UKUPNO	31.232	14.812	4.947	1.253	7.324	9.611	348	993	4	6.588	152	12

Nezaposleni
– prema godinama starosti –

GODINE ŽIVOTA	STEPEN STRUČNE SPREME										UKUPNO	
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	Σ	žene
Do 18 godina	31	2	20	0	0	0	0	0	0	0	53	28
Preko 18 do 25	416	47	1.019	2.588	17	13	0	1.985	17	2	6.104	3.039
Preko 25 do 30	312	74	708	1.058	10	137	2	2.598	77	0	4.976	2.555

Preko 30 do 40	673	229	1.279	1.608	20	299	1	1.283	38	3	5.433	2.882
Preko 40 do 50	975	343	1.359	1.794	42	186	1	332	10	1	5.043	2.660
Preko 50 godina	2.542	554	2.928	2.593	260	363	1	422	9	4	9.676	3.648
UKUPNO	4.918	1.247	7.293	9.641	349	998	5	6.620	151	10	31.232	14.812
Ukupno žene	1.807	608	2.612	5.198	26	479	2	3.986	88	6		

Nezaposleni

– prema dužini radnog staža i stepenima stručne spreme –

RADNI STAŽ	STEPEN STRUČNE SPREME										UKUPNO	
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	Σ	Žene
Bez staža	851	258	1.253	2.555	24	144	0	3.112	58	2	8.257	3.585
Do 1 godine	438	95	659	1.221	6	93	1	982	22	0	3.517	1.661
Preko 1 do 2	250	57	382	592	4	94	1	922	27	0	2.329	1.226
Preko 2 do 3	136	41	270	439	0	43	0	375	15	0	1.319	749
Preko 3 do 5	193	66	486	650	9	83	0	361	13	0	1.861	1.008
Preko 5 do 10	304	118	710	885	11	148	0	328	4	5	2.513	1.253
Preko 10 do 20	638	181	834	1.037	21	124	0	203	6	3	3.047	1.561
Preko 20 do 30	1.681	354	2.053	1.793	150	205	2	220	5	2	6.465	2.807
Preko 30	456	83	677	439	123	59	0	85	2	0	1.924	467
Sa stažom	4.096	995	6.071	7.056	324	849	4	3.476	94	10	22.975	10.732
UKUPNO	4.947	1.253	7.324	9.611	348	993	4	6.588	152	12	31.232	14.812
Ukupno žene	1.808	609	2.625	5.207	26	472	1	3.970	88	6		

Novoprijavljeni

– prema prijavi za zaposlenje, radnom stažu i stepenima stručne spreme –

OPIS	Ukupno	Žene	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Prvi put, bez radnog staža	8.400	4.175	2.209	21	742	2.728	18	51	1	2.592	34	4
Prvi put, imaju radni staž	2.888	1.283	570	56	534	955	20	94	0	646	12	1
Nije prvi put, bez radnog staža	6.145	3.292	1.928	109	1.143	1.705	14	109	2	1.105	29	1
Nije prvi put, imaju radni staž	20.855	10.935	3.143	649	5.027	7.107	100	764	9	3.948	103	5
Ukupno	38.288	19.498	7.850	835	7.446	12.495	152	1.018	12	8.291	178	11

Novoprijavljeni

– po opštinama i stepenima stručne spreme –

Opština	Ukupno	žena	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevica	292	117	62	3	72	113	0	2	0	40	0	0
Bar	2.449	1.353	559	56	415	718	20	80	2	591	12	0
Berane	2.107	935	415	18	371	852		48	1	394	7	1
Bijelo Polje	2.798	1.284	601	53	689	919	5	62	0	447	7	0
Budva	970	552	177	17	171	355	0	35	1	200	8	1
Danilovgrad	1.388	705	239	31	339	529	2	22	0	213	3	0
Žabljak	142	60	19	0	19	56	2	2	0	45	0	0
Kolašin	433	188	94	8	99	144	4	10	0	77	1	0
Kotor	1.171	632	83	35	253	446	16	78	1	266	6	0
Mojkovac	476	253	59	9	144	173	0	14	0	76	1	0

Nikšić	4.102	2.090	644	81	787	1.327	0	107	1	1.109	31	4
Plav	450	231	120	1	74	147	38	13	0	89	1	0
Plužine	142	74	20	1	52	47	5	0	0	19	0	1
Pljevlja	1.886	827	337	51	477	637	2	52	2	309	10	0
Podgorica	10.992	6.061	2.231	192	1.605	3.885	11	243	2	2.960	52	4
Rožaje	2.750	1.371	1.250	5	608	552	11	53	0	274	4	0
Tivat	1.157	632	144	45	280	405	0	36	2	227	5	0
Ulcinj	785	409	207	21	138	167	13	17	0	226	7	0
H. Novi	2.405	1.253	250	173	621	772	12	107	0	448	18	0
Cetinje	1.290	660	316	35	208	434	6	27	0	262	6	0
Šavnik	103	43	23	0	24	37	4	0	0	19	0	0
Ukupno	38.288	19.685	7.850	835	7.446	12.495	1.521	1.018	12	8.291	178	11

Oglašena slobodna radna mjesta

– po opštinama –

Rb	Opština	2011		2012		Nom. razlika (5-3)	Indeks (5:3)
		Broj prijava o SRM	Broj SRM	Broj prijava o SRM	Broj SRM		
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Andrijevica	62	70	68	75	5	107,14
2.	Bar	1.775	3.298	1.894	3.344	46	101,39
3.	Berane	411	534	478	601	67	112,55
4.	Bijelo Polje	929	1.350	1.081	1.401	51	103,78
5.	Budva	3.818	8.295	3.981	10.477	2.182	126,31
6.	Danilovgrad	260	475	366	560	85	117,89
7.	Žabljak	132	197	127	183	-14	92,89
8.	Kolašin	145	181	142	177	-4	97,79
9.	Kotor	1.499	2.299	1.448	2.347	48	102,09
10.	Mojkovac	118	163	152	207	44	126,99
11.	Nikšić	1.137	2.032	1.153	1.961	-71	96,51
12.	Plav	96	117	114	146	29	124,79
13.	Plužine	61	82	54	67	-15	81,71
14.	Pljevlja	742	1.078	542	769	-309	71,34
15.	Podgorica	7.560	15.172	7.359	13.928	-1244	91,80
16.	Rožaje	203	324	320	430	106	132,72
17.	Tivat	1.073	2.035	1.199	2.070	35	101,72
18.	Ulcinj	681	1.753	740	1.523	-230	86,88
19.	Herceg Novi	2.925	4.837	2.829	4.322	-515	89,35

20.	Cetinje	490	635	498	688	53	108,35
21.	Šavnik	30	31	47	47	16	151,61
22.	UKUPNO	24.147	44.958	24.592	45.323	365	100,81

Oglašena slobodna radna mjesta
– po djelatnostima i vrsti radnog odnosa –

OPIS	UKUPNO	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Pripravnik	Pripravnik volonter	Dopunski rad	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Privrem.radno ang.	Invalidi
A. Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.007	423	1.584	13	561	13	0	0	0	1.420	0	0
B. Rudarstvo	541	170	281	16	324	11	0	0	0	100	0	0
C. Prerađivačka industrija	2.189	970	1.219	265	1.619	52	0	0	60	192	1	0
D. Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	35	26	9	4	28	3	0	0	0	0	0	0
E. Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim	578	81	497	46	444	65	0	0	0	23	0	0

vodama; kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti												
F. Građevinarstvo	4.728	2.931	1.797	581	3.634	36	0	2	3	467	5	0
G. Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	6.875	3.572	3.303	752	4.804	179	1	5	0	1.124	7	3
H. Saobraćaj i skladištenje	1.926	602	1.324	125	1.234	152	0	1	0	410	4	0
I. Usluge smještaja i ishrane	9.393	5.147	4.246	600	2.235	80	0	4	11	6.457	6	0
J. Informisanje i komunikacije	932	283	649	105	742	56	0	0	0	29	0	0
K. Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	906	140	766	52	768	74	0	1	0	11	0	0
L. Poslovanje nekretninama	360	290	70	114	177	7	3	0	0	59	0	0
M. Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	2.000	1.243	757	280	1.315	235	1	3	1	152	3	10

N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.449	1.825	624	166	1.102	56	0	0	1	1.124	0	0
O. Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1.852	410	1.442	382	1.054	372	0	0	0	37	0	0
P. Obrazovanje	4.892	847	4.045	61	4.209	591	1	0	28	0	1	0
Q. Zdravstvena i socijalna zaštita	1.074	240	834	108	682	161	0	26	4	89	4	0
R. Umjetnost.zabava i rekreacija	2.190	430	1.700	114	1.769	50	1	5	0	251	0	0
S. Ostale uslužne djelatnosti	470	311	159	73	290	32	0	0	0	74	0	0
T. Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	16	11	5	7	8	1	0	0	0	0	0	0

UKUPNO	45.323	19.952	25.371	3.864	26.999	2.233	7	47	108	12.019	31	13
---------------	---------------	---------------	---------------	--------------	---------------	--------------	----------	-----------	------------	---------------	-----------	-----------

Zapošljavanje

– po opštinama i stručnoj spremi –

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevisa	41	0	0	5	12	0	6	0	18	0	0
Bar	1.466	449	49	320	392	2	37	0	214	3	0
Berane	330	23	1	7	81	0	12	0	192	11	3
Bijelo Polje	972	98	10	107	247	3	68	0	432	7	0
Budva	1.789	815	38	242	504	2	53	0	130	5	0
Danilovgrad	282	34	6	35	106	1	10	0	88	2	0
Žabljak	93	16	9	11	23	0	5	0	29	0	0
Kolašin	71	6	0	15	17	0	2	0	30	1	0
Kotor	1.022	196	46	216	300	10	43	0	208	3	0
Mojkovac	72	13	0	7	16	0	4	0	32	0	0
Nikšić	1.055	127	15	174	394	0	26	0	306	11	2
Plav	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plužine	13	1	0	4	4	0	0	0	3	1	0
Pljevlja	570	64	8	130	126	2	30	0	208	2	0
Podgorica	8.070	2.059	119	1.048	2.474	29	169	4	2.108	49	11
Rožaje	93	20	0	3	17	0	0	0	53	0	0
Tivat	864	304	77	174	199	2	16	1	90	1	0
Ulcinj	545	157	9	135	102	1	11	0	126	4	0
Herceg Novi	3.176	734	1.028	524	447	9	67	0	355	12	0
Cetinje	356	37	2	37	80	1	18	0	175	6	0
Šavnik	29	0	0	0	13	0	1	0	15	0	0
Ukupno	20.909	5.153	1.417	3.194	5.554	62	578	5	4.832	118	16

PREGLED ZA 2012. GODINU
(period 1.1 – 31.12.2012)

Rb	Opština	Broj nezaposelnih na dan 1.1.2012.	Novo- prijavljeni u periodu	Ukupno 3+4	Oglašena slobodna radna mjestu u periodu	Zaposleni u periodu	Broj nezaposlenih na dan 31.12.2012.	Indeks			
								6:5	7:4	7:5	7:6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Andrijevisa	360	292	652	75	41	409	11,50	14,04	6,29	54,67
2.	Bar	1.453	2.449	3.902	3.344	1.466	1.436	85,70	59,86	37,57	43,84
3.	Berane	1.759	2.107	3.866	601	330	1.896	15,55	15,66	8,54	54,91
4.	Bijelo Polje	3.982	2.798	6.780	1.401	972	3.834	20,66	34,74	14,34	69,38
5.	Budva	705	970	1.675	10.477	1.789	734	625,49	184,43	106,81	17,08
6.	Danilovgrad	785	1.388	2.173	560	282	826	25,77	20,32	12,98	50,36
7.	Žabljak	272	142	414	183	93	257	44,20	65,49	22,46	50,82
8.	Kolašin	646	433	1.079	177	71	666	16,40	16,40	6,58	40,11
9.	Kotor	958	1.171	2.129	2.347	1.022	1.022	110,24	87,28	48,00	43,54
10.	Mojkovac	671	476	1.147	207	72	618	18,05	15,13	6,28	34,78
11.	Nikšić	3.275	4.102	7.377	1.961	1.055	3.390	26,58	25,72	14,30	53,80
12.	Plav	291	450	741	146	0	356	19,70	0,00	0,00	0,00
13.	Plužine	155	142	297	67	13	98	22,56	9,15	4,38	19,40

14.	Pljevlja	2.558	1.886	4.444	769	570	2.613	17,30	30,22	12,83	74,12
15.	Podgorica	7.296	10.992	18.288	13.928	8.070	7.321	76,16	73,42	44,13	57,94
16.	Rožaje	1.032	2.750	3.782	430	93	1.217	11,37	3,38	2,46	21,63
17.	Tivat	798	1.157	1.955	2.070	864	807	105,88	74,68	44,19	41,74
18.	Ulcinj	821	785	1.606	1.523	545	844	94,83	69,43	33,94	35,78
19.	Herceg Novi	1.121	2.405	3.526	4.322	3.176	1.278	122,58	132,06	90,07	73,48
20.	Cetinje	1.476	1.290	2.766	688	356	1.519	24,87	27,60	12,87	51,74
21.	Šavnik	107	103	210	47	29	91	22,38	28,16	13,81	61,70
22.	Ukupno	30.521	38.288	68.809	45.323	20.909	31.232	65,87	54,61	30,39	46,13

PREGLED ZA 2011. GODINU
(period 1.1 – 31.12.2011)

Rb	Opština	Broj nezaposelnih na dan 1.1.2011.	Novo- prijavljeni u periodu	Ukupno 3+4	Oglašena slobodna radna mjestu u periodu	Zaposleni u periodu	Broj nezaposelnih na dan 31.12.2011.	Indeks			
								6:5	7:4	7:5	7:6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Andrijevica	366	196	562	70	24	360	12,46	12,24	4,27	34,29
2.	Bar	1.406	2.642	4.048	3.298	1.600	1.453	81,47	60,56	39,53	48,51
3.	Berane	1.759	2.072	3.831	534	324	1.759	13,94	15,64	8,46	60,67

4.	Bijelo Polje	3.755	3.532	7.287	1.350	1.070	3.982	18,53	30,29	14,68	79,26
5.	Budva	641	858	1.499	8.295	1.416	705	553,37	165,03	94,46	17,07
6.	Danilovgrad	834	1.347	2.181	475	240	785	21,78	17,82	11,00	50,53
7.	Žabljak	265	141	406	197	141	272	48,52	100,00	34,73	71,57
8.	Kolašin	621	494	1.115	181	97	646	16,23	19,64	8,70	53,59
9.	Kotor	971	1.088	2.059	2.299	1.274	958	111,66	117,10	61,87	55,42
10.	Mojkovac	767	577	1.344	163	140	671	12,13	24,26	10,42	85,89
11.	Nikšić	3.997	4.436	8.433	2.032	1.295	3.275	24,10	29,19	15,36	63,73
12.	Plav	431	435	866	117	0	291	13,51	0,00	0,00	0,00
13.	Plužine	159	270	429	82	70	155	19,11	25,93	16,32	85,37
14.	Pljevlja	2.539	2.164	4.703	1.078	930	2.558	22,92	42,98	19,77	86,27
15.	Podgorica	8.088	10.825	18.913	15.172	8.259	7.296	80,22	76,30	43,67	54,44
16.	Rožaje	1.002	2.437	3.439	324	4	1.032	9,42	0,16	0,12	1,23
17.	Tivat	800	993	1.793	2.035	858	798	113,50	86,40	47,85	42,16
18.	Ulcinj	826	746	1.572	1.753	727	821	111,51	97,45	46,25	41,47
19.	Herceg Novi	1.139	2.235	3.374	4.837	3.485	1.121	143,36	155,93	103,29	72,05
20.	Cetinje	1.512	1.289	2.801	635	373	1.476	22,67	28,94	13,32	58,74
21.	Šavnik	148	144	292	31	20	107	10,62	13,89	6,85	64,52
22.	Ukupno	32.026	38.921	70.947	44.958	22.347	30.521	63,37	57,42	31,50	49,71

Polaznici programa obrazovanja i osposobljavanja

– po biroima rada i kancelarijama –

Rb	Biro rada / kancelarija	Programi obrazovanja i osposobljavanja	Programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu – poznati poslodavac	Programi obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja – tržište rada	Programi sticanja vještina – tržište rada	Programi stručnog osposobljavanja kroz volonterski rad
1	2	3 = 4+5+6+7	4	5	6	7
1.	Bar	58	6	7	31	14
2.	Budva	1	0	1	0	0
3.	Ulcinj	9	1	2	0	6
4.	Biro rada Bar	68	7	10	31	20
5.	Andrijevisa	2	0	0	0	2
6.	Berane	92	0	0	29	63
7.	Plav	12	0	0	0	12
8.	Rožaje	25	6	0	0	19
9.	Biro rada Berane	131	6	0	29	96
10.	Bijelo Polje	87	15	0	54	18
11.	Mojkovac	16	2	0	10	4
12.	Biro rada Bijelo Polje	103	17	0	64	22
13.	Nikšić	102	5	7	54	36
14.	Plužine	0	0	0	0	0
15.	Šavnik	1	0	0	1	0
16.	Biro rada Nikšić	103	5	7	55	36
17.	Žabljak	0	0	0	0	0

18.	Pljevlja	34	0	18	0	16
19.	Biro rada Pljevlja	34	0	18	0	16
20.	Danilovgrad	35	0	1	32	2
21.	Kolašin	5	0	0	0	5
22.	Podgorica	174	5	21	107	41
23.	Cetinje	42	1	10	25	6
24.	Biro rada Podgorica	256	6	32	164	54
25.	Kotor	13	0	0	9	4
26.	Tivat	62	3	23	35	1
27.	Herceg Novi	49	0	5	39	5
28.	Biro rada Herceg Novi	124	3	28	83	10
29.	Ukupno	819	44	95	426	254

Rb	Opština / biro rada	Učesnici javnih radova	Neka bude čisto	Asistencija u nastavi	Asistencija u kući, centru, udruženju	Njega starih lica	Ostali socio-ekonomski programi javnih radova
1	2	3 = 4+5+6+7+8	4	5	6	7	8
1.	Bar	18	5	9	0	2	2
2.	Budva	3	3	0	0	0	0
3.	Ulcinj	10	7	2	0	1	0
4.	Biro rada Bar	31	15	11	0	3	2
5.	Andrijevisa	10	2	0	0	0	8
6.	Berane	41	5	4	7	5	20
7.	Plav	2	2	0	0	0	0
8.	Rožaje	11	3	4	0	4	0
9.	Biro rada Berane	64	12	8	7	9	28
10.	Bijelo Polje	83	5	26	11	10	31
11.	Mojkovac	26	3	1	8	0	14
12.	Biro rada Bijelo Polje	109	8	27	19	10	45
13.	Nikšić	62	9	40	6	3	4
14.	Plužine	2	2	0	0	0	0
15.	Šavnik	4	2	2	0	0	0
16.	Biro rada Nikšić	68	13	42	6	3	4
17.	Žabljak	13	4	1	3	0	5
18.	Pljevlja	49	5	8	5	2	29
19.	Biro rada Pljevlja	62	9	9	8	2	34
20.	Danilovgrad	27	9	3	2	5	8
21.	Kolašin	14	6	0	1	0	7
22.	Podgorica	119	10	66	11	17	15
23.	Cetinje	16	3	4	1	6	2

24.	Biro rada Podgorica	176	28	73	15	28	32
25.	Kotor	6	5	1	0	0	0
26.	Tivat	7	6	0	0	0	1
27.	Herceg Novi	20	6	0	7	2	5
28.	Biro rada Herceg Novi	33	17	1	7	2	6
29.	Ukupno	543	102	171	62	57	151

Učesnici javnih radova

Zapošljavanje pripravnika
– po opštinama i stručnoj spremi –

Rb	Opština	Visoka stručna sprema			Ukupno VSS	Viša sprema	Srednja sprema	Ukupno
		»Posao za vas«	»Prosječna ocjena ≥ 8,50«	Ostali				
1.	Andrijevica	7	0	0	7	0	0	7
2.	Bar	0	0	5	5	0	0	5
3.	Berane	10	0	6	16	2	0	18
4.	Bijelo Polje	21	0	3	24	1	1	26
5.	Budva	0	0	2	2	0	0	2
6.	Danilovgrad	0	2	14	16	2	8	26
7.	Žabljak	5	0	0	5	1	0	6
8.	Kolašin	7	0	0	7	0	0	7
9.	Kotor	0	0	1	1	0	0	1
10.	Mojkovac	5	0	0	5	2	0	7
11.	Nikšić	38	1	7	46	0	0	46
12.	Plav	3	0	1	4	0	0	4
13.	Plužine	0	0	0	0	0	0	0
14.	Pljevlja	9	0	2	11	1	1	13
15.	Podgorica	0	7	150	157	3	10	170
16.	Rožaje	24	0	4	28	1	0	29
17.	Tivat	0	2	16	18	0	0	18
18.	Ulcinj	0	0	5	5	0	0	5
19.	Herceg Novi	0	2	24	26	0	0	26
20.	Cetinje	14	0	19	33	1	0	34

21. Šavnik	4	0	0	4	0	1	5
22. Ukupno	147	14	259	420	14	21	455

Zapošljavanje pripravnika sa visokom stručnom spremom

– po biroima rada –

Rb	Biro rada	Nezaposleni visokoškolci (na dan 31.12.2010)	Nezaposleni visokoškolci (na dan 31.12.2011)	Zaključeni ugovori – visoka stručna sprema (na dan 31.12.2012)	Odnosi kolona (u %)	
					5:3	5:4
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bar	406	500	12	2,95	2,40
2.	Berane	367	490	55	14,98	11,22
3.	Bijelo Polje	367	435	29	7,90	6,66
4.	Nikšić	810	903	50	6,17	5,53
5.	Pljevlja	179	239	16	8,93	6,69
6.	Podgorica	1.675	1.885	213	12,71	11,29
7.	Herceg Novi	414	450	45	10,86	10,00
8.	Ukupno	4.218	4.902	420	9,95	8,56

Zapošljavanje pripravnika u 2012. godini

– po biroima rada –

Rb	Biro rada	Nezaposleni visokoškolci (na dan 31.12.2012)	Zaključeni ugovori – visoka stručna sprema (na dan 31.12.2012)	Odnos kolona 4 i 3 (u %)
1	2	3	4	5
1.	Bar	708	12	1,69
2.	Berane	686	55	8,01
3.	Bijelo Polje	498	29	5,82
4.	Nikšić	1.091	50	4,58
5.	Pljevlja	327	16	4,89
6.	Podgorica	2.611	213	8,15
7.	Herceg Novi	663	45	6,72
8.	Ukupno	6.584	420	6,37

Zaključeni ugovori o zapošljavanju pripravnika u 2011. i 2012. godini

– po djelatnostima –

Rb	Djelatnost	Ukupan broj zaključenih ugovora u 2011. godini	Ukupan broj zaključenih ugovora u 2012. godini	Nom. razlika	Indeks
1.	Državna uprava	14	35	21	250,00
2.	Lokalna uprava	64	39	-25	60,93
3.	Školstvo	10	2	-8	20,00
4.	Zdravstvo	42	40	-2	95,23
5.	Sudstvo	0	2	2	00,00
6.	Advokati	73	63	-10	86,30
7.	D.O.O.	293	172	-121	58,70
8.	Banke	0	0	0	00,00
9.	Akcionarska društva	80	28	-52	35,00
10.	JU i preduzeća	56	52	-4	92,85
11.	NVO sektor	22	8	-14	36,36

12.	Kultura i sport	1	2	1	200,00
13.	Notar	3	11	8	366,66
14.	Političke stranke	9	1	-8	11,11
15.	Ukupno	667	445	-212	68,21

Zaključeni ugovori o zapošljavanju pripravnika u 2011. i 2012. godini

– po opštinama –

Rb	Djelatnost	Ukupan broj zaključenih ugovora u 2011. godini	Ukupan broj zaključenih ugovora u 2012. godini	Nom. razlika	Indeks
1.	Andrijevica	1	7	6	700,00
2.	Bar	19	5	-14	26,31
3.	Berane	21	18	-3	85,71
4.	Bijelo Polje	81	26	-55	32,09
5.	Budva	7	2	-5	28,57
6.	Danilovgrad	26	26	0	100,00
7.	Žabljak	6	6	0	100,00
8.	Kolašin	11	7	-4	63,63
9.	Kotor	22	1	-21	4,54
10.	Mojkovac	14	7	-7	50,00
11.	Nikšić	75	46	-29	60,00
12.	Plav	28	4	-24	14,28
13.	Plužine	0	0	0	00,00
14.	Pljevlja	26	13	-13	50,00
15.	Podgorica	195	170	-25	87,17
16.	Rožaje	27	29	2	107,40
17.	Tivat	18	18	0	100,00
18.	Ulcinj	9	5	-4	55,55
19.	Herceg Novi	39	26	-13	66,66
20.	Cetinje	41	34	-7	82,92
21.	Šavnik	1	5	4	500,00
22.	Ukupno	667	455	-212	68,21

Dozvole za zapošljavanje i rad stranaca

– uporedni podaci za 2011. i 2012. godinu, po opštinama i biroima rada –

Rb	Opština / biro rada	2011.	%	2012.	%	Odnosi kolona 4 i 2	
						Nom. razlika	Indeks
						6	7
1.	Bar	1.973	10,13	2.198	10,61	225	111,40
2.	Budva	5.551	28,51	5.804	28,02	253	104,56
3.	Ulcinj	570	2,93	505	2,44	-65	88,60
4.	Biro rada Bar	8.094	41,57	8.507	41,07	413	105,10
5.	Andrijevisa	4	0,02	6	0,03	2	150,00
6.	Berane	89	0,46	92	0,44	3	103,37
7.	Plav	117	0,60	61	0,29	-56	52,14
8.	Rožaje	107	0,55	78	0,38	-29	72,90
9.	Biro rada Berane	317	1,63	237	1,14	-80	74,76
10.	Bijelo Polje	182	0,93	165	0,80	-17	90,66
11.	Mojkovac	3	0,02	0	0,00	-3	0,00
12.	Biro rada Bijelo Polje	185	0,95	165	0,80	-20	89,19
13.	Nikšić	546	2,80	579	2,80	33	106,04
14.	Plužine	6	0,03	0	0,00	-6	0,00
15.	Šavnik	0	0,00	0	0,00	0	-
16.	Biro rada Nikšić	552	2,84	579	2,80	27	104,89
17.	Žabljak	8	0,04	7	0,03	-1	87,50
18.	Pljevlja	58	0,30	84	0,41	26	144,83
19.	Biro rada Pljevlja	66	0,34	91	0,44	25	137,88
20.	Danilovgrad	135	0,69	207	1,00	72	153,33

21.	Kolašin	30	0,15	43	0,21	13	143,33
22.	Podgorica	4.874	25,03	5.467	26,40	593	112,17
23.	Cetinje	112	0,58	183	0,88	71	163,39
24.	Biro rada Podgorica	5.151	26,46	5.900	28,49	749	114,54
25.	Kotor	1.032	5,30	1.104	5,33	72	106,98
26.	Tivat	898	4,61	1.366	6,60	468	152,12
27.	Herceg Novi	2.247	11,54	2.763	13,34	516	122,96
28.	Biro rada Herceg Novi	4.177	21,45	5.233	25,27	1.056	125,28
29.	Sektor za pravne poslove	927	4,76	0	0,00	-927	0,00
30.	Crna Gora (ukupno)	19.469	100,00	20.712	100,00	1.243	106,38

Pregled izdatih radnih dozvola u 2012. godini

– po djelatnostima –

Rb	Djelatnost	Broj dozvola
1.	A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1.344
2.	B. Rudarstvo	69
3.	C. Prerađivačka industrija	925
4.	D. Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	52
5.	E. Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	120
6.	F. Građevinarstvo	4.386
7.	G. Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3.116
8.	H. Saobraćaj i skladištenje	530
9.	I. Usluge smještaja i ishrane	4.212

10.	J. Informisanje i komunikacije	318
11.	K. Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	120
12.	L. Poslovanje nekretninama	679
13.	M. Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1.735
14.	N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	900
15.	O. Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	45
16.	P. Obrazovanje	108
17.	Q. Zdravstvena i socijalna zaštita	203
18.	R. Umjetnost,zabava i rekreacija	476
19.	S. Ostale uslužne djelatnosti	277
20.	T. Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	24
21.	U. Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	2
22.	Ukupno po djelatnostima (1 - 21)	19.641
23.	Lične radne dozvole	1.071
24.	UKUPNO SVE DOZVOLE (22 + 23)	20.712

Pregled izdatih dozvola za rad i zapošljavanje stranaca
– prema vrsti radne dozvole i opštinama –

VRSTA RADNE DOZVOLE	OPŠTINA																					UKUPNO
	Andrijevica	Bar	Berane	Bijelo Polje	Budva	Danilovgrad	Žabljak	Kolašin	Kotor	Mojkovac	Nikšić	Plav	Plužine	Prijevlja	Podgorica	Rožje	Tivat	Ulcinj	Herceg Novi	Cetinje	Šavnik	
a za e lica nog	0	18	0	0	51	0	1	0	1	0	1	0	0	0	64	0	29	0	1	0	0	
a za ranične	0	1	0	4	68	18	0	3	17	0	89	0	0	0	382	3	41	0	8	0	0	
a za ki rad	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
a za ko avanje	0	402	8	6	2.345	21	0	0	143	0	89	17	0	7	1.605	0	177	168	512	11	0	
a za avanje	2	1.584	57	135	3.264	141	6	38	926	0	363	40	0	70	2.931	74	1.092	311	2.129	169	0	1
adna lica e na a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	

idna og lica	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	
idna sa enjem	4	187	27	20	76	27	0	2	17	0	37	4	0	1	483	1	27	26	113	3	0	
O	6	2.198	92	165	5.804	207	7	43	1.104	0	579	61	0	84	5.467	78	1.366	505	2.763	183	0	2

Pregled odobrenih kredita

– po djelatnostima –

Rb	Djelatnost	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Industrija i rudarstvo	5	7	35.000
2.	Poljoprivreda i ribarstvo	33	33	165.000
3.	Šumarstvo	0	0	0
4.	Građevinarstvo	3	6	30.000
5.	Saobraćaj i veze	2	4	20.000
6.	Trgovina	13	14	70.000
7.	Ugostiteljstvo i turizam	4	5	25.000
8.	Zanatstvo i lične usluge	16	19	95.000
9.	Finans.tehn.i posl. usluge	4	6	30.000
10.	Obrazovanje, nauka, kultura i inform.	3	5	25.000
11.	Zdravstvena i socijalna zaštita	1	2	10.000
12.	Ukupno	84	101	505.000

Pregled odobrenih kredita

– prema statusu korisnika sredstava –

Rb	Korisnik sredstava	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Nezaposleni (ukupno)	62	64	320.000
	Nezaposleni (žene)	30	31	155.000
2.	Preduzetnici	2	2	10.000

3.	Pravna lica	20	35	175.000
4.	Ukupno	84	101	505.000

Pregled odobrenih kredita

– po opštinama –

Rb	Opština	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Andrijevica	1	1	5.000
2.	Berane	5	6	30.000
3.	Bijelo Polje	15	17	85.000
4.	Žabljak	3	3	15.000
5.	Kolašin	3	3	15.000
6.	Mojkovac	5	5	25.000
7.	Nikšić	15	18	90.000
8.	Plav	1	1	5.000
9.	Plužine	0	0	0
10.	Pljevlja	6	8	40.000
11.	Rožaje	2	4	20.000
12.	Cetinje	3	3	15.000
13.	Šavnik	2	2	10.000
14.	Posao za vas (1 do 13)	61	71	355.000
15.	Bar	5	6	30.000
16.	Budva	0	0	0
17.	Danilovgrad	0	0	0
18.	Kotor	3	3	15.000

19.	Podgorica	11	16	80.000
20.	Tivat	0	0	0
21.	Ulcinj	2	3	15.000
22.	Herceg Novi	2	2	10.000
23.	Ostale opštine (15 do 22)	23	30	150.000
24.	Ukupno (14 + 23):	84	101	505.000

Pregled isfinansiranih kredita

– prema statusu korisnika sredstava –

Rb	Korisnik sredstava	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Nezaposleni (ukupno)	58	62	310.000
	Nezaposleni (žene)	30	31	155.000
2.	Preduzetnici	2	2	10.000
3.	Pravna lica	20	36	180.000
4.	Ukupno	80	100	500.000

Pregled isfinansiranih kredita

– po opštinama –

Rb	Opština	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Andrijevisa	1	1	5.000
2.	Berane	4	6	30.000
3.	Bijelo Polje	12	14	70.000
4.	Žabljak	3	3	15.000
5.	Kolašin	3	3	15.000
6.	Mojkovac	5	5	25.000
7.	Nikšić	15	18	90.000
8.	Plav	1	1	5.000
9.	Plužine	0	0	0
10.	Pljevlja	5	7	35.000
11.	Rožaje	0	0	0
12.	Cetinje	5	6	30.000
13.	Šavnik	1	1	5.000
14.	Posao za vas (1 do 13)	55	65	325.000
15.	Bar	4	4	20.000
16.	Budva	0	0	0
17.	Danilovgrad	0	0	0
18.	Kotor	2	2	10.000
19.	Podgorica	15	25	125.000
20.	Tivat	1	1	5.000
21.	Ulcinj	1	1	5.000

22.	Herceg Novi	2	2	10.000
23.	Ostale opštine (15 do 22)	25	35	175.000
24.	Ukupno (14 + 23):	80	100	500.000

Subvencije za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima

– po opštinama –

Rb	Opština	Broj subvencija
1.	Bar	590
2.	Berane	15
3.	Bijelo Polje	11
4.	Budva	1.150
5.	Danilovgrad	3
6.	Žabljak	5
7.	Kotor	117
8.	Mojkovac	24
9.	Nikšić	10
10.	Pljevlja	4
11.	Podgorica	60
12.	Tivat	345
13.	Ulcinj	277
14.	Herceg Novi	942
15.	Cetinje	44
16.	Ukupno	3.597

IZVJEŠTAJ O RADU
FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA
CRNE GORE
ZA 2012. GODINU

Podgorica, mart 2013. godine

I UVODNE NAPOMENE

Sistem socijalnog osiguranja, uključujući i sistem penzijskog osiguranja, predstavlja važan faktor za postizanje ekonomske i socijalne stabilnosti svakog društva. Penzijski sistem uspostavljen je prvenstveno u javnom interesu, čije se postojanje ispoljava u interesu države da se osiguranicima obezbijedi socijalna i materijalna sigurnost za vrijeme i u slučaju kada svojim radom više nijesu u mogućnosti da ostvaruju potreban dohodak. Iz tih razloga penzijski sistem u Crnoj Gori, kao i u svim zemljama svijeta, ima naglašenu socijalnu dimenziju.

Usvajanjem Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u septembru 2003. godine i njegovom primjenom od 1. januara 2004. godine, izvršeno je restrukturiranje obaveznog osiguranja po osnovu tekućeg finansiranja (generacijske solidarnosti ili prvi stub) i stvorene normative pretpostavke za uvođenje obaveznog osiguranja po osnovu kapitalizovane štednje osiguranika (drugi stub) i dobrovoljnog osiguranja (treći stub). I pored stvaranja preduslova za razvoj drugog i trećeg stuba penzijskog sistema, prvi stub, odnosno obavezno osiguranje po osnovu tekućeg finansiranja, i dalje predstavlja daleko najzastupljeniji vid osiguranja. U okviru trećeg stuba osigurano je 2.164 osiguranika, dok drugi stub još uvijek nije zaživio.

Penzioni sistem je izuzetno važan segment socijalnog sistema i zbog broja korisnika prava i članova njihovih porodica koji žive od penzije i u kome socijalnu sigurnost za rizike starosti, invalidnosti i smrti hranitelja porodice ostvaruje više od 120.000 korisnika prava i članova njihovih porodica.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja za korisnike i osiguranike Crne Gore, shodno Zakonu o PIO, ostvaruju se u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore. Fond ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o PIO i Statutom Fonda, a osnovan je sa ciljem obezbjeđenja ostvarivanja prava svih osiguranika iz obaveznog penzijskog osiguranja, koje se zasniva na generacijskoj solidarnosti.

Fondom, prema Zakonu i Statutu Fonda, upravlja Upravni odbor koji je sastavljen od sedam članova i koji imenuje i razrješava Vlada. Članovi Upravnog

odbora imenuju se na period od četiri godine. Fondom rukovodi direktor koga, na osnovu konkursa, imenuje i razrješava Upravni odbor, uz prethodnu saglasnost Vlade. Direktor se imenuje na period od četiri godine. Stručne i druge poslove u cilju vršenja nesmetanog, racionalnog i uspješnog obavljanja poslova iz nadležnosti Fonda obavlja jedinstvena Stručna služba Fonda, koju čine Centralna služba sa sjedištem u Podgorici i devet područnih odjeljenja.

U okviru Fonda PIO Crne Gore, o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom nacionalnih propisa rješava područno odeljenje na čijem području je osiguranik bio poslednji put osiguran. Područna odeljenja Fonda PIO Crne Gore nalaze se u: Baru, Beranama, Bijelom Polju, Kotoru, Nikšiću, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom i na Cetinju.

Takođe, Fond rješava i o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih propisa, vršeći pripadajuće poslove iz oblasti međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju.

Izveštaj o radu Fonda PIO Crne Gore za 2012. godinu daje pregled programskih i reformskih aktivnosti organa upravljanja i jedinstvene Stručne službe Fonda, realizovanih tokom navedenog perioda.

Aktivnosti Fonda u izvještajnom periodu primarno su bile posvećene efikasnom, kvalitetnom i pravovremenom rješavanju o pravima iz PIO, odnosno postupanju po zahtjevima i donošenju rješenja kojima se odlučuje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Takođe, aktivnosti su se odnosile i na obezbjeđivanje redovnosti i blagovremenosti realizacije prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i aktivno učešće u procesu privatizacije, u cilju zaštite portfelja akcija Fonda. Nastavljeno je i sa aktivnostima na sprovođenju organizacionih i strukturnih reformi jedinstvene Stručne službe, u cilju unapređenja efikasnosti rada ove institucije. U okviru navedenog, kontinuirano je vršeno unapređenje kvaliteta obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Fonda, što je rezultiralo daljim razvojem nivoa pruženih usluga osiguranicima i korisnicima prava iz PIO i istovremeno doprinijelo unapređenju penzionog sistema Crne Gore.

Fond PIO je tokom 2012. godine, u cilju uspostavljanja i implementacije Finansijskog upravljanja i kontrole i u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, donio Set internih pravila i procedura za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole. U skladu sa navedenim ustanovljen je Okvir za finansijska pitanja koja se primjenjuju u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja, te donijeta Knjiga procedura za sve poslovne procese u Fondu. Knjiga sadrži sva interna pisana pravila i procedure za poslovne procese u Fondu i predstavlja vodič kako za rukovodioce tako i za sve zaposlene, a sve u cilju svođenja rizika u poslovanju na prihvatljivi nivo.

Izveštajni period karakterisalo je intenziviranje aktivnosti u dijelu rješavanja o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih propisa, kroz unapređenje saradnje sa penzionim fondovima država nastalih na teritoriji SFRJ, sa kojima se ostvaruje najveći broj kontakata u vezi podnijetih zahtjeva za ostvarivanje prava. Razvojem odnosa fondova iz regiona kroz redovne susrete i rješavanje otvorenih pitanja iz domena nadležnosti ovih institucija rezultovalo je povećanjem ažurnosti u prikupljanju dokaza o potvrdi perioda osiguranja i naplati odštetnih zahtjeva. Značajan je i finansijski rezultat koji se ogleda u naplati potraživanja Fonda PIO Crne Gore prema fondovima iz regiona, u ukupnom iznosu od 2,047 mil eura.

Sve aktivnosti Fonda u izvještajnom periodu, sprovedene su na način koji karakterišu otvorenost i transparentnost, uz pružajunje informacija svim zainteresovanim subjektima. Informisanje javnosti o aktivnostima Fonda vršeno je preko štampanih i elektronskih medija i internet stranice Fonda.

Izveštajnu godinu karakteriše nastavak prakse finansiranja socijalno-humanitarne potrošnje penzionera, a dio sredstava je opredijeljen i za dodjelu jednokratih pomoći, nabavku zimnice pod povoljnijim uslovima i opremanje i renoviranje klubova penzionera, što je naročito bilo potrebno nakon elementarne nepogode koja je u zimskom periodu zahvatila sjever Crne Gore i nanijela veliku štetu građevinskim objektima u ovoj regiji.

Tokom 2012. godine, nastavljena je sa praksa organizacije odmora i oporavka u odmaralištu u Ulcinju, te u odmaralištu i hotelu „Gorske oči“ na

Žabljaku. Zadržana je orijentacija ulaganja dijela ostvarenog prihoda od komercijalne upotrebe navedenih objekta u njihovo održavanje, kao i finansiranje troškova boravka penzionera i socijalne dimenziju pomoći najstarijoj populaciji, što je od veoma velikog značaja s obzirom na ograničena sredstva kojima je Fond raspolagao.

Tokom godine, uspješno su izvršene planirane obaveze jedinstvene Stručne službe Fonda i organa upravljanja, u skladu sa postavljenim rokovima.

II ORGANI I RADNA TIJELA FONDA PIO

1. Upravni odbor Fonda

Upravni odbor je organ Fonda koji upravlja radom ove institucije. Rad Upravnog odbora zasnovan je na odredbama Zakona o PIO, te odredbama Statuta i drugih opštih akata Fonda. Upravni odbor je sastavljen od sedam članova koje imenuje i razrješava Vlada, i to: jedan član se imenuje na predlog reprezentativne sindikalne organizacije, jedan član na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca, jedan član na predlog Saveza udruženja penzionera Crne Gore i četiri člana na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine.

Upravni odbor Fonda je u izvještajnom periodu održao 10 sjednica na kojima je doneseno 45 odluka, od kojih se po značaju izdvajaju sljedeće:

- Odluka o usvajanju Pravilnika o izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda PIO Crne Gore;
- Odluka o usklađivanju penzija i novčanih naknada od 01.01.2012. godine;
- Odluka o usklađivanju vrijednosti penzija za jedan lični bod od 01.01.2012. godine;
- Odluka o usklađivanju nominalnog iznosa najniže penzije od 01.01.2012. godine;

- Odluka o usklađivanju iznosa novčane naknade za tjelesno oštećenje od 01.01.2012. godine;
- Odluka o usvajanju Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Fonda PIO Crne Gore za 2011. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za 2011. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda PIO Crne Gore za period januar-jun 2012. godine;
- Odluke o izvršenom popisu obaveza i potraživanja, sredstava i izvora sredstava, otpisu osnovnih sredstava i otpisu sitnog inventara za 2011. godinu;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o finansijskom poslovanju DOO „PIO“ Ulcinj za 2011. godinu;
- Odluka o usvajanju Plana javne nabavke za 2013. godinu;
- Odluka o usvajanju Programa rada za 2013. godinu;
- odluke o pokretanju i sprovođenju postupka javnih nabavki roba i usluga;
- odluke o pomoći udruženjima penzionera.

Upravni odbor je, takođe:

- usvojio Program rada Fonda PIO Crne Gore za 2013. godinu;
- usvojio Nacrt Budžeta za narednu fiskalnu godinu;
- razmotrio i usvojio godišnje izvještaje o radu i finansijskom poslovanju za 2011. godinu;
- usvojio Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju;
- usvojio Izvještaj Službe interne revizije o radu Fonda PIO Crne Gore za 2011. godinu;

Upravni odbor je nastavio sa sprovođenjem poslovne politike koja podrazumijeva da je praćenje izvršenja budžeta imperativ svih aktivnosti koje vode kvalitetnom i pravovremenom izvršenju obaveza ove institucije.

Upravni odbor je razmotrio teme vezane za unapređenje poslovanja i poboljšanja uslova rada u Fondu, što je realizovano shodno odgovarajućim odlukama.

2. Komisija za sistem

Komisija za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja je stalno radno tijelo Upravnog odbora, koje razmatra materijale Stručne službe pripremljene za potrebe realizacije aktivnosti navedenog organa upravljanja.

Komisija za sistem PIO je sastavljena od pet članova, koje imenuje i razrješava Upravni odbor Fonda. Članovi Komisije imenuju se na period od pet godina.

Komisija za sistem je održala pet sjednica u izvještajnom periodu.

III STRUČNA SLUŽBA FONDA

1. KABINET DIREKTORA

Kabinet direktora, kao organizaciona jedinica, saglasno Statutu realizuje poslove koji se odnose na koordinaciju procesa rada u okviru Fonda prema Vladi, Skupštini i drugim organima, informisanje javnosti, pripremu publikacija i drugih materijala Fonda, organizaciju sastanaka i komunikaciju sa poslovnim partnerima i drugim licima povodom prijema kod direktora.

Takođe, u Kabinetu se organizuju sastanci Upravnog odbora i Komisije za sistem penzijskog i invalidskog osiguranja i obezbjeđuju materijali za realizaciju navedenih sjednica. U Kabinetu se organizuju i sjednice Kolegijuma, kao oblika rada direktora, u redovnom i proširenom sastavu. Članovi Kolegijuma tokom sjednica resorno obavještavaju o tekućim i planiranim aktivnostima vezanim kako za redovne obaveze tako i za poboljšanje sistema ostvarivanja prava i organizaciju rada. Na osnovu ovih inputa donose se zaključci, kao i obaveze nosilaca poslova i rokovi za njihovu realizaciju. Sjednice proširenog kolegijuma održavaju su sa načelnicima područnih odeljenja Fonda, po dinamici koja je usklađena sa

aktivnostima ove institucije. Razmatraju su izvještaji o radu i daju smjernice za dalji rad.

U Kabinetu se vrši i izrada zapisnika, bilješki, protokola, te kontinuirano prati realizacija zaključaka ovih organa, uz pružanje odgovarajuće podrške navedenim aktivnostima. Organizuju se sastanci sa državnim organima i institucijama, međunarodnim organizacijama, vodi poslovna korespondencija i komunikacija u okviru Fonda i prema raznim spoljim subjektima.

Pored svih navedenih aktivnosti, Kabinet je u izvještajnom periodu, u cilju obezbjeđenja javnosti rada i ostvarivanja odnosa sa javnošću, realizovao poslove odnosa sa medijima, pripreme informacija i saopštenja, komunikacije sa osiguranicima i korisnicima prava preko internet strane Fonda, te rješavanje predstavki. Interno informisanje vršeno je preko oglasnih tabli u poslovnim prostorijama Fonda i direktnom dostavom akata.

Sajt Fonda PIO redovno je ažuriran i uslađivan sa promjenama u poslovanju, uključujući i prezentaciju hotela „Gorske oči“ na Žabljaku, koji posluje u okviru DOO „PIO“ Ulcinj. Rezultat se ogleda u porastu broja posjetilaca sajta koji koriste mogućnosti direktne komunikacije sa Stručnom službom Fonda, najviše kroz rubriku „Pitanja i odgovori“.

Saradnja sa novinarima medijskih kuća održavana je na profesionalnom nivou, uz poštovanje ugovorenih rokova i obezbjeđivanje kvalitetnih informacija, što je svakako doprinijelo ugledu i rejtingu ove institucije.

2. SEKTOR ZA SPROVOĐENJE PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Sektor za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja čine sljedeće organizacione jedinice:

- Odeljenje za obradu podataka matične evidencije
- Odeljenja za sprovođenje osiguranja (područna odeljenja i Odeljenje za sprovođenje inostranog odeljenja)
- Prvostepena invalidska komisija

- Odeljenje za obračun i isplatu prava

Odjeljenje za obradu podataka matične evidencije

Odjeljenje za obradu podataka matične evidencije je u izvještajnom periodu izvršilo sljedeće važnije poslove:

- U bazu matične evidencije aktivnih osiguranika kontrolisano je i uneseno ukupno 396.153 prijava podataka za matičnu evidenciju i to:

M-1	M-2	M-3	M-4	M-8	M-12	M-SI	M7/PS
40.424	94.547	49.022	176.925	20.242	275	885	1.832
M-5	M-6	M-10	MIN	ROD-1	ROD-P	ROD-O	
7	346	1	161	248	14	66	

U poređenju sa 2011. godinom, kada je kontrolisano i uneseno 376.603 prijava podataka, u 2012. godini je obrađeno 19.550 prijava podataka više nego u godini koja joj je prethodila.

Sektoru za informacione tehnologije dostavljeni su sljedeći programski zahtjevi radi dopune ili korekcije posotjećeg softvera:

-zahtjev za dopunu kontrole unosa u bazu podataka najviše osnovice za plaćenje doprinosa za PIO za 2012. godinu, na postojeći identifikacioni podatak JMB;

-zahtjev za ažuriranje podataka u skladu sa Odlukom Upravnog odbora Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore o usklađivanju penzija i drugih prava iz PIO od 01.01.2012. godine (vrijednost penzije za jedan lični bod; usklađivanje najniže penzije; usklađivanje osnovice za tjelesno oštećenje);

-zahtjev za ažuriranje i skeniranje kolektivnih prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja i osnovice osiguranja, koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visine uplaćenog doprinosa;

-dostavljani su nalozi sa odgovarajućim uputstvima za listanje izvještaja po zahtjevima Područnih odjeljenja Fonda PIO i drugih institucija;

Odjeljenje je sarađivalo sa Poreskom upravom u aktivnostima na stvaranju uslova za primjenu propisa o sistemu izvještavanja o objedinjenoj naplati poreza i doprinosa tj. o načinu dostavljanja dokumenta koji bi sadržao podatke (prijava M-4 - IOPPD);

Takođe, Odjeljenje je učestvovalo u pripremi akata i dokumentacije radi postupanja po zahtjevima poslodavaca za utvrđivanje staža sa uvećanim trajanjem, u skladu sa novim Pravilnikom o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova, na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. S tim u vezi, formirane su Komisije za utvrđivanje radnih mjesta kod poslodavaca na kojim se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Komisije su u izvještajnom periodu utvrdile staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem kod sljedećih poslodavaca: DOO „Knjaz Miloš-Montenegro“ Kotor, Jugopetrol AD Kotor i Opština Kolašin - Opštinska vatrogasna jedinica, AD Messer - Tehnogas Nikšić;

Odjeljenje za obradu podataka matične evidencije je kontinuirano sarađivalo je sa odgovornim licima u resornom Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Poreskoj upravi, Fondu za zdravstveno osiguranje, Zavodu za statistiku, organima lokalne uprave i drugim organima i institucijama, u cilju efikasnog obavljanja svih planiranih aktivnosti.

Područna odjeljenja Fonda su u domenu svoje nadležnosti u poslovima matične evidencije aktivnih osiguranika vršila su provjeru tačnosti podataka sa prijava za matičnu evidenciju koje se odnose na period od 1970. do 2012. godine, zbog kompletiranja penzijskih predmeta u vezi izračuna najpovoljnijeg ličnog koeficijenta u slučajevima u kojima je odlučivano o pravu na penziju, kao i ažuriranje baze podataka aktivnih osiguranika.

Također, pružana je stručna pomoć i vršen prijem stranaka, postupano je po zamolnicama, zahtjevima za štampanje registrovanih podataka i izdavanje uvjerenja strankama, kao i po zahtjevima državnih organa, institucija drugih organizacionih jedinica Fonda, te organima i fondovima država iz okruženja.

Prvostepeni upravni postupak

Prvostepeni upravni postupak obuhvata postupak u domaćem osiguranju i postupak primjenom sporazuma o socijalnom osiguranju - inostrano osiguranje.

a) Domaće osiguranje

Prvostepeni upravni postupak je u izvještajnom periodu rješavao 23.768 zahtjeva u prvom stepenu, po zahtjevu osiguranika za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u domaćem osiguranju. U toku godine, podneseno je 19.610 novih zahtjeva, a iz prethodne godine je preneseno 4.158. Riješeno je 21.223 zahtjeva, a od navedenog broja, u zakonskom roku od jednog mjeseca riješeno je 79%. Neriješeno je ostalo 2.545 ili 11 % od ukupnog broja zahtjeva za rješavanje.

Poređenja radi, u nastavku teksta prikazana je tabela sa prethodno navedenim podicima koji odnose na period od 2007. do 2012. godine. Podaci ukazuju na smanjenje broja zahtjeva u izvještajnoj u odnosu na prethodnu godinu, što je djelimično posljedica izmjene Zakona o PIO koja se odnosila na ponovno određivanje penzija korisnicima koji su ostvarili pravo po vojnim propisima (čl 215v), prestanka važenja odredbi člana 197z Zakona o PIO kojima je bilo propisano ostvarivanje prava po povoljnijim uslovima, kao i tendencije pada broja osiguranika koji podnose zahtjeve za ostvarivanje prava.

Godina	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Riješenih u zakonskom roku %	Neriješeno %
2012	23.768	21.223	79% (do 1 mjeseca)	11%
2011	30.994	27.290	86%	12%

			(do 2 mjeseca)	
2010	27.927	24.940	-	11%
2009	23.677	20.429	-	13%
2008	20.677	19.076	-	7%
2007	17.364	15.823	-	8%

Narednom tabelom prikazani su podaci koji se odnose na zahtjeve za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja podnijete u 2012. godini, po vrstama prava.

RJEŠAVANJE U PRVOSTEPENOM DOMAĆEM POSTUPKU U TOKU 2012 GODINE

	Ukupan broj zahtjeva	Broj riješenih zahtjeva	Broj pozitivno riješenih zahtjeva	Broj negativno riješenih zahtjeva	Procenat neriješenih zahtjeva %	Procenat ažurnosti do 1 mjeseca%
Starosne penzije	7.624	6.881	6.350	531	10	82
Pune invalidske penzije	3.870	3.529	3.396	133	9	61
Djelimične invalidske penzije	10	6	6	0	40	50
Porodične penzije	4.986	4.660	4.190	470	7	91
Novčana nadoknada za tjelesno	201	183	159	24	9	84

oštećenje						
Penzijski staž	167	122	111	11	27	81
Ostala prava iz PIO	2.647	1.646	399	1.247	38	79
Pogrebni troškovi	4.263	4.196	4.152	44	16	98
Ukupno	23.768	21.223	18.763	2.460	11	79

U tabeli koja slijedi, prikazani su podaci o korisnicima prava iz PIO koji su svoje pravo ostvarili pod povoljnijim uslovima, do kraja 2012. godine.

Osnov	Broj korisnika
Član 197b, stav 1 Ovlašćena lica MUP, ZIKS, ANB, VCG (50 godina života i 20 godina staža osiguranja, od čega 10 godina provedenih na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i ima status ovlašćenog lica) Odredba je prestala da važi 31.12.2012.	812
Član 197b, stav 3 Ovlašćena lica MUP, ZIKS, ANB, VCG (50 godina života i 20 godina provedenih na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i nema status ovlašćenog lica) Odredba je prestala da važi 31.12.2012.	28
Član 17, stav 3 (30 godina staža osiguranja, od čega 20 godina efektivno provedenih na	523

radnim mjestima na kojima se u rudnicima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem)	
Član 17a Prijevremena starosna penzija	1.677
Član 197z (30 godina staža osiguranja, od čega 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem) Odredba je prestala da važi 31.12.2011.	2.025
Član 197i Roditelji invalidne djece	202
UKUPNO	5.267

U narednoj tabeli, dat je pregled trajanja postupka u rješavanju podnijetih zahtjeva.

Trajanje postupka riješenih zahtjeva

	do 1 mjeseca	od 1 do 3 mjeseci	od 3 do 6 mjeseci	preko 6 mjeseci
Starosne penzije	5.614	831	287	149
Invalidske penzije	2.154	780	543	52
Djelimične invalidske penzije	3	3		
Porodične penzije	4.260	229	109	62
Novčane naknade za tjelesno oštećenje	153	18	12	
Penzijski staž	99	15	7	01

Ostala prava iz PIO	4.442	972	413	15
Ukupno	16.725	2.848	1.371	279

Izmjenom Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“ 32/11) skraćen je rok za donošenje rješenja u prvostepenom postupku sa 60 na 30 dana.

U zakonskom roku do 30 dana riješeno je 79% od ukupnog broja riješenih zahtjeva, do 3 mjeseca riješeno je 13%, od 3 mjeseca do 6 mjeseci riješeno je 6% od ukupnog broja riješenih zahtjeva, dok preko 6 mjeseci 1% zahtjeva.

Kod predmeta gdje je prethodno potrebno sprovesti medicinsko vještačenje kod Prvostepene invalidske komisije, zbog procedure u postupku zakazivanja neposrednog pregleda objektivno nije moguće ispoštovati zakonski rok po ZUP-u, pa ti predmeti utiču na ažurnost i trajanje postupka. To znači da bi postupak bez vještačenja trajao mnogo kraće, s obzirom da su u pitanju praktično dva postupka, i to ocjena radne sposobnosti kod Prvostepene invalidske komisije i donošenje rješenja u prvostepenom postupku.

Rješavanje u prvostepenom postupku od 01.01 – 31.12.2012. godine po područnim odeljenjima

	Ukupno zahtjeva za rješavanje	Broj riješenih zahtjeva	Pozitivno riješenih	Negativno riješenih	Procenat neriješenih od ukupnih %	Procenat ažurnosti do 1 mjeseca%
Bar	2.047	1.850	1.512	338	10	79
Bijelo Polje	1.650	1.530	1.335	195	7	87
Berane	1.908	1.780	1.642	138	7	84
Kotor	1.910	1.776	1.648	128	7	86
Nikšić	4.002	3.696	3.151	545	8	74
Pljevlja	1.518	1.346	1.249	97	11	89
Podgorica	8.371	7.018	6.171	847	16	73

Herceg Novi	1.464	1.377	1.288	89	6	89
Cetinje	898	850	767	83	5	74
Ukupno	23.768	21.223	18.763	2.460	11	79

Iz pregleda se može zaključiti da je procenat riješenih zahtjeva (89%) u toku 2012. godine porastao za jedan odsto u odnosu na prethodnu godinu (88%), dok je procenat riješenih zahtjeva u zakonskom roku nešto niži, što je rezultat izmjene ZUP-a, kojom je skraćen zakonski rok rješavanja po zahtjevima sa 60 na 30 dana. Prikazani podaci ukazuju da je stepen ažurnosti u izvještajnom periodu veći u odnosu na prethodnu godinu, ukoliko bi se posmatrao broj riješenih predmeta u istim uslovima.

Trajanje postupka riješenih zahtjeva po područnim odeljenjima

	do 1 mjeseca	od 1mjeseca do 3mjeseci	od 3 mjeseci do 6 mjeseci	preko 6 mjeseci
Bar	1.462	271	98	19
Bijelo Polje	1.326	122	81	1
Berane	1.493	184	86	17
Kotor	1.527	139	79	31
Nikšić	2.748	612	292	44
Pljevlja	1.199	85	53	9
Podgorica	5.111	1.260	522	125
Herceg Novi	1.227	74	69	7
Cetinje	632	101	91	26
Ukupno	16.725	2.848	1.371	279

Odjeljenje za sprovođenje INO osiguranja

U toku 2012. godine, u Odeljenju za sprovođenje INO osiguranja je bilo ukupno 4.847 zahtjeva za rješavanje: 2.637 novih i 2.210 zahtjeva prenesenih iz prethodne godine. Pozitivno je riješeno 3.327 zahtjeva, dok je negativno riješenih bilo 835. Na kraju izvještajnog perioda ostalo je 685 ili 14% neriješenih zahtjeva, tako da je procenat ažurnosti 76%.

U izvještajnom periodu obrađeno je ukupno 4.053 zamolnica, u čiji broj ne ulaze zamolnice iz prethodnih godina, koje su često aktivne stoga što inostrani nosilac osiguranja traži dodatne informacije i obavještenja u vezi istih.

U 978 predmeta pružena je administrativno pravna pomoć za potrebe i na zahjeve inostranog nosioca, a koji se odnose na pribavljanje uvjerenja, rješenja, izvoda, prava na dječiji dodatak i sl.

Potrebno je napomenuti da ovo odeljenje rješava po zahtjevima u skladu sa međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju koji su potpisani sa: Austrijom, Belgijom, Bugarskom, Velikom Britanijom, Danskom, Italijom, Luksemburgom, Mađarskom, Njemačkom, Norveškom, Poljskom, Rumunijom, Francuskom, Češkom, Slovačkom, Švedskom, Švajcarskom, Holandijom. Od bivših republika SFRJ, primjenjuju se sporazumi potpisani sa Makedonijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Slovenijom.

Imajući u vidu navedeno, jasno se može zaključiti da se radi sprovođenju složenog postupka koji podrazumijeva pribavljanje dokaza od inostranog nosioca osiguranja kao preduslov donošenja rješenja, tako da ne postoji mogućnost brzog okončanja postupka.

Takođe, u ovom odjeljenju se postupa po urgencijama i pisanim putem se obezbjeđuju podaci od inostranog nosioca osiguranja. U cilju ubrzanja postupka, kontakt sa bivšim republikama SFRJ ostvaruje se i putem telefona i mejla.

	Ukupno za rješavanje	Novi zahtjevi	Preneseni zahtjevi	Riješeni zahtjevi	Pozitivno riješeni zahtjevi	Negativno riješeni zahtjevi	Neriješeni na kraju perioda	Ažurnost %
2012	4.847	2.637	2.210	4.162	3.327	835	685 ili 14%	76%
2011	3.195	1.962	1.233	2.637	2.158	479	558 ili 17%	76%

Iz prethodne tabele se može zaključiti da je u Odjeljenju za INO osiguranje u 2012. godini zabilježen povećan broj zahtjeva za 52% u odnosu na prethodnu godinu. Riješeno je 58% zahtjeva više u odnosu na prethodnu godinu, dok je ažurnost, uprkos zakonskim izmjenama o smanjenju roka za rješavanje sa 60 na 30 dana, ostala na nivou prethodne godine, tj. 76%. Takođe, broj neriješenih zahtjeva je smanjen za 3%.

Kako je Sporazum o socijalnom osiguranju sa Slovenijom stupio na snagu 01.01.2012. godine, ukupan broj zahtjeva za rješavanje primjenom ovog sporazuma je iznosio 546. Riješen je 391 zahtjev, a 155 zahtjeva ostalo je neriješeno. Procenat zahtjeva riješenih u roku od 30 dana je 79%.

Primjenu Sporazuma o socijalnom osiguranju između Savezne Republike Jugoslavije i Bosne i Hercegovine od 01.01.2004. do 01.09.2010. godine i Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Republike Srbije od 01.05.2008. do 01.09.2010. godine, vrše područna odeljenja, a nadležnosti se odnose na preračun i ostvarivanje prava po prvi put. Ostvarivanje prava koje se vrši po prvi put nakon 01.09.2010. godine, sprovodi se u Odjeljenju za INO osiguranje.

Kako preračun po pomenutim sporazumima nije okončan, to je u 2012. godini inteziviran rad po istom.

Izveštaj o radu po područnim odjeljenjima - Primjena Sporazuma o socijalnom osiguranju između SRJ i BIH i Crne Gore i Republike Srbije za period od 01.01.2012 - 31.12.2012. god.

Područno odeljenje	BIH			Srbija			Ukupno	
	Ukupno za rješavanje	Riješeno u periodu	Neriješeno na kraju perioda	Ukupno za rješavanje	Riješeno u periodu	Neriješeno na kraju	Ukupno riješeno	Ukupno neriješeno
Bar	51	46	5	70	64	6	110	11
B.Polje	67	64	3	70	60	10	124	13
Berane	23	22	1	98	87	11	109	12
Kotor	49	43	6	149	143	6	186	12
Nikšić	145	134	11	145	134	11	268	22
Pljevlja	69	53	16	81	59	22	112	38
Podgorica	355	247	108	485	296	189	543	297
H.Novi	106	99	7	90	84	6	183	13
Cetinje	26	26	-	61	59	2	85	2
Ukupno	891	734	157	1.249	986	263	1.720	420

Prvostepna invalidska komisija

Prvostepena invalidska komisija je na osnovu *Pravilnika o obrazovanju i načinu rada Prvostepene invalidske komisije u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja*, u toku 2012. godine riješila 3.529 zahtjeva za vještačenje. Broj pristiglih zahtjeva je iznosio 4.431, a u 2013. godinu je preneseno 909 zahtjeva. Određeni broj zahtjeva se redovno prenosi u narednu godinu zbog specifičnosti procedure zakazivanja vještačenja, dok određeni broj zahtjeva nije riješen s obzirom da je Komisija, tri mjeseca radila sa jednim vijećem.

Od ukupno 3.529 riješenih zahtjeva, za ocjenu radne sposobnosti podneseno je 3.353 zahtjeva, za ocjenu tjelesnog oštećenja 33, a za ocjenu nesposobnosti za samostalan život i rad 143 zahtjeva.

PGRS – potpuni gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod 893 osiguranika ili 26,63%.

DGRS – djelimični gubitak radne sposobnosti, utvrđen je kod 1 osiguranika ili 0,03%.

Na osnovu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju, invalidske INO penzije je ostvarilo 300 osiguranika ili 8,95%.

Kontrolni pregledi, koji su prema Pravilniku obavezni u roku od tri godine od datuma nastanka PGRS, izvršeni su kod 368 osiguranika ili 10,98%, i kod svih je potvrđen PGRS.

Liječenje nije završeno kod 541 osiguranika ili 16,13%.

Bez kategorije (odbijeni zahtjevi) je bilo 698 osiguranika ili 20,82%.

Vještačenje nije izvršeno za 101 osiguranik ili 3,01%, zbog neodazivanja osiguranika na pregled, odustajanja osiguranika od zahtjeva ili neposjedovanja kompletne medicinske dokumentacije.

Tjelesno oštećenje je vještačeno u 33 zahtjeva. Pozitivno je riješeno 13 zahtjeva ili 39,39%, a odbijeno je 20 zahtjeva ili 60,61%.

Nesposobnost za samostalni život i rad je vještačena po 143 zahtjeva. Pozitivno su riješena 94 zahtjeva ili 65,73%, a odbijeno je 49 zahtjeva ili 34,27%.

Struktura osiguranika prema polu, životnom dobu i godinama staža kod PGRS, podaci su prikazani u tabelama koje slijede.

OCJENA RADNE SPOSOBNOSTI

PRAVO	BROJ	PROCENAT
POTPUNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	893	26,63
KONTROLNI PREGLED	368	10,98
INO - KORISNICI IZ DRUGIH DRŽAVA	300	8,95
UKUPNO	1.561	46,56

DJELIMIČNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	1	0,03
LIJEČENJE NIJE ZAVRŠENO	541	16,13
NEMA KATEGORIJE	698	20,82
PONOVO POZVATI	451	13,45
VRAĆENO	101	3,01
UKUPNO	3.353	100

TJELESNO OŠTEĆENJE

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
13	39,39	20	60,61	33

OSTALA PRAVA

POZITIVNO RIJEŠENO	%	ODBIJENO	%	UKUPNO
94	65,73	49	34,27	143

4431 zahtjev je bio za rješavanje u 2012. godini, na IPK.

3529 zahtjeva je riješeno.

902 neriješena zahtjeva, prenešena za 2013. godinu.

TABELARNI PRIKAZ POTPUNOG GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI

POL	BROJ	%
Muški	637	71,33
Ženski	256	28,67
UKUPNO	893	100,00

STRUKTURA POTPUNOG GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI PREMA RADNOM STAŽU

POL	Br	%	10	%	10-20	%	20-30	%	30-40	%
M	637	71,33	31	4,87	133	20,88	213	33,34	260	40,82
Ž	256	28,67	30	11,72	79	30,86	104	40,63	43	16,80
Ukupno	893	100	61	6,83	212	23,74	317	35,50	303	33,93

STRUKTURA PREMA ŽIVOTNOM DOBU

Pol	Broj	%	20-30	%	30-40	%	40-50	%	50-60	%
Muški	637	71,33	5	0,78	27	4,24	146	22,92	459	72,06
Ženski	256	28,67	6	2,34	18	7,03	98	38,28	134	52,34
Ukupno	893	100	11	1,23	45	5,04	244	27,32	593	66,41

TABELARNI PRIKAZ – PGRS PREMA UZROKU INVALIDNOSTI

Broj	Naziv	Šifra	Procenat
1.	Bolest srca i krvotoka	I	30,57
2.	Zloćudni tumori	C	25,08
3.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F	16,01
4.	Bolesti mišićno-koštanog sistema	M	8,51
5.	Bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem	E	6,61
6.	Bolesti nervnog sistema	G	3,92
7.	Bolesti oka i uva	H	1,90
8.	Prisustvo implantata	Z	0,90
9.	Povreda, trovanja i posledice spoljnih faktora	S	2,13
10.	Bolesti krvi i poremećaj imuniteta	D	1,01
11.	Bolesti sistema za varenje	K	0,67
12.	Bolesti mokraćno polnog sistema	N	0,67

13.	Bolesti sistema za disanje	J	0,56
14.	Bolesti kože	L	0,22
15.	Traumatske lezije	T	0,56
16.	Bolesti izazvane virusima	B	0,56
17.	Urođeni deformiteti	Q	0,11

Iz tabelarnih pregleda se može zaključiti da je sa PGRS utvrđen kod 637 ili 71,73% muškaraca, a 256 ili 28,67% kod žena.

Prema životnom dobu, najviše je PGRS kod osiguranika u dobi od 50-60 godina starosti, i to: muškaraca 459 ili 72,06% i žena 134 ili 52,34%.

Prema godinama radnog staža, najviše PGRS je bilo sa stažom od 30-40 godina, i to kod muškaraca 260 ili 40,82%, a najviša zastupljenost PGRS kod žena je sa 20-30 godina radnog staža, i to kod 104 osiguranika ili 40,63%.

Najčešći uzroci invalidnosti kod osiguranika kod kojih je utvrđen PGRS su, na prvom mjestu, bolesti srca i krvotoka 273 ili 30,57%, zatim zloćudni tumori 224 ili 25,08% i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja sa 143 ili 16,01%. Slijede bolesti koštanog mišićnog sistema, bolesti nervnog sistema, bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem, povrede, trovanja itd.

Odjeljenje za obračun i isplatu prava iz PIO

Odjeljenje za obračun i isplatu prava prati i sprovodi propise iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u dijelu obračuna i isplate prava iz PIO, propise iz oblasti upravnog postupka u dijelu obračuna i isplate prava i propise iz oblasti obezbjeđenja i izvršenja.

Tokom izvještajnog perioda, Fond PIO Crne Gore je obezbijedio sredstva za isplatu 121.044 korisnika prava (civilni i vojni penzioneri, sa prebivalištem u Crnoj Gori i inostranstvu) i to:

Civilni korisnici prava

<i>Vrsta prava</i>	<i>Broj korisnika</i>
Starosne penzije	53.045
Invalidske penzije	23.050
Porodične penzije	27.673
Srazmjerne starosne penzije	3
Srazmjerne porodične penzije	1
Porodične penzije po drugom roditelju	44
Tuđa njega i pomoć	1.169
Tjelesno oštećenje	5.743
Privremena naknada invalida III kategorije	1.149
Djelimične invalidske penzije	14
Dodatak za spomenicu	52
Naknada zbog manjeg lič.dohotka	1
<i>UKUPNO:</i>	<i>111.944</i>

Vojni korisnici prava

<i>Vrsta prava</i>	<i>Broj korisnika</i>
Starosne penzije	1.181
Invalidske penzije	451
Porodične penzije	1.013
Tjelesno oštećenje	68

Tuđa njega i pomoć	23
Porodična penzija po drugom roditelju	2

UKUPNO: 2.738

U toku izvještajnog perioda, vršena je isplata za 46 vojnih korisnika prava koji žive na teritoriji druge države: Makedonija 1 (porodična penzija), Bosna i Hercegovina 7 (2 invalidska, 2 starosna i 3 porodična), Hrvatska 9 (5 starosnih i 4 porodična) i Srbija 29 (3 invalidskih, 17 starosnih i 9 porodičnih).

Odjeljenje za obračun i isplatu prava je u 2012. godini realizovalo obračun i isplatu prava za 6.341 korisnika koji žive u inostranstvu (van teritorije Crne Gore) i to:

- Makedonija - 224 korisnika (29 invalidskih, 128 starosnih, 62 porodičnih, 3 srazmjernih starosnih, 2 TO);

- Bosna i Hercegovina - 1.387 korisnika (226 invalidskih, 752 starosnih, 409 porodičnih);

- Hrvatska - 1.019 korisnika (137 invalidskih, 558 starosnih, 290 porodičnih, 6 srazmjernih starosnih, 22 TO i 6 TNJiP);

- Srbija - 3.512 korisnika (531 invalidskih, 2.218 starosnih, 652 porodičnih, 79 TO, 5 dodatak za spomenicu, 25 TNJiP i 2 porodične penzije po drugom roditelju);

- Slovenija - 111 korisnika (6 invalidskih, 94 starosnih i 11 porodičnih);

- Austrija - 17 (13 starosnih, 2 invalidska i 2 porodična);

- Češka - 8 (5 starosna i 3 invalidska penzionera);

- Francuska - 3 starosna penzionera;

- Italija - 2 starosna;

- Slovačka - 1 starosni;

- Njemačka - 52 (43 starosnih, 2 invalidska i 7 porodičnih),
- Švajcarska - 2 starosna,
- Holandija - 2 starosna i
- Švedska - 1 starosni.

Odjeljenje je u toku izvještajnog perioda zaprimilo i obradilo 24.852 rješenja i zaključaka od područnih odjeljenja i Odjeljenja za INO osiguranje.

U djelokrug rada Odjeljenja spadaju i sprovođenje administrativnih zabrana, razni oblici kredita kod poslovnih banaka i mikrokreditnih institucija u svojstvu korisnika kredita ili žiranta, krediti na odloženo plaćanje, rješenja o izvršenju od strane sudova. Odjeljenju je tokom izvještajnog perioda dostavljeno 15.214 administrativnih zabrana od strane poslovnih banaka, 1.309 zabrana preko mikrokreditnih finansijskih institucija, 3.429 sudskih i drugih zabrana, 11.258 drugih raznih akata i 230 potvrda za invalide rada.

Broj penzionera za koje postoje razne vrste obustava, za jedan ili više kreditnih zaduženja, u decembru mjesecu 2012. godine iznosio je 61.304. Navedenim brojem nijesu obuhvaćene obustave po osnovu osiguranja kod ZOIL „Lovćen“, članarine Saveza udruženja penzionera (civilni i vojni), solidarnost i solidarna stambena izgradnja.

Takođe, Odjeljenje je vršilo blagovremenu dostavu obrazaca potvrda o životu i tekućih računa prema bivšim državama SFRJ (Bosna i Hercegovina, Makedonija, Hrvatska i Srbija), u cilju zakonite isplate penzija korisnika prava Fonda PIO Crne Gore sa prebivalištem van teritorije Crne Gore.

Blagovremeno je vršena, shodno Zakonu, priprema i razmjena podataka u vezi odštetnih zahtjeva bivših republika SFRJ.

Shodno zahtjevima korisnika, vršena je ovjera potvrda o životu za lica koja imaju prebivalište u Crnoj Gori, a primaju penziju iz fonda druge države.

Na osnovu uporednih podataka za izvještajni period u odnosu na 2011.godinu, broj penzionera i drugih korisnika prava povećao se za 2.757.

3. SEKTOR ZA PRAVNE, KADROVSKE I OPŠTE POSLOVE

Sektor za pravne, kadrovske i opšte poslove čine tri organizacione jedinice i to:

- odjeljenje za pravne poslove
- odjeljenje za kadrovke poslove
- odjeljenje za opšte poslove

Odjeljenje za pravne poslove

U odjeljenju za pravne poslove, tokom 2012. godine vršeni su poslovi pripreme predloga opštih i drugih akta, pripreme i kontrole ugovora i sporazuma koje zaključuje Fond, pravnog zastupanja Fonda i njegovih organa pred nadležnim sudovima i drugim organima, javnih nabavki za potrebe Fonda, kao i poslovi po zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

U izvještajnom periodu, urađen je i usvojen Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju, sa listom kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja za Fond PIO Crne Gore, kao i Pravilnik o izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Fonda PIO Crne Gore.

Takođe, poslovi zastupanja Fonda pred nadležnim sudovima predstavljaju značajnu aktivnost ovog odjeljenja. U pogledu zastupljenosti u ukupnom broju procesuiranih predmeta, najbrojniji su predmeti iz pravnog osnova preplate penzija ili nekog drugog pripadajućeg prava. Osim navedenih, česti pravni osnov za utuženje su raspodjela stanova i kredita korisnicima prava iz PIO, kao i tužbe za naknadu materijalne i nematerijalne štete.

U predmetima koji se odnose na sticanje bez osnova, odnosno povraćaja neosnovano isplaćenih iznosa penzija ili nekog drugog prava na teret Fonda PIO, u izvještajnom periodu primljeno je u rad 110 predmeta, ukupne vrijednosti u iznosu od 142.612,59€.

Kako bi se izbjeglo vođenje sudskih postupaka i izlaganje stranaka troškovima postupka, a s obzirom na zauzeti stav i sudsku praksu u predmetima sticanja bez osnova, uvedena je praksa da Fond namirenje svojih potraživanja ostvari i vansudskim putem, zaključenjem sporazuma sa strankom o uslovima i načinu otplate duga i saglasno tome nalazi model otplate duga, najpovoljniji za stranku i za Fond.

Ukoliko, i pored navedenog, stranka ne pokaže spremnost za dogovorno rješenje isplate duga, nastalog iz pravnog osnova neosnovanog obogaćenja, pokreće se postupak pred Osnovnim sudom, nadležnim u zavisnosti od mjesta prebivališta ili boravišta sada tuženih, koji se uglavnom okončava donošenjem presude u korist Fonda, pa Fond PIO Crne Gore, sada kao izvršni povjerilac, a nakon sticanja pravosnažnosti i izvršnosti presude, pod uslovom da tuženi u prekluzivnom roku dobrovoljno ne izvrše svoju obavezu iz presude, pokreće postupak prinudne naplate svojih potraživanja, u kom postupku se izvršenje sprovodi na ličnim sredstvima izvršnog dužnika, bilo penziji ili zaradi, ili popisom i prodajom pokretnih stvari izvršnog dužnika.

Kao rezultat navedenog, od primljenog broja predmeta u ovoj godini, u 41 predmetu postupak je okončan, uglavnom zaključivanjem sudskog ili vansudskog poravnanja, kao i donošenjem presude kojim je usvojen tužbeni zahtjev, po kom osnovu su preplaćena lica prihvatila da dugovani iznos uplate u nekoliko rata, ili da se isti naplati od penzije ili nekog drugog prava koji se isplaćuje na teret Fonda, pa je Odjeljenje za pravne poslove - pravni zastupnici, u 2012. godini, izvršilo povraćaj sredstava, koja su po raznim pravnim osnovima, kako je naprijed kazano, isplaćeni, u ukupnom iznosu od 71.348,16 €, bilo po opomeni, vansudskom ili sudskom poravnanju, presudi, ili se, pak, dosudjeni tj. dugovani iznos odbija po rješenju o izvršenju od penzije, zarada, ili je prinudno naplaćeno od sredstava sa žiro računa tuženog, sada izvršnog dužnika, u koji iznos je uračunat i iznos naplaćen u 41 predmeta, koji su okončani do kraja ovog izvještajnog perioda.

Takođe, u izvještajnom periodu primljeno je u rad i 104 predmeta, u kojima se Fond pojavljuje kao tuženi i to: radi naknade materijalne i nematerijalne štete i isplate duga, radi utvrđivanja ništavosti izjave za žiranta, administrativne zabrane i

ugovora o kreditu, više predloga za izdavanje privremene mjere i za ponavljanje pravosnažno okončanog postupka, zahtjeva za miješanje u parnicu i drugih vrsta sporova, u kojima se kao tužioci uglavnom pojavljuju sadašnji ili bivši korisnici prava iz PIO, kao i druga pravna lica.

U ovim predmetima vrijednost spora, uglavnom, nije utvrđena i biće predmet naknadnog vještačenja, ukoliko su u pitanju sporovi za isplatu duga ili naknade materijalne ili nematerijane štete.

Pored gore navedenog broja novih predmeta, u radu ovog odjeljenja se nalaze još i na desetine predmeta, koji su iz raznih razloga prenijeti iz ranijih godina, i isti se zbog prekida postupka, ukidanja presuda ili postupka po žalbama i revizijama vode i po nekoliko godina, kao i desetine predmeta u kojima treba pokrenuti postupak prinudne naplate.

U izvještajnom periodu u radu je i nekoliko predmeta u kojima se kao tužioci javljaju bivši neraspoređeni invalidi rada III kategorije iz Željezare Nikšić, sada korisnici prava iz PIO, sa zahtjevima za naknadu nematerijalne štete, protiv: Željezare Nikšić, kao prvotužene i Fonda, kao drugotuženog. Tužioci pravni osnov za naknadu štete nalaze u pravosnažnim presudama Osnovnog suda u Nikšiću, u kojima je sud obavezao Željezaru Nikšić, sada prvotuženu, da tužiocima na ime naknade materijalne štete zbog ostvarene manje zarade na drugom poslu isplate određene iznose, na kojima nijesu plaćeni doprinosi, pa samim tim ti iznosi i nijesu mogli ući u penzijski osnov prilikom ostvarivanja prava iz PIO, ukoliko se radi o godinama penzijskog staža koji je tim korisnicima bio najpovoljniji prilikom ostvarivanja prava na penziju. U većini tih sporova, tužioci bi nakon podnošenja odgovora na tužbu i održavanja pripremnog ročišta, povukli tužbu u odnosu na Fond PIO, kao drugotuženog, zbog nedostatka pasivne legitimacije, što se očekuje i u ostalim predmetima.

Takođe, u izvještajnom periodu u radu su bili i predmeti u kojima se kao tužioci pojavljuju lica koja su prilikom zaključenja ugovora o kreditu, zajmu ili nekom drugom pravnom poslu, između banke, kao davaoca kredita i korisnika kredita bili žiranti, a izjavu o jemstvu nijesu potpisali, odnosno nijesu dali saglasnost da budu žiranti. S obzirom da su izjava o jemstvu i administrativna

zabrana sredstvo obezbjeđenja kredita tj. bančina garancija da će obedzbijediti naplatu svojih potraživanja od žiranata - kao jemca platca, ukoliko korisnik kredita ne bude blagovremeno i u cjelosti izvršavao ugovorene obaveze, neophodno je da izjavu o jemstvu i administrativnu zabranu žirant potpiše lično. Iz toga razloga se u svim predmetima, po navedenom pravnom osnovu, kao tuženi pojavljuje banka, kao subjekat koji plasira sredstva i Fond, kao subjekat kome je dostavljena administrativna zabrana na postupanje, i koji po istoj postupa, što je i njegova zakonska obaveza, shodno odredbi člana 128. stav 1 ZIP-a, jer zabrana stavljena na zaradu izvršnog dužnika (administrativna zabrana) ima pravno dejstvo rješenja o izvršenju na zaradi.

U svim predmetima, koji su pravosnažno okončani, a u toku postupka je, grafološkim vještačenjem dokazano da potpisi na izjavi o jemstvu i administrativnoj zabrani nijesu tužiočevi tj. žirantovi, odnosno da su isti falsifikovani od strane trećeg lica, banka i Fond PIO se solidarno obavezuju na povraćaj utuženog iznosa.

U izvještajnom periodu u rad su primljene desetine predmeta u kojima se kao tužioci pojavljuju vojni penzioneri kao korisnici prava, koje je Fond na osnovu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO preuzeo od Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika, donijevši pojedinačna rješenja za sve korisnike prava, čiju je isplatu preuzeo i kojima je, počev od 15.08.2007. godine, obezbijedio korišćenje prava na penziju u iznosima utvrđenim u dispozitivima donesenih rješenja. Preuzimanjem isplate, shodno gore navedenom Zakonu, inicirano je pokretanje više postupaka, uglavnom pred Osnovnim sudom u Podgorici, gdje su pojedini vojni penzioneri tražili isplatu zakonske zatezne kamate na manje isplaćene iznose penzije zbog kursne razlike za period od 01.08.2005. do 15.08.2007. godine, čija isplata je padala na teret Ministarstva finansija Crne Gore, kao i isplatu zatezne kamate na isplaćene iznose razlike i penzije za period od 15.08.2007. godine pa do dana isplate, po rješenjima koja su donesena, nakon više godina, vođenjem upravnog postupka pred svim upravnim instancama, u kojim sporovima se kao tuženi označavaju Ministarstvo finansija Crne Gore i Fond PIO. U svim tim predmetima nakon što su sudovi, Osnovni i Viši u Podgorici, u početku odbijali tužbeni zahtjev, sudovi su promijenili pravni stav i sada usvajaju tužbene

zahtjeve, i to za isplatu zakonske zatezne kamate, na manje isplaćene iznose penzija zbog kursne razlike za period prije 15.08.2007. godine obavezuju Ministarstvo finansija Crne Gore, a za isplatu zakonske zatezne kamate na isplaćene iznose razlike penzije koje su isplaćene vojnim penzionerima po rješenjima, koja se donesena nakon gore navedenog datuma se obavezije Fond PIO.

Pored predmeta koji su navedeni u dosadašnjem dijelu izvještaja, u 2012. godini je podneseno desetak tužbi, u kojima se kao tužioci pojavljuju advokati, a tuženi Država Crna Gora i Fond PIO, a koji su direktna posljedica presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu kojom je odlučujući po predstavkama nekoliko advokata protiv Crne Gore, zbog obustave isplate penzija primjenom odredbe člana 112. stav 1. Zakona o PIO iz 2003. godine, počev od 01.01.2004. godine do 01.01.2009. godine, pravosnažnom presudom od 13.12.2011. godine našao da je gore navedenom odredbom Zakona o PIO povrijeđen član 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima, i obavezana Država Crna Gora na plaćanje materijalne i nematerijalne štete, a koja presuda je poslužila nekolicini advokata da pokrenu parnične postupke za naknadu materijalne i nematerijalne štete za period od 01.01.2004. godine do 01.09.2009. godine, koji su postupci u toku, i nijedan nije pravosnažno okončan.

Pored zastupničkih poslova, Odjeljenje za pravne poslove je u izvještajnom periodu pripremilo i niz nacрта i predloga pojedinačnih akata, koje je razmatrao i usvajao Upravni odbor Fonda, a tiču se postupka javnih nabavki:

1. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Kaspersky licence - šoping metoda) br. odluke 08 od 02.02.2012. godine;
2. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Usluge dostave pošte - pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje) br. odluke 11 od 22.02.2012. godine;
3. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Kancelarijski materijal- otvoreni postupak javne nabavke) br. odluke 24 od 28.03.2012. godine;

4. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Dizelsko gorivo- otvoreni postupak javne nabavke) br. odluke 25 od 28.03.2012. godine;
5. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge osiguranja imovine i lica - otvoreni postupak) br. odluke 26 od 28.03.2012. godine;
6. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge prevođenja- otvoreni postupak) br. odluke 27 od 28.03.2012. godine;
7. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge zakupa poslovnih prostora Podgorica, Herceg Novi, Cetinje) br. odluke 28 od 28.03.2012. godine;
8. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge održavanja IT sistema- DMS - otvoreni postupak) br. odluke 29 od 28.03.2012. godine;
9. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge zakupa telekomunikacionog kapaciteta za prenos podataka na bazi internet protokola TCP/IP - otvoreni postupak) br. odluke: 30 od 28.03.2012. godine;
10. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Sredstva za održavanje higijene - šoping metod) br. odluke 31 od 28.03.2012. godine;
11. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Usluge mobilne telefonije – otvoreni postupak) br. odluke 45 od 06.07.2012. godine;
12. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Kancelarijska oprema - šoping metoda) br. odluke 54 od 05.11.2012. godine;
13. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke roba (Investiciono održavanje opreme - IT oprema - šoping metod) br. odluke 55 od 05.11.2012. godine;
14. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke radova (Investiciono održavanje objekata - šoping metod) br. odluke 56 od 05.11.2012. godine;
15. Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke usluga (Osiguranje imovine i lica - otvoreni postupak) br. odluke 57 od 05.11.2012. godine.

Radi obezbjeđenja uslova za nesmetan rad, kvalitetno i blagovremeno obavljanje funkcija Stručne službe, ovo odjeljenje sprovelo je postupke javnih

nabavki roba - opreme i osnovnih sredstava, radova i usluga u skladu sa zakonom, planom javnih nabavki i propisanim procedurama.

Saglasno Zakonu o javnim nabavkama, a nakon donijetih odluka Upravnog odbora o pokretanju postupka za izbor najpovoljnijih ponuda izvršena je nabavka roba, usluga i radova putem: poziva - otvorenog postupka javne nabavke i pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje; zahtjevom za dostavljanje ponuda šopingom.

Odjeljenje za kadrovske poslove

Kadrovsko odjeljenje je u izvještajnom periodu vršilo poslove koji se odnose na postupak prijema novozaposlenih službenika, pripremu pojedinačnih odluka i Ugovora o radu, prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih nadležnom organu za obavezno socijalno osiguranje, uređivanje i održavanje Centralne kadrovske evidencije zaposlenih, ažuriranje personalnih dosijea, donošenje nacрта Odluka i rješenja iz svih segmenata radnih odnosa itd, a sve to uz adekvatnu primjenu Zakona o radu, Opšteg Kolektivnog ugovora i Kolektivnog ugovora Fonda PIO sve do prestanka njihovog važenja.

Takođe, Kadrovsko odjeljenje je tokom godine radilo na izradi zbirnih statističkih izvještaja i analiza, vršilo analizu strukturalnih promjena u stručnoj službi, obavljalo administrativno tehničke, kao i druge poslove iz svoje nadležnosti.

Kadrovsko odjeljenje je u cilju kvalitetnijeg i stručnijeg izvršavanja radnih zadataka bilo u svakodnevnoj komunikaciji sa načelnicima područnih odjeljenja.

Odjeljenje za opšte poslove

U Odeljenju za opšte poslove, shodno normativno propisanim nadležnostima, obavljani su poslovi opšte, administrativne i tehničke prirode.

U dijelu evidentiranja i čuvanja arhivske građe i distribucije akata, kako unutar Centralne službe Fonda i organizacionih jedinica, tako i prema drugim organima i ustanovama, zavođena su i otpremana na dalji postupak: rješenja

prvostepenih organa, koja su naslovljena Odeljenju za obračun i isplatu prava; administrativne i sudske zabrane po osnovu odobrenih kredita penzionera; zahtjevi za refundaciju po osnovu invalidnosti II i III kategorije; razni zahtjevi naslovljeni Odeljenju za obračun i isplatu prava; potvrde od Zavoda za zapošljavanje; fakture; putni nalozi; dopisi, obavještenja i druga pismena; presude, sudski pozivi i dr.

U okviru ovog segmenta djelovanja sproveden je projekat elektronske arhive i integracija sa OracleUCM-om Fonda i saglasno tome izvršena obuka službenica za rad na istom. Na taj način je zaokružen sistem elektronske arhive, koji podrazumijeva sljedeće poslovne procese: zavođenje akta u arhivi, formiranje predmeta, prosljeđivanja akata u rad, skeniranje i slanje dokumenata u centralni repozitorij. Sve radne obaveze iz domena kancelarijskog poslovanja ažurno su i na zadovoljavajući način izvršavane.

Područna odeljenja i drugi organizacioni djelovi Fonda redovno i blagovremeno su po specifikacijama snadbjevani kancelarijskim i drugim sitnim inventarom, uz pružanje tehničke podrške svim organizacionim jedinicama.

U ovom izvještajnom periodu uredno su vođene sve propisane evidencije sitnog inventara i kancelarijskog materijala, troškova servisiranja, redovnog održavanja, tehničkih pregleda i pranja vozila, rasporeda vozača i portirske službe i ostale.

U saradnji sa Državnim arhivom Crne Gore ovo odeljenje je preko imenovane komisije vršilo popis arhivske građe, odnosno izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala i njegovo uništenje prema Listi kategorija sa rokovima čuvanja. Odeljenje se u izvještajnom periodu staralo i o održavanju arhivskog depoa Fonda i o uskladištenju arhivske građe čiji je rok trajnog karaktera.

Takođe, u saradnji sa službenikom za javne nabavke vršena je nabavka kancelarijskog materijala za potrebe rada područnih odjeljenja.

Saglasno Upustvu o evidenciji prisutnosti na radu zaposlenih u Fondu, vršena je kontrola prisutnosti na radu zaposlenih, koja rezultira izradom dnevnih i mjesečnih izvještaja o prisutnosti.

U cilju sprovođenja mjera interne ekonomije, napominjemo da je ovo Odjeljenje tokom izvještajnog perioda ostvarivalo kontakte sa različitim firmama u cilju saniranja tekućih kvarova u Fondu. Takođe, u skladu sa zakonskim propisima iz oblasti zaštite na radu, redovno je vršena kontrola aparata i sredstava protivpožarne zaštite, kao i hidrantske mreže u Centralnoj zgradi Fonda i u Područnom odeljenju Podgorica.

4. SEKTOR ZA EKONOMSKO-FINANSIJSKE POSLOVE

Sektor za ekonomsko-finansijske poslove čine tri organizacione jedinice i to :

- odjeljenje za finansijski menadžment
- odjeljenje za računovodstvo
- odjeljenje za statistiku

U Sektoru za ekonomsko-finansijske poslove blagovremeno su izvršavani svi poslovi, kako u dijelu tekućih aktivnosti koje se odnose na praćenje svih finansijskih transakcija o primicima i izdacima preko Izvještaja iz Trezora, njihova knjigovodstvena evidencija, izrada redovnih finansijskih izvještaja, mjesečno tabelarno iskazivanje niza knjigovodstveno-finansijskih pokazatelja, tako i poslovi na izradi Nacrta budžeta Fonda PIO, informacija za potrebe izvještavanja Upravnog odbora Fonda i njegovih radnih tijela, Ministarstva finansija, Ministarstva rada i socijalnog staranja i drugih državnih institucija kojima se dostavljaju potrebni podaci o indikatorima finansijskog poslovanja Fonda. Takođe, pripremaju se razni izvještaji sa finansijsko-statističkim podacima za potrebe analize i sagledavanje ovog segmenta javne potrošnje, što predstavlja važan udio u cjelokupnim aktivnostima ovog Sektora tokom 2012. godine.

Posebna pažnja je posvećena velikom broju analiza kojima se prati kretanje izvornih prihoda Fonda tj. primitaka od doprinosa u ukupnim prihodima Fonda, analitičko praćenje njihovog kretanja, kao i ostvarivanja i izvršavanja ostalih stavki primitaka. Ova analiza je veoma značajna jer se struktura naplaćenih

doprinosa za PIO, prema podacima koje dobijamo od Ministarstva finansija putem izjave primaoca, značajno razlikuje od strukture koja je iskazana u periodu prije početka primjene Zakona o objedinjenoj registraciji i naplati poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

S obzirom da sve analize ukazuju na činjenicu da struktura naplaćenih doprinosa ne odgovara strukturi stvarnih uplata, Fond PIO se u više navrata obraćao nadležnim institucijama radi preduzimanja mjera za rješavanje ovih problema.

Značajan dio aktivnosti je bio posvećen izdavanju potvrda o uplaćenim doprinosima za PIO na osnovu zahtjeva od strane obveznika. Naime, shodno odredbama Zakona o javnim nabavkama, svi obveznici koji konkurišu na javnim tenderima dužni su da dostavljaju potvrde o uplaćenim javnim prihodima. Kako Fond nema izvornu bazu podataka jer je Poreska uprava Crne Gore nadležna za kontrolu i naplatu svih vrsta javnih prihoda, ustanovljeno je da se navedene potvrde izdaju uz zahtjev i dostavljeno Uvjerenje o izmirenju obaveza od strane Poreske uprave.

Tokom 2012. godine, u ovom Sektoru, aktivnosti su bile usmjerene najvećim dijelom na sprovođenje mjera interne ekonomije tj. ukupne racionalizacije troškova Stručne službe Fonda. Bilansne pozicije na čiju visinu direktno ili indirektno može uticati menadžment Fonda tokom 2012. godine bile su predmet kontinuirane pažnje, uz vođenje računa o očuvanju uslova za normalno functionisanje i obavljanje osnovnih funkcija Fonda.

U cilju uspostavljanja i implementacije Finansijskog upravljanja i kontrole, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 73/08, 20/11 i 30/12), tokom 2012. godine, zaposleni u ovom sektoru su učestvovali u pripremi i izradi mnogih akata. Kao rezultat tog rada Fond PIO je donio Set internih pravila i procedura za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole (akt broj 01-1072 od 17.05.2012. godine). Ovim je kroz Akcioni plan formalizovan proces upravljanja i kontrola, imenovani nosioci, definisane aktivnosti, određeni rokovi za donošenje internih pravila i procedura.

U skladu sa navedenim, direktor Fonda PIO je aktom broj 01-1181 od 24.05.2012. godine, u okviru svojih ovlašćenja iz člana 13. i 14. navedenog Zakona, ustanovio Okvir za finansijska pitanja koja se primjenjuju u Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja. Na ovaj način je, u cilju unapređenja finansijskog upravljanja i odlučivanja u realizaciji postavljenih ciljeva Fonda PIO, sačinjena lista finansijskih i nefinansijskih pitanja za koje treba u skladu sa zakonima i podzakonskim aktima uspostaviti pisana pravila i procedure, kako bi se pravilno, ekonomično i efikasno koristila sredstva odobrena budžetom.

Zaposleni u ovom sektoru intenzivno su radili na izradi pravila i procedura iz domena Sektora, u skladu sa Akcionim planom. Kao rezultat tog rada direktor Fonda je donio sljedeća akta:

- Procedura za pripremu nacrtu budžeta Fonda, akt broj 01-1181/2 od 24.05.2012. godine;
- Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, akt broj 01-1181/3 od 07.06.2012. godine;
- Uputstvo o načinu pripreme i obračuna zarada, akt broj 01-1181/4 od 25.09.2012. godine;
- Uputstvo o blagajničkom poslovanju, akt broj 01-1181/ 5 od 25.09.2012. godine;
- Uputstvo o načinu evidentiranja namjenskih prihoda, akt broj 01-1181/6 od 25.09.2012. godine;
- Uputstvo o načinu vođenja evidencije i popisa imovine, akt broj 01-1181/7 od 25.09.2012. godine;
- Uputstvo u finansijskom izvještavanju, akt broj 01-1181/9 od 10.10.2012. godine;
- Uputstvo o isplati penzija i drugih prava, akt broj 01-1181/12 od 10.10.2012. godine.

Kao osnov za pripremu i usvajanje internih pravila i procedura za sprovođenje predviđenih mjera iz Akcionog plana, primjenjivane su odredbe Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru („Sl.list CG“ br.37/10), Uputstvo o radu državnog trezora, („Sl.list CG“ br.80/08 i 15/2011), Smjernice za izradu internih pravila i procedura uspostavljanja, sprovođenja i razvoja FMC, Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura, Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole, kao i druge propise i akte kojima je ova oblast regulisana.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 06-27/3 od 21.06.2012. godine, Fond PIO je donio Knjigu procedura za sve poslovne procese u Fondu, koja objedinjuje i akta iz nadležnosti drugih Sektora u okviru Fonda.

Knjiga sadrži sva interna pisana pravila i procedure za poslovne procese u Fondu i predstavlja vodič kako za rukovodioce tako i za sve zaposlene, a sve u cilju svođenja rizika u poslovanju na prihvatljivi nivo.

U 2012. godini ovaj sektor je značajan dio svojih aktivnosti usmjerio na saradnju sa ostalim sektorima u okviru Fonda iz svojih nadležnosti.

Odjeljenje za finansijski menadžment

U toku 2012. godine, u Odjeljenju za finansijski menadžment odvijale su se sljedeće aktivnosti:

- priprema i izrada Završnog računa, kao i Izvještaja o finansijskom poslovanju Fonda za 2011. godinu;
- praćenje izvršenja budžeta po budžetskim pozicijama;
- izrada kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja i dostavljanje istih nadležnim organima i institucijama;
- Izrada polugodišnjih i godišnjih izvještaja o finansijskom poslovanju i dostavljanje istih organima upravljanja Fonda;
- Izrada dnevnih i mjesečnih izvještaja i analiza o izvršenju budžeta za potrebe menadžmenta;

- priprema podataka i izrada nacrtu Budžeta za 2013. godinu, shodno smjernicama propisanim od strane Ministarstva finansija RCG, a vodeći računa o stvaranju uslova za nesmetano funkcionisanje Fonda kao institucije u njegojoj osnovnoj misiji u obezbjeđenju realizacije prava iz oblasti PIO;
- praćenje naplate doprinosa za PIO i sastavljanje izvještaja o naplaćenim doprinosima;
- priprema finansijske dokumentacije za isplatu penzija u predviđenim terminima u skladu sa procedurama o trezorskom poslovanju, kao i kontakt sa poslovnim_bankama i Poštom u cilju blagovremene isplate korisnicima prava;
- kontrola ispravnosti računa materijalnog poslovanja i drugih finansijskih i knjigovodstvenih dokumenata;
- izrada i dostavljanje zahtjeva za plaćanje izdataka Fonda PIO (prava iz oblasti PIO, zarada i ostalih materijalnih troškova) u skladu sa Uputstvom o radu državnog trezora;
- dostavljanje raznih izvještaja, obrazaca, pregleda i drugih upitnika prema zahtjevima nadležnih institucija;
- izrada Izvještaja o radu Ekonomsko- finansijskog sektora u okviru Izvještaja o radu Fonda PIO;
- izdavanje potvrda o uplaćenim doprinosima za PIO, na osnovu uvjerenja Poreske uprave, a za potrebe učešća na javnim tenderima;
- obračun i isplata zarada i drugih ličnih primanja zaposlenima u Fondu, kao i dostavljanje podataka o isplaćenim zaradama na propisanim obrazascima Poreskoj upravi, Monstatu i dr;
- izvršen je obračun i isplata otpremnina u skladu sa Sporazumom o politici zarada zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta Crne Gore i u skladu sa Odlukom o visini otpremnine državnih službenika i namještenika zaposlenima kojima je radni odnos prestao usljed sporazumnog raskida radnog odnosa;
- izvršena je procjena fer vrijednosti akcija iz portfelja Fonda u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku naknadne procjene vrijednosti hartija od vrijednosti (akcija) („Sl.list CG“ broj 34/11) i sačinjen Izvještaj o naknadnom vrednovanju finansijskih sredstava –hartija od vrijednosti (akcija) u portfelju Fonda PIO.

Efekti globalne ekonomske krize odrazili su se na tržište kapitala kroz smanjenu tražnju investitora, tako da ove godine nije bilo prodaje akcija iz portfelja Fonda PIO putem javnog tendera, javne aukcije i berzanske prodaje, tako da su aktivnosti u privatizacionom procesu bile usmjerene na pripremu i izradu odluka, informacija i izvještaja za potrebe Upravnog odbora Fonda, Vlade RCG i Savjeta za privatizaciju, kao i komisija i tijela koja su u njihovoj nadležnosti.

Zbog otežanih uslova privređvanja kupci privatizovanih društava, u kojima taj proces još nije okončan, u 2012. godine obraćali su se Vladi Crne Gore i državnim fondovima, među kojima je i Fond PIO sa zahtjevima da se pojedine obaveze iz privatizacionih ugovora prolongiraju ili definišu na način koji kupcu daje mogućnost da ih realizuje, kao da se preduzmu i druge mjere u cilju efikasnije realizacije odredaba iz ugovora. U tom smislu vršena je analiza sprovedenih postupaka privatizacije, revizorskih izvještaja, ostvareni kontakti sa kupcima i održan niz sastanaka u resornim ministarstvima u cilju traženja rješenja i usaglašavanja zajedničkih stavova među prodavcima i sa kupcem, donijeti zaključci, verifikovane odluke na organima upravljanja državnih fondova, u skladu sa zaključcima Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte.

Predstavnici Fonda PIO su redovno prisustvovali sjednicama Skupština akcionara preduzeća čije se akcije nalaze u portfelju Fonda PIO, uz kontinuiranu razmjenu informacija i podataka, formulisanje zajedničkih stavova i mišljenja i izvještaja na relaciji Fond PIO - Ivesticiono razvojni fond – Zavod za zapošljavanje CG i dr.

Odjeljenje za računovodstvo

U Odjeljenju za računovodstvo, kao i u prethodnom periodu, sve aktivnosti su obavljane u skladu sa pravilima i uputstvima koji se odnose na računovodstvenu politiku državnih fondova. Naime, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja vodi poslovne knjige u skladu sa Zakonom o budžetu („Sl. list RCG“, br. 40/01 i 44/01, 71/05 i „Sl. list CG“ br.12/07, 53/09, 46/10 i 49/10) , na osnovu Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet republike, budžete

vanbudžetskih fondova i budžete opština („Sl. list RCG“, br. 35/05,37/05 i 81/05), a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U knjigovodstvu Fonda PIO obezbijeđeni su podaci pojedinačno po vrstama primitaka i izdataka, kao i o stanju imovine, obaveza i kapitala.

U Odjeljenja za računovodstvo su u izvještajnom periodu obavljani sledeći poslovi:

- praćenje i kontrola finansijskog poslovanja Fonda uz primjenu važećih materijalno-finansijskih propisa, kontnog plana i drugih akata;
- uspostavljanje i obezbjeđenje vođenja poslovnih knjiga i drugih pomoćnih evidencija za potrebe Fonda utvrdjenih zakonom i podzakonskim aktima koji regulisu ovu oblast;
- priprema podataka za izradu kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih obračuna i dostavljanja računovodstvenih iskaza i poslovnih izvještaja nadležnim institucijama;
- kontrola ispravnosti, tačnosti i zakonitosti knjigovodstvenih isprava;
- evidentiranje obracuna prava iz PIO iz domaceg i medjunarodnog socijalnog osiguranja na osnovu verodostojne dokumentacije;
- praćenje prihoda od doprinosa preko uplatnih računa,
- praćenje izdataka po ekonomskoj klasifikaciji;
- praćenje promjena na osnovnim sredstvima, sitnom inventaru i potrošnom materijalu; obračun amortizacije, obračun doprinosa na penzije po propisanoj stopi;
- obrada i evidentiranje izvoda o izvršenim plaćanjima sa Glavnog računa Državnog trezora i priprema dokumentacije za knjiženje; kontiranje u skladu sa kontnim planom ;
- obrada i evidentiranje promjena na deviznim računima za plaćanje prava iz PIO prema međunarodnim sporazumima;
- praćenje izmjena domaćih i međunarodnih računovodstvenih standarda i njihovu primjenu i druge poslove iz oblasti računovodstva.

Odjeljenje za statistiku

U izvještajnom periodu, ovo odjeljenje je obavljalo sledeće aktivnosti:

- vršilo je obradu statističkih podataka po izvršenim isplatama iz penzijsko-invalidskog osiguranja i dostavljalo potrebne podatke o kretanju broja penzionera po vrstama prava i strukturi;
- pripremalo je neophodne statističke podatke o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja po raznim kriterijumima - starosnoj i polnoj strukturi, visini penzija, opštinama, djelatnostima, godinama korišćenja prava i dr;
- po potrebi je pripremalo podatke za štampane i elektronske medije, Savez udruženja penzionera Crne Gore, lokalna penzionerska udruženja i dr.

Iz osnova svoje nadležnosti, kroz razmjenu podataka, ovo odjeljenje je tokom 2012. godine uspješno sarađivalo sa Zavodom za statistiku - Monstatom, Zavodom za zapošljavanje CG i svim drugim institucijama koje proizvode podatke koji se koriste u ekonomsko-statističkim i demografskim analizama.

5. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

U sektoru za Informacione tehnologije obavljaju se poslovi eksploatacije i održavanja programskih paketa (projekata, aplikacija, programa), upravljanje i održavanje mrežno-komunikacione, serverske infrastrukture, obezbjeđenja podataka, upravljana elektronskom arhivom itd. IT sistem je baziran na DELL serverima EMC storidžu i modernoj troslojnoj aplikaciji koja za osnovu ima Oracle platformu (Oracle 11g RAC).

Organizaciono, sektor je podijeljen na tri odjeljenja:

- Odjeljenje za projektovanje i razvoj
- Odjeljenje za sistemski softver
- **Odjeljenje za elektronsku arhivu**

Odjeljenje za projektovanje i razvoj

Odjeljenje za projektovanje i razvoj je u protekloj godini bilo zaduženo za održavanje i doradu softverskog rješenja koje se koristi u Fondu PIO. IT sistem u

Fondu PIO u potpunosti je prilagođen i pruža potpunu podršku poslovnim procesima u Fondu PIO. Tokom 2012. godine realizovale su se aktivnosti na održavanju softvera za podsisteme:

- Poslovno aplikativnog softvera i
 - Tzv „core” aplikacija sa modulima:
 - Aktivni osiguranici
 - Matična evidencija penzionera (novi i stari zakoni)
 - Kancelarijsko poslovanje
 - Isplata prava
 - Razmjena xml poruka sa sistemom u Poreskoj upravi
 - Razmjena xml poruka sa Centralnim registrom stanovnika
- Od aktivnosti koje se odnose na održavanje i prilagođavanje navedenih

modula izdvajamo:

- Ažuriranje matičnih podataka aktivnih osiguranika njihovim uparivanjem sa podacima koji se nalaze u Centralnom registru stanovništva;
- Ažuriranje matičnih podataka penzionera njihovim uparivanjem sa Centralnim registrom stanovnika;
- Analiza i ažuriranje podataka o penzionerima kod kojih je upit iz CRS-a vratio upunjen datum smrti;
- Aktivnosti na ažuriranju podataka, pogotovo kod porodičnih penzija, prilikom akcije zamjene i dopune nedostajućih matičnih brojeva;
- Promjene u izračunu invalidske penzije prema specifikacijama koje su date;
- Izrada novih izvještaja po zahtjevima korisnika;
- Automatsko popunjavanje obrazaca koji se koriste po konvencijama;
- Izrada obrazaca za popunjavanje za Prvostepenu invalidsku komisiju;
- Uparivanje podataka sa starog sistema;
- Podrška u radu krajnjim korisnicima;
- Obrade obračuna penzija.

Odjeljenje za sistemski softver

Standardne aktivnosti koje su realizovane tokom 2012. godine u odjeljenju za sistemski softver i hardver su:

- Održavanje mrežno-komunikacione infrastrukture (mrežni uređaji i protokoli);
- Održavanje serverske infrastrukture (bazni, aplikativni, mail serveri...);
- Održavanje radnih stanica i perifernih uređaja;
- Održavanje sistemskog softvera na serverima i radnim stanicama (linux, windows);
- Briga o sigurnosti sistema;
- Održavanje antivirus zaštite;
- Sprovođenje backup procedura;
- Održavanje baze podataka;
- Održavanje IP telefonije;
- Održavanje sistema za prevenciju upada u računarsku mrežu Fonda;
- Održavanje LAN konekcija ka mreži državnih organa i Poreskoj upravi;
- Uspostavljanje konekcije sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije za pristup Centranom registru stanovištva;
- Obezbjeđivanje alternativnog pristupa internetu putem optičkog kablova;
- Uspostavljanje sigurnog načina razmjene podataka (kriptovanjem) prema ino bankama u Sloveniji i Hrvatskoj i prema Fondu PIO Slovenije;
- Reinstalacija cjelokupnog sistema uz obezbjeđivanje kopije produkcionog sistema.

Kao rezultat rada navodimo da je sistem tokom 2012. godine bio raspoloživ 100% vremena, tj. nije bilo situacija da je sistem oboren usljed djelovanja kvarova, virusa ili nekog drugog uzroka.

Odjeljenje za elektronsku arhivu

U 2012. godini, u Odjeljenju za elektronsku arhivu, rađeno je na sljedećim poslovima:

• Potvrda prijema penzijskih predmeta za skeniranje	2.715
• Fizička obrada penzijskih predmeta, štampa i lijepljenje bar-coda	2.920
• Fizička obrada zamolnica	1.928
• Skeniranje penzijskih predmeta	2.686
• Skeniranje zamolnica	1.932
• Razduživanje penzijskih predmeta nakon skeniranja	2.754

- Fizička obrada M-obrazaca (štampa i lijepljenje bar-coda) 182.023
- Skeniranje M – obrazaca 206.318
- Postupanje po zahtjevima za rekonstrukciju
mikrofilmovanih i skeniranih dokumenata 64
- Fizička obrada administrativnih zabrana 82.856
- Skeniranje administrativnih zabrana 82.856
- Dnevno ažuriranje baze skeniranih penzijskih predmeta i M-obrazaca.

Kontrola JMBG kod M obrazaca. Preko programa aktivaca:

Otklanjane greške i omogućen unos:

- brisano 221
- ispravljeno 505
- provjereno 6.431

Zbog pogrešnog JMBG, Odjeljenju za matičnu evidenciju na ispravku vraćeno je 4.791 obrazaca. Nakon ispravke od strane područnog odjeljenja primljeno je 378 obrazaca na ponovan unos.

Za potrebe Fonda rada, područnih službi i na lični zahtjev stranaka, vršeno je pretraživanje i dostava kopija predmeta. Tokom 2012. godine izvršen je prelazak sa starog načina skeniranja M-4 obrazaca na novi sistem, koji omogućava kontrolu skeniranog dokumenta i dokumenta koji je fizički unijet u bazu podataka.

**Crna Gora
FOND RADA**

Broj : 01-380/2-13

Podgorica, 15.03.2013 god

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA

Kabinet ministra

Predmet: Izvještaj o radu za 2012 godinu

Dostavljamo Vam kratku informaciju o dosadašnjim aktivnostima Fonda rada

Fondu rada od osnivanja pa zaključno sa 31.12.2011.godine, podnijeto je ukupno 21351 zahtjeva zahtjev za isplatu potraživanja shodno Zakonu o Fondu rada.

U dosadašnjim radu zaključno sa 31.12.2012 godine Fod rada je obradio 10166 zahtjeva ,od kojih su 8564 zahtjeva osnovana, 1414 zahtjev je neosnovan, 144 zahtjeva su odbačena, za 16 zahtjeva je obustavljen postupak, dok je za 28 zahtjeva donijet zaključak o prekidu postupka

U 2010 godini ukupno je obrađeno 1873 zahtjeva , od kojih su 1614 osnovani zahtjevi, 256 zahtjeva je neosnovano, 3 zahtjeva su odbačena.

U 2011 godini ukupno je obrađeno 3238 zahtjeva, od kojih su 1943 zahtjeva osnovana, 1117 zahtjev je neosnovan, 140 zahtjeva su odbačena, za 10 zahtjeva je obustavljen postupak, dok je za 28 zahtjeva donijet zaključak o prekidu postupka .

U 2012 godini obrađeno je 5055 zahtjeva od kojih je 5007 zahtjeva osnovano, 41 zahtjev neosnovan, 1 zahtjev je odbačeni , za 6 zahtjeva je obustavljen postupak.

Godina/ Status	Osnovan zahjev	Zahtjev odbijen	Odbačen zahtjev	Obustavljen postupak	Prekid postupka	UKUPNO
2010 godina	1614	256	3			1873
2011 godina	1943	1117	140	10	28	3238
2012 godina	5007	41	1	6		5055
UKUPNO	8564	1414	144	16	28	10166

Tabela predatih, obrađenih i preostalih zahtjeva za obradu zaključno sa 31.12.2012 godine

Tabela 1

OPŠTINA	Status zahtjeva						Ukupno obrađeno	Preostalo zahtjeva za obradu
	Predat zahtjev	Zahtjev osnovan	Zahtjev odbijen	Zahtjev odbačen	Obustavljen postupak	Prekid postupka		
ANDRIJEVICA	167	135	7	1			143	24
BAR	311	30	202	5			237	74
BERANE	2933	1223	190	54	3		1470	1463
BUDVA	7		1				1	6
BIJELO POLJE	3534	870	332	43	5		1250	2284
CETINJE	455	226	28				254	201
DANILOVGRAD	719	457	16	2			475	244
HERCEG NOVI	955	260	1	4			265	690
KOLAŠIN	382	163	78				241	141
KOTOR	933	239	2	4			245	688
MOJKOVAC	956	667	20	3			690	266
NIKŠIĆ	1179	394	184	10		28	616	563
PLAV	467	299	12				311	156
PLJEVLJA	1878	588	39	5			632	1246
PLUŽINE	11	6	1				7	4
PODGORICA	5109	2609	197	4	7		2817	2292
ROŽAJE	822	268	53	7	1		329	493
ŠAVNIK	8	7					7	1
ULCINJ	255	80	6				86	169
ŽABLJAK	266	43	44	2			89	177
TIVAT	4		1				1	3
UKUPNO	21351	8564	1414	144	16	28	10166	11185

Riješeni zahtjevi u 2012 godini

U izvještajnom periodu ukupno je riješeno 5055 zahtjeva od čega su 5007 zahtjeva osnovana (usvojeni), 41 zahtjev je odbijen, 1 zahtjev je odbačen, dok je za 6 zahtjeva obustavljen postupak.

Za usvojene zahtjeve (5007) stručna služba Fonda rada je u postupku utvrdila da ispunjavaju uslove za isplatu potraživanja u smislu člana 23 Zakona o Fondu rada, po utvrđenim kriterijumima iz Odluke o kriterijumima i načinu isplate potraživanja kod Fonda rada, te je predložila Upravnom odboru usvajanje zahtjeva. Nakon odluke Upravnog odbora kojim se zahtjevi za isplatu potraživanja usvajaju, a u skladu sa članom 17 Zakona o Fondu rada direktor Fonda je donio rješenja za isplatu u visini od 1926,00€, koji je propisan članom 5 naveden Odluke.

Zahtjevi koji su odbijeni (41), odnose se većinom na zahtjeve lica koja nemaju pravo na isplatu potraživanja kod Fonda rada u smislu člana 23 navedenog Zakona iz razloga što su podnosioci lica koja su u prethodnom periodu isplaćena od strane države ili poslodavca, lica isplaćena od strane poslodavca po osnovu prestanka radnog odnosa zbog tehnoeekonomskih promjena po propisima koji su važili u momentu prestanka radnog odnosa podnosioca i sl

Zahtjev koji je odbačen (1), odnosi se na zahtjev za isplatu potraživanja u smislu člana 23 Zakona o Fondu rada, za koji je stručna služba utvrdila da je predat od strane lica koja ne može biti stranka u postupku.

Zahtjevi kod kojih je obustavljen postupak (6), stručna služba je predložila obustavljanje postupka iz razloga što su podnosioci pisanom izjavom odustali od zahtjeva (većinom lica koja su podnijela dva zahtjeva).

Tabelarni prikaz riješenih zahtjeva u izvještajnom periodu po opštinama

Tabela br.2

OPŠTINA	UKUPNO RIJEŠENI ZAHTEJEVI U 2012 .GOD.				
	Zahtjev usvojen	Zahtjev odbijen	Zahtjev odbačen	Postupak obustavljen	UKUPNO
ANDRIJEVICA	43	1			44
BAR	14				14
BERANE	897	9		2	908
BIJELO POLJE	502	17		1	520

BUDVA					
CETINJE	113				113
DANILOVGRAD	241	1			242
HERCEG NOVI	168				168
KOLAŠIN	123				123
KOTOR	184				184
MOJKOVAC	410	2			412
NIKŠIĆ	223	2			225
PLAV	139	1			140
PLUŽINE	5				5
PLJEVLJA	410				410
PODGORICA	1304	6	1	2	1313
ROŽAJE	161	1		1	163
ŠAVNIK	7				7
ULCINJ	51	1			52
ŽABLIJAK	12				12
TIVAT					
UKUPNO	5007	41	1	6	5055

Isplate pravosnažnih rješenja

U 2012 godini izvršena je isplata za 4219 rješenja u iznosu od 8.125.390,00€, od kojih su 3115 rješenja isplaćeni iz sredstava obezbijeđenih emisijom obveznica, a preostalih 1104 rješenja u iznosu od 2.125.900,00€ i splaćeni su iz sredstava opredijeljenih budžetom.

U 2012.godinu Fond ušao sa 3.439.836,00€, obaveza po osnovu neisplaćenih rješenja iz prethodne godine, a budžetom opredijeljena sredstva za te nemjene su bila 2.100.000,00€. U cilju obezbjeđenja nedostajućih sredstava za isplatu po pravosnažnim i izvršnim rješenjima, 27. jula 2012. godine, emitovane su obveznice države Crne Gore u vrijednosti od 5.999.490,00 € (Odluka Vlade CG -"Sl. list CG", br. 44/12).

Donošenje Odluke o emisiji obveznica imalo je prvenstveni cilj, da se pored sredstava opredijeljenih budžetom, obezbijede dodatna sredstva za isplatu po već donijetim rješenjima iz 2011.godine i prve polovine 2012.godine.

Na dan 31.12.2012 godine za isplatu po pravosnažnim rješenjima preostalo je 2577 rješenja u ukupnom iznosu od 4.963.302,00€. U prilogu se nalazi spisak neisplaćenih rješenja po opštinama.

Tabelarni prikaz neisplaćenih zahtjeva po opštinama na kraju 2012 godine:

Tabela 3

OPŠTINE/ STATUS	NEISPLAĆENA RJEŠENJA
ANDRIJEVICA	21
BAR	7
BERANE	378
BIJELO POLJE	205
CETINJE	68
DANILOVGRAD	145
HERCEG NOVI	121
KOLAŠIN	70
KOTOR	158
MOJKOVAC	100
NIKŠIĆ	107
PLAV	54
PLJEVLJA	274
PODGORICA	709
ROŽAJE	113
ŠAVNIK	7
ULCINJ	38
ŽABLIJAK	2
UKUPNO	2577

U 2010 godini izvršena je isplata za 478 rješenja u ukupnom iznosu od 920.628,00€

U 2011 godini izvršena je isplata za 1290 rješenja u iznosu od 2.484.135,00€

U 2012 godini izvršena je isplata za 4219 rješenja u iznosu od 8.125.390,00€, od kojih su 3115 rješenja isplaćeni iz sredstava obezbijeđenih emisijom obveznica, a preostalih 1104 rješenja u iznosu od 2.125.900,00€ i splaćeni su iz sredstava opredijeljenih Fondu rada.

Tabelarni prikaz isplata po pravosnažnim rješenjima po godinama

Tabela 4

GODINA	BROJ ISPLAĆENIH RJEŠENJA	Iznos uplate	POZICIJA UPLATE		
			Fond rada	Budžetska rezerva	Emisija obveznica
2010	478	920,628.00 €	920,628.00 €		
2011	1290	2,484,135.00 €	2,389,135.00 €	95,000.00 €	
2012	4219	8,125,390.00 €	2,125,900.00 €		5,999,490.00 €
UKUPNO	5987	11,530,153.00 €	5,435,663.00 €	95,000.00 €	5,999,490.00 €

Direktor

Kemal Đečević s.r.

Broj:1-1178/1

Podgorica, 15.03.2013.godine

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA

n/r sekretaru Nikoli Dedeiću

PREDMET: Godišnji izvještaj o radu koji obuhvata period od 20.09.2011.godine do
20.09.2012.godine

I Broj podnijetih Predloga za mirno rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova

U periodu od **20.09.2011. do 20.09.2012.godine**, Agenciji je podnijeto **632** Predloga za mirno rješavanje radnih sporova, i to:

- **629** individualnih radnih sporova;
- **3** kolektivna radna sporova.

II Riješeno predmeta

Od ukupnog broja podnijetih Predloga, **riješeno je:**

- **531, odnosno 84,03% - pozitivno** (postignuta saglasnost između strana u sporu), od navedenog broj pozitivno riješenih predmeta 3,4% je riješeno bez rasprave, nakon dostavljanja, predloga drugoj strani u sporu od strane Agencije;
- **72, odnosno 11,43%- obustavljeno** (razlozi: nije postignuta saglasnost između strana u sporu; neizjašnjavanje druge strane o Predlogu u zakonom propisanom i naknadno ostavljenom roku; odbijanje druge strane da pristupi postupku mirnog rješavanja spora; kao i predlog za pokretanje postupka je neosnovan).
- **29, odnosno 4,54% predloga – su u cjelini procesuirani**, odnosno u toku je postupak arbitraže.

Napomena:

Kao što se može primijetiti, podaci se odnose na period 20.09.2011. do 20.09.2012.godine (koji se smatra godišnjim izvještajem), a u cilju Vašeg potpunijeg informisanja, obavještavamo Vas da je u toku 2012.godine, Agenciji ukupno podnijeto 1.328 Predloga za mirno rješavanje radnih sporova, odnosno 273% više u odnosu na prethodnu godinu.

Navedenim brojem predatih Predloga, na godišnjem nivou, odnosno do 20.09.2012.godine, obuhvaćeno je **preko 8.000 stranaka.**

Takodje naglašavamo, da je od ukupnog broja podnijetih Predloga, 13% predmeta je bilo u fazi sudskog postupka.

III Uporedni podaci o broju podnijetih Predloga za 2012.godinu u odnosu na 2011.godinu.

Radi boljeg uvida u funkcionisanje i rad Agencije, dajemo uporedni pregled podnijetih Predloga za mirno rješavanje radnih sporova, po godinama, počev od septembra 2010.godine.

Naime, 20-tog septembra 2010.godine, Agencija je počela sa konkretnim rješavanjem podnijetih Predloga, pa se navedeni datum smatra početkom rada Agencije, iz kog razloga godišnji izvještaji obuhvataju period od 20-tog septembra jedne do 20.-tog septembra druge godine.

Uporedni pregled statističkih podataka

- U periodu od **20.09.2010.godine do 20.09.2011.godine**, Agenciji je podnijeto **356** Predloga za mirno rješavanje radnih sporova.
- U periodu od **20.09.2011. do 20.09.2012.godine**, Agenciji je podnijeto **632** Predloga za mirno rješavanje radnih sporova, odnosno **77,50% više u odnosu 2011 godinu.**
- U periodu od **20.09.2012.godine do 24.12.2012.godine**, Agenciji je podnijeto **696** Predloga za mirno rješavanje radnih sporova.

I pored činjenice da mirno, odnosno vansudsko rješavanje radnih sporova predstavlja novinu u pravnom sistemu Crne Gore, broj podnijetih Predloga, ukazuje na spremnost stranaka, da zaštitu svojih prava iz rada i po osnovu rada ostvaruju pred Agencijom, kako bi izbjegli dugotrajne sudske postupke, koji su po prirodi složeni i formalin (skupi), zadržali dobre međuljudske odnose sa drugom stranom u sporu i došli do funkcionalno prihvatljivog rješenja za obje strane u sporu.

IV Predmet spora

Individualni:

- nezakoniti otkaz ugovora o radu,
- osporavanje zaključenog anex-a ugovora o radu,
- neuplaćeni doprinosi za obavezno socijalno osiguranje (najčešće na osnovu pravosnažne sudske presude o isplati naknada za prekovremeni rad, rad noću i rad u dane državnih i vjerskih praznika),
- neisplaćena naknada za neiskorišćeni godišnji odmor,
- neisplaćeni regres za korišćenje godišnjeg odmora,
- neisplaćena otpremnina prilikom odlaska u penziju,
- neisplaćena naknada za prekovremeni rad, rad noću i rad u dane državnih i vjerskih praznika,
- neisplaćena naknada za odvojeni život,
- nezakoniti raspored na drugo radno mjesto,
- uskraćena prava na beneficirani radni staž,
- druga prava koja proizilaze iz rada i po osnovu rada.

Kolektivni:

- nepoštovanje odredbi kolektivnog ugovora (neuplaćena naknada za smjenski rad i rad u turnusu, neisplaćena zimmica, neisplaćena naknada za prevoz, neuplaćivanje sredstava u stambeni fond zaposlenih, neuplaćivanje sredstava u fond za prevenciju radnog invaliditeta i rekreativni odmor zaposlenih i druga finansijska davanja zaposlenih i dr.),
- sprečavanje ostvarivanja prava na sindikalno organizovanje.

v Kontakt i saradnja sa institucijama sistema

U cilju funkcionisanja i rada Agencije, kao novoosnovane institucije, nastavljena je kontinuirana saradnja (neposrednim kontaktom i pisanim putem), sa predstavnicima pravosudnih organa, kao i predstavnicim drugih institucionalne službe državnog i civilnog društva.

Neposredan kontakt ostvaren je, sa:

- Predsjednikom Vrhovnog suda Crne Gore,
- Ministrom rada i socijalnog staranja,
- Ministrom pravde i njegovim saradnicima,
- Ministrom ekonomije i njegovim saradnicima,
- Ministrom održivog razvoja i turizma i njegovim saradnicima,
- Ministrom zdravlja i njegovim saradnicima,
- Visokim predstavnicima Ministarstva finansija,
- Visokim predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija,
- Visokim predstavnicima Ministarstva za informaciono društvo,
- Visokim predstavnicima Ministarstva odbrane,
- Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa Crne Gore,
- Visokim predstavnicima Uprave policije,
- Visokim predstavnicima Poreske uprave,
- Predstavnicima Fonda PIO,
- Predstavnicima Fonda rada,
- Predstavnicima Zavoda za zapošljavanje CG,

- Predstavnicima lokalne samouprave i dr.

VI Aktivnosti Agencije u vezi sa realizacijom postavljenih ciljeva

Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, radi ostvarivanja jednog od zadatih ciljeva - **rasterećivanje sudova, brzo i efikasno rješavanje radnih sporova**, a polazeći od postojeće zakonske regulative u ovoj oblasti, u toku 2012.godine, nastavila je i unaprijedila saradnju sa institucijama pravosudja Crne Gore.

Takodje u cilju ostvarivanja naprijed navedenih ciljeva koji stoje pred Agencijom, **Vlada CG**, na sjednici održanoj 29.12.2011.godine, usvojila je Informaciju o radu Agencije za mirno rješavanje radnih sporova i donijela, kao što Vam je poznato, **Zaključak br.03-12370/3 od 12.01.2012.godine**, kojim se preporučuje organima uprave, na državnom i lokalnom nivou, javnim službama i preduzećima čiji je osnivač jedinica država ili jedinica lokalne samouprave, da informišu svoje predstavnike o sljedećem: mogućnosti unošenja klauzule obaveznog pristupanja mirnom rješavanju radnih sporova u kolektivne ugovore i ugovore o radu, mogućnosti angažovanja miritelja u postupku pregovaranja prilikom zaključivanja, izmjena i dopuna kolektivnih ugovora, kao i obavezi podnošenja predloga za mirno rješavanje radnih sporova u djelatnostima od javnog interesa, pred Agencijom, a prije donošenja Odluke o stupanju u štrajk. Takodje, ovim Zaključkom, Vlada CG, je preporučila ovlaštenim predstavnicima navedenih institucija da daju saglasnost za rješavanje eventualnih radnih sporova pokrenutih pred Agencijom.

Navedeni Zaključak Vlade CG, omogućio je brzo i efikasno rješavanje radnih sporova (u zakonom propisanom roku), kada je Država druga strana u postupku, i bio dobar primjer zaposlenim i poslodavcima da daju saglasnost za učešće u postupku mirnog rješavanja radnih sporove, te se sa pravom može zaključiti da su svi socijalni partneri prepoznali opravdanost osnivanja Agencije, što potvrđuje i broj podnijetih i riješenih Predloga za mirno rješavanje radnih sporova.

Inicijativa kao mjera efikasnosti

Polazeći od činjenice da se broj radnih sporova u posljednje dvije godine znatno uvećao, kao posljedica ukupnih promjena na tržištu rada, kao i činjenice da su donijeti novi zakoni i podzakonski akti, koji posredno i neposredno utiču na rad Agencije, a poučeni dosadašnjim iskustvom u radu, Agencija je inicirala izradu **Studije za alternativno rješavanje radnih sporova**, u cilju efikasnijeg i ekonomičnijeg rada Agencije, a u interesu strana u postupku.

Naime, prema nezvaničnim podacima, kojima raspolaže Agencija, pred Osnovnim sudom u Podgorici u toku tekuće godine podnijeto je preko 500 predmeta za ostvarivanje prava iz radnih odnosa, i to preko 50% su predmeti koji se odnose na javni sektor. Uz to, treba imati u vidu da se navedeni broj predmeta uvećava sa brojem predmeta u žalbenom postupku (40%), kao i brojem predmeta koji se već nalaze u fazi sudskog postupka, započeti u prethodnom periodu. Isto tako može se konstatovati da se navedeni broj radno pravnih predmeta uvećava i brojem predmeta za čije rješavanje su nadležni drugi Osnovni sudovi (13 Osnovnih sudova), kao i drugi nadležni sudovi za rješavanje radnih sporova na teritoriji Crne Gore.

Imajući u vidu naprijed navedene podatke nadležnih sudova, broj podnijetih Predloga za mirno rješavanje radnih sporova, kao i činjenicu efikasnosti i ekonomičnosti rješavanja radnih sporova

pred Agencijom, s pravom se može konstatovati da će zaposleni i poslodavci, rješavanje radno pravnih sporova u očekivanih 4.000 do 4.500 predmeta, s učešćem 7 -10.000 lica, umjesto pred sudom rješavati pred Agenciji.

Broj očekivanih predmeta i implementacija čl 53 Zakona o državnoj imovini („Sl.list CG“, br.21/09), koji je propisano da Crnu Goru, njene organe i javne službe čiji je osnivač država, a nemaju svojstvo pravnog lica, pred sudovima i drugim državnim organima zastupa Zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore, dok je Zakonom o državnoj upravi („Sl.list RCG“, br.38/03 i „Sl.list CG“, br.22/08 i 42/11), i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl.list CG“, br.05/12 i 25/12), propisano da svojstvo pravnog lica imaju samo samostalni organi uprave, nametnulo je potrebu izrade Studije alternativnog rješavanja radnih sporova, a u cilju planiranja broja predmeta, kao i efikasno zastupanje Zaštitnika imovinsko pravnih interesa CG, u radon pravnim predmetima pred Agencijom.

Nakon neposredne saradnje Agencije sa nadležnim institucijama sistema, a u vezi sa izradom Studije, potvrđeno je da se oko 50% radno pravnih sporova, koji se vode pred nadležnim sudovima, odnose na organe uprave, čime je neophodno unapređivanje saradnje sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa CG.

*U cilju rješavanja radon pravnih predmeta u zakonom propisanom roku (30 dana), Vlada Crne Gore, uvažila je sugestije Agencije i donijela **Zaključak br.06-1799/3 od 06.09.2012.godine**, kojim se Zaštitnik imovinsko pravnih interesa CG, zadužuje da obezbijedi adekvatno i blagovremeno predstavljanje Crne Gore, u postupcima pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova.*

vii Kontakt sa privrednim društvima, javnim preduzećima i ustanovama - poslodavcima

Agencija je uspostavila neposredni kontakt i sa menadžerskim timovima vodećih privrednih društava i predstavnika institucija sistema, i to.

- AD „Kombinat aluminijuma“ – Podgorica,
- AD „Elektroprivreda Crne Gore“ – Nikšić,
- AD „Luka Bar“ – Bar,
- DOO „Kontejnerski terminali i generalni tereti“ – Bar,
- AD „Željezara Nikšić“ – Nikšić,
- AD „Crnogorski Telekom“ – Podgorica,
- DOO „Pošta Crne Gore“ – Podgorica,
- AD „Rudnik uglja“ – Pljevlja,
- DOO „Telenor“ – Podgorica,
- Klinički centar Crne Gore,
- DOO „Porto Montenegro Facilities Management“ – Tivat,
- AD „Institut za šumarstvo“ – Podgorica,
- AD „Inturs“ – Podgorica,
- AD „Komercijalna banka“ – Budva,
- AD „Plantaže“ – Podgorica,
- Košarkaški klub „Budućnost“ – Podgorica,
- Javni nacionalni servis RTCG,
- JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“ – Podgorica,

- *Republički zavod za zaštitu spomenika kulture – Cetinje,*
- *JU „Muzički centar“ – Podgorica,*
- *JP „Zelenilo“ – Podgorica,*
- *JP „Morsko dobro“ – Budva i dr.*

viii Obuke, seminari

Agencija je, shodno članu 11 Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, samostalno, kao i u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (MOR), Podregionalnom kancelarijom za centralnu i istočnu Evropu sa sjedištem u Budimpešti i uz finansijsku pomoć Austrijske razvojne agencije, organizovala, kako obuku za zaposlene i poslodavce, tako i obuku arbitara, odnosno miritelja i učestvovala na seminarima, okruglim stolovima, i drugim aktivnostima, i to:

- *Seminari u cilju unapredjivanja komunikacionih vještina miritelja i arbitara, organizovan od strane Agencije u saradnji sa Centrom za posredovanje CG,*
- *Posjete Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova Republici Srbiji u cilju priprema za primjenu Zakona o zabrani zlostavljanja na radu,*
- *Seminar na temu „Izmjene i dopune Zakona o radu i primjena Zakona o državnim službenicima“ u organizaciji Udruženja pravnika,*
- *Seminar na temu „Evropska praksa u kolektivnom pregovaranju“, u organizaciji MORa,*
- *Seminar na temu „Primjena Zakona o javnim nabavkama“, u organizaciji TAZ-a,*
- *Seminari u organizaciji Uprave za kadrove u cilju stručnog osposobljavanja i usavršavanja službenika za javne nabavke.*
- *Seminar na temu „Zakon o zabrani zlostavljanja na radu“, u organizaciji Unije poslodavaca.*

Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, i u toku 2012.godine, nastavila je uspješnu saradnju sa Udruženjem za radno pravo, a sve u cilju efikasnijeg i sigurnijeg rješavanja nastalih radnih sporova, otklanjanje nejasnoća u pojedinim odredbama Zakona, pružanje stručne pomoći u postizanju jedinstvene prakse u oblasti rješavanja radnih sporova.

viii Učešće predstavnika Agencije u medijima

- *Informacije u vezi sa osnivanjem i radom Agencije, objavljene su u dnevnim listovima „Pobjeda“ i dnevnom listu „Dan“;*
- *Predstavnik Agencije učestvovao je u emisijama na RTV Atlas i RTV Elmag. Takođe, članovi Upravnog odbora Agencije, predstavnici socijalnih partnera, kao i miritelji, odnosno arbitri, putem štampanih i elektronskih medija, dali su pun doprinos upoznavanju šire javnosti sa radom i značajem Agencije i dr.*

Napominjemo da predstavnici Agencije, svakodnevno ostvaruju kontak sa građanima Crne Gore, kako neposredno u prostorijama Agencije, tako i putem telefona.

IX Zaključak

Imajući u vidu navedeni broj podnijetih i riješenih predmeta u 2012.godini, ukazuje, da je mirno, odnosno alternativno rješavanje radnih sporova, prihvaćeno u Crnoj Gori, kako od strane zaposlenih i poslodavaca, tako i od strane Vlade CG.

Imajući u vidu da je Vlada CG, donijela pomenute Zaključake i na taj način uvažila sugestije Agencije, u cilju efikasnijeg i ekonomičnijeg rješavanja radnih sporova, a u interesu obje strane u postupku, Agencija je analogno navedenom Zaključku Vlade CG, sugerisala predstavnicima zaposlenih i poslodavaca kao članovima Upravnog odbora Agencije, da daju svoj doprinos na način što će predložiti svom članstvu da prilikom zaključivanja, izmjena i dopuna Kolektivnih ugovora i ugovora o radu, unesu klauzulu obaveznog pristupanja mirnom rješavanju radnih sporova, kako bi izbjegli duge i skupe sudske postupke, u obostranom interesu.

S poštovanjem,

DIREKTOR,

Zdenka Burzan, dipl.prav.